

অক্লোদট্টৰ ধলফাট

10903

সঙ্কলয়িতা

ডক্টৰ বিৰিঞ্চিকুমাৰ বৰুৱা

অসম সাহিত্য সভা

10903

অকনোদইৰ ধলফাট

অকনোদইৰ ধলফাট

অকনোদই বা অকণোদয় পত্ৰিকাৰ প্ৰবন্ধৰ বাছনি

সঙ্কলয়িতা

ডক্টৰ বিষ্ণুধিকুমাৰ বৰুৱা

১৯৬৫

অসম সাহিত্য সভা

চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন

যোৰহাট : অসম

ARUNODAIR DHALPHAT (The White Peep of Sunrise), being selections from the *Orunodoi* (Arunodaya), selected by the late Professor Dr Birinchi Kumar Barua, and published under the care of, and with an Introduction by Dr Maheswar Neog, General Secretary, Asam Sahitya Sabha, Chandrakanta Handiqui Bhavan, Jorhat. 1965

প্ৰকাশক :

ডক্টৰ মহেশ্বৰ নেগ

প্ৰধান সম্পাদক,

অসম সাহিত্য সভা

চন্দ্ৰকান্ত হান্দিগৈ ভৱন

যোৰহাট, অসম

বেচ ২'৫০ আটাই টকা মাথোন

৪৬-৫০ (১৫)

মুদ্ৰক :

শ্ৰীকালীচৰণ পাল

নৱজীৱন প্ৰেছ

৬৬ গ্ৰে ষ্ট্ৰীট, কলিকতা-৬

॥ সূচীপত্ৰ ॥

ভূমিকা ॥ ডক্টৰ মহেশ্বৰ নেগ ॥	...	১০৫
কানিৰ বিবৰন ১. ১.	...	১
কাকতি ফৰিঙ্গৰ কথা ১. ৬.	...	২
গিয়ান ২.৪	...	৫
মাউৰ কালত বুৰা দাঙ্গৰিয়াৰ মহত্বৰ বিবৰন ২.৫	...	৯
কলিকতাৰ পৰা গুৱাহাটীলৈ ভাপৰ নাও অহা জোআৰ কথা ২.৯	...	১২
বলদ গৰুৰ বিবৰন ৩. ২	...	১৬
জাইফলৰ গচ ৩.৩	...	২০
শ্ৰীপ্ৰাণনাথ বৰুৱাই লিখা কলিকতা আদি ভাটিদেশৰ বিবৰন ৪.১	...	২২
টেঙ্গৰ জালোআইৰ কথা ৪.৩	...	২৫
কলিকতাৰ স্থিতি ৬.৩	...	২৬
নগাঁৱত মাউৰ লগাৰ কথা ৬. ৭	...	৩৮
অনেক দেশৰ সন্মাদ ৬. ৭	...	৪০
সাঁথৰ দিয়া ৬. ৯	...	৪৪
তিনিজন ভাইৰ মিস্ত্ৰনেৰি জাত্ৰা ৭.২	...	৪৬
তিৰ্থৰ বিবৰন। তিনি আখ্যা। কামাখ্যাৰ বিবৰন ৭.৮	...	৫২
তিৰ্থৰ জাত্ৰা। চাৰি আখ্যা। হয়গ্ৰিৰ মাধৱ আৰু কেদাৰনাথৰ বিবৰন ৭.৯	...	৬১
বঙ্গপুৰ নগৰৰ বৰ্ণন ৮. ১	...	৭২
গুৱাহাটীৰ বিবৰন ৮. ৬	...	৮৬
জাত্ৰা কৰা কথা ৯. ১	...	৯৩
অচমিয়া ভাষা ৯. ২	...	৯৭
কিৰ্তন কৰাৰ কথা ৯. ৩	...	১০২
Style and Mode of Spelling ৯. ৪	...	১০২

মলুয়া বজাৰ এখন চিঠি ২. ৫	...	১০৩
প্ৰথমৰে পৰা অকনোদই লোআৰ সংখ্যা ২. ৬	...	১০৫
সিৰমাগৰৰ গবৰ্ণমেণ্ট স্কুলৰ ছাত্ৰবিলাকৰ বিছাৰ মহলা ১৬. ১	...	১০৭
মাতৃভাষা ১৬. ২	...	১০৯
অকনোদই পঢ়া লৰাবিলাকৰ প্ৰতি ১৬. ৪	...	১১২
স্ত্ৰী-শিক্ষা ১৬. ৪	...	১১৪
স্ত্ৰী-শিক্ষা ১৬. ৫	...	১২১
গৰগাওঁ নগৰৰ কথা ১৬. ৬	...	১২৩
কানী এবাবৰ কথা ১৬. ৯	...	১২৪
সভ্য হবলৈ নিবেদন ১৬. ৮	...	১২৭
নম্ৰতাই জ্ঞানৰ ফল ১৬. ৯	...	১৩০
“তয়ো মাৰি দিবি” ১৬. ৯	...	১৩৩
শ্ৰীযুত ব্ৰাণ্ডন চাহাবৰ পত্ৰ ১৬. ১০	...	১৩৬
নগৰা দ্ৰোহী লোকৰ চৰিত্ৰ বৰ্ণন ১৬. ১১	...	১৪০
জ্ঞানী অজ্ঞানীৰ চৰিত্ৰৰ বৰ্ণনা ১৬. ১১	...	১৪৩
কাঁচাৰ আৰু অসম দেশত ছাহ ওলোআৰ কথা ১৬. ১২	...	১৪৫

॥ ভূমিকা ॥

ডক্টৰ মহেশ্বৰ নেওগ

ভাৰত চৰকাৰ আৰু অসম চৰকাৰৰ যুটীয়া আঁচনি ‘আধুনিক ভাৰতীয় ভাষা-উন্নয়ন’ পৰিকল্পনা অনুসৰি অসম সাহিত্য সভাৰপৰা বৰ্তমান যুগত অসমীয়া ভাষা উদ্ধাৰ কৰোঁতাসকলৰ অন্যতম এমেৰিকাৰ বেপ্টিষ্ট মিছনৰ মুখপত্ৰ ‘অকনোদই’ৰ (পিছত ‘অকণোদয়’) প্ৰবন্ধৰ বাছনি এটি সংগ্ৰহ কৰিবৰ বাবে সভাৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সমিতিয়ে গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অসমীয়া বিভাগৰ প্ৰাধ্যাপক ডক্টৰ বিৰিঞ্চিকুমাৰ বৰুৱাদেৱক ভাৰ দিয়ে। বৰুৱা ডাঙৰীয়াই অতি আনন্দেৰে এই ভাৰ গ্ৰহণ কৰে আৰু সংগ্ৰহটিত দিব লগীয়া প্ৰবন্ধৰ এটি তালিকা কৰে। কিন্তু প্ৰবন্ধখিনি অনুলিপি কৰা শেহ হওঁতে নৌ হওঁতেই যোৱা ২৯ মাৰ্চ ১৯৬৪ তাৰিখে শ্ৰদ্ধেয় বৰুৱাদেৱক অকাল মৃত্যুৰে আমাৰ মাজৰপৰা লৈ যায়। তেখেতে আৰু প্ৰবন্ধ যোগ দিলেহেঁতেননে বা বৰ্তমান সঙ্কলনখনিক কিভাৱে সম্পাদন কৰিবলৈ ভাল পালেহেঁতেন, আমি ক’ব নোৱাৰিলো। গতিকে, তেখেতে যিভাৱে নকল কৰাইছিল, সেয়ে পুথিখনিৰ তেখেতৰ ঈপ্সিত ৰূপ বুলি মানি আমি তেখেতৰ স্মৃতিৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা ৰাখি সেইভাৱেই প্ৰকাশৰ আয়োজন কৰিলো। সকলো ঠাইতে আমি ‘অকনোদই’ৰ নিজস্ব বৰ্ণবিছাস ৰাখি ছপা কৰাৰ যত্ন কৰা নাই। সঙ্কলনখনিৰ কিছু অংশ সামাজিক বিচাৰৰ ফালৰপৰা কাৰোবাৰ অবাঞ্ছনীয় যেন লাগিব পাৰে; কিন্তু বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিত তেতিয়াৰ সমাজৰ একাংশৰ এজনৰ মনোভাৱ-প্ৰকাশক-ৰূপে তাৰো

এক মূল্য আছে ; তত্পৰি, সঙ্কলয়িতা বৰুৱাদেৱে আমাক সেই-
খিনি কেনেভাৱে গ্ৰহণ কৰিবলৈ ক'লেহেঁতেন, তাক নজনাত আমি
কোনো অংশ কৰ্তন কৰাৰ প্ৰয়াস কৰিবলৈ কুঠা বোধ কৰিলো।
প্ৰবন্ধবোৰৰ ক্ৰম সময়ানুক্ৰমিকভাৱেই ইয়াত ৰখা হ'ল। প্ৰতি
প্ৰবন্ধৰ তলত থকা ইংৰাজী নামান্তৰ আৰু প্ৰকাশ পোৱা 'অকনোদই'ৰ
সংখ্যাৰ উল্লেখ সন্নিৱেশ কৰা কথাটোৰ পৰামৰ্শ আমিৱে বৰুৱাদেৱক
দিছিলো। তেখেতে তাক ৰংমনে গ্ৰহণ কৰাত প্ৰতি প্ৰবন্ধৰ তলত
এই উল্লেখবিলাক দিয়া হ'ল। বৰ্তমান প্ৰকাশনৰ নামকৰণো
আমাৰ। এই পুথিৰ বাবে বৰুৱাদেৱৰ স্মৃতিত শ্ৰদ্ধা জনাই তাৰ
দোষৰ বাবে আমাকহে পাঠকে যেন জগৰীয়া কৰে।

আমাৰ এটি ডাঙৰ হেপাহ আছিল সমস্ত 'অকনোদই'ৰ বিষয়-সূচী
বৰ্তমান পুথিখনিতে সন্নিৱিষ্ট কৰি দিয়াৰ, কাৰণ অসমীয়া সাহিত্যৰ
বুৰঞ্জী লিখোঁতে অনেকে নগৈ গড়গাঁৱৰ বাতৰি দিব লগীয়াতো
পৰিছে। কিন্তু সেই আশা আমাৰ উথায় হৃদি লীয়ন্তে হ'ল। কাৰণ
এতিয়াও আমি সকলো সংখ্যা 'অকনোদই'ৰ মুখ দেখাৰ আশা
সমূলিকে কৰিব পৰা হোৱা নাই। তথাপি স্বৰ্গত ডক্টৰ বৰুৱা আৰু
ডক্টৰ সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাৰ ঘৰত আৰু গুৱাহাটীৰ এমেৰিকান বেপ্টিষ্ট
মিছনৰ পুথিভঁৰালত থকা সংখ্যাখিনিৰপৰা বিষয়-সূচী সঙ্কলন কৰি
আমাৰ এই ভূমিকাৰ পোনতে দিলো। এই সূচীৰপৰা 'অকনোদই'ৰ
বিষয়-বস্তুৰ বিস্তৃতি অতি সুন্দৰভাৱে উপলব্ধি কৰিব পৰা যাব।

প্ৰথম চোআ। জানোআৰি ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অঃ সঁক। নম্বৰ ১।

জোআ বছৰৰ কথা।

ধৰমৰ কথা বাত্ৰা।

অকনোদই সন্বাদ পত্ৰ।

ৰজাৰ মৈদাম খনা।

কানিৰ বিবৰণ।

প্ৰথম চোআ। ফেব্ৰুৱাৰি ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অঃ সঁক। নম্বৰ ২।

অনেক দেশৰ সংসাৰিক সন্বাদ।

ধৰমৰ কথা বাত্ৰা।

গ্ৰহৰ বিবৰণ।

প্ৰিথিবিৰ আকাৰৰ বিসই।

জাহাজ ভঙ্গ।

প্ৰথম খিষ্টিয়ান মাৰ্তৰ স্তিকানৰ মৰণ।

ধৰম গিত।

প্ৰথম চোআ। মাৰ্চ ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অঃ সঁক। নম্বৰ ৩।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

লক্ষাৰ বিবৰণ।

পলিকাৰ্পক মৰাৰ কথা।

আমেৰিকা প্ৰথমে দৰ্শন হোআৰ কথা।

প্ৰিস্তিং প্ৰেচৰ বিবৰণ। অৰ্থাত চাপাখানাৰ আখ্যান।

হিন্দুস্তানি মাত।

প্ৰথম চোআ। এপ্ৰেল ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অঃ সঁক। নম্বৰ ৪।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

ধৰমৰ কথা বাত্ৰা।

প্ৰিথিবিৰ বিবৰণ।

কএদি এজনক ফাঁসি দিয়া কথা।

কলিকতাৰ পানি সিলৰ ভঁৰাল।

সিংহৰ বিবৰণ।

প্ৰথম চোআ। মেই ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অঃ সঁক। নম্বৰ ৫।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

কানিয়া মানুহ এজন মৰাৰ কথা।

সিল হৈ জোআ ম'হৰ কথা।

তেজ জোআ সিৰৰ বিবৰন।
 প্ৰিথিবিৰ উত্তৰ ফালৰ বিবৰন।
 ইগনেতিয় নামে এজন খিষ্টিয়ান মাৰ্তৰৰ কথা।
 ভক্তি লোকৰ অনন্ত স্তুতি।

প্ৰথম চোআ। জুন ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৬।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
 কেমতাই আৰু বনৰৌ পছৰ বিবৰন।
 কাকতি কবিস্বৰ কথা।
 ফটিকাৰ বিবৰন।
 বাঘৰ বিবৰন।

প্ৰথম চোআ। জুলাই ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৭।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
 পানি বৰ্হাৰ বিবৰন।
 ভোটৰ দেশৰ বিবৰন।
 দানিএল ভবিষ্যত বক্তাৰ বিবৰন।

প্ৰথম চোআ। আগষ্ট ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৮।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
 বাপেক, পুতেক, আৰু গাধ।
 চৰক পুজাৰ বিবৰন।
 ধৰ্মৰ কথা বাত্ৰা।
 প্ৰিথিবিৰ পূৰ্বকালিয় ইতিহাসৰ সংক্ষেপ বিবৰন।
 হাতিৰ বিবৰন।

প্ৰথম চোআ। চেপ্তেম্বৰ ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৯।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
 গিয়ান সভা আৰু স্কুলৰ বিবৰন।
 অকনোদই পৰ্হা সৰু লৰাবিলাকৰ প্ৰতি প্ৰথম প্ৰনই পত্ৰ।

উত্তমাঙ্গা অন্তৰিষ ঘূৰি, ইউৰপৰ পৰা ভাৰতবৰ্ষলৈ প্ৰথম আহিবৰ কথা।
 গ্ৰেইত ব্ৰিটেনৰ বিবৰন।
 মৰনৰ ভই হেলা কৰা এজনৰ কথা।

প্ৰথম চোআ। অক্টোবৰ ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১০।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
 থেইমচ্ নৈৰ তলে দি স্কুফা বাট কৰাৰ বিবৰন।
 লোৰ বিবৰন।
 মিচৰ দেশৰ বিসই।
 উত্তমাঙ্গা অন্তৰিষ ঘূৰি, ইউৰপৰ পৰা ভাৰতবৰ্ষলৈ প্ৰথম আহিবৰ কথা।
 মহুশ পুনাৰ পৰা পতিত।
 প্ৰাৰ্থনা কৰা কল।
 গঁৰৰ বিবৰন।

প্ৰথম চোআ। নৱেম্বৰ ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১১।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
 মতোৱাল হোআৰ কথা।
 প্ৰিথিবিৰ পূৰ্বকালিয় ইতিহাসৰ সংক্ষেপ বিবৰন।
 যিহুদিবিলাকৰ কথা।
 মাদিয়া ৰাজ্য।
 পাৰ্চিৰ ৰাজ্য।
 তিমি মাচৰ বিবৰন।

প্ৰথম চোআ। ডিচেম্বৰ ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১২।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
 ধৰ্মৰ কথা বাত্ৰা।
 গ্ৰিক দেশৰ কথা।
 ৰোমৰ ৰাজ্য।
 বৰখুনৰ কথা।

প্ৰিথিবি আৰু তাৰ সন্তানবিলাকৰ দ্ৰিষ্টান্ত।

বাঘৰে মেৰ পোআলিৰে দ্ৰিষ্টান্ত।

দ্বিতীয় চোআ। জানোআৰি ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

কথা কোআ বাজনাৰ নক্চা।

নতুন গ্ৰহ দেখা পোআৰ কথা।

ধৰমৰ কথা বাত্ৰা।

লক্ষা উপদিপৰ কথা।

ভিন ভিন দেসৰ মৰা স লৈ বেরহাৰ।

লুভিয়া ধনবন্তৰ কথা।

দ্বিতীয় চোআ। ফেব্ৰোআৰি ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ২।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

ইউৰপৰ কথা।

বেণ্ডলচ আৰু খ্ৰিষ্টৰ মৰন।

গিয়ান।

দ্বিতীয় চোআ। মাৰ্চ ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৩।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

ইউৰপৰ কথা।

বুৰা মানুহ আৰু ত্ৰিত্ব।

বুধি নিবুধি কণ্ঠাৰ দ্ৰিষ্টান্ত।

লাপ্লাণ্ড দেসিয়াবিলাকৰ বেরহাৰৰ বিসই।

দ্বিতীয় চোআ। এপ্ৰেল ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৪।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

ধৰমৰ কথা বাত্ৰা।

শ্ৰীজুত বাবু আনন্দিৰাম ফুকন কৰ্ত্তিক ইংলণ্ডৰ বিবৰন।

এদিষ্টন প্ৰদিপ দল।

অভ্যাসৰ ফল।

দ্বিতীয় চোআ। মেই ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৫।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

থেতিয়কৰ দ্ৰিষ্টান্ত।

মাউৰ কালত বুৰা দাঙ্গৰিয়াৰ মহাত্মাৰ বিবৰন।

লৰা কালত সিখা।

খ্ৰিষ্টত সম্পূৰ্ণ ত্ৰান।

গাৰোৰ দেসৰ বিবৰন।

দ্বিতীয় চোআ। জুন ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৬।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

তামাখু জি মন্দ গুন তাৰ বিবৰন।

নতন্য ভক্তিৰ লাভ।

জুলাই মাহৰ পঞ্জিকা।

দ্বিতীয় চোআ। জুলাই ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৭।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

ধৰমৰ কথা বাত্ৰা।

বথ যাত্ৰা।

নানা জাতি মানুহে জি বিতিৰে খাই তাৰ বিবৰন।

আগষ্ট মাহৰ পঞ্জিকা।

দ্বিতীয় চোআ। আগষ্ট ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৮।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

ধৰমৰ কথা বাত্ৰা।

বাবেল নগৰৰ বিবৰন।

ইশ্বৰৰ মহিমা।

চেপ্তেম্বৰ মাহৰ পঞ্জিকা।

দ্বিতীয় চোআ। চেপ্তেম্বৰ ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৯।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

মানুহ এজনক ফাঁচি দিয়াৰ কথা।

কলিকতাৰ পৰা গুআহাটলৈ ভাপৰ নাও অহা জোআৰ কথা ।
ত্ৰান কৰ্তাৰ আগমন ।
পৰ দ্ৰব্য গ্ৰহন ন কৰা আৰু অলুগ্ৰহ জনা ।
অক্টোবৰ মাহৰ পঞ্জিকা ।

দ্বিতীয় চোআ । অক্টোবৰ ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ১০ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
বলুনৰ, অৰ্থাত বতাহে উৰাই নিয়া পাত্ৰৰ বিবৰন ।
হবে নামে এজন নগা লৰাৰ মৰন ।
পৌল পাচনিৰ বিবৰন ।
নৱেম্বৰ মাহৰ পঞ্জিকা ।

দ্বিতীয় চোআ । নৱেম্বৰ ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ১১ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
অতি প্ৰিয় ছজন মিতিৰ ।
পৌল পাচনিৰ বিবৰন ।
পৰম ইশ্বৰে স্ৰিষ্টি কৰাৰ কথা ।
ইশ্বৰলৈ প্ৰাৰ্থনা ।
ডিচেম্বৰ মাহৰ পঞ্জিকা ।

দ্বিতীয় চোআ । ডিচেম্বৰ ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ১২ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
আমেৰিকান সেনাপতি স্কট চাহাব ।
বিবাহ নো হোআকৈ চোআলি অনা ।
প্ৰিথিবিৰ আকস্মিক বিসইতে দুইজনৰ কথোপকথন ।
লঙ্গ গচ ।
মাপ মেলা জুগিৰ নক্চা ।
লোভৰ ফল ।
পৰম ইশ্বৰে স্ৰিষ্টি কৰাৰ কথা ।
জানোআৰি মাহৰ পঞ্জিকা ।

ত্ৰিতীয় চোআ । জানোআৰি, ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ১ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
ত্ৰোআ নগৰৰ কাঠৰ ঘোঁৰা ।
এটা লৰাৰ কাপৰত জুই লাগি মৰাৰ কথা ।
জলাপ্লাবনৰ কথা ।
ম'হৰ বিবৰন ।
ফেব্ৰোআৰি মাহৰ পঞ্জিকা ।

ত্ৰিতীয় চোআ । ফেব্ৰোআৰি, ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ২ ।

চন্দ্ৰ সূৰ্জৰ গ্ৰহণ ।
অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
জলাপ্লাবনৰ কথা ।
বুৰা মাতুহ এটা মৰাৰ কথা ।
বলদ গৰুৰ বিবৰন ।
মাৰ্চ মাহৰ পঞ্জিকা ।

ত্ৰিতীয় চোআ । মাৰ্চ, ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ৩ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
দৰিদ্ৰ আৰু মূৰ্খৰ কথা ।
জাইফলৰ গচ ।
গাই গৰুৰ বিবৰন ।
এপ্ৰিল মাহৰ পঞ্জিকা ।

ত্ৰিতীয় চোআ । এপ্ৰিল, ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ৪ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
বিভিচাৰ বিষয়ক ।
মেই মাহৰ পঞ্জিকা ।

ত্ৰিতীয় চোআ। মেই, ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৫।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
ধৰ্মৰ কথা বাত্ৰা।
সত্য ধৰ্মৰ চাৰি প্ৰমাণ।
গিয়ান আৰু লাভ বৰ্হাৰ কথা।
কচিয়া দেশত কুকুৰে চানি টানি নিয়াৰ নক্চা।
ধনবন্ত আৰু কদ্বাল মানুহৰ দ্ৰিষ্টান্ত।
জুন মাহৰ পঞ্জিকা।

ত্ৰিতীয় চোআ। জুন, ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৬।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
কুৰা উপদিপৰ কথা।
এলিয়া আৰু বেল দেৱতাৰ কথা।
ধৰ্মৰ কথা বাত্ৰা।
নগাৰ বিবৰন।
জুলাই মাহৰ পঞ্জিকা।

ত্ৰিতীয় চোআ। জুলাই, ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৭।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
কুপোৰে মাথি মোৰে দ্ৰিষ্টান্ত।
কুপোৰে এন্দুৰে কথা।
ইষ্ট ভেদ কৰা কথা।
সিংহৰ কথা।
মেকুৰিএ চবাই পোআলি খোআৰ কথা।
এলিয়াক স্বৰ্গলৈ নিয়াৰ কথা।
খামতিৰ বিবৰন।
মিচিমিৰ বিবৰন।
আগষ্ট মাহৰ পঞ্জিকা।

ত্ৰিতীয় চোআ। আগষ্ট ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৮।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
বাপেক পুতেকহঁতৰ কথা।
চিংফোৰ বিবৰন।
অকাৰ্জত ধন ভদ্ৰা পুতেকৰ দ্ৰিষ্টান্ত।
খেক সিয়ালৰে লতা পনিয়লৰ কথা।
মিচৰ দেশৰ ফিংক্সৰ কথা।
থেহ দেশৰ মহা গৰৰ কথা।
কাউৰিৰে খেকসিয়ালেৰে কথা।
এটা কনাৰে এটা খোৰাৰে কথা।
চেপ্তেম্বৰ মাহৰ পঞ্জিকা।

ত্ৰিতীয় চোআ। চেপ্তেম্বৰ ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৯।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
মোমাথিৰ বিবৰন।
কাউৰিৰে মেৰ চাগলিৰে কথা।
অক্টোবৰ মাহৰ পঞ্জিকা।

ত্ৰিতীয় চোআ। অক্টোবৰ ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১০।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
ইউৰপৰ দেশবিলাকৰ নক্চা।
পূৰ্বকালৰ ইংলণ্ডবিলাকৰ বিবৰন।
জাকোৰ ওচৰত থকা লোন খনা গাঁত।
কম্পানি বাহাহুৰৰ বিবৰন।
নৱেম্বৰ মাহৰ পঞ্জিকা।

ত্ৰিতীয় চোআ। নৱেম্বৰ ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১১।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
বেঙ্গ আদি অচেতন হৈ থকাৰ কথা।

মন তন্তিত হোআ কথা ।
আবৰ, বৰ আবৰ, মিৰি আৰু ডকলাৰ বিবৰন ।
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা ।
কলঙ্গ নৈৰ ওপৰত কাঠৰ দলঙ্গ ।
ডিচেম্বৰ মাহৰ পঞ্জিকা ।

ত্ৰিতীয় চোআ । ডিচেম্বৰ ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ১২ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
ধৰমৰ কথা বাত্ৰা ।
ইংৰাজি আৰু হিন্দুৰ মাহ দিন মিলোআৰ ক্ৰম ।
সপ্তৰিসি, ধ্ৰুৱ, আৰু কাচিয়পিয়া নথাত্ৰ ।
য়িচু সত্য বলিদান ।
জানুআৰি অৰ্থাত মাহ, ১৮৪৯ ।
মহা বিপ্লৱ সংক্ৰান্তিৰ পৰা জলবিপ্লৱ সংক্ৰান্তিলৈ সূৰ্জ থকা প্ৰথম চই
বাসিৰ নক্চা ।
জলবিপ্লৱ সংক্ৰান্তিৰ পৰা মহাবিপ্লৱ সংক্ৰান্তিলৈ সূৰ্জ থকা সেম চই
বাসিৰ নক্চা ।

চতুৰ্থ চোআ । জানুআৰি ১৮৪৯ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ১ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
প্ৰিথিবিৰ বৰ্গমাইল আৰু প্ৰজাৰ মুঠ লেখা ।
শ্ৰীপ্ৰাণনাথ বৰুআই লিখা কলিকতা আদি ভাটি দেশৰ বিবৰন ।
ফেব্ৰুৱাৰি, অৰ্থাত ফাগুন, ১৮৪৯ ।

চতুৰ্থ চোআ । ফেব্ৰুৱাৰি ১৮৪৯ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ২ ।

সূৰ্জৰ গ্ৰহণ লগা কথা ।
অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
ধৰমৰ কথা বাত্ৰা ।

অকাৰ বিবৰন ।
আচিয়া বৰ্ষৰ দেশবিলাক ।
অহঙ্কাৰৰ কথা ।
মাৰ্চ অৰ্থাত চত, ১৮৪৯ ।

চতুৰ্থ চোআ । মাৰ্চ ১৮৪৯ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ৩ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
কলিকতাত বেলুনত উঠি জোআৰ কথা ।
কলম্বচে দ্ৰিষ্টান্ত দি বুজোআৰ কথা ।
গিয়ানিৰে মুৰ্খৰে কথা ।
সত্যাদি জুগৰ কথা ।
আব্ৰাহামৰ বিবৰন ।
টেঙ্গৰ জালোআইৰ কথা ।
এপ্ৰিল অৰ্থাত বহাগ, ১৮৪৯ ।

চতুৰ্থ চোআ । এপ্ৰিল ১৮৪৯ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ৪ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
গিয়ানবন্ত বজাৰ সোধ ।
অনন্ত কাল ।
মানিক পোআ দুই ভায়েকৰ কথা ।
ছুটা ইষ্ট মানুহৰ কথা ।
আলাসতে বহি থকা সন্তাসিৰ কথা ।
মেই, অৰ্থাত জেঠ, ১৮৪৯ ।

চতুৰ্থ চোআ । মেই, ১৮৪৯ খ্ৰিষ্ট অং সঁক । নম্বৰ ৫ ।

অনেক দেশৰ সম্বাদ ।
পঞ্জাবৰ বনৰ সেগৰ কথা ।

গবৰ্ণমেণ্টৰ ঘোষণা।

জুন, অৰ্থাত আহাৰ, ১৮৪২।

চতুৰ্থ চোআ। জুন, ১৮৪২ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৬।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

ঘোঁৰাৰ বিবৰন।

জুলাই অৰ্থাত সাওন, ১৮৪২।

চতুৰ্থ চোআ। জুলাই, ১৮৪২ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৭।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

চাপাখানাৰ কথা।

থেমা কৰাৰ কথা।

ধৰমৰ কথা বাত্ৰা।

ইচাকৰ বিবৰন।

পিক দেশৰ মেৰ চাগলি।

মাথিৰ নিমিতে গচ মতোআৰ কথা।

আগষ্ট, অৰ্থাত ভাদ, ১৮৪২।

চতুৰ্থ চোআ। আগষ্ট, ১৮৪২ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৮।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

জিৰাফ, অৰ্থাত নাহৰ ফুটুকিয়া পহৰ বিবৰন।

আমেৰিকালৈ জোআ এজন নগাওঁ স্কুলৰ চাতৰৰ পৰা...।

অসম লৰা আমেৰিকালৈ জোআৰ কথা।

কুকুৰ আৰু সিয়ালৰ কথা।

চেপ্তেম্বৰ অৰ্থাত আহিন, ১৮৪২।

চতুৰ্থ চোআ। চেপ্তেম্বৰ ১৮৪২ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৯।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

উট চবাই।

গুপ্ত ধন।

ঘোঁৰাৰ ইতিহাস কথা।

অক্টোবৰ, অৰ্থাত কাতি, ১৮৪২।

চতুৰ্থ চোআ। অক্টোবৰ ১৮৪২ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১০।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

“অসমিয়া লৰাৰ মিত্ৰ।”

য়াকোবৰ বিবৰন।

নৱেম্বৰ অৰ্থাত আঘোন, ১৮৪২।

চতুৰ্থ চোআ। নৱেম্বৰ ১৮৪২ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১১।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

নানা সন্বাদ।

য়োচেফৰ বিবৰন।

মাধু কথা।

আমেৰিকাৰ পৰা পোআ পত্ৰ।

ডিচেম্বৰ, অৰ্থাত পুহ, ১৮৪২।

চতুৰ্থ চোআ। ডিচেম্বৰ ১৮৪২ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১২।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

পৰিশ্ৰমৰ ফল।

য়োচেফৰ বিবৰন।

লৰাবিলাকক পৰ্হিবলৈ সিকোআ বাপেক মাকৰ উচিত।

পঞ্চম চোআ। জানুআৰি, ১৮৫০। নম্বৰ ১।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।
মচলমানৰে চাগলিৰে কথা।
বিবৰ পছৰ বিবৰন।
য়োচেফৰ বিবৰন।

পঞ্চম চোআ। ফেবৰুআৰি, ১৮৫০। নম্বৰ ২।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।
য়োচেফৰ বিবৰন।
নেণ্ডৰ বজোআ সাপ।
মৰিচ আৰু জেনেবিবৰ কথা।
এবিধ কেমতাই পছৰ নকচা।
প্লাঙ্ককচ আৰু তেওঁৰ দাস সকলৰ কথা।
সিকোআ চাগলিৰ কথা।
ভাৰি কোআ।

পঞ্চম চোআ। মাৰ্চ, ১৮৫০ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৩।

ইণ্ডুআনাৰ বিবৰন।
হিন্দুস্থানৰ বুৰঞ্জি।

পঞ্চম চোআ। এপ্ৰিল, ১৮৫০ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৪।

দোদো পথি।
হিন্দুস্থানৰ বুৰঞ্জি।
গজনিৰ দুতিয় বজা মহমদৰ আখ্যান।
গজনিৰ ত্ৰিতিয় বজা মচউদৰ আখ্যান।

পঞ্চম চোআ। মেই, ১৮৫০ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৫।

কাচোআৰি চৰাইৰ বিবৰন।
গজনিৰ চতুৰ্থ বজা মহমদ।

গজনিৰ পঞ্চম বজা দুতিয় মচউদ।
গজনিৰ সপ্তম বজা আবদুল হচেন।
গজনিৰ সপ্তম বজা আবদুল বাচেদ।
গজনিৰ অষ্টম বজা ফেকথজাদ।
গজনিৰ নৱম বজা ইব্রাহিম।
গজনিৰ দশম বজা ত্ৰিতিয় মচউদ।
গজনিৰ একাদশ বজা আৰ্চিলা।
গজনিৰ দ্বাদশ বজা বহৰাম।
গজনিৰ ত্ৰয়োদশ বজা খোশ্ৰো।
গজনিৰ চতুৰ্দশ বজা দুতিয় খোশ্ৰো।

পঞ্চম চোআ। জুন, ১৮৫০। নম্বৰ ৬।

গোঁবৰ বজাবিলাকৰ বিবৰন।
গোঁব আৰু হিন্দুস্থানৰ প্ৰথম বজা মহমদৰ আখ্যান।
আপুনি আপোনাৰ বিচাৰ কৰা উচিত অথবা তিনটা
লৰাৰ বিবৰন।

পঞ্চম চোআ। জুলাই, ১৮৫০। নম্বৰ ৭।

গোঁবৰ দুতিয় বজা মহমদৰ আখ্যান।
কাৰাজিমৰ বাদশ্ৰা মহমদৰ আখ্যান।
জঙ্গিচ খাৰ ৰাজ্যৰ বিবৰন।

পঞ্চম চোআ। আগষ্ট, ১৮৫০ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৮।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।
আফ্ৰিকাৰ পূব ডোখৰ জেঙ্গিবাৰ দেস।
কলিকতা নগৰৰ পিয়ল।
ত্ৰিত্য হোআ পাছৰি বাকৰ চাহাবৰ বিবৰন।
পূবনি অসম বুৰঞ্জি।
তিনটা লৰাৰ বিবৰন, দুতিয় ভাগ।

পঞ্চম চোআ। চেপ্তেম্বৰ, ১৮৫০ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ৯।

অনেক দেশৰ সন্মাদ।
কোৰ্ত অফ ডিবেল্টৰ্ট।
ধৰ্মৰ কথা বাত্ৰা।
পাছৰি বাকৰ চাহাবৰ বিবৰন।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি।

পঞ্চম চোআ। অক্টোবৰ, ১৮৫০ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১০।

অনেক দেশৰ সন্মাদ।
পাছৰি বাকৰ চাহাবৰ বিবৰন।
আফ্ৰিকাৰ দখিন ফালৰ বিবৰন।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি।

পঞ্চম চোআ। নৱেম্বৰ, ১৮৫০ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১১।

অনেক দেশৰ সন্মাদ।
কাচৰ বিবৰন।
ৰামগতিৰ বিবৰন।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি।
সোনৰ কনি পৰা হাঁহৰ পটন্তৰ।

পঞ্চম চোআ। ডিচেম্বৰ, ১৮৫০ খ্ৰিষ্ট অং সঁক। নম্বৰ ১২।

অনেক দেশৰ সন্মাদ।
দিঘল সিদ্ধ থকা পছৰ দ্ৰিষ্টান্ত।
সমুদ্ৰৰ সাপ ওলোআৰ কথা।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি।

৬ বছৰ। জানুআৰি, ১৮৫১। নম্বৰ ১।

অষ্ট্ৰেলিয়াৰ বিবৰন।
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা ১ আধ্য।

বহুৱা গামৰ বিবৰন।
বাতিৰ বিবৰন।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
ফেব্ৰুআৰি, ফাগুন মাহৰ পঞ্জিকা।

৬ বছৰ। ফেব্ৰুআৰি, ১৮৫১। নম্বৰ ২।

নিস্তাৰৰ উপাই।
ইশ্বৰৰ দসম আগা।
প্ৰভু যিচু খ্ৰিষ্টৰ অবতাৰ বিবৰন।
নৰকৰ বিবৰন।
স্বৰগৰ বিবৰন।
বিনই বচন।
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা, ২ আধ্য।
ধৰ্মি চহৰিয়া এজনৰ বিবৰন।
কিৰ্পিনৰ পটন্তৰ।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ৭।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
মাৰ্চ, অৰ্থাত চ'তৰ পঞ্জিকা।

৬ বছৰ। মাৰ্চ, ১৮৫১। নম্বৰ ৩।

নায়াগৰা আদি নদি পতন।
কলিকতাৰ স্থিতি।
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা, ২ আধ্য।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ৮।
দায়া।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
বঙ্গপুৰত কপ থানি উলিওৱা।
এপ্ৰিল অৰ্থাত বহাগৰ পঞ্জিকা।

৬ বচৰ। এপ্ৰিল, ১৮৫১। নম্বৰ ৪।

আচিয়াৰ উত্তৰ দেশ কচিয়াৰ বিবৰন।
মৃত্যু ধৰ্মৰ সংশ্লেষ কথা।
ধৰ্মৰ কথাৰ সন্মাদ।
খ্ৰীষ্টা, মহা বিচাৰৰ দিন আৰু অনন্তকাল।
এজন খ্ৰিষ্টিয়ান তিব্বোতাৰ বিবৰন।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ৯।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
মেই, অৰ্থাত জ্যৈষ্ঠৰ পঞ্জিকা।

৬ বচৰ। মেই, ১৮৫১। নম্বৰ ৫।

আচিয়াত থকা ভাগ তুৰ্ককৰ বিবৰণ।
জাতিকৰ জাত্ৰা, ৩ অধ্যা।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ১০।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
কলিকতা আদি বঙ্গাল দেশত চলোআ বঙ্গালি ভাসাৰ সমাচাৰ পত্ৰ-
বিলাকৰ নাম।
লবাব নিমিতে সাঁথৰ দিয়া।
বঙ্গপুৰত থানি উলিওৱা ৰূপ।
জুন অৰ্থাত আহাৰৰ পঞ্জিকা।

৬ বচৰ। জুন, ১৮৫১। নম্বৰ ৬।

চুৰিয়া আৰু যিহুদা দেশৰ বিবৰন।
কলি জুগত ভোগ কৰা বজাবিলাকৰ নাম।
খ্ৰিষ্টৰ কথাত তোমালোকৰ মনে কি ধৰে?
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ১১।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
তিমি মাচ মৰাৰ বিবৰন।
জুলাই, অৰ্থাত সাওনৰ পঞ্জিকা।

৬ বচৰ। জুলাই, ১৮৫১। নম্বৰ ৭।

আৰব দেশৰ বিবৰন।
ধৰ্ম কথাৰ সন্মাদ।
জাতিকৰ জাত্ৰা, ৩ অধ্যা।
লুইচা নামেৰে এজন চোআলিৰ বিবৰন।
দেশ বিদেশৰ বস্তুৰ মহা দৰ্শন।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ১২।
মাটিত থানি উলিওৱা ৰূপ।
কুট অঙ্কৰ গননা।
নগাঁৱত মাউৰ লগাৰ কথা।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
আগষ্ট, অৰ্থাত ভাদ্ৰ মাহৰ পঞ্জিকা।

৬ বচৰ। আগষ্ট, ১৮৫১। নম্বৰ ৮।

মিচৰ দেশৰ বিবৰন।
জাতিকৰ জাত্ৰা, ৪ অধ্যা।
পুৰ্ব কালৰ ইতিহাস, প্ৰথম অধ্যা।
শ্ৰিষ্টি কৰা বিবৰন।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি নং ১৩।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
সাঁথৰ দিয়া।
চেপ্তেম্বৰ, অৰ্থাত আহিনৰ পঞ্জিকা।

৬ বচৰ। চেপ্তেম্বৰ, ১৮৫১। নম্বৰ ৯।

পাৰ্চি দেশৰ বিবৰন।
লণ্ডন নগৰৰ নিবাসিৰ সংখ্যা।
ধৰ্ম কথাৰ সন্মাদ।
কালে সৰ্বনাস কৰা কথা।
মহা দৰ্শনৰ আৰ্চি ঘৰ।

কলিকতাত থকা শ্রীজুত সজ্জাত আলিএ লিখা পত্ৰ ।
কুট অঙ্কৰ গননা ।
ঘুবনিয়া মাটিৰ হিচাব ।
অচম দেশ সত্ৰএ আক্ৰমণ কৰা কথা ।
গলাগা আবাতু ভাটৌ ।
মাটিত টঙ্গনিয়াই চোৰ ধৰা কথা ।
সাঁথৰ দিয়া ।
অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
অন্তোবৰ, অৰ্থাত কাতিৰ পঞ্জিকা ।

৬ বছৰ । অন্তোবৰ, ১৮৫১ । নম্বৰ ১০ ।

আমেৰিকাৰ মধ্যম ভাগৰ বিবৰন ।
পৌল পাচনিৰ বিবৰন ।
প্ৰশ্ন ।
পৌল পাচনিৰ জৌৱন কালৰ বিবৰন ।
প্ৰশ্ন ।
পৌলৰ মন পালটাৰ বিসই ।
প্ৰশ্ন ।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ১৪ ।
অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
নৱেম্বৰ, অৰ্থাত আঘোনৰ পঞ্জিকা ।

৬ বছৰ । নৱেম্বৰ, ১৮৫১ । নম্বৰ ১১ ।

আমেৰিকা মিল দেশৰ পূব ভাগৰ বিবৰন ।
য়িকচালমলৈ পৌলৰ প্ৰথম জাত্ৰা ।
য়িকচালমলৈ পৌলৰ দ্বিতীয় জাত্ৰা ।
পৌলৰ প্ৰথম মিশ্বনেৰি জাত্ৰা ।
প্ৰশ্ন ।
য়িকচালমলৈ পৌলৰ ত্ৰিতীয় জাত্ৰা ।
প্ৰশ্ন ।

পৌলৰ দ্বিতীয় মিশ্বনেৰি জাত্ৰা ।
প্ৰশ্ন ।
পৌলৰ ত্ৰিতীয় মিশ্বনেৰি জাত্ৰা ।
প্ৰশ্ন ।
পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ১৫ ।
অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
ডিচেম্বৰ অৰ্থাত পুহৰ পঞ্জিকা ।

৬ বছৰ । ডিচেম্বৰ, ১৮৫১ । নম্বৰ ১২ ।

আমেৰিকা দেশৰ পশ্চিম ভাগ ।
য়িকচালমলৈ পৌলৰ দেশ জাত্ৰা ।
প্ৰশ্ন ।
বোম নগৰলৈ পৌলৰ প্ৰথম জাত্ৰা ।
প্ৰশ্ন ।
পৌল বন্দিমালৰ পৰা মুকলি হোআ ।
প্ৰশ্ন ।
বোম নগৰলৈ পৌলৰ দ্বিতীয় জাত্ৰা
প্ৰশ্ন । ন.ল.ক. ।
ধৰ্ম্মৰ কথা বাত্ৰা ।
হিৰা আদি মুকুতাৰ বিবৰণ ।
অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
জানুআৰি, অৰ্থাত মাঘৰ পঞ্জিকা ।

৭ বছৰ । জানুআৰি, ১৮৫২ । নম্বৰ ১ ।

কাশ্মিৰ দেশৰ বিবৰন ।
ধৰ্ম্ম কথাৰ সন্মাদ ।
অচমিয়া বাপ্টিষ্ট সমাজ পতাৰ কথা ।
কাপৰত তুলিবৰ নিমিত্তে ২ স্ত্ৰিয়া আখৰৰ ঠগ ।
গজনিৰ বজাবিলাকৰ নাম আৰু ৰাজ্য পোআ সঁক ।

হিন্দুস্থানৰ পাঠান বা আফ্গানৰ বজাব নাম।
তিমূৰ আদি মগল বংসি বজাব নাম।
গান হাৰ্মচেন নামেৰে এটা মাউৰা লৰাৰ বিবৰন।
আদমে পাপ কৰা।
পুৰণি অসম বুৰঞ্জি, নং ১৬।
দিলিৰ মগল বাদশ্চাবিলাকৰ ৰূপ।
অনেক দেসৰ সন্মাদ।
ফেবৰুৱাৰি, অৰ্থাত ফাগুনৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। ফেবৰুৱাৰি, ১৮৫২। নম্বৰ ২।

ব্ৰিটিশ আমেৰিকা দেস।
অন্ধ গননাৰ প্ৰশ্ন।
তিনিজন ভাই মিশুনেৰি জাত্ৰা।
কইন আৰু হেবেলৰ কথা।
এটা ভাইৰ উপদেস।
পুৰণি অসম বুৰঞ্জি।
মাত্ৰি বধ।
জিয়াই থাকিবলৈ কেৱল পাঁচ খন্তেক মাথোন।
ডাঙ্গৰ ডিঙ্গিৰে এটা মাহুহৰ কথা।
অনেক দেসৰ সন্মাদ।
মাৰ্চ, অৰ্থাত চতৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। মাৰ্চ, ১৮৫২। নম্বৰ ৩।

মেকটিকো দেসৰ বিবৰন।
নিৰিবি পুৰণি নগৰত পোআ মূৰ্তি।
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা, ৫ আধ্যা।
জল প্লাবন।
পুৰণি অসম বুৰঞ্জি, নং ১৮।
এজনি ধৰ্মি তিবোতাৰ কথা।
উচিত কথা।

বৰ ডাঙ্গৰ বিৰ এজনৰ বিবৰন।
পিত্ৰি মাত্ৰি সমাদৰ কৰা।
ধনৰ উত্তম খৰচ।
ছুটা সৰু লৰাৰ কথা বাত্ৰা।
ঔষধ।
অনেক দেসৰ সন্মাদ।
এপ্ৰিল, অৰ্থাত বহাগৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। এপ্ৰিল, ১৮৫২। নম্বৰ ৪।

গুআতিমালা দেসৰ বিবৰন।
পচিম দিপ প্ৰথমে বিচাৰি পোআ লোকৰ বিবৰন।
ইহুৰে পাপ কৰাইনে?
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা, ৫ অধ্যা।
আব্ৰাহামলৈ অঙ্গিকাৰ কৰা দেশ।
পুৰণি অসম বুৰঞ্জি, নং ১৯।
মৈদামত জিয়াই থোআ এটি কেঁচুআ চোআলিৰ কথা।
ৰাঙ্গ কুকুৰৰ অদ্ভুত কথা।
অনেক দেসৰ সন্মাদ।
এপ্ৰিল, অৰ্থাত জ্যৈষ্ঠ মাহৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। মেই, ১৮৫২। নম্বৰ ৫।

আফ্ৰিকাৰ পচিম দেসবিলাক।
পিত্ৰি মাত্ৰিয়ে লৰাক কেনেকৈ সিকাই?
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা, ৬ অধ্যা।
আপোনাৰ দৰে লোকক হিত কৰা।
আব্ৰাহামলৈ অঙ্গিকাৰ কৰা পুত্ৰ।
শ্ৰিত্য আহিব।
পুৰণি অসম বুৰঞ্জি, নং ২০।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

জুন, অৰ্থাত আহাবৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। জুন, ১৮৫২। নম্বৰ ৬।

লিদিয়া স্তুতিবেস্ত, নাইবা আত্মাক নাম কৰা ঠাৱৰ।

থঙ্গ কৰাৰ কথাত হিতোপদেশ।

অলপ পাপলৈকো ভয় কৰাৰ কথা।

আব্রাহাম নাইবা প্ৰেমৰ পৰিখা।

পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ২১।

চিন কেতবিলাক।

তাৰ পাচে কি? ম.

পাৰাদাইচ পখিৰ বিবৰন।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

জুলাই, অৰ্থাত আহাবৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। জুলাই, ১৮৫২। নম্বৰ ৭।

মান দেসৰ বিবৰন।

মই প্ৰাৰ্থনা কৰিব নে জানোঁ।

স্বৰূপি বচন।

তিৰ্থৰ বিবৰন।

গাকোবে দেখা স্বৰ্গিয় সপোন।

ইশ্বৰে আপোনাৰ লোকক বথা।

কেমুতাই পছ ধৰা কথা।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

আগষ্ট, অৰ্থাত ভাদৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। আগষ্ট, ১৮৫২। নম্বৰ ৮।

হিন্দুস্থানৰ বিবৰন।

তিৰ্থৰ বিবৰন।

আৰ্চিৰ বিসই।

উচিত আৰ্হি দেখাবৰ প্ৰয়োজন।

গাকোবৰ বহু দিনিয়া জাত্ৰা।

প্ৰাৰ্থনাৰ গুন।

পুৰনি অসম বুৰঞ্জি, নং ২২।

মৰনৰ বিষয়ে কিছু চিন্তা।

এটা ন ভবা গননা।

মৰনৰ ভই হেলা কৰা এজনৰ কথা।

গিত।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

চেপ্তেম্বৰ, অৰ্থাত আহিনৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। চেপ্তেম্বৰ, ১৮৫২। নম্বৰ ৯।

হিন্দু ধৰ্মৰ বিবৰন।

তিৰ্থৰ জাত্ৰা।

গাকোব নাইবা গোট খোআ।

কমিয়া বজাবিলাকৰ আখ্যান।

হিত উপদেশ।

অনেক দেসৰ সম্বাদ।

নৱেম্বৰ, অৰ্থাত আঘোনৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। অক্টোবৰ ১৮৫২। নম্বৰ ১০।

হিন্দুস্থানৰ নানা প্ৰদেশ।

তিৰ্থ জাত্ৰা।

য়োচেফক গাঁতত খোআৰ কথা।

আকৰ্মন আৰু তাপৰ বিসই।

ইশ্বৰ তেওঁৰ সকলো সৃষ্টিতকৈ গোৱন্ত।

উইৰ কথা। লৰাৰ মিত্ৰ।

গিয়ানৰ পুত্ৰ, অৰ্থাত মনুষ্য।

ডিউক অফ ওএলিংতনৰ বিবৰন।

ডিচেম্বৰ, অৰ্থাত পুহৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। নৱেম্বৰ, ১৮৫২। নম্বৰ ১১।

সোনতকৈ শ্ৰম ভাল।
ধৰ্মৰ কথা বাত্ৰা।
তিৰ্থ জাত্ৰা।
য়োচেফ বন্দি হোআৰ কথা।
ইশ্বৰৰ চকু সকলো ঠাইতে আছে।
বকৰে সামুক ভঙ্গাবে সাধু কথা।
অনেক দেশৰ সম্বাদ।
জানুআৰি, অৰ্থাত মাঘৰ পঞ্জিকা।

৭ বচৰ। ডিচেম্বৰ, ১৮৫২। নম্বৰ ১২।

তাতাৰ দেশৰ বিবৰন।
ধৰ্ম সিকিবলৈ লৰাৰ নিবেদন।
সক চোআলিৰ ভাবনা।
দেও পুজক লৰাৰ গান।
তিৰ্থৰ জাত্ৰা।
চিপিও সেনাপতিৰ চৰিত্ৰৰ কথা।
য়োচেফ বন্দি হোআৰ কথা।
গিয়ানৰ পহাৰ।
অনেক দেশৰ সম্বাদ।
ফেব্ৰুআৰি, অৰ্থাত ফাগুনৰ পঞ্জিকা।

৮ বচৰ। জানুআৰি, ১৮৫৩। নম্বৰ ১।

নকৈ লোআ পেণ্ড দেশ।
বঙ্গপুৰ নগৰৰ বৰ্ণন। দয়াবাম।
পাৰ্চি বজা আৰু বন্দি।
তিৰ্থৰ জাত্ৰা।
য়োচেফ, আৰু বজাৰ বাটি লোআ, আৰু চান্দমাই।
কামৰূপৰ বুৰঞ্জি, ১ আধ্য।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।
মাৰ্চ. অৰ্থাত, চতৰ পঞ্জিকা।

৮ বচৰ। ফেব্ৰুআৰি, ১৮৫৩। নম্বৰ ২।

খেহ আৰু কানিৰ কথা।
মোৰ আই।
গিয়ান ৰূপে বুধি দিয়া।
পৰিখা জই কৰা।
চাপাখানাৰ বিবৰন।
দাৱিদৰ গিত।
কনিলিয় আৰু পিতৰৰ দৰ্শন।
হিন্দু লৰাৰ উত্তম উত্তৰ।
স্বৰ্জ চন্দ্ৰ আৰু তৰাবিলাকৰ বেষ্ট্ৰা।
পৰ্বতবোৰৰ বিবৰন।
এটা চিকাৰি আৰু সিয়াল।
স্ববচন।
কামৰূপৰ বুৰঞ্জি, ২ আধ্য।
জোৰন ব্ৰাহ্মন খ্ৰিষ্টিয়ান হোআ।
অনেক দেশৰ সম্বাদ।
মাত্ৰিৰ সান্তনা।

৮ বচৰ। মাৰ্চ, ১৮৫৩। নম্বৰ ৩।

মান দেশৰ সম্বাদ।
আদি বাসি নগাৰ কথা।
পাৰ্চি দেশৰ বাদস্ত্ৰা।
কামৰূপৰ বুৰঞ্জি।
স্বৰ্জৰ উদই। অৰ্থাত লৰাবিলাকৰ গিয়ান জনমোআ ধৰ্ম উপদেশ।
ধৰ্ম সান্ত্ৰক মাগু কৰা এক সক লৰাৰ কথা।

খেহ লোকৰ ক্ৰিপা কৰোঁতা দেবি ।
মিচা কথাত ভয় পোআ এক সৰু লৰাৰ কথা ।
চুৰ কৰিবলৈ ভই কৰা এক সৰু লৰাৰ কথা ।
হাকিম কালিফ ।
আগ্ৰিপা বজা ।
জৰ্মানি দেশৰ এক সাধু কথা ।
পৰিখাৰ বিবৰন ।
কু ভাবনা ।
ভেঁটি দিয়াৰ অশ্লুভ ফল ।
মাগবৰ ওপৰত জাহাজ ভগাৰ বিবৰন ।
অনেক দেশৰ সন্মাদ ।

৮ বচৰ । এপ্ৰিল, ১৮৫৩ । নম্বৰ ৪ ।

গোট গোট হোআ আখৰেৰে প্ৰথমে চপা পাত ।
সাধু চোৰ ব্ৰিতি কৰাৰ কথা ।
শ্ৰীজুত পাছৰি দাইবলি চাহাব শ্ৰিত্য হোআ ।
কিমান বাজিচে ?
ধৰম কথাৰ সন্মাদ । নানা বিধ ধৰম আচৰন কৰা
লোকৰ সংখ্যা ।
য়োচেফ বন্দিমালৰ পৰা মুকলি হোআ ।
মাহুহ আৰু জন্তুবিলাকৰ মাজত জি ভেদ হই তাৰে কিছু কথা ।
পোসন পালন কৰা মাজিৰ কথা ।
গঙ্গা নাৰায়ন চিল ।
কমিয়া বজাবিলাকৰ আখ্যান ।
মাহুহৰ অমৰনৰ বিষয়ে আকাশৰ তৰাবিলাকে প্ৰমান দিয়া ।
কালৰ বিসই ।
বায়ুৰ গধুৰ পৰিমান কৰা জোখৰ জন্ত ।
চেতন হোআ ।

মুখক কিহেৰে জনা জাই ।
পাপ সোমোআ ছাৰ ।
ৰূপৰ পাঁচনি ।
মহা সমুদ্ৰৰ জোখ ।
অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
মেই, অৰ্থাত জেঠৰ পঞ্জিকা ।

৮ বচৰ । মেই, ১৮৫৩ । নম্বৰ ৫ ।

টাইমচ্ নামেৰে সন্মাদ পত্ৰ চপা ঘৰ ।
বিখোআনা নামেৰে এবিধ অসত্য লোকে প্ৰথমে পুথি
পাই আনন্দ কৰাৰ কথা ।
অচম দেশৰ লোক সকলৰ প্ৰতি নিবেদন পত্ৰ ।
য়োচেফ মিচৰ দেশৰ অধিকাৰ হোআ ।
আৰিকাৰি চৰাইৰ বিবৰন ।
ছথিয়া লোকক দায়া কৰা ।
আচৰিত ৰূপে প্ৰান ৰখা পোআ ।
গিত ।
কামৰূপ বুৰঞ্জি, ৫ আখ্যা ।
অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
মান দেশৰ বাত্ৰা ।
জাপান উপদিপ ।
জুন, অৰ্থাত আহাৰৰ পঞ্জিকা ।

৮ বচৰ । জুন, ১৮৫৩ । নম্বৰ ৬ ।

লক্ষা দিপত মুকুতা বিচৰা ।
বাতিৰাম প্ৰচাৰকৰ সান্তনা ৰূপে মৰন ।
খেহ আৰু অচম দেশৰ ইন্সুলৰ কথা ।
য়োচেফ, নতু ভোজৰ কথা ।

কনস্তাঞ্চিয়চ বজাই খ্ৰিষ্টিয়ান লোকক পৰিখা কৰি প্ৰতি-
ফল দিয়া কথা।

গুআহাটিৰ বিবৰন।

আপোনাৰ হিত চিন্তা কুকুৰ।

প্ৰাথমিক দিখ্যা।

মৌ মাখিৰ কথা।

কামৰূপৰ বুৰঞ্জি, ৬ আধ্যা।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।

নগাঁৱত মাউৰ লগাৰ কথা।

জুলাই, অৰ্থাত সাওনৰ পঞ্জিকা।

৮ বচৰ। জুলাই, ১৮৫৩। নম্বৰ ৭।

আমেৰিকা দেশৰ গুআস্ত্ৰিংতন নগৰৰ ৰাজ সভা ঘৰ।

থেহ লোকৰ সেৱা পূজা কৰা মন্দিৰ।

উত্তৰ কাচাৰ দেশৰ পৰা লিখা।

লক্ষা দিপৰ বিবৰন।

অচম দেশৰ লোক সকলৰ প্ৰতি দ্বিতীয় নিবেদন পত্ৰ

কলিকতা নগৰত থকা এজন অচমিয়া লোক।

ইস্বৰ আৰু তেওঁৰ স্ৰষ্টিৰ কবমৰ কথা।

বনিয়ান চাহাব আৰু বন্দিমাল ৰখিয়াৰ কথা।

আনন্দেৰে মৰন।

থেহ দেশৰ পৰা আচৰিত সম্বাদ।

তিনিটা সৰু মাচৰ দ্ৰিষ্টান্তৰ কথা।

মৰমিয়াল কুকুৰ।

কামৰূপৰ বুৰঞ্জি, ৭ আধ্যা।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।

আগষ্ট, অৰ্থাত ভাদ্ৰ মাহৰ পঞ্জিকা।

৮ বচৰ। আগষ্ট, ১৮৫৩। নম্বৰ ৮।

জিত্ৰা পছৰ বিবৰন।

অচমিয়া লোকে অচমিয়া ভাসা সিকাৰ ফল ; ত্ৰিতীয় পত্ৰ।

অচমিয়া লোক সকলৰ হিত কথা।

থেহ দেশৰ জঙ্ক নামেৰে সাগৰত ফুৰা জাহাজ।

য়োনাৰ বিবৰন।

য়োচেফ নতু ক্ষমাৰন্ত ভায়েক।

বৰখুনৰ আখ্যান।

জম্বুবোৰক আমি জি ৰূপ বেৰহাৰ কৰিব লাগে তাৰ কথা।

বঙ্গাল দেশৰ বৰিচাল জিলাৰ একাল।

লুং চাং নামে এটি নগা লৰাৰ কথা।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।

মান দেশৰ মিলন হোআৰ বাত্ৰা।

১৮৫২ সঁকৰ কলিকতা পুলিচৰ ৰিপৰ্ট।

জগনাথ তিৰ্থত জাত্ৰিক লোকৰ মৰন।

চেপ্তেম্বৰ, অৰ্থাত আহিনৰ পঞ্জিকা।

৮ বচৰ। চেপ্তেম্বৰ, ১৮৫৩। নম্বৰ ৯।

বিশ্ৰাম দিন আৰু ইস্বৰক ভজা ঘৰ।

ঢাকাৰ মল মল কাপোৰৰ বিবৰন।

চৰাই চলনৰ সক্তি।

মান দেশৰ কাৰেন লোকৰ আখ্যান।

য়োচেফ নতু হেৰোআ পুত্ৰ।

উপকাৰি পৰামৰ্শ।

বিবেচনাৰ গুন।

সংসাৰৰ মায়াৰ বজাৰ।

স্বৰ সিকা এটা পাৰ চৰাইৰ কথা।

ইতি আৰু সিয়ালৰ দ্ৰিষ্টান্ত।

বিজ্ঞা সিকাৰ নিবেদন।

ইংৰাজি লোকৰ আগৰ কালৰ অসভ্য বেৰহাৰ।

মিক্সোপ আৰু এক নিষ্ঠুৰ লৰাৰ কথা।
বিবাহৰ স্মৃতি।
বিবাহৰ সন্মাদ।
অকনোদই, অৰ্থাত কাতিৰ পঞ্জিকা।

৮ বচৰ। অকনোদই, ১৮৫৩। নম্বৰ ১০।

বৰি নামে এটা সাহসিক কুকুৰৰ আখ্যান।
বিছা ৰূপ ত্ৰিখ্য।
দানসিল ৰূপে আপোনাক উচৰণ কৰা এক চাকৰৰ কথা।
অকনোদই পৰ্হা সৰু চাতৰবিলাকৰ প্ৰতি কিছু কথা।
কলিকতাৰ পৰা চতুৰ্থ পত্ৰ।
ঢাকাৰ মল মল কাপোৰৰ বিবৰন।
স্বৰণ।
ইণ্ডিয়ান নামেৰে আমেৰিকা দেশৰ আদি বাসি লোকৰ কথা।
বিশ্বাসৰ ফল।
বৰ চতুৰ চোৰ।
কামৰূপৰ বুৰঞ্জী ৮ অধ্যায়।
মধু বস।
অনেক দেশৰ সন্মাদ। মান দেশৰ বাত্ৰা।
চুলতান বজাই সৈতে ৰুচিয়া অধিকাৰৰ বিবাদ।
নৱেম্বৰ, অৰ্থাত আঘোনৰ পঞ্জিকা।

৮ বচৰ। নৱেম্বৰ, ১৮৫৩। নম্বৰ ১১।

জেনেৰেল চেৰ চাৰ্লচ নেপিয়ৰ ত্ৰিত্ব হোআৰ বাত্ৰা।
প্ৰধান আৰু ইতৰ লোকক বেৰহাৰ কৰাৰ কথা।
তিবোতাক বধ কৰাৰ কথা।
অতি দুৰৈ ঠাইলৈ দেখা জন্তুৰ কথা।
ভাল ৰূপে কাকত পৰ্হাৰ নিয়ম।

চিচিলি আৰু নাপৰি ৰাজ্যৰ আলফোণ ৰজা।
কোন অধিকাৰ শ্ৰেষ্ঠ।
ফতিক চাঁদৰ বিবৰন।
এক বুধিয়ক কুকুৰৰ কথা।
মেৰি কেৰিল।
ভূৰ্জৰ চাতুৰি।
জহনিৰ বিবৰন। শ্ৰীমিৰ মজ্জৰ হুচেন।
মাউৰ ধৰা গৰুৰ দৰে দিয়াৰ কথা।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
ডিচেম্বৰ অৰ্থাত পুহৰ পঞ্জিকা।

৮ বচৰ। ডিচেম্বৰ, ১৮৫৩। নম্বৰ ১২।

ফেটি সাপৰ বিবৰন।
এজন কইদি আৰু এন্দুৰৰ কথা।
আগৰ কালৰ ভবিষ্যত বাৰ্তা।
মহা চিকন্দৰ আৰু তেওঁৰ মাক।
পুৰনি ৰূপত লিখা মহা চিকন্দৰ বাদশ্বাৰ নকচা।
বিবাহৰ সময়ত যি সকল নিয়ম প্ৰতিপালন কৰা কৰ্তব্য তাৰ কথা।
অচম দেশৰ বালক সকলৰ বুদ্ধি আৰু যথার্থ গিয়ান বাহিৰৰ উপাই
বিছাৰ বিষয়ে উপদেশ।
ইশ্বৰত ভক্তি কৰাৰ কথা।
অনেক দেশৰ সন্মাদ।
জানুআৰি, অৰ্থাত মাঘৰ পঞ্জিকা।

৯ বচৰ। জানুআৰি, ১৮৫৪। নম্বৰ ১।

অনেক দেশৰ সন্মাদ।
জাতিকৰ জাত্ৰা, ৬ অধ্যায়।
ডেউকা হিন ৰিয়া চবাই।
দিলিৰ ৰজা কুতুব উদ্দিনৰ বংসাবলি।

জাত্ৰা কৰা কথা ।
অকনোদইৰ স্ত্ৰ নিয়ম ।
এজন বাদশ্ৰা আৰু দৰবেচ ফকিৰ ।
অচমিয়া লোকলৈ নিবেদন পত্ৰ ।
বিধবাব বিবাহ ।
ৰজাৰ মুখ দেখাৰ ফল ।
লৰা কালে কৰিব কৰম ।
ফেব্ৰুৱাৰি, অৰ্থাত ফাগুনৰ পঞ্জিকা ।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত ।

৯ বছৰ । ফেব্ৰুৱাৰি, ১৮৫৪ । নম্বৰ ২ ।

অনেক দেশৰ সন্বাদ ।
থেহ দেশৰ বন ।
বাঘৰ পৰা বখ্যা পোআ ।
এটনা পৰ্বতৰ বিবৰন ।
অচমিয়া ভাসা ।
মোচাৰ বিবৰন ।
আৰাম শ্ৰাৰ আখ্যান ।
ইলুতমন্ত্ৰৰ আখ্যান ।
ফিৰোজৰ আখ্যান ।
চুলতানা ৰজিয়া ।
মাগুবৰ শ্ৰীজুত অকনোদই সম্পাদক মহাসই মাগুববেষু ।
চিকন্দৰিয়া নগৰত মাত লাথ পুথি পোৰা ।
গিয়াতি পৰিয়াল বিলাকলৈ আচৰিব লগা কথা ।
এন্দুৰ আৰু তাৰ বোজাৰ কথা ।
গিত ।
ইস্বৰৰ বচন ।
ইস্বৰৰ আগ্যা ।
বিবাহৰ সন্বাদ ।

ইংৰাজি দেশৰ ইস্কুল ।
মানুহৰ হাৰ ।
মাৰ্চ, অৰ্থাত চতৰ পঞ্জিকা ।

৯ বছৰ । মাৰ্চ, ১৮৫৪ । নম্বৰ ৩ ।

অনেক দেশৰ সন্বাদ ।
মৌ মাখিৰ জুধ ।
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা ।
আমেৰিকাৰ দুই জন চিকাৰি লোকৰ বিবৰন ।
জুধত বখ্যা পোআ ।
কিৰ্তন কৰাৰ কথা ।
অচম দেশৰ জুৰা মচলমান সকলক প্ৰতি নিবেদন পত্ৰ ।
অকনোদই পৰী লৰা বিলাকলৈ ।
পাৰ্টিক চোঁৰা চৰাইৰ বিবৰন ।
এজন চাহাবৰ ঘৰিৰ ওপৰত এই ৰূপ কথা লিখি থোআ হৈছিল ।
দুতিয় বহৰামৰ আখ্যান ।
চতুৰ্থ মচউদৰ আখ্যান ।
নিতি বেহু । সন্বাদ পত্ৰ পূৰ্ণচন্দ্ৰোদই ।
Books.
এপ্ৰিল, অৰ্থাত বহাগ মাহৰ পঞ্জিকা ।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত ।

৯ বছৰ । এপ্ৰিল, ১৮৫৪ । নম্বৰ ৪

অনেক দেশৰ সন্বাদ ।
পাপিৰ প্ৰাৰ্থনা ।
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা, ৭ আখ্যা ।
মিচা কথাৰ বিবৰন ।
হিত কথা সকল ।

অচমিয়া বজাবিলাকৰ মোহৰ ।
বোধ নাই কিয়া পৰিয়া ।
ডিচেঞ্চৰত লিখা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ।
প্ৰশ্ন বিলাকৰ উত্তৰ ।
বান্দৰৰ বিবৰন ।
মেই, অৰ্থাত জেঠৰ পঞ্জিকা ।
অকনোদই অৰ্থে ধন পোআ বচিত ।

৯ বছৰ । মেই, ১৮৫৪ । নম্বৰ ৫ ।

নানা দেসৰ সন্মাদ ।
সিৰসিংহ আৰু বৰ বজাৰ মোহৰ ।
স্বৰূপি ।
হুষ্টৰ লগত সঙ্গ লোআ ।
মহা তিমুৰ বেগৰ আখ্যান ।
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা, ৭ আধ্যা ।
এজনি ধৰমি তিৰি আৰু অধৰমি পুৰুষৰ কথা ।
জুৰা ও গিয়ানি লোকলৈ নিবেদন ।
চকুৰ বিবৰন ।
সত সংসৰ্গ কৰাৰ কথা ।
মলুআ বজাৰ এখন চিঠি ।
বাৰ্লিনৰ আখ্যান ।
জুন, অৰ্থাত আহাৰৰ পঞ্জিকা ।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত ।

৯ বছৰ । জুন, ১৮৫৪ । নম্বৰ ৬ ।

নানা দেসৰ সন্মাদ ।
বাবৰ বাদস্তাৰ বিবৰন ।
গিত ।
“তেওঁ নিবেদন কৰি আছে ।”

জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা, ৭ অধ্যা ।
অধিকা, সৰ্ব্বেশ্বৰি, প্ৰমতসিংহ ৰূপ ।
বিশ্ৰাম বাবৰ কথা ।
লাৰ্ক নামে ভৰত চৰাই আৰু সহ থকা খেতিৰ কথা ।
জান এলিয়ত চাহাবৰ বিবৰন ।
পৰিয়ালৰ সান্নিধ্য ।
স্বকাজ্য আৰু স্বনিৰ্ভৰ ।
নিৰ্তোল আৰম্ভ কৰা ।
আমেৰিকা দেসৰ পেক চৰাই ।
বাৰ্লিনৰ আখ্যান ।
ইংলণ্ড আৰু স্কটলণ্ড দেসৰ মাহুৰৰ সংখ্যা !
প্ৰথমৰে পৰা অকনোদই লোআৰ সংখ্যা ।
Books ।
জুলাই, অৰ্থাত সাওনৰ পঞ্জিকা ।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত ।

৯ বছৰ । জুলাই, ১৮৫৪ । নম্বৰ ৭ ।

নানা দেসৰ সন্মাদ ।
আচৰিত কথা বাত্ৰা ।
জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা, ৮ আধ্যা ।
কলিকতাৰ পৰা সঠৈ পত্ৰ । এজন অচমিয়া লোক ।
নামান নামেৰে এজন কুঠিয়া স্বস্ত হোআৰ কথা ।
বাজেশ্বৰ সিংহৰ সোন ৰূপৰ মোহৰ ।
চৰাপুঞ্জি মোকামৰ বিবৰন ।
সৰ্বকাল জিয়াই থকা গচ ।
হুমায়েন বাদস্তাৰ বিবৰন ।
আগষ্ট, অৰ্থাত ভাদৰ পঞ্জিকা ।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত ।

৯ বছৰ। আগষ্ট, ১৮৫৪। নম্বৰ ৮

নানা দেশৰ সন্মাদ।

মান্যৰ শ্রীজুত অকনোদই সম্পাদক মহাসয়লৈ নিবেদন।

সাঁথৰ দিয়া।

আকবৰ বাদশ্বাৰ কথা।

লখমি আৰু গোবিনাথৰ মোহৰ।

মহা মহিম শ্রীজুত অকনোদই সম্পাদক মহাসই দেশোপকাৰক বৰেশ্বৰ।

জাতিকৰ জাত্ৰা, ৮ আধ্য।

কৈকোবাদৰ আখ্যান।

চেপ্তেশ্বৰ, অৰ্থাত আহিনৰ পঞ্জিকা।

Books.

অকনোদই অৰ্থে ধন পোআ বচিত।

১১ বছৰ। নম্বৰ ১। জানুআৰি ১৮৫৬।

অনেক দেশৰ সন্মাদ।

শিৱসাগৰত সভা পতাৰ কথা।

অকনোদই পাঠক সকললৈ নিবেদন।

ইংৰাজি লোকৰ পূৰ্ব কালৰ বজাবিলাকৰ সংক্ষেপ বিবৰন।

১২৪ গিত।

১২৫ গিত।

বিধৱা বিবাহ।

মাক বাপেকলৈ লৰাৰ বেৰহাৰ।

ভাই, ভনি, লগৰিয়াবিলাকলৈ লৰাইতৰ বেৰহাৰ।

নতুন বছৰ।

তুৰকি ৰাজ্যত খ্ৰিষ্টিয়ান ধৰ্ম ত্ৰিধি হোআ।

অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোৱা বচিত।

ফেব্ৰুআৰি, অৰ্থাত ফাগুনৰ পাঞ্জিকা।

১১ বছৰ। নম্বৰ ২। ফেব্ৰুআৰি, ১৮৫৬।

অনেক দেশৰ সন্মাদ।

ভাক্তৰ লক্ষ চাহাবৰ মিত্যৰ কথা।

আচাম দেশ হিতৈসিনি সভাৰ বিগ্যাপন।

প্ৰভুৰ ৰাজ্য ত্ৰিধি।

বিশ্বাসি মাত্ৰিৰ কথা।

সভ্যতা আৰু বানিজ্যৰ কথা।

নিতি কথা।

মালা।

উপদেশ হেলা কৰা লৰাৰ অধিক বয়সত ছুৰুৱা হোআ।

১২৬ গিত।

১২৭ গিত।

১২৮ গিত।

বিশ্ৰাম দিন মাণ্ড কৰা কথা

গিৰ্জা ঘৰ আৰু বিশ্ৰাম দিনৰ ইন্ধুলত থাকোঁতে উচিত আচৰণ কৰাৰ কথা।

মিচা কোআৰ কথা।

ইংৰাজি বজাবিলাকৰ কথা।

মাৰ্চ, অৰ্থাত চতৰ পাঞ্জিকা।

অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত।

১১ বছৰ। নম্বৰ ৩। মাৰ্চ, ১৮৫৬।

অনেক দেশৰ সন্মাদ।

অসমিয়া ভাসাৰ কথা।

চাহৰ গুনৰ কথা।

ভান্ধৰ বিসইৰ কথা।

১৩০ গিত।

১৩১ গিত।

চুব কৰাৰ কথা।

ত্ৰিত্বৰ কথা ।
ত্ৰিত্বৰ পাচৰ ঘটনাৰ কথা ।
থেহ দেসৰ প্ৰধান গৰ ।
মানুহৰ বিসই ।
আচৰিত পানি ।
অজোধ্যা দেস কোম্পানিৰ অধিন কৰাৰ কথা ।
মুক্তিৰ উপাই ।
এপ্ৰিল, অৰ্থাত বহাগৰ পঞ্জিকা ।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত ।

১১ বচৰ । নম্বৰ ৪ । এপ্ৰিল, ১৮৫৬ ।

অনেক দেসৰ সম্বাদ ।
চাৰ্দ্দিনিয়া বজাৰ কথা ।
ভাপ কল নিৰ্মান কৰা জেইম্চ ওআট চাহাবৰ কথা ।
অনেক বিয়া কৰা অজুগুত ।
মিচা সাথিব কথা ।
১২২ গিত ।
সপোনত মহা প্ৰলয়ৰ দৰ্শন পোআ ।
কি অলঙ্কাৰ পিন্ধিম ?
প্ৰাৰ্থনাৰ আচৰিত উত্তৰ ।
ইংলণ্ড দেসৰ বজাবিলাকৰ কথা ।
লণ্ডনৰ তাণ্ডবৰ কথা ।
ওএষ্টমিন্‌ষ্টৰ এবে গিৰ্জা ঘৰ ।
মই অনন্ত কাল কোন ঠাইত নিয়ম ?
মেই, অৰ্থাৎ জেঠৰ পঞ্জিকা ।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত ।

১১ বচৰ । নম্বৰ ৫ । মেই, ১৮৫৬ ।

অনেক দেসৰ সম্বাদ ।

থেহৰ ফো দেৱতাৰ মূৰ্তি ।
নিন্দা বচন ।
Hypocrisy.
পিক দেসৰ মেৰ চাগলি ।
অনন্ত কাল ।
বন্ধুতাৰ কথা ।
গধুৰ বিসই ।
সপোনত মহা প্ৰলয়ৰ দৰ্শন পোআ ।
মানুহে জানিব লগিয়া ঘাই কথা ।
নিতি কথা ।
তোমাক এজন মিত্ৰ লাগে নে ?
ইস্বৰৰ পবিত্ৰ গুনৰ বিচাৰ ।
জুন, অৰ্থাত আহাৰৰ পঞ্জিকা ।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত ।

১১ বচৰ । নম্বৰ ৬ । জুন, ১৮৫৬ ।

অনেক দেসৰ সম্বাদ ।
চত্ৰধাৰি নামে চৰাইৰ কথা ।
[৮৩-৮৪ পিঠিৰ একাংশ মাত্ৰ আছে, বাকী ফাটি গ'ল ।]
নানা বচন । লৰাৰ মিত্ৰ ।
ৰোমান কাতলিক মণ্ডলিৰ আখ্যান ।
প্লাতোৰ উপাখ্যান ।
থেহ দেসৰ কান্তন নগৰৰ কথা ।
মাদাগাস্কাৰ উপদিপ ।
হাঁতিৰ সক্তিৰ কথা ।
গোচৰ কৰাৰ লাভ ।
মান দেসৰ গোঁতমা মূৰ্তিৰ দল ।
দেসৰ মুঠ কথা ।
ইস্বৰৰ পবিত্ৰ গুনৰ বিচাৰ ।

ঘ

জুলাই, অৰ্থাত মাওনৰ পঞ্জিকা।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত।

১১ বচৰ। নম্বৰ ৭। জুলাই, ১৮৫৬।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।
চাবেদদাৰ চবাইৰ কথা।
ইংলণ্ড আৰু অচম দেশ।
প্ৰাৰ্থনা সূনা।
এলেহুআ লোকৰ কথা।
প্ৰাতোৰ উপাখ্যান।
এলিয়া ভবিস্তত বক্তাক স্বৰগলৈ নিয়া।
ওপচম নামে পছৰ কথা।
বিস্তপ কুপৰ চাহাবৰ কথা।
ইস্বৰৰ নিয়াই গুনৰ বিচাৰ।
Emigration to the United States in 1854.
মেক্চিকো দেশ জই কৰা।
“God is seen in every thing.”
শ্ৰীজুত ব্ৰাওন চাহাবৰ পত্ৰ পোআ।
আগষ্ট, অৰ্থাত ভাদৰ পঞ্জিকা।

১১ বচৰ। নম্বৰ ৮। আগষ্ট, ১৮৫৬।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।
তিৰ্থ আৰু পুৰানৰ উত্পত্তিৰ কথা।
বন্ধুতাৰ কথা।
ভবিস্তত কথা।
৬৭ গিত।
পৰিশ্ৰমৰ দোআবাই বিজ্ঞা আদি লাভ হোআ।
পৰম ইস্বৰৰ দায়াৰ বিসই।
কোএকৰ লোকৰ বিসই।

Maxims.

আৰ্মনি দেশৰ এক ৰজাৰ কথা।
সত্য গিয়ানৰ বিনে কোনো ৰূপে মানুহ সভ্য হব নোআবে।
Statistics.
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত।

১১ বচৰ। নম্বৰ ৯। চেপ্তেম্বৰ, ১৮৫৬।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।
অচম দেশ হিঠৈসিনি সভাৰ পত্ৰ।
বিধৱা বিবাহ।
মিচৰ দেশৰ বিবৰন।
নিদ্ৰা আৰু ত্ৰিত্ব।
Anecdote of John Newton.
ইস্বৰে মোক দেখিব।
এটা কুকুৰৰ ইতিহাস।
পৰম ইস্বৰৰ সৰ্বজ্ঞ গুনৰ বিচাৰ।
মই বিচাৰ ন কৰোঁ।
অলপ বয়সত বিয়া কৰোআ অহুচিত।
ভাপ গাঁৰি জোআ বাটবোৰ।
A coin dug up near Gowhati.
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত।

১১ বচৰ। নম্বৰ ১০। অক্টোবৰ, ১৮৫৬।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।
বুধি লিজি নামে এজনী খ্ৰিষ্টিয়ানি তিবোতাৰ মৰন।
শ্ৰী শ্ৰীমতি লেডি কেনিঙ্গে এই দেশৰ খ্ৰিষ্টিয়ানি কৰাৰ কথা।
পৰম ইস্বৰৰ সত্য গুনৰ বিচাৰ।
সত্য ধৰ্মৰ সক্তি।
বন বিবালিৰ কথা।

মন বিদৰি জোআ উতৰ।
পুৰসে তিবোতাক জি ৰূপে সমাদৰ কৰিব লাগে।
জাতনা ভোগ কৰা জন।
কেঁকোৰা বিচাৰ আখ্যান।
মিচৰ দেসৰ বিবৰন।
নৱেম্বৰ, অৰ্থাত আঘোনৰ পঞ্জিকা।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ ৰচিত।

১১ বচৰ। নম্বৰ ১১। নৱেম্বৰ, ১৮৫৬।

অনেক দেসৰ সদাদ।
ডক্টৰ ফ্ৰাঙ্কলিন চাহাবৰ ইতিহাস।
কলাই খাৰ কৰাৰ বিবৰন।
আস্থাবেঞ্চ চোচাইটিচ্।
আগ্ৰা জিলাৰ চোআলিৰ ইস্কুল।
থেহ দেসৰ বিধান পতা ফোহিৰ কথা।
পুলিপেনাং মাজুলিৰ বিবৰন।
অচমিয়া লোকলৈ নিজ ভূমিৰ সাধাবন পত্ৰ।
পৰম ইশ্বৰৰ সত্য গুণৰ বিচাৰ।
পৰম ইশ্বৰৰ সৰ্বসক্তি গুণৰ বিচাৰ।
দৰ্শন বিজ্ঞাৰ বিবেচনাত স্মৃতিৰ উতপত্তি।
সৰ্ব তত্ত্ব প্রকাশিকা।
পৰ্পেতুআ নামে এজনি ধৰ্ম্মি তিবিৰ চৰিত্ৰ।
কাপিবাৰা জন্তু।
ডিচেম্বৰ, অৰ্থাত পুহৰ পঞ্জিকা।
AGENTS FOR THE ORUNODOI.
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ ৰচিত।

১১ বচৰ। নম্বৰ ১২। ডিচেম্বৰ, ১৮৫৬।

অনেক দেসৰ সদাদ।
বায়ুৰ কথা।
লোৰ ঘোৰাৰ কথা।
ইংৰাজি আৰু অসমিয়া যি অভিধান অলপতে চপোৱা হব, তাৰে
আৰ্হি। [ইয়াত A-ৰ পৰা Ablution পৰ্য্যন্ত আছে।]
এক ইশ্বৰ, দুতি নাস্তি।
অৰেক্চ পছৰ কথা
প্ৰিথিবিৰ গতি।
পৰিত্ৰান।
তোদচ্ বিজিয়চ্ নামে চবাইৰ কথা।
তিৰ্থ আৰু পুৰানৰ উত্পত্তিৰ কথা।
মিচা কথা কোআৰ ফল।
মিচুৰ নাম।
অকনোদইৰ অৰ্থে পোআ ধনৰ ৰচিত।
জাহুআৰি, অৰ্থাৎ মাঘৰ পঞ্জিকা।

১২ বচৰ। নম্বৰ ১। জানুআৰি, ১৮৫৭।

অনেক দেসৰ সদাদ।
চন্দ্ৰৰ কথা।
বেলৰ দৰ গাঁৰি।
তাঁতি চবাই।
ইউৰপ, অৰ্থাত বিলাত আৰু তাৰ প্ৰথম বসতি কৰোঁতা লোক।
হুজনি বিধৱা চোআলিৰ বিবাহ হোআৰ কথা।
জ থকা পাৰ।
ইশ্বৰৰ বিকাৰ হিনৰ বিসই।
কঁপালত লিখাৰ কথা।
পাপত পতিত হোআৰ কথা।

মহা বজা চিকন্দৰৰ সত বেরহাৰ।
ফেবৰুৱাৰি, অৰ্থাত ফাগুনৰ পঞ্জিকা।

১২ বচৰ। নম্বৰ ২। ফেবৰুৱাৰি, ১৮৫৭।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।
মহুসু আদিৰ উত্পন্ন কৰাৰ বিচাৰ।
খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন।
বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি।
তিৰ্থ আৰু পুৰানৰ উতপত্তি কথা।
মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ।
বিহুলি ডাকৰ বিবৰন।
মাৰ্চ, অৰ্থাত চতৰ পঞ্জিকা।
অকনোদইৰ অৰ্থে পোআ ধনৰ বচিত।

১২ বচৰ। নম্বৰ ৩। মাৰ্চ, ১৮৫৭।

এপ্ৰিল, অৰ্থাত বহাগৰ পঞ্জিকা।
অনেক দেশৰ সন্বাদ।
খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন।
মাত্ৰি ভাসাৰ সক্তি।
মহা ৰাজ চিকন্দৰ চ্যাহ বাদশ্বাৰ বিবৰন।
ৰূপ বৰনিয়া চৰাই।
মহুসু আদিৰ উত্পন্ন কৰাৰ বিচাৰ।
বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি।
আমেৰিকা দখিন খণ্ডৰ বিবৰন।
বেনেজুআলা দেশৰ বিবৰন।
মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ২ আধ্য।

১২ বচৰ। নম্বৰ ৪। এপ্ৰিল ১৮৫৭।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

Expected attack on Tezpur.

The new Steamer.

ভূতলৈ ভই কৰা মিচা।
আমেৰিকা দেশৰ প্ৰেচিডেণ্ট লোক।
ইস্বেৰে সৈতে মানুহৰ সন্ধ।
বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি, ৩ আধ্য।
খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন, ৩ আধ্য।
মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ৩ আধ্য।
আমেৰিকাৰ দখিন খণ্ডৰ বিবৰণ।
মহমদৰ ধৰ্ম বৰ্হাৰ বাত্ৰা।
মেই, অৰ্থাত জ্যৈষ্ঠৰ পঞ্জিকা।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআৰ বচিত।

১২ বচৰ। নম্বৰ ৫। মেই, ১৮৫৭।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।
খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন, ৪ আধ্য।
INUNDATION IN INDIA : TREE OF REFUGE.
মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ৪ আধ্য।
পুৰসে তিবোতাক জি ৰূপে সমাদৰ কৰিব লাগে।
চিত্তবিলাসিনি পুথি।
বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি, ৪ আধ্য।
বিধৱা বিবাহ।
আমেৰিকাৰ দখিন খণ্ডৰ বিবৰন।
মাউৰ নিবাসনৰ উপাই।
লুখৰৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ১ আধ্য।
জুন, অৰ্থাত আহাৰৰ পঞ্জিকা।
অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত।

১২ বচৰ। নম্বৰ ৬। জুন, ১৮৫৭।

জুলাই, অৰ্থাত সাগুনৰ পঞ্জিকা।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

For the Orunodoi Subscribers.

বানাবচ আৰু আগ্ৰা দেশৰ কথা।

লণ্ডন নগৰৰ বিবৰন।

খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন, ৫ আধ্যা।

দখিন আমেৰিকা খণ্ডৰ বিবৰন।

প্ৰিথিবিৰ জোখৰ বিবৰন।

মৰু চিমুল।

বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি, ৫ আধ্যা।

আচৰিত গচ।

মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ৫ আধ্যা।

লুথৰৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ১ আধ্যা।

Catalogue of Books.

অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত।

১২ বচৰ। নম্বৰ ৭। জুলাই, ১৮৫৭।

আফ্ৰিকা খণ্ডৰ মাজত থকা দেশবোৰৰ কথা।

লুথৰৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ২ আধ্যা।

ঘোষা পুথি চপা হোআৰ বিগ্যাপন।

উত্তম ভাৰ্জা।

মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ৬ আধ্যা।

লণ্ডন নগৰৰ থেইম্চ নদিৰ সিলৰ সাঁকোৰ কথা।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

To Correspondents.

আগষ্ট, অৰ্থাত ভাদৰ পঞ্জিকা।

অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত।

১২ বচৰ। নম্বৰ ৮। আগষ্ট ১৮৫৭।

চেপ্তেম্বৰ, অৰ্থাত আহিনৰ পঞ্জিকা।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

সাধু কথা।

লণ্ডন চহৰৰ সাঁকোৰ কথা।

বিধৱা বিবাহ।

গৌৰমা নামে ৰাজ কুমাৰিৰ বিবৰন।

তিনটা ঘোৰাৰ পৰিখা।

বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি, ৬ আধ্যা।

খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন, ৬ আধ্যা।

আফ্ৰিকা খণ্ডৰ মাজত থকা দেশবোৰৰ কথা, সেস ভাগ।

অকনোদইৰ অৰ্থে ধন পোআ বচিত।

১২ বচৰ। নম্বৰ ৯। চেপ্তেম্বৰ ১৮৫৭।

বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি, ৭ আধ্যা।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

ধৰ্ম্মৰ উচ্চাহৰ কথা।

মোকৰ ঔষধ।

পাৰ্চি দেশৰ বৰ কটকি।

লুথৰৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ৩ আধ্যা।

সিংহ আৰু সহাবৰ কথা।

য়িচয়া ভবিষ্যত বক্তাৰ পুথি, ১ আধ্যা।

পুৰাত্নিত।

খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন, ৭ আধ্যা।

মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ৭ আধ্যা।

আচাম দেশ হিঁতৈযিনি সভাৰ বচনা কৰা। দেশাচাৰৰ বিসই।

ইফুলৰ কিতাপবিলাক।

১২ বচৰ। নম্বৰ ১০। অক্টোবৰ ১৮৫৭।

নবেম্বৰ, অৰ্থাত আঘোনৰ পঞ্জিকা।

বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি, ৮ আধ্যা।

মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ৮ আধ্যা।
লগৰ কথা।
বহু মূল্য মুকুতা।
খেইমচ্ নদিৰ তলে খনা স্তব্ধা বাটৰ বিবৰন।
নগাঁও জিলাৰ বৰ্নন।
খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন, ৮ আধ্যা।
য়িচয়া ভবিষ্যত বক্তাৰ পুথি, ২ আধ্যা।
জ্ঞান প্ৰদায়িনি সভাৰ সম্বাদ।
লুথৰৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ৩ আধ্যা।

১২ বচৰ। নম্বৰ ১১। নৱেম্বৰ ১৮৫৭।

প্ৰথম বিচাৰ্দ্ বজাৰ বিবৰন।
মাচিয়াৰ কথা।
য়িচয়া ভবিষ্যত বক্তাৰ পুথি, ৩ আধ্যা ৪ আধ্যা।
দিলি নগৰৰ বাত্ৰা।
খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন, ২ আধ্যা।
বিধৱা বিবাহ।
পহু আৰু চবাই আদিৰ কথা।
লুথৰৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ৪ আধ্যা।
পৈ নামে চবাইৰ কথা।
দখিন আমেৰিকা খণ্ডৰ বিবৰন।
বিবাহৰ বাত্ৰা।
ডিচেম্বৰ, অৰ্থাত পুহৰ পঞ্জিকা।
এজন ধৰ্মি লোকৰ প্ৰাৰ্থনা।

১২ বচৰ। নম্বৰ ১২। ডিচেম্বৰ ১৮৫৭।

ফ্ৰাঙ্কলিন চাহাবৰ স্মৃতিচিহ্ন।
মুজিলেণ্ড উপদিপৰ কথা।
মৃত্যু ধৰ্ম বাধা পালেও বাৰ্হিব।

আমেৰিকাৰ পৰা পঠোআ পত্ৰ।
বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি, ২ আধ্যা।
মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ, ২ আধ্যা।
“নিজ পিত্ৰি মাত্ৰি জানি সমাদৰ ৰাখিবা”।
খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন, ২ আধ্যা।
পিত্ৰি মাত্ৰিএ স্ত্ৰ অবিব লগা কথা।
য়িচয়া ভবিষ্যত বক্তাৰ পুথি, ৫ আধ্যা।
দখিন আমেৰিকাৰ বিবৰন।
জাহুআৰি মাহৰ পঞ্জিকা।
শ্ৰীজুত সম্পাদক মহাসইৰ প্ৰতি নিবেদন।

১৩ বচৰ। নম্বৰ ১। জাহুআৰি ১৮৫৮।

নতুন বচৰৰ উপদেশ।
সম্পাদকৰ কথা।
খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন। ১০ আধ্যা।
বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি। ১০ আধ্যা।
য়িচয়া ভবিষ্যত বক্তাৰ পুথি। ৬ আধ্যা।
পৰহিতৈষিতা অৰ্থাৎ পৰোপকাৰ “নোপকাৰাৎ পৰোধৰ্মঃ”।
লুথৰৰ জিৱন চৰিত্ৰ। ৫ আধ্যা।
মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ। ১০ আধ্যা।
দখিন আমেৰিকাৰ বিবৰন।
মালিকা চবাইৰ বিবৰন।
অকনোদইৰ ধন পোআ বচিত।
ফেব্ৰুআৰি মাহৰ পঞ্জিকা।

১৩ বচৰ। নম্বৰ ২। ফেব্ৰুআৰি ১৮৫৮।

মই কি কৰিম ?
অনেক দেশৰ সম্বাদ।
লুথৰৰ জিৱন চৰিত্ৰ। ৬ আধ্যা।
আপোন সন্তানলৈ পিত্ৰি মাত্ৰিৰ উচিত কৰম।

বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি। ১১ আধ্যা।
 যিচয়া ভবিষ্যত বক্তাব পুথি। ৭ আধ্যা।
 মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ। ১১ আধ্যা।
 বৰটোকোলা চবাইৰ বিবৰন।
 নতুন বঙ্গালি কিতাপ চপাৰ ঘোষনা পত্ৰ।
 খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন। ১১ আধ্যা।
 অকনোদইৰ ধন পোআ বচিত।
 মাৰ্চ মাহৰ পঞ্জিকা।

১৩ বচৰ। নম্বৰ ৩। মাৰ্চ ১৮৫৮।

শ্ৰী শ্ৰীমতি বিক্ৰবিয়া মহাবানিৰ আখ্যান।
 এখন পত্ৰ আৰু তাৰ উত্তৰ
 অনেক দেশৰ সম্বাদ।
 খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন। ১২ আধ্যা।
 স্থলৰ বিবৰন।
 বাম নৱমী নাটক।
 যিচয়া ভবিষ্যত বক্তাব পুথি। ৮ আধ্যা।
 বিধৱা বিবাহ।
 বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি। ১২ আধ্যা।
 দখিন আমেৰিকাৰ বিবৰন।
 অসম দেশৰ সম্বাদ।
 অকনোদইৰ ধন পোআ বচিত।
 এপ্ৰিল মাহৰ পঞ্জিকা।

১৩ বচৰ। নম্বৰ ৪। এপ্ৰিল ১৮৫৮।

প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় আদম।
 অনেক দেশৰ সম্বাদ।
 খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন। ১৩ আধ্যা।
 বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি। ১৩ আধ্যা।

মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ। ১২ আধ্যা।
 বিধৱা বিবাহ। এজন সংসাৰৰ লোক।
 যিচয়া ভবিষ্যত বক্তাব পুথি। ৯ আধ্যা।
 অসম দেশৰ উপকাৰ।
 গৰুৰ বিবৰন।
 বিবাহৰ কথা।
 পাৰ চবাইৰ কথা।
 অকনোদইৰ ধন পোআ বচিত।
 মেই মাহৰ পঞ্জিকা।

১৩ বচৰ। নম্বৰ ৫। মেই ১৮৫৮।

আফ্ৰিকা খণ্ডৰ বিবৰন।
 সিংহৰ বিবৰন।
 খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন। ১৪ আধ্যা।
 লোভ।
 এখন পত্ৰ আৰু তাৰ উত্তৰ। বিজ্ঞান পৰিত্যাগীছাত্ৰ
 যিচয়া ভবিষ্যত বক্তাব পুথি। ১০ আধ্যা।
 বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি। ১৩ আধ্যা।
 মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ। ১৩ আধ্যা।
 অকনোদইৰ ধন পোআ বচিত।

১৩ বচৰ। নম্বৰ ৬। জুন ১৮৫৮।

এই কথা পৰি চাওক।
 বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি। ১৪ আধ্যা।
 সিংহৰ বিবৰন।
 খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন। ১৬ আধ্যা।
 লতা পনিয়ালৰ কথা।
 যিচয়া ভবিষ্যত বক্তাব পুথি। ১১ আধ্যা।
 আফ্ৰিকা খণ্ডৰ বিবৰন।

অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
পাৰ চবাইৰ বিবৰন ।
অকনোদইৰ ধন পোআ বচিত ।
জুলাই মাহৰ পঞ্জিকা ।

১৩ বছৰ । নম্বৰ ৭ । জুলাই ১৮৫৮ ।

খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন । ১৭ আখ্যা ।
সপ্তমৰ কথা ।
ইংৰাজি দেশৰ সন্মাদ
মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ । ১৪ আখ্যা ।
এজন চহা মানুহৰ পত্ৰ ।
মিচা প্ৰসংসা ।
নম্ৰতা ।
বিবৰন ।
কপৌ আৰু পাৰ চবাই কথা ।
বাম নৱমি নাটক । প্ৰথম অঙ্ক । প্ৰথম দৰ্শন । দ্বিতীয় দৰ্শন ।

১৩ বছৰ । নম্বৰ ৯ । চেপ্তেম্বৰ ১৮৫৮ ।

খ্ৰিষ্টিয়ান মণ্ডলিৰ বিবৰন । ১২ আখ্যা ।
ধান মৰা খলাৰ কথা ।
বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জি । ১৭ আখ্যা ।
মহমদৰ জিৱন চৰিত্ৰ । ১৬ আখ্যা ।
গ্ৰিকলোকৰ পূৰ্বকালৰ সংক্ষেপ বিবৰন । দ্বিতীয় ভাগ ।
সমাজিকৰ কথা ।
অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
ভালুকৰ বিবৰন ।

১৬ বছৰ । নম্বৰ ১ । জানোয়াৰি, ১৮৬১ ।

সম্পাদকৰ কথা ১ ।
শিৱসাগৰৰ গবৰ্ণমেণ্ট স্কুলৰ ছাত্ৰবিলাকৰ বিজ্ঞাৰ মহলা ।

আফ্ৰিকা দ্বীপৰ ঝুলু প্ৰদেশৰ পাণ্ডা বজাৰ নক্সা ।
১১ গীত ।

বাধানাম আৰু প্ৰসন্নৰ কথোপকথন ১৩ খণ্ড ।
অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
গবৰ্ণমেণ্টৰ এটা বিজ্ঞাপনৰ কথা ।
টেইবল মাণ্ডেইন অৰ্থাৎ মেৰা পৰ্বতৰ নক্সা ।

১৬ বছৰ । নম্বৰ ২ । ফেব্ৰুৱাৰি, ১৮৬১ ।

অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
মাতৃ ভাষা ।
বাধানাম আৰু প্ৰসন্নৰ কথোপকথন ১৪ খণ্ড ।
পাটমিয়া চবাইৰ কথা ।
মেকুৰিৰ যুদ্ধৰ কথা ।
মিস্ত্ৰনেৰি সভা ।
১২ গীত ।
১৩ গীত ।
১৪ গীত ।
১৫ গীত ।
পঞ্জাব দেশৰ এ'কালৰ কথা ।
ব্ৰাহ্মান বজাৰ কথা ।
মহৰে সিংহৰে যুদ্ধ ।
গীত ।

১৬ বছৰ । নম্বৰ ৩ । মাৰ্চ ১৮৬১ ।

অনেক দেশৰ সন্মাদ ।
বাধানাম আৰু প্ৰসন্নৰ কথোপকথন ১৫ খণ্ড ।
নীতি কথা ।
খেহ দেশৰ মানুহে বলিদানৰ নিমিত্তে এটা কুকুৰ মৰাৰ নক্সা ।
পৰাৰ ।
১৬ গীত ।

১৭ গীত।

১৮ গীত।

এঁকালৰ কথা।

গীত।

গীত।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৪। এপ্রিল, ১৮৬১

অনেক দেশৰ সন্বাদ ৪২।

গীত।

মাখন তোলাৰ কথা।

১২ গীত।

২০ গীত।

২১ গীত।

২২ গীত।

২৩ গীত।

২৪ গীত।

এবিধ উৰি ফুৰা মাছৰ কথা।

অকনোদই পঢ়া লৰাবিলাকৰ প্ৰতি।

উই পোক খোৱা জন্তুৰ কথা।

টাম্বু নগৰৰ কাৰণে স্কুলৰ কথা।

স্ত্ৰী শিক্ষা।

গীত।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৫। মেই, ১৮৬১।

অনেক দেশৰ সন্বাদ ৬৫।

স্ত্ৰী শিক্ষা।

জলন্তন্তুৰ নক্সা।

২৫ গীত।

২৬ গীত।

২৭ গীত।

২৮ গীত।

২৯ গীত।

৩০ গীত।

বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জী।

এটা মগনীয়াৰ কথা।

অকণোদয় পৰ্হা লৰাবিলাকৰ প্ৰতি দ্বিতীয় পত্ৰ।

এজন ধৰ্ম্মীৰ মৃত্যু।

গীত।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৬। জুন, ১৮৬১।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

এবিধ ডাঁৰিয়া কুবৰ পক্ষিৰ কথা।

বঙ্গাল দেশৰ বুৰঞ্জী।

অকণোদয় পৰ্হা লৰাবিলাকৰ প্ৰতি তৃতীয় পত্ৰ।

মাকে জীয়েকক বিছা শিকোৱা কথা।

গবগাওঁ নগৰৰ কথা। যথার্থ বক্তা।

৩১ গীত।

৩২ গীত।

৩৩ গীত।

বলুনৰ কথা।

কানী এৰাৰ কথা।

বিজ্ঞাপন।

নেজাল তৰাৰ কথা।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৭। জুলাই, ১৮৬১।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

ধঁয়াৰ কল নাৱৰ বিৱৰণ।

খ্ৰীষ্টীয়ানে শত্ৰুক প্ৰতিফল দিয়া।

লক্ষা উপদ্বীপৰ কথা।

কলিকতা আৰু মুংলাৰ বেইল বোডৰ কথা।

৩৪ গীত।

৩৫ গীত।

৩৬ গীত।

৩৭ গীত।

নবৰ দুই শত্ৰু।

গৰিলা এবিধ বন মাহুহৰ কথা।

বিকানচ নামে এবিধ সৰু উটৰ কথা।

“মাছ এবিলে কুকুয়াৰ মৰণ নাই।”

Remarks by the Editor।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৮। আগষ্ট, ১৮৬১।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।

মিচৰ দেশৰ এটা দলৰ কথা।

সিতা তেলৰ পুঙ্গ।

নবৰ দুই শত্ৰু।

সমুদ্ৰৰ কম্পন।

বাঘৰ পৰা আশ্চৰিত ৰূপে ৰক্ষা পোয়া।

সত্য হ'বলৈ নিবেদন। এজন স্থলৰ ছাত্ৰ।

ইংৰাজিৰ নীতি কথা।

৩৮ গীত।

৩৯ গীত।

ভূগোল বিজ্ঞানৰ শিক্ষা।

বিজ্ঞাপন।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৯। চেপ্তেম্বৰ, ১৮৬১।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।

আমাৰ কিবা চিন দেখুউয়া।

তোমাৰ মুক্তিৰ ভবনা কি।

দুটা ভাঙক মাহুহৰ কথা।

সূৰ্য্যৰ গ্ৰহণ।

এজন দৰিদ্ৰ ধৰমী লোকৰ কথা।

জগতৰ বিশেষ কথা।

নম্রতাই জ্ঞানৰ ফল।

“তয়ো মাৰি দিবি।”

৪০ গীত।

৪১ গীত।

ছটা ভয়ানক মাত।

অসম্মত বিবাহ।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ১০। অক্টোবৰ, ১৮৬১।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।

লুজিলণ্ড উপদ্বীপ নিবাসী লোকৰ ঘৰৰ নক্সা।

কাৰেণ লোকৰ ৰাজ নিচান।

শ্ৰীযুত ব্ৰাণ্ডন চাহাবৰ পত্ৰ।

আশ্চৰিত ৰূপে এটা মাহুহ বধিক ধৰাৰ কথা।

পিতৃৰ সমাজিক।

সম্পাদকলৈ চিঠি।

৪২ গীত।

দেশহিতৈষী শ্ৰীযুত অকণোদয়।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ১১। নৱেম্বৰ, ১৮৬১।

অনেক দেশৰ সম্বাদ।

শ্ৰীশ্ৰীযুত চেব চাৰ্লচ উড চাহাবৰ নক্সা।

ভব আকৰ্ষণৰ কথা।

ধৰমীৰ শেষ গতি।

চুএজ কানাল বা ৰূপহী নৈ।

৪৩ গীত।

৪৪ গীত।

৪৫ গীত।

৪৬ গীত।

৪৭ গীত।

নগঞা দ্ৰোহী লোকৰ চৰিত্ৰ বৰ্ণন।

আফ্ৰিকা দ্বীপত থকা তাঁতি চৰাইৰ নক্সা।

চন্দ্ৰ ধেনুৰ নক্সা।

জ্ঞানী অজ্ঞানী চৰিত্ৰ বৰ্ণনা।

ইং শক।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ১২। ডিচেম্বৰ, ১৮৬১।

অনেক দেশৰ সন্বাদ।

কুৰব পক্ষিৰ নক্সা।

পাই জ্ঞানী টকা অজ্ঞানী।

লৰা চোআলীবিলাকৰ উচিত কৰম।

কাচাৰ আৰু অসম দেশত ছাহ ওলোআৰ কথা।

স্ত্ৰী শিক্ষা।

বিজ্ঞাৰ গুণ।

গীত।

৪৮ গীত।

৪৯ গীত।

৫০ গীত।

৫২ গীত।

মুসা ধৰ্ম বিবৰণ।

জ্ঞান শিক্ষা কৰাৰ কথা।

বিধৱা বিবাহ।

বালানিচেপাচ নামে পক্ষিৰ কথা।

আমেৰিকা দেশৰ বণৰ কথা।

১৭২২ ছনৰ ২ অক্টোবৰ তাৰিখে বিলাতত বেপ্টিষ্টসকলৰ এখন সৰু সভাত উইলিয়াম কেৰী নামৰ এজন ডেকা পাদুৰীৰ আহ্বানত বিদেশত খ্ৰীষ্টধৰ্ম প্ৰচাৰৰ অৰ্থে Particular Baptist Society for the Propagation of the Gospel amongst the Heathen প্ৰতিষ্ঠিত হয়। ১৭২৩ ছনৰ ২ জানুৱাৰীত ইতিমধ্যেই বঙ্গদেশত কাম কৰা ডাক্তৰ জন তমাছ আৰু কেৰীক ভাৰতবৰ্ষত ধৰ্মপ্ৰচাৰৰ অৰ্থে নিয়োগ কৰা হয়। সেই বছৰতে ছয়ো কলিকতা পালেহি। কিন্তু ইষ্ট ইণ্ডিয়া কোম্পানীয়ে সিখন বৰছৰত নতুন পাদুৰীক পাম পাতিবলৈ দিবলৈ বাজী নোহোৱাত ছয়ো কলিকতাৰপৰা দহ মাইল দূৰৰ শ্ৰীৰামপুৰত ব'লগৈ। ১৭২২ ছনত যেতিয়া উইলিয়াম ৱাৰ্ড আৰু জশুৱা মাৰ্শমেন আহিল, তেতিয়া বিখ্যাত শ্ৰীৰামপুৰ-ত্ৰয় (Serampore Trio) পূৰ হ'ল। তেওঁলোকে খ্ৰীষ্টিয়ান ধৰ্মশাস্ত্ৰ ছকুৰি সাতোটা ভাৰতীয় ভাষা-উপভাষাত ভাঙি উলিয়ায়। কেৰী ছাহাবৰ যত্নতে কলিয়াবৰৰ আত্মাবাম শৰ্মা কলিকতালৈ গৈ বাইবেলখন অসমীয়া কৰে আৰু ১৮১৩ ছনত সিখন ছপা হৈ ওলায়। এই প্ৰথম ৰচিত আৰু মুদ্ৰিত অসমীয়া খ্ৰীষ্টিয়ান ৰচনা। ই অসমত আহোম যুগৰে বস্তু।

১৮২৬ ছনত ৱাণ্ডাবোৰে অসমৰ স্বাধীনতা বিলোপ কৰিলে। ১৮৩৮ ছনত অসমত ব্ৰিটিশ গজগজীয়া হৈ বহিল। প্ৰায় তেতিয়াৰেপৰা বৰ্মাত থকা বেপ্টিষ্টসকলে অসমৰ ফালে এটি চকু ৰাখিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। অসমত গবৰ্ণৰ-জেনেৰেলৰ এজেন্ট আৰু কমিছনাৰ কেপ্টেইন এফ্. জেনকিন্ছে কলিকতাৰ চিভিল ছাৰ্ভিচৰ বিষয়া মিষ্টাৰ ট্ৰেভেলিয়ানলৈ এখন চিঠি লিখি জনাইছিল যে বৰ্মা বা শ্বাম আৰু উত্তৰ-পূব বৰ্মাৰ স্থানসকলেৰে সমগোত্ৰীয় খামটিসকলৰ মাজত ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰাৰ কথা চিন্তা কৰিব পাৰি। তেওঁ আৰু জনাইছিল যে কোনো পাদুৰী আহিলে তেওঁলোকে ব্ৰিটিশৰ আশ্ৰয় লাভ কৰিব। মিষ্টাৰ ট্ৰেভেলিয়ানে আকৌ কোনো পাদুৰী পৰিয়ালে যদি সদিয়াত মিছন স্থাপন কৰাৰ ইচ্ছা কৰে তেওঁলোকলৈ এহেজাৰ টকাৰ বৰঙনি যাচিলে। ১৮৩৫ ছনত এমেৰিকাত থকা বেপ্টিষ্ট বোৰ্ডক জেনকিন্ছৰ প্ৰস্তাৱ জনোৱা হ'ল। বোৰ্ডে মৌলমেনত থকা নেথান ব্ৰাউনক সদিয়ালৈ যাবলৈ আজ্ঞা কৰিলে।

ওলিভাৰ টি. কট্টাৰ আৰু নেথান ব্ৰাউনে নিজ পত্নী আৰু এটা ছপাখানা লৈ কলিকতাৰপৰা চাৰি মাহ বাটত খপি খপি ১৮৩৬ ছনৰ ২৩ মাৰ্চত

সদিয়াত ভৰি দিলেহি, পিছৰ বছৰ বোৰ্ডৰ আদেশমতে জেকব তমাছ আৰু মাইল্ছ ব্ৰনছনে সপত্নীক এমেৰিকাৰপৰা আহি কলিকতা পাই নাৰে-তৰে সদিয়াৰ ব্ৰাউন-কট্টাৰ লগলৈ যাত্ৰা কৰিলে। তেওঁলোক সদিয়া পাওঁ পাওঁ হওঁতেই ৭ জুলাইৰ দিনা ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ পাৰত নাও বান্ধোতে পাবৰ গছ খহি ততালিকে তমাছক হেচি মাৰি পেলালে। বিধৱা শ্ৰীমতী তমাছ আৰু ব্ৰনছন গিৰিয়েক-বৈগীয়েক ১৭ জুলাইত সদিয়াত প্ৰৱেশ কৰিলে। ১৮৩৯ চনৰ খামটি বিদ্ৰোহৰ ফল-স্বৰূপে সমস্ত মিছন ছপাখানাই মৈতে জয়পুৰলৈ ভটীয়াই আহিব লগীয়া হ'ল। ১৮৪০ চনত ব্ৰনছনে নামচঙীয়া নষ্টেসকলৰ মাজত এখন পঢ়াশালি পাতিলে। তেওঁৰ লগত যোগ দিলেহি ভনীয়েক কুমাৰী বোডা ব্ৰনছন, চাইবাছ বাকীৰ আৰু শ্ৰীমতী বাকীৰে। তেওঁৰ স্কুলৰ কাৰণে জেনকিন্ছৰ যত্নত উজনি অসমৰ কমিছনাৰে বাৰ শ টকা দান দিয়ে।

১৮৪০ চনৰ অক্টোবৰত কুমাৰী বাকীৰ ঢুকাল। প্ৰথম ছবছৰৰ চেষ্টাৰ পিছত এজন অসমীয়া (নিধি লিবাই) লোকেহে মাথোঁ ধৰ্ম ধৰাত ভৈয়ামত কাম কৰিবৰ মনস্থ কৰা হ'ল। ১৮৪১ চনত বাকীৰ-দ্বয়ক শিৱসাগৰত কাম কৰিবলৈ পঠোৱা হ'ল, আৰু জেনকিন্ছৰ উপদেশমতে ব্ৰনছনে যোৰহাটত কাম আৰম্ভ কৰিবলৈ আহিল। ১৮৪৩ চনত তেওঁলোকৰ আৰু এটি থানা বহিল গুৱাহাটীত। এই সময়তে শিৱসাগৰত চৰকাৰী স্কুল স্থাপিত হয়; তাত অসমীয়া আৰু বঙলা শিকোৱা হৈছিল। কট্টাৰে শিৱসাগৰত গাঁৱে গাঁৱে ছখন স্কুল পাতে। হেলেকা শৰীৰৰ বাকীৰে গুৱাহাটীত এখন স্কুল সাজিলে। ১৮৪২ চনত ব্ৰনছনে নগাঁৱত Nowgong Orphan Institution প্ৰতিষ্ঠা কৰে। ১৮৪৩ চনৰ ভিতৰতে শিৱসাগৰ বেপ্টিষ্ট কাৰ্যাৱলীৰ প্ৰধান কেন্দ্ৰ হৈ পৰিল। কট্টাৰহঁতে জয়পুৰৰপৰা আনি ছপাখানা শিৱসাগৰত পাতিলে আৰু ব্ৰাউনে সদিয়াতে আৰম্ভ কৰা তেওঁৰ অসমীয়া সাহিত্য-সেৱা চলাই থাকিল। শিৱসাগৰৰ বাহিৰে নগাওঁ আৰু গুৱাহাটীও বেপ্টিষ্টৰ প্ৰধান ঠাই হ'ল। তিনিও ঠাইতে গীৰ্জা হ'ল। সদিয়া-জয়পুৰ এবাবাৰী হ'ল। ১৮৪৮ চনত এ. এইচ্. ডেনফোৰ্থ আৰু শ্ৰীমতী ডেনফোৰ্থে মিছনৰ কামত যোগ দিলেহি গুৱাহাটীত, আইবা. জে. স্টোডাৰ্ড আৰু শ্ৰীমতী স্টোডাৰ্ডে যোগ দিলেহি নগাঁৱৰ ওফেৰ্ন ইনষ্টিটিউটত। ১৮৫১ চনৰ ৩০ অক্টোবৰত নগাওঁ, শিৱসাগৰ আৰু গুৱাহাটীৰ গীৰ্জা মিলি আসাম বেপ্টিষ্ট এছোচিয়েচন গঠন কৰিলে।

এনেতে অসমৰ বেপ্টিষ্টসকলৰ কাৰণে বিপদ জাক পাতি আহিল। ব্ৰাউন-ব্ৰনছনে শিক্ষণ আৰু ধৰ্মপ্ৰচাৰক পৰস্পৰ পৰিপূৰকৰূপে লৈ যি কাম আৰম্ভ কৰিছিল, এমেৰিকাৰপৰা ডক্টৰ ছোলোমোন পেকৰ নেতৃত্বত অহা দোঁতাই সেই কাম নাপছন্দ কৰিলে। নগাঁৱৰ ওফেৰ্ন ইনষ্টিটিউটক এখন নৰ্মাল স্কুলত পৰিণত কৰা হ'ল, ফলত সি মৰি থাকিল। ব্ৰনছন ইয়াতে বৰ হতাশ হ'ল। একে কাৰণতে আৰু বেয়া স্বাস্থ্যৰ বাবে নেথান ব্ৰাউনে ১৮৫৫ চনত শিৱসাগৰ এৰিলে। ১৮৫৭ চনত প্ৰথম ভাৰতীয় স্বাধীনতা আন্দোলন আৰু বেমাৰ-আজাবেও বেপ্টিষ্টসকলক জুৰুলা কৰিবলৈ আগ বাঢ়ি আহিল। গুৱাহাটীৰ ডেনফোৰ্থে ১৮৫৭ চনৰ বাৰিষাটো নিতৌ বণ-বিভাগৰ কাম কৰিব লগীয়া হৈছিল, শিৱসাগৰৰ ছেমুৱেল এম্. হোৱাইটিং পৰিয়ালেও বণৰ জুমুৰি পৰিলেই কাম এৰি যাবলৈ সাজু হৈছিলেই, ভাগো সেই অৱস্থা আৰু নহ'ল। ১৮৫৯ চনত ডেনফোৰ্থ পৰিয়াল স্বাস্থ্য বেয়া বুলি এমেৰিকালৈ গ'লত চাইবাছ এফ্. টোলমান আৰু শ্ৰীমতী টোলমানক নগাঁৱলৈ পঠোৱা হয়। ইফালে ব্ৰনছন পৰিয়ালো এমেৰিকালৈ যোৱাত শিৱসাগৰৰ হোৱাইটিঙে কেয়োফালে চকু দিব লগীয়াত পৰিল। টোলমানে ১৮৫৯ চনত মিকিৰ পৰ্বতত কাম আৰম্ভ কৰিছিল; কিন্তু তেওঁৰ শৰীৰৰ কাহিলা পৰাত ব্ৰনছন দেশৰপৰা ঘূৰি অহা ছেগতে তেওঁ এমেৰিকালৈ ঘূৰি যাবলৈ বাধ্য হ'ল। ইফালে ছবকাৰৰ কৰ-কাটল বঢ়াত অসমীয়া প্ৰজাৰ মাজত অসন্তোষ বাঢ়ি উঠিল। কোনো কোনোৱে ক'বলৈ ধৰিলে, সকলো প্ৰজাকে ছবকাৰে খ্ৰীষ্টিয়ান কৰিহে এৰিব। ভূতৰ ওপৰত দানহৰ দৰে, বেপ্টিষ্টসকলৰ নিজ ঘৰ এমেৰিকাতে জুই লাগিল গৃহ-যুদ্ধৰ ৰূপত। বিশেষকৈ ১৯৬৭ চনৰপৰা অসমত বেপ্টিষ্টসকলৰ প্ৰচাৰৰ পথৰ পৰিৱৰ্তন হ'ল, তেওঁলোকে ভৈয়ামৰ লোকক এৰি পৰ্বতীয়া লোকৰ মাজত ধৰ্ম প্ৰচাৰ কৰিবলৈ লাগিল।

১৮৪৬ চনৰ জানুৱাৰীৰপৰা ওলিভাৰ টি. কট্টাৰৰ সম্পাদনাত ১৬-পিঠীয়া 'অকনোদই' প্ৰকাশ পাবলৈ ধৰে। তাৰ ওপৰৰ শিৰোনামা এনে প্ৰকৃতিৰ—

অৰুনোদই সম্বাদ পত্ৰ।

প্ৰথম চোআ। মোঃ সিবসাগৰ, জানোআৰি ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অঃ সঁক। ১ নম্বৰ

VOL. I. SIBSAGOR, ASAM, JANUARY, 1846. No. 1

কাকতখনৰ প্ৰতি পৃষ্ঠাত ছপা অংশৰ দুটাকৈ স্তম্ভ। শেষ পৃষ্ঠাৰ দ্বিতীয় স্তম্ভৰ শেষাংশত এইখিনি কথা ইংৰাজীত দিয়া হৈছিল—

THE ORUNODOI,

A monthly Paper, devoted to Religion, Science, and General Intelligence, is printed and published at the Sibsagor Mission Press, by O.T. CUTTER, for the American Baptist Mission in Asam. Price one rupee per annum, in advance, or one and a half at the end of the year.

এই প্ৰথম সংখ্যা কাকতৰ বিষয়-স্থচী ওপৰত দিয়া হৈছে। লেখকসকলৰ নাম ক’তো দিয়া হোৱা নাই। তাৰ পৰিৱৰ্তে ‘জোআ বচবৰ কথা’, ‘ধৰ্ম্মৰ কথা বাত্ৰা’ (তাৰ লগৰ ‘হেকলা পৰ্বতৰ তপত জোল ওলোআৰ কথা’), আৰু ‘ৰজাৰ মৈদাম খনা’ প্ৰবন্ধকেইটাৰ লেখকক বুজাবলৈ “I” চিনটি মাত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। ‘কানিৰ বিবৰন’ প্ৰবন্ধৰ দুটা পদ (আমাৰ মূল পুথিত সন্নিৱিষ্ট) আৰু গল্প কথাখিনিৰ শেষত লেখকৰ নামৰ ইঙ্গিত হ’ল “ম”।

গুলিভাৰ টি কট্টাৰ ১৮৪৬ জানুৱাৰীৰপৰা ১৯৫০ ফেব্ৰুৱাৰীলৈকে সম্পাদক, মুদ্ৰক আৰু প্ৰকাশক আছিল। ১৮৫০ মাৰ্চৰপৰা তেওঁ মুদ্ৰক আৰু প্ৰকাশক-ৰূপে থাকিল, কিন্তু ডক্টৰ নেথান ব্ৰাউন (ব্ৰাউন) সম্পাদক হ’ল। ১৮৮২-৮৩ ছনলৈকে ‘অৰুনোদই’ চলি আছিল আৰু আন আন সম্পাদকসকল আছিল এপল্টন হাও ডেনফোৰ্থ, ছেমুৱেল এম্. হোৱাইটিং, ডক্টৰ মাইলছ ব্ৰনছন, শ্ৰীমতী এছ. আৰ্. ৱাৰ্ড, ই. ডব্লিউ ক্লাৰ্ক, এ. কে. গাৰ্নী আদি। সকলো সংখ্যা পত্ৰিকা নোপোৱাত কাৰ কাৰ্যকাল কেতিয়ালৈকে আছিল জনা নগৈছে। ব্ৰাউন ছাহাব ১৮৫০ মাৰ্চৰপৰা ১৮৫৪ আগষ্টলৈকে সম্পাদক আছিল, তাৰ পিছত কিমান দিনলৈ আছিল আমি ধৰিব নোৱাৰিলো। ১৮৫৬ জানুৱাৰীৰ

পৰা ডেনফোৰ্থৰ নাম আছে। ১৮৫৭ ফেব্ৰুৱাৰীৰপৰা হোৱাইটিং সম্পাদক হয়, আৰু সম্ভৱতঃ ১৮৬০ ডিচেম্বৰলৈকে থাকে। ১৮৬১ বছৰটো উইলিয়াম ৱাৰ্ড সম্পাদক আছিল; তাৰ পিছৰ লেখ পোৱা নাযায়।

সবহুখিনি ক্ষেত্ৰতে ‘অৰুনোদই’ৰ প্ৰবন্ধ-লেখকসকলৰ নাম পোৱা নাযায়। অনেক ঠাইত লেখকৰ কোনো ইঙ্গিত দিবৰে যত্ন কৰা হোৱা নাই। আন কিছু ঠাইত II, §, *, ... আদি চিনে লেখকৰ নামৰ ঠাই লৈছে। তাৰ ভিতৰত “I” চিনটোৱেই ব্যৱহাৰ বৰ বেছি, আৰু আমাৰ অনুমানমতে ই সম্পাদকীয় ৰচনাৰ সন্কেত। ১৮৪৮ ছনৰ নবেম্বৰত প্ৰথম দেখা দিয়া জন বানুয়ানৰ Pilgrim’s Progress-অৰ ভাঙনি ‘জাত্ৰিকৰ জাত্ৰা’ৰ অনুবাদককো এই সন্কেতেৰেই নিৰ্দেশ কৰা হৈছে। ‘অৰুনোদই’ত সকলোতকৈ বেছি প্ৰবন্ধ-কবিতা লিখা লেখক হ’ল নিৰি লিৰাই ফাৰোৱেল। অসমীয়া খ্ৰীষ্টিয়ান সাহিত্যলৈ এওঁৰ বৰঙণিয়েই সেই দেখি আটাইতকৈ ডাঙৰ বুলি ক’ব পাৰি। আমাৰ অনুমান হয়, এওঁ ‘অৰুনোদই’ৰ সম্পাদকসকলৰ সদায় সোঁ হাত আছিল আৰু অনেক নিনাও লেখা এওঁৰেই। এওঁৰ প্ৰবন্ধৰ বিষয় অতি বিস্তৃত; তাৰ ভিতৰত বিশিষ্ট হ’ল ভক্ত পল আদি এপোষ্টলসকলৰ (পাচনি) পৰিচয়-সমূহ, হিন্দুস্থানৰ আৰু গজনিৰ মুছলমান ৰজা-সম্ৰাটসকলৰ বুৰঞ্জী, বাইবেলৰ বিবিধ কাহিনী আৰু চৰিত্ৰৰ আভাস, ধৰ্ম্ম-প্ৰচাৰৰ বাতৰি আৰু ‘তিৰ্থৰ বিবৰন’ বা ‘তিৰ্থৰ জাত্ৰা’ নামে পত্ৰ ৰচনা। শেষৰ ৰচনাটিত নকৈ খ্ৰীষ্ট-ধৰ্ম্মত শৰণীয়া হোৱা নিধি লিৰাই হিন্দু ধৰ্ম্মৰ প্ৰতি কঠোৰ আৰু কটু হৈ পৰিছে; অনেক ঠাইত যে অযথায়ে তেনে হৈছে, আমাৰ মূল পুথিত সন্নিৱিষ্ট পাঠৰপৰাই তাক ধৰিব পৰা যাব। ‘ন.ল.’ বা ‘ন.ল.ফ.’ তেওঁৰ নামৰ সন্কেত-ৰূপে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে।

‘অৰুনোদই’ৰ লেখকসকলৰ সাক্ষেতিক নামবোৰ তলত বৰ্ণানুক্রমিক-ভাৱে সজোৱা হ’ল—

অ.—‘আমেৰিকা প্ৰথমে দৰ্শন হোআৰ কথা’।

অ.চ.ক.—‘গিয়ানৰ পহাৰ’, ‘পৰিখাৰ বিবৰন’।

অ.ল.ম.—‘নানা সম্বাদ’, ‘পৰিশ্ৰমৰ ফল’।

অ.হ.দ.—‘আপোনাৰ হিত চিন্তা কুৰু’, ‘মোঁ মাখিৰ কথা’, ‘The new Steamer’।

আ.—‘বিভিচাৰ বিসয়ক’, ‘নগাৰ বিবৰন’, ‘খামতিৰ বিবৰন’, ‘মিচিমিৰ বিবৰন’, ‘আবৰ, বৰ আবৰ, মিৰি আৰু ডফলাৰ বিবৰন’, ‘অঁকাৰ বিবৰন’, ‘আমেৰিকাৰ দুই জন চিকাৰি লোকৰ বিবৰন’।

আ.হ.দ.—‘মৰমিয়াল কুকুৰ’।

ই.হ.ব. (সম্ভৱতঃ শ্ৰীমতী ইলাইছা হুইট্ৰি ব্ৰাউন)—‘ত্ৰিত্বা হোআ পাছৰি বাকৰ চাহাবৰ বিবৰন’, (বাথবগঞ্জৰ) ‘বামগতিৰ বিবৰন’, ‘ধৰ্ম্মি চহৰিয়া এজনৰ বিবৰন’।

উং.—‘বৰি নামে এটা সাহসিক কুকুৰৰ আখ্যান’।

ও.—‘গিত’ (৭.৮), (৮.৫)।

ও.ও. (সম্ভৱতঃ ও. আৰু ও. ও. হ’ল উইলিয়াম ৱাৰ্ড)—‘গিত’ (৯.২)।

ক.—‘অসমীয়া আৰু বঙালী মানুহৰ চৰিত্ৰ তুলনা কৰি এটি প্ৰবন্ধ, ‘তিনিটা ঘোৰাৰ পৰিচা’।

ক.ব.চ.—‘নগাৰত মাউৰ লগাৰ কথা’।

কু.—‘আচৰিত কথা বাত্ৰা’।

থে. (সম্ভৱতঃ বেণ্টিষ্টনকলৰ লগত সহকৰ্মী বখা যোবহাটৰ থেটকেশ্বৰ পণ্ডিত)—‘নিমিৰি পুৰনি নগৰত পোআ মূৰ্তি’।

ঘ.—‘গঙ্গা নাৰায়ন চিল’।

ঘ.ল.প.—‘আকবৰ বাদশ্বাৰ কথা’।

ঘি.—‘দুখিয়া লোকক দয়া কৰা’, ‘আচৰিত ৰূপে প্ৰান ৰখা পোআ’, ‘বনিয়ন চাহাব আৰু বন্দিমাল ৰখিয়াৰ কথা’ আদি।

চ.অ.ক.—‘ইশ্বৰে আপোনাৰ লোকক ৰখা’।

চি.দ.—‘বিজ্ঞা ৰূপ ত্ৰিখা’।

চি.দ.প.—‘উপদেশ হেলা কৰা লৰাৰ অধিক বয়সত ছৰহু হোআ’, ‘পুৰাত্নিত’।

জ.ট.—‘আৰ্চিৰ বিসই’, ‘মৰনৰ বিষয়ে কিছু চিন্তা’, ‘এটা ন ভবা গননা’ ‘আকৰ্ষন আৰু তাপৰ বিসই’, ‘খেহ, লোকৰ ক্ৰিপা কৰোঁতা দেবি’, ‘কুভাবনা’, ‘কালৰ বিসই’, ‘হাঁতি আৰু সিগালৰ দ্ৰিষ্টান্ত’।

জ.ত.—‘সত্য ধৰ্ম্মৰ চাৰি প্ৰমাণ’।

জ.ব.—‘ভাঙ্গৰ বিসইৰ কথা’।

জি.ব. (গুণাভিৰাম বৰুৱা)—‘বিধৱা বিবাহ’, ‘বন্ধুতাৰ কথা’, ‘ইংলণ্ড আৰু অচম দেশ’, ‘তীৰ্থ আৰু পুৰানৰ উত্পত্তিৰ কথা’, ‘পুৰুষে তিব্বতাক জি ৰূপে সমাদৰ কৰিব লাগে’ ‘দুজন বিধৱা চোৱালিৰ বিবাহ হোআৰ কথা’, ‘মাত্ৰি ভাসাৰ সন্তি’ আদি, ‘বামনৰমী নাটক’।

জে.ট.—‘জ্ঞান কৰ্তাৰ আগমন’।

জো.ব.—‘প্ৰিথিবিৰ আকৰ্ষনৰ বিসইতে দুইজনৰ কথোপকথন’।

ত.থ.—‘ধৰ্ম্মৰ উচ্চাৰ কথা’, ‘সোকৰ ভৈষ’।

থ.ত.—‘সম্পাদকলৈ (১২.১২)।

দ.—‘বাপেক পুতেক আৰু গাধ’, ‘বৰখুনৰ কথা’, ‘মাউৰ কালত বুৰা দাঙ্গৰিয়াৰ মহাত্মাৰ বিবৰন’।

দ.ক.—‘পৰিয়ালৰ সাসন’।

ধ.—‘গিয়ান আৰু লাভ বৰ্হাৰ কথা’।

ধ. ল. হ.—‘আপুনি আপোনাৰ বিচাৰ কৰা উচিত, অথবা...’ (দুভাগ)।

ভু.—‘নামান নামেৰে এজন কুঠিয়া স্বস্ত হোৱাৰ কথা’।

প. বা. স.—‘সিৰসাগৰত সভা পতা কথা’।

প. স.—‘প্ৰিথিবিৰ আকাৰৰ বিসই’, ‘মতোআল হোআৰ কথা’।

পু. স.—‘হিত কথা সফল’।

প্ৰ. চ. দ.—‘পাঠক চোঁৱা চৰাইৰ বিবৰন’।

ফ.—‘তিনিটা সৰু মাচৰ দ্ৰিষ্টান্তৰ কথা’।

ফ. দ.—‘ভাই, ভনি, লগৰিয়াবিলাকলৈ লৰাহতৰ বেৰহাৰ’, ‘মিচা কোআৰ কথা’, ‘ত্ৰিত্বৰ পাচৰ ঘটনাৰ কথা’।

ব. (সম্ভৱতঃ, ব., ব. দ. আৰু ব. হ’ল ডক্টৰ নেথান ব্ৰাউন।)—‘সিল হৈ জোআ ম’হৰ কথা’, ‘তেজ জোআ সিৰৰ বিবৰন’, ‘কেমতাই অৰ্থাত বনৰৌ পহৰ বিবৰন’, ‘জোআ নগৰৰ কাঠৰ ঘোঁৰা’।

বং.—‘দেও পূজক লৰাৰ গান’।

ব. দ.—‘অসম লৰা আমেৰিকালৈ জোআৰ কথা’, ‘কুকুৰ আৰু সিগালৰ কথা’, ‘গুপ্ত ধন’।

ব. ন.—‘প্ৰাথমিক সিখা’, ‘ইশ্বৰ আৰু তেওঁৰ স্ৰষ্টিৰ কৰ্মৰ কথা’,

জন্তুবোৰক, আমি জি কপ বেৰহাব কৰিব লাগে তাৰ কথা',
'মিক্ৰোস্কোপ আৰু এক নিষ্ঠুৰ লৰাৰ কথা', 'মহা চিকন্দৰ আৰু তেওঁৰ
মাক', ইত্যাদি।

ব. ন. চ.—'উত্তম ভাৰ্জা'।

ব. প.—'প্ৰভুৰ ৰাজ্য ত্ৰিধি'।

বিং সং—'খেহ দেশৰ জন্তু নামেৰে সাগৰত ফুৰা জাহাজ', 'ঢাকাৰ মল
মল কাপোৰৰ বিবৰন'।

ঈ.—'কানিৰ বিবৰন', 'কাকতি ফৰিঙ্গৰ কথা', 'ধৰ্ম্মৰ কথা বাত্ৰা',
'মাহুহ এজনক ফাঁচি দিয়াৰ কথা' (শিৱসাগৰত)।

ভ.—'চবাই চলনৰ সক্তি', 'বিশ্বাসৰ ফল'

ভ. ম. ব.—'স্বৰ সিকা এটা পাৰ চবাইৰ কথা', 'স্বৰুধি'।

ভ. শ. স. স.—'জ্ঞান প্ৰদায়িনি সভাৰ সম্বাদ'।

ম.—'কএদি এজনক ফাঁসি দিয়া কথা' (নগাঁৱত), 'প্ৰিথিবিৰ পূৰ্ব-
কালিয় ইতিহাসৰ সংক্ষেপ বিবৰন' 'অকনোদই পৰ্হা সৰু লৰাবিলাকৰ
প্ৰতি প্ৰথম প্ৰনই পত্ৰ', 'মিচৰ দেশৰ বিসই' আদি।

ম. ফ. ক্ৰ.—'কসিয়া ৰজাবিলাকৰ আখ্যান'।

ম. ব. (সম্ভৱতঃ, ম. আৰু ম. ব.=ডক্টৰ মাইলছ ব্ৰনছন)—'মহম্মদৰ
ধৰ্ম্ম বঢ়াৰ বাত্ৰা', 'ঘোষা পুথি চপা হোআৰ বিগ্যাণন', 'বহু মূল্য
মুকুতা', 'লক্ষা উপদীপৰ কথা', 'তোমাৰ মুক্তিৰ ভৰসা কি'।

ম. ব. ব. (কুমাৰী মেৰী আৰ্. ব্ৰনছন ?)—'সৰু চিমুল' (পত্ৰ)।

মা.—'নগাঁৱত মাউৰ লগাৰ কথা'।

মো. স.—'পৰাৰ' (১.৩)।

ব.—'ভোটৰ দেশৰ বিবৰন', 'লক্ষা উপদীপৰ কথা', 'কম্পানি বাহাদুৰৰ
বিবৰন'।

ৰং দং প্ৰং—'বিজ্ঞাৰ গুন'।

ক.—'পূৰ্বকালৰ ইতিহাস', 'আদমে পাপ কৰা কথা', 'কইন আৰু হেবেলৰ
কথা', 'আব্ৰাহামলৈ অঙ্গিকাৰ কৰা দেশ' আৰু—'পুত্ৰ', 'আব্ৰাহাম
নাইবা প্ৰেমৰ পৰিখা', 'য়াকোবে দেখা স্বৰ্গীয় সপোন' আদি।

ক. এ. ক.—'বাতৰি' (১৬.৩)।

ক. বা.—'বিধৱা বিবাহ' (১২.৮)।

ক. বা. ডে.—'ছটা ভয়ানক মাত'।

ল. দ.—'সাধু কথা'।

ল. লে. দ.—'উপকাৰি পৰামৰ্শ'।

মু. স.—'সাধুকথা' (Riddles)—তাৰে এটাৰ এশাবী কথা হ'ল 'কবি
কঙ্কন হিয়েলিৰ চন্দ'।

হ. চ.—'স্ত্ৰীশিক্ষা'।

C. H.—'য়ান হাৰ্মচেন নামেৰে এটা মাউৰা লৰাৰ বিবৰন'।

D.—'লিদিয়া স্তৰ্ত্তিবেস্ত, নাইবা আত্মাক নাম কৰা ঠাৱৰ'।

G. D.—'লুইচা নামেৰে এজনী চোআলিৰ বিবৰন'।

G. L. P.—'প্ৰসন্নবিলাকৰ উত্তৰ'।

H. Chunder (সম্ভৱতঃ, হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা)—'আচৰিত গচ'।

G. J. S.—'সত্যতা আৰু বাণিজ্যৰ কথা'।

এইদৰে লেখকৰ নাম সাঙ্কেতিক ৰূপত দিয়াৰ চলতি গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ
'আসাম বন্ধু'তো আছিল। গুণাভিৰামে তাত নিজৰ নামৰ ঠাইত 'জি', দিছিল।
তলত দিয়া প্ৰবন্ধ-লেখক বা পত্ৰ-লেখকৰ নাম-সমূহ বিভিন্ন সংখ্যা
'অকনোদই'ত পোৱা যায়।

আনন্দৰাম ফুকন (আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকন)—তলত চাওক।

ইভা বি পাটন—'আমেৰিকাৰ পৰা পঠোআ পত্ৰ'।

উৎসৱানন্দ গোস্বামী ডিপুটি ইনস্পেক্টৰ—'বিজ্ঞাপন' (১৬.৬)।

কনকচন্দ্ৰ সৰ্মা—'ভূতলৈ ভয় কৰা মিচা'।

কম্বুকণ্ঠ সৰ্মা—'সিংহ আৰু সহাৰ কথা'।

কাতিৰাম গৌহাই—'চৰাপুঞ্জি মোকামৰ বিবৰন'।

কিনাৰাম সত্ৰিয়া—'কলিকতাৰ স্থিতিগতি' (পত্ৰ)।

গোবিন্দৰাম ভূঞা—'নগাঁও জিলাৰ বৰ্নন' (পত্ৰ)।

চিকা দাস (শিৱসাগৰ)—'সত সংসৰ্গ কৰাৰ কথা' (পত্ৰ)।

জাতিৰাম গৌহাই—'পুলিপেনাং মাজুলিৰ বিবৰন'।

দয়্যাবাম চেটিয়া—'বঙ্গপুৰ নগৰৰ বৰ্নন' (পত্ৰ)।

ধৰ্ম্মকান্ত গৌহাই—'গুআহাটিৰ বিবৰন' (পত্ৰ)।

পথ্যধৰ সৰ্মা—‘জুৰা ও গিয়ানি লোকলৈ নিবেদন’।

পমধৰ সৰ্মা (সন্তৰতঃ, প্ৰেমধৰ সৰ্মা)—‘লৰা কালে কৰিব মৰম’।

পুৰ্ণানন্দ সৰ্মা মহোৰি ক্ৰিমিনেল কোৰ্ত (Sri Purnanond Sorma)

—‘বিবেচনাৰ গুণ’ (পত্ৰ) ‘ভালকপে কাকত পৰ্হাৰ নিয়ম’, ‘অচম দেসৰ বালক সকলৰ বুদ্ধি আৰু যথার্থ গিয়ান বাহিবৰ উপাই’, সম্পাদকলৈ (২.৮), ‘আচাম দেস হিতৈয়িনি সভাৰ বিগ্যাপন’, ‘অসমীয়া ভাসাৰ কথা’ আদি।

শ্ৰীব্ৰাহ্মণ চাহাব আৰু শ্ৰীমতী মেম চাহাব—চিঠি (১৬.১০)।

মিৰ মজফৰ হুচেন (কলিকতাত পঢ়া ছাত্ৰ)—‘জহনিৰ বিবৰন’, সম্পাদকলৈ চিঠি (২.২)।

মুনছী কেফায়ং উল্লা মুনচেফ—‘নীতিকথা’, ‘জানী অজানীৰ চৰিত্ৰ বৰ্ণনা’।

লুচিএন হেউডেন, ওবফে ধনীবাম—বোস্টোন ছহৰৰপৰা পত্ৰ।

সৰ্বগুণ্য ভট্টাচাৰ্য্য—চিঠি (১৬.১০)

স্বভদ্ৰি—‘জুধত বথ্যা পোআ’।

Anondoram Phukan—ইংৰাজি আৰু অসমিয়া যি অভিধান অলপতে চপোৱা হব, তাৰে আৰ্হি (১১.১২) : A—Ablution

Lakhmilal Dutt (Sibsagor) : সম্পাদকলৈ চিঠি (২.৮)

নিজৰ নাম স্পষ্টকৈ নিদি লিখা লেখকসকলে এইবোৰ নাম ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়—

অকনোদইৰ পাঠক এজন—‘অকনোদইৰ স্তনিয়ম’

এজন অচমিয়া লোক—‘অচম দেসৰ লোকসকলৰ প্ৰতি নিবেদন পত্ৰ’ (৮.৫), (৮.৭), (৮.৮), (৮.১০), (৯.১), (৯.৭), ‘বিবাহৰ সময়ত যি সকল নিয়ম প্ৰতিপালন কৰা কৰ্তব্য তাৰ কথা’, ‘বিধবাৰ বিবাহ’, ‘অচমিয়া ভাসা’। এই লেখক গুণাভিৰাম বৰুৱাও হ’ব পাৰে।

এজন মিত্ৰ—‘নিজ পিত্ৰি মাত্ৰি জানি সমাদৰ ৰাখিবা’।

এজন স্কুলৰ ছাত্ৰ—‘সভ্য হ’বলৈ নিবেদন’।

ওপৰ অচমত থকা এজন অসমিয়া লোক—‘অচমিয়া লোকসকলৰ হিত কথা’।

তোমালোকৰ পৰম মিত্ৰ এজন—‘আপোন সন্তানলৈ পিত্ৰি মাত্ৰিৰ উচিত কৰম’।

বিদ্যালয় পৰিত্যাগী ছাত্ৰ—‘এখন পত্ৰ আৰু তাৰ উত্তৰ’।

যথার্থ বক্তা—‘গৰগাঁও নগৰৰ কথা’।

মিথ্যক—‘মোৰ আই’।

শ্ৰীসোনাৰ চাঁদ (হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা)—‘অনেক বিয়া কৰা অজুগুত’।

শ্ৰীশ্ৰীমতি অচম ভূমি—‘অচমিয়া লোকলৈ নিজ ভূমিৰ সাধাৰন পত্ৰ’।

শ্ৰীশ্ৰীমলুআ কপিৰাজ চক্ৰবৰ্তি—‘মলুআ বজাৰ এখন চিঠি’।

সন্তৰতঃ তলৰখিনি বিবিধ পুথিৰপৰা লোৱা পাঠ—

অচমিয়া লৰাৰ মিত্ৰ—‘ইস্বৰৰ আখ্যা’।

লৰাৰ মিত্ৰ—‘হিন্দুস্থানৰ নানা প্ৰদেস’, ‘ইস্বৰ তেওঁৰ সকলো স্ৰিষ্টিতকৈ গোৰবন্ত’, ‘উইৰ কথা’, ‘গিয়ানৰ পুত্ৰ, অৰ্থাত মনুষ্য’, ‘ইস্বৰ চকু সকলো ঠাইতে আছে’, ‘চিপিও সেনাপতিৰ চৰিত্ৰৰ কথা’।

বিবিধার্থ সংগ্ৰহ—‘লক্ষা দিপৰ বিবৰণ’।

সম্বাদ পত্ৰ পুৰ্ণচন্দ্ৰোদই—‘নিতি বেহু’।

Podartho Bidya—‘মাহুহৰ বিসই’।

‘অকনোদই’ কাকতে অসমীয়া পাঠকৰ মানসিক দিগন্ত আধুনিক ধাৰাত বহল কৰি তুলিছিল। গ্ৰীচ, মিছৰ, থেহ দেশ (চীন) আদি দূৰ দেশৰ বুৰঞ্জী আৰু ৰাজনীতি, ৰুছিয়া, মেক্সিকো, গুৱাটমালা আদি দূৰ দেশৰ ভূগোলৰ বিবৰণ, ভাৰতবৰ্ষৰ বুৰঞ্জী আৰু চলন্ত ৰাজনৈতিক ঘটনাৰ সংবাদ আদি ‘অকনোদয়ে’ সততে পৰিৱেশন কৰিছিল, প্ৰাণীবিজ্ঞা, উদ্ভিদ-তত্ত্ব, পদাৰ্থবিজ্ঞা আৰু জ্যোতিৰ্বিজ্ঞা আদি জ্ঞান বিতৰণ কৰিছিল। এই কাকতে বাইবেল আৰু খ্ৰীষ্টিয়ান ধৰ্মৰ সাহিত্য আৰু বুৰঞ্জীৰ আভাস দিছিল, নানা পেৰেবোল, উপকথা আদিৰ পুনঃকথন কৰিছিল। জন বান্য়ানৰ Pilgrim’s Progress-অৰ ভাঙনি ধাৰাবাহিকভাৱে প্ৰকাশ পায় ‘অকনোদই’তে। ‘বাধানাথ আৰু প্ৰসন্নৰ কথোপকথনে’ এক উপগ্ৰাসৰে আকৃতি ধাৰণ কৰি আছে। ‘পুৰণি অসম বুৰঞ্জী’, ‘কামৰূপৰ বুৰঞ্জী’, ‘চুটিয়া বুৰঞ্জী’—এই তিনিখন পুৰণি অসমীয়া বুৰঞ্জী ধাৰাবাহিকভাৱে প্ৰকাশ হোৱাত বাহিৰৰ জগতেও অসমৰ প্ৰাচীন বুৰঞ্জী-সম্পদৰ ভূপাব পৰা হৈছিল। আ. নামৰ লেখকৰ অসমৰ জনজাতি-সমূহৰ পৰিচয়-সমূহ

অতি মূল্যবান সম্পত্তি। গুণাভিৰাম বৰুৱাৰ সামাজিক 'বাম-নৱমী' নাটকখনি পোনতে 'অৰুনোদই'ৰ বুকতে ওলায়। ১১শ বছৰ ১২শ সংখ্যাত সম্পাদক ডেনফোৰ্থে আনন্দৰাম ঢেকিয়াল ফুকনৰ ইংৰাজী-অসমীয়া অভিধানৰ A-বপৰা Ablution পৰ্যন্ত প্ৰকাশ কৰি জনায় যে 'ফুকনে ইংৰাজি অচমিয়া আৰু অচমিয়া ইংৰাজি, এই ৰূপে দুই খণ্ড অভিধান লিখিছে। তাৰে আৰ্হি লোকবিলাকক দেখাবৰ কাৰণে এই অৰুনোদইৰ মাজত দুই এক পিঠি চাপিবলৈ আমাক পত্ৰ লিখিছে।' জীৱনী, ভ্ৰমণ-বৃত্তান্ত আদি আধুনিক সাহিত্যৰ অঙ্গৰ বিকাশো 'অৰুনোদই'তে হৈছিল। চাইৰাছ বাৰ্কাৰ, গতলৰ চি. ডাইবলি (Dauble), ডব্লিউ. জে. লং আদি ছাহাব লোক, আৰু থুৰু আৰু ফাৰোৱেল, বুধি লিজি বোৰ্ডমান, বাতিৰাম দাস, লুঙ্গচান্দ্ৰ ফ্ৰাঙ্কিছ গুৱেলণ্ড (নগা) আদি লোকৰ মৃত্যু-সংবাদ (obituary note) বিশেষ মন্তব্য। অসম আৰু বাহিৰত খ্ৰীষ্টধৰ্ম-প্ৰচাৰৰ সংবাদ প্ৰায় সংখ্যাতে দিয়া হৈছিল। 'অৰুনোদই'ৰ ফেহজালিৰ সময়ত আধুনিক অসমীয়া কবিতাই চেৰা-শালিত কিদৰে কান্দিছিল, তাৰ আভাস বৰ কোঁতুহলৰ বিষয়। পুৰণি তেতিয়া মৰি গৈছে, কিন্তু নতুনৰ জন্ম যন্ত্ৰণা হৈ পৰিছে। কবিতাৰ অহুভূতি আৰু কল্পনা তেতিয়াও বহুত আঁতৰত। 'অসমিয়া লৰাৰ মিত্ৰ', বঙলা 'চিন্তাবিলামিনি পুথি', ঘোষা পুথি আদিৰ বিষয়ে ওলোৱা কথাখিনিতে আধুনিক সমালোচনা-সাহিত্যৰ জন্ম বুলি ক'লে বোধ হয় শুদ্ধ নহ'ব। কিন্তু 'বাবেমতৰা পখিলা পুথি', 'কানীয়া কীৰ্তন' আদি প্ৰকাশ আৰু প্ৰচাৰৰ সন্মাদ মন কৰিব লগীয়া। ২য় বছৰ ষষ্ঠ সংখ্যাবপৰা মাহেকীয়া পঞ্জিকা আৰু ২ম বছৰ ১ম সংখ্যাবপৰা 'অৰুনোদইৰ ধন পোআ ৰচিত', এই দুটি নতুন বস্তু সন্মুখত হয়। গ্ৰাহক-সংখ্যাৰ এটি বিশ্লেষণ বৰ্তমান সংগ্ৰহত সন্নিবিষ্ট হৈছে। ১২শ বছৰ ষষ্ঠ সংখ্যা কাকতৰ সম্পাদক হোৱাইটিঙে আপত্তি কৰিছিল, 'অৰুনোদই পত্ৰৰ কাৰণে মাহে ৫০ টকা খৰচ হ'ব, অৰ্থাৎ বছৰত ৬০০ টকা জাহি; কিন্তু আমি লোকৰ পৰা প্ৰাই ৪০০ টকাহে পাও।' আমাৰ সাংবাদিকতাৰ ইতিহাসে এই কথা বিশেষভাৱে মন কৰিব পাৰে। এইদৰে দেন পেলায়ো বে'প্টিষ্টসকলে অসমীয়া ৰাইজৰ মাজত জ্ঞান বিলাবৰ যত্ন কৰি আছিল। কাৰণ তেতিয়াও যেন অসমীয়া জাতি শুই আছে, কানিৰ বাগিয়ে টোপনি গধুৰ কৰি তুলিছে। নানা কুসংস্কাৰ আৰু অন্ধবিশ্বাসে দেশখনক আচ্ছন্ন কৰি ৰাখিছে। 'অৰুনোদই'ৰ লেখকসকলে

সেই টোপনি ভাঙি দি কুসংস্কাৰ আৰু অন্ধবিশ্বাস আঁতৰাবৰ কাৰণে যেন প্ৰাণ-পণে যত্ন কৰিছে। বিজ্ঞা আৰু জ্ঞান-বিস্তাৰৰ অৰ্থে তেওঁলোক নৱীন-প্ৰৱীন সকলোকে উপদেশ দিছে; উঠি অহাসকলক সজ ব্যৱহাৰ শিকাৰ কাৰণে অনবৰত যত্ন কৰিছে। ঠায়ে ঠায়ে হিউমাৰ বা হাস্যৰো অৱতাৰণা কৰা হৈছে; শ্ৰীশ্ৰীমলুআ কপিৰাজ চক্ৰৱৰ্তিৰ পত্ৰখনিত তাৰ আভাস পোৱা যাব।

'অৰুনোদয়ে' ১৮৪৬ জাহুৱাৰীত প্ৰথম ওলায়ে 'জোআ বচৰৰ কথা'ত ১৮৪৫ ছনৰ খবৰ দি প্ৰায় প্ৰতি সংখ্যাতে 'অনেক দেসৰ সন্মাদ' আৰু 'ধৰমৰ কথা বাত্ৰা'ত অসম, ভাৰত আৰু পৃথিৱীৰ বাতৰি দি গৈছিল। অসমৰ বিভিন্ন ঠাইৰপৰা গোটোৱা খবৰৰ যি বেকৰ্ড 'অৰুনোদই'ত আছে, তাৰপৰা দেশৰ যোৱা শতিকাৰ বুজীৰ এটি ভাল আভাস পোৱা যায়। বিভিন্ন পৰ্যায়ৰ এনে বাৰ্তাৰ মাজৰপৰা কেইটিমান তলত উদ্ধাৰ কৰি দিয়া হ'ল,—

'সিৱসাগৰৰ উজনি মেটেকাৰ ঘাটত বৰ্তমান মাহে এজনি তিৰোতা মানুহে দিখৌ নৈত নামি পাব হওঁতে এটা ঘৰিয়ালে কামুৰি মাৰিলে।' (মাৰ্চ ১৮৪৬)

'বৰ্তমান সঁকৰ এপ্ৰেল মাহৰ ২৬ তাৰিখে সিৱসাগৰ জিলাৰ দখিন ফালে কালু গাঁৱৰ শ্ৰীলক্ষ্মদেৱ মৌজাদাৰৰ ককায়েক শ্ৰিত্ৰ হোআৰ পূৰ্বে তেওঁৰ ঘৈণীকে স্বামীৰ লগত সতি জাবৰ নিমিতে অগ্নি পৰিখাকে আদি কৰি সকলো ৰূপে প্ৰমান চাই সতি হই জেন জানি মৌজাদাৰে শ্ৰীজুত বিচাৰ পতিৰ আগত সেই কথা জনালত দাবোগাৰ দোআৰাই সতীক নিবাবণ কৰিলে।' (মেই ১৮৪৬, 'সতি জোআৰ নক্চা' এখনো দিয়া হৈছে।)

'১৮ জুন তাৰিখে নিসা দুই বজাৰ সময়ত গুআহাটিত বৰকৈ ভূমি কম্প হৈছিল, তাতে সেই জিলাৰ প্ৰধান পকি গিৰ্জা ঘৰৰ ওপৰে দলৰ ৬ হাত মানৰ তলতে কঁৰালবিলাক এৰাই পৰিল, আৰু ভিতৰতো অনেক ঠাই ফাটিল। আৰু, বেলি চোআ ঘৰিবোৰৰো প্ৰায়ে মাত মৰিল।' (জুলাই ১৮৪৬)

'জুলাই মাহৰ ৩০ তাৰিখত জোৰহাটৰ শ্ৰীজুত পুৰন্দৰ সিংহ মহা বজাৰ কোসৰ ঘৰত দুআৰ মেলি, চোৰ সোমাই, পেৰা আৰু জপাৰ টিঙ্গিৰি কাটি, কাপোৰ আৰু অলঙ্কাৰ ২৪১৪ টকাৰ বস্তু চোৰে নিলে; এতিয়ালৈকে চোৰ ধৰিব পৰা নাই, তথাপি মহা বজাৰ ভিতৰৰ মানুহে কুপৰামৰ্দ কৰি নিয়াইচে বুলি দাবোগাই মনেৰে ভাবিছে।' (আগষ্ট ১৮৪৬)

'জোৰহাট নগৰত মহা বজা পুৰন্দৰ সিংহৰ ৩ দিন পূৰ্জন্তে মধু মেহৰ পিৰা

উপস্থিত হৈ বৰ্তমান মাহৰ ১ প্ৰথম তাৰিখে ত্ৰিহস্পতি বাবৰ দিনা বেলি দুই বজাৰ সময়ত শ্ৰিত্য হল।

‘তেতিয়া দুৰ্গা পূজা চাবলৈ ফুকন, বৰুৱা আদি বৰ বৰুৱা ডাঙ্গৰিয়া সকল গোট খাই, সেই শ্ৰিত্য মহা বজাক নগৰৰ পৰা বাহিৰ কৰি, দহন আদি কৰাবৰ নিমিত্তে, শ্ৰীজুত কামেশ্বৰ সিংহক, শ্ৰিত্য বজাৰ স থকা ঠাইতে বৰ চৰাত কাপৰ পাৰি বহুআই, বৰ বৰুৱা আৰু ডাঙ্গৰিয়া সকলে চাৰি বজাৰ সময়ত পূৰ্বে পিঞ্জি বজাই জুব্বাজ নাম দিয়া, শ্ৰীজুত কামেশ্বৰ সিংহক এক সেৱা কৰি জুব্বাজ মৰ্জতা দিলে। পাচে জুব্বাজে সোন, ৰূপ, কাঁহ আৰু তাম, এই চাৰি কলহেৰে শ্ৰিত্য বজাক গা ধুআই, বাজ অলঙ্কাৰ পিন্ধাই, সবাইত নাজ কাপৰ দি, কুঁঅৰি আৰু গোহাঁই সকলে সেৱা জনাই, চাঙ্গটি চন্দোৱাৰ তৰি, চোদোলত তুলি, দিটৈ নৈৰ ওচৰলৈ নি, আৰ কাপৰ তৰি চন্দন কাঠ আদিৰে দহন কৰিলে। স নিঙতে বৰ লোক আৰু সৰু লোক, বহু মানুহ গৈছিল।’ (অক্টোবৰ ১৮৪৬)

‘কোনো কোনো অসমিয়া লৰা, বেজৰ কাম সিকিবৰ নিমিত্তে অসম দেশৰপৰা কলিকতালৈ গৈ মেদিকাল কলেজ, অৰ্থাত প্ৰধান বেজৰ স্কুলত সোমাল, আৰু কলিকতাৰ সমাচাৰ দৰ্পনত লিখিছে, সিহঁতে ভালকৈ সিকি আছে।’ (নবেম্বৰ ১৮৪৬)

‘নৱেম্বৰ আৰু ডিচেম্বৰ মাহৰ ভিতৰত গুআহাটিত ৭টা, নগাঁৱত ১১টা মানুহ খিষ্টৰ শিশু হৈ বুৰ পাই মণ্ডলিত সোমাল।’ (ডিচেম্বৰ ১৮৪৬)

‘সিৱসাগৰ জিলাত ১৭ ফেব্ৰুৱাৰি তাৰিখে শ্ৰীহৰনাথ পৰ্বতিয়া বৰুৱা পেঁচকাৰে বোকা খাতৰ শ্ৰীবেথাই সৰ্মাকে ধৰি আনি, আপোন জিএক শ্ৰীমতি কেতেকিক মাংসজিতাকৈ বিয়া দিলে। নিমন্ত্ৰনতে অনেক ভদ্ৰলোক বিয়া চাবৰ নিমিত্তে আহিছিল, কিন্তু সেই বাতিৰ ন বজাৰ সময়ত অতি সীলা ত্ৰিষ্টি হৈ বিয়া দিয়াৰ ঠাই নষ্ট কৰাত বভাৰ ভিতৰত বৰ বোকা পানি হলত, চৰা ঘৰৰ ভিতৰ সোমাই জগ্য কৰি বিয়া দিলে।’ (ফেব্ৰুৱাৰী ১৮৪৭)

‘ডিব্ৰুগড়ৰ জিলাৰ পৰা আমালৈ এখান পত্ৰ লিখি এই কথা জনাইছে। মটকৰ ত্ৰিতমাতিবৰ বৰ সেনাপতিৰ মধ্যম পুতেক ভগিবথ মাজিও গোহাঁই বৰ সেনাপতি সদৰ আমিন কাম লৈ সবহ দিন কৰিবলৈ ন হল; এনেতে তেওঁৰ বাপেক বৰ সেনাপতি জি বোগত শ্ৰিত্য হল সেই বোগেই কফাসিত পিত হৈ

খাব নোঅৰা, জি খাই সিও জিন নো জোআ, পিতে খুন্দা মাৰি ধৰে, এনে বোগ হৈ এই মাঘ মাহৰ ১৭ তাৰিখে ক্ৰিষ্টাষ্টমিৰ দিনা বাতি ২ পৰ জাঁওতে মাজিও গোহাঁই শ্ৰিত্য হল। কিন্তু শ্ৰিয়মান কালে তেওঁৰ বৰ গিয়ান আছিল, গুৰুকো অনাই সবাইৰে দখিনা কৰি জিবোৰ মানুহ তেওঁক চাবৰ মনেৰে গৈ আছিলে, সেইবোৰকো চাই সমাদৰ কৰিহে মৰিল। তাৰ পাচে তেওঁৰ সপৰিবাৰে মৰা স বাপেকৰ বিত্তিৰে দাহ কৰি মৈদামৰ দৰে ওখ ভেঁটি কৰিলে; বিধি মতে পছ মাচ আদি কৰি খাত্ত দ্ৰব্য মৰ্জাদাৰ কাপৰকো কৰি ভালেমান দ্ৰব্য গোটাই ২২ ফাগুন তাৰিখে জুকুৰ বাবৰ দিনা বাতি দিনকৈ বৰ সবাহ কৰিলে। দেস দস্তৰ বিধি মতে কৰম কাজ কৰিলে।’ (মাৰ্চ ১৮৪৭)

‘বৰ্তমান বচৰৰ জানোআৰি মাহৰ ২৮ তাৰিখে বাপ্টিষ্ট মিশ্যনেৰি সমাজৰ বাৰ্ষিক সভা কলিকতা নগৰত হৈছিল। তাতে এই এই কথা প্ৰকাশ হল, বঙ্গাল আৰু হিন্দুস্তান দেশত বাপ্টিষ্ট অৰ্থাত বুৰ পোআ ২৮ টা মণ্ডলি আছে; মণ্ডলিৰ লোক মুঠে ১৩৩৮ আছে।’ (এপ্ৰিল ১৮৪৭)

‘নবেম্বৰ আৰু ডিচেম্বৰ মাহতে পাছৰি সাহাববিলাকে ভাটিলৈ জাত্ৰা কৰি গলত অকনোদই কৰিব নো আৰিলে; সেই নিমিত্তে এতিয়া দুই পত্ৰ একে বেলিএ চাপ কৰি দি পঠাব।’ (নবেম্বৰ ১৮৪৭)

‘জিলা সিৱসাগৰৰ অৰ্জুনৰ গুৰিত শ্ৰীযুত মনিৰাম দেৱানে সনিবৰিয়া হাট পতাইচে তাত সকলো বস্ত্ৰ ওলাই গাৱলিয়া আৰু নগৰিয়া নগাকে আদি কৰি সকলো মানুহে সনিবাবৰ দিনা কিনা বেচা কৰি হাট বেহাই গৈ।’ (জানুৱাৰী ১৮৪৮)

‘ডিচেম্বৰ ২৮ তাৰিখত অসম দেশৰ শ্ৰীযুতা কটৰ মেম চাহাবে সৈতে শ্ৰীযুত ব্ৰঞ্জন চাহাব আৰু মেম চাহাবে বাবা লোক আৰু নগাঁও স্কুলৰ দুজন অসমিয়া লৰাক লগত লৈ ককিছো নামে এখান জাহাজত উঠি কলিকতা এৰি সাগৰৰ পাৰ হৈ ৫ মেই তাৰিখত আমেৰিকা দেশৰ বস্ত্ৰন নগৰ পালেগৈ।’ (আগষ্ট ১৮৪২)

‘২৯ তাৰিখত শ্ৰীযুত পাছৰি বাৰ্কৰ চাহাবে নৰিয়াৰ কাৰণে মেম চাহাব আৰু বাবা লোকে সৈতে আমেৰিকা দেশলৈ জাবৰ নিমিত্তে ভাপ জাহাজত উঠি গল।’ (অক্টোবৰ ১৮৪২)

‘গুআহাটি নগৰত প্ৰায়ে এক হেজাৰ মানুহ মাউৰে ধৰি মৰিল।

সিবিলাকৰ মাজত ক্ৰিস্ণবাম ভবালি বৰুৱা কোজদাৰি চিৰস্তাদাৰ ৩১ মেইৰ মানিমা বাতি মাউৰে ধৰি বাতি পুআ ১০ বজাত শ্ৰিত্য হল।

‘নগাঁৱত এসতকৈ অধিক মানুহ এই পিৰাতে মৰা স্থনিটো।’ (জুন ১৮৫১)

‘বৰ্তমান ডিচেম্বৰ মাহৰ ১৫ তাৰিখে শ্ৰীযুত কাপ্তান ব্ৰোডি চাহাব ওপৰ আচাম সিবসাগৰ জিলা এৰি আপোন দেসলৈ জোআত সকলো লোকে আহি দৰ্শন দি সোকাকুল হৈ অতিসই মনত দুখেবেহে বিদাই দিলে। তেওঁ বৰ চাহাব হৈ ১৮৩৮ সঁকৰ পৰা ১৩ বছৰ দায়া ৰূপে এই জিলা সাসন কৰিলে।’ (ডিচেম্বৰ ১৮৫১)

‘১৮৫২ ইং সঁকৰ ১০ জুন তাৰিখে বেলা তিনি বজাৰ সময়ই জোৰহাটত শ্ৰী শ্ৰী কামেশ্বৰ সিংহ মহা বজা পৰলোক প্ৰাপ্ত হল, এই মহা অসন্তোসৰ বাত্ৰা জোৰহাটৰ পৰা স্থনিটো।’ (জুন ১৮৫২)

‘৪ জুলাই তাৰিখে বজাৰ সবাধলৈ জাঁওতে ভোগদৈত নাও বুৰি অনেক মানুহ মৰিল। মালৌ কলিয়নিত সিবিলাকৰ মৰা স বামুন তিনিটা, হুদিৰ ছুটা, গনক ছুটা, এই খিনি পাইচে; নো পোআও আছে।’ (জুলাই ১৮৫২)

‘২৫ মাৰ্চ শুকুৰ বাৰৰ বাতি দুপৰ মানৰ সময়ত কোঁঅৰপুৰ মোজাৰ বতি নেওগ নামে এজন মানুহৰ ঘৰৰ ওচৰতে বান্ধি থোআ খুঁটিৰ মহৰ মাজত বজুপাত পৰি পাঁচ জনি মহ মৰিল। বাতি পুআ মহৰ গৰাকিএ দেখে যে পাঁচো জনি ঠৰ হৈ পৰি মৰি আছে; তাৰে এজনৰ চকু এটা ওলাই নিলগত পৰি আছিল।’ (এপ্ৰিল ১৮৫৩)

‘৮ জুনৰ বাতিপুআ ৮ বজাৰ সময়ত জমুনা নামে ভাপ জাহাজ আহি সিবসাগৰ জিলা পালেহি। তাতে দিখৌ নদিৰ গৰাত লৰা বুৰা বহু মানুহে বৰ আনন্দেৰে জাহাজ চাবলৈ গোট খাইছিল। এই জাহাজতে কলিকতাৰ পৰা লৰ্ড চাহাবৰ আগ হৈ অহা শ্ৰীল শ্ৰীযুত মিল্চ নামে জজ চাহাবো আহি ৫ জুনত এই জিলা পালেহি। তেওঁ এই অচম দেসৰ সকলো জিলাৰ সোধ পোচৰ মহলা লৈ লৰ্ড চাহাবক বুজাব। এই জাহাজ নাজিৰাত থকা অচম কম্পানিৰ চাহ কুঠিলৈকো নিয়া হব। জাহাজ ইমান ডাঙ্গৰ হোআতো কেৱল তিনি হাত পানিতে ভাল ৰূপে চলিব পাৰে। জাহাজৰ কাপ্তান শ্ৰীযুত হক্লি চাহাব।’ (জুন ১৮৫৩)

‘ফেব্ৰুৱাৰিৰ ২৬ তাৰিখে শুকুৰবাৰে বেলা দহ বজাৰ সময়ত জোৰহাট

মোকামত বাজুৰুহি অপৰাধে মনিবাম দেৱান আৰু পিয়ালি সৰ্মা মোজাদাৰ, এই দুই জনক ফাঁচি দিয়া হল।’ (ফেব্ৰুৱাৰী ১১৫৮)

‘অসম দেসৰ বাজ পুত্ৰ শ্ৰীযুত কন্দৰ্পেশ্বৰ সিংহ আপোন দেসলৈ আহিবৰ নিমিত্তে গবৰ্ণমেণ্টৰ পৰা অনুমতি পাইছে। তেওঁ আজিলৈকে বৰ্তমান জিলাত আছিল।’ (জুন ১৮৬১)

‘এই সিবসাগৰ জিলাৰ গবৰ্ণমেণ্ট ইচ্ছাৰ হেড মাষ্টৰ শ্ৰীযুত বাবু নিলমণি গাঙ্গুলী ৬ মাহৰ বিদায় লৈ আপোন ঘৰলৈ গল; তাতে তেওঁৰ চাত্ৰবিলাকে তেওঁৰ সজ ব্যৱহাৰ আৰু মিষ্ট বাক্যৰ নিমিত্তে আৰু বিজ্ঞা গুণে সিবিলাককো গুণী কৰাৰ কাৰণে তেওঁলৈ বৰকৈ বেজাৰ কৰিছে।’ (ছেপ্টেম্বৰ ১৯৬১)

‘অকনোদই’ৰ বৰ্ণবিজ্ঞান প্ৰণালী সৰলীকৃত আছিল। এই বিষয়ে বৰ্তমান পুথিত সন্নিবিষ্ট Style and Mode of Spelling প্ৰবন্ধ বিশেষভাৱে প্ৰণিধান-যোগ্য। এই আলোচনাৰ পটভূমি হ’ল—১৮৫৩ ডিচেম্বৰ মাহত ১০ টা প্ৰশ্নৰ উত্তৰত ‘এজন ডেকা পণ্ডিতে’ লিখা কথাখিনি তুলি দিয়া হৈছে, আৰু তাৰ পাছত লিখা হৈছে,—‘ইয়াত বাজে আন আন কোনো সংস্কৃত আৰু বঙ্গালিৰে মিহলি কথা লিখিছে; আৰু সংস্কৃতৰ মাত লিখাৰ দৰে দিৰ্ঘ ঙ্গকাৰ উকাৰ আদিৰে ভাসাৰ মাতো লিখিব দিছে; আৰু আমাত কৈচে, “আনন্দ বৰ্দ্ধক, ও শুদ্ধ, ও সংস্কৃত কঠোৰ কঠোৰ শব্দ, এবং গভিৰ ভাব, জ্ঞানৰ নিমিত্ত পদ-বিলাক শুদ্ধ ও পদ বন্ধবিলাক শ্ৰাবনী জনৰ শ্ৰবণ কুহৰে সুধা শ্ৰবিত তুল্য হালহঁতেন, অকনোদই নো কি অমূল্য নিধি হলহঁতেন, কবই নোআৰোঁ; তথাহ, বাখৰ দিয়া শোনাৰ ভূষনতে হিৰা পতাৰ নিচিনা হব।” ইয়াৰ পিছতে Style and Mode of Spelling শিৰোনামা দি সম্পাদক ব্ৰাউন চাহাবে (শেষত নামৰ বদলি ‘II’ সঙ্কেত মাত্ৰ আছে) নিজৰ মত দি গৈছে। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই লিখিছে, কেনেকৈ তেওঁ ব্ৰাউন আৰু ব্ৰাউনৰ মতাবলম্বী নিধি লিবাই ফাৰোৱেলৰ লগত এই বিষয়ে যুঁজিব লাগিছিল। শেষত হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাবে জয় হ’ল। ‘অকনোদই’ নামটো ১৮৬১ ছনৰ জানুৱাৰীৰপৰা উইলিয়াম ৱাৰ্ডৰ সম্পাদিত ৰূপত ‘অকণোদয়’ হ’ল আৰু সমস্ত কাকতখনিত আজিৰ দিনৰ আৰ্হিৰ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা-নিৰ্দিষ্ট বৰ্ণ-বিজ্ঞান গ্ৰহণ কৰা হ’ল। এইদৰে অসমীয়া ভাষাৰ এই প্ৰথম সাংগঠনিক স্তৰে পিছৰ কালৰ কাৰণে নানা অনুশীলনৰ যোগে এটি অভিনৱ ঐতিহ্য সৃষ্টি কৰিলে।

বর্তমান প্রকাশনৰ কামত নানা সহায়ৰ বাবে শ্রীমতী লক্ষেশ্বৰী ভূঞা (ডক্টৰ সূৰ্যকুমাৰ ভূঞাদেৱৰ পত্নী), শ্রীমতী শান্তিছায়া বৰুৱা (ডক্টৰ বিৰিঞ্চিকুমাৰ বৰুৱাদেৱৰ পত্নী), গুৱাহাটীত থকা বেণ্ডিস্ট কাউন্সিল ফৰ নর্থ-ইষ্টাৰ্ণ ইণ্ডিয়াৰ মিষ্টাৰ জৰ্জ জিলেপছি, অধ্যাপক শ্রীহেমন্তকুমাৰ শৰ্মা, শ্রীকেশৱ মহন্ত, শ্রীহৰেন্দ্ৰনাথ ভাগৱতী, শ্রীহেমবথ বৰ্মন আদিক নানা প্ৰকাৰ সাহায্যৰ বাবে আমি কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো।

গুৱাহাটী

জানুৱাৰী , ১৯৬৫

॥ অকনোদইৰ ধলফাট ॥

কানিৰ বিবৰন ।

Evils of Opium.

প্রথম চোআ । ১ নম্বৰ । জানোআৰি ১৯৪৬ খৃষ্ট অঃ সঁক ।

অতি মন্দ বস্তু কানি,
জি খাই বৰ অগিয়ানি,
সঞ্চিত বস্তু হই তাৰ হানি,
মুখে কই কটু বানি ।

সকল লোকে থাকে জানি,
কানি খাই মন্দ প্রানি,
সি ন হই সংসাৰত গিয়ানি,
কথাই তাৰ অপ্ৰমানি ।

কাকতি ফৰিঙ্গৰ কথা ।

Locusts in 1844.

প্ৰথম চোআ । নম্বৰ ৬ । জুন ১৮৪৬ খ্ৰিষ্ট অঃ সঁক ।

ইংৰাজি ১৮৪৪ সনৰ ২৭ জানোআৰি তাৰিখত সনি বাৰে আন্দাজ বেলি এপৰ ডেৰ পৰ উঠাৰ সময়ত, ভাটি ফালৰ পৰা কাকতি ফৰিঙ্গ-বোৰ আহি মোকাম সিবসাগৰ পাই উজাই গৈছিলে । কিন্তু সেই ফৰিঙ্গবোৰ জি পোনে জাই, পকা মোতকৈও অধিক ঘনে জাই, আকাস দেখিবলৈ নো পোআকৈ মেঘৰ নিচিনা ঢাকি জাই, আৰু বতাহৰ সদৃশ ভোঁ ভোঁকৈ জোআ সবদ সুনিবলৈ পাই, আৰু অতিসই ওখকৈ উৰিব পাৰে ; আৰু সেই ফৰিঙ্গবিলাকৰ এটাইবে একে বৰন, এফেৰিও লৰ চৰ নাই । তাৰ পাখিৰ দুই দাঁতিত কলমেৰে লিখাৰ নিচিনা কলা আঁক আছে, সেই নিমিত্তে মানুহে কাকতি ফৰিঙ্গ বুলি কই । কিন্তু জেতিয়া মাটিত পৰে তেতিয়া গোটেই খন জুৰি পৰে, ন পৰা ঠাই নাই, আৰু সকলো বাগিচাৰ সাক, গচৰ পাত, আৰু পথাৰৰ বন আদি কৰি নিচেই লঠাকৈ খালে, একো সস্ত্ৰ নেথাকিল ; এই কপে উজনি ভাটিকৈ প্ৰাই তিনি দিন মানলৈকে আছিল, তিনি দিনৰ মুৰত আৰু দেখিবলৈ নে পালোঁহঁক ।

আৰু আগৰ কালৰ বুৰা বুৰা মানুহবিলাকৰ মুখৰ পৰা সুনিচিলোঁ, বোলে মানৰ দিনৰ পূৰ্বে এই কপে কাকতি ফৰিঙ্গ উজাইছিলে, পিচে আমাৰ দেশত নানা কপ দুৰ্গতি গল । মানে দেশ ললে, মৰানে অসম বজাৰ দেশ লুটিলে ; বজা, বৰ গোহাই, বুৰা গোহাই, আৰু ফুকন বৰুআ আদি কৰি বিসয়াবোৰৰ বিসই বাসনা গুটি লৰবান্ধ

তৰবান্ধ হল, আৰু দেশত বৰ মাউৰ আৰু মহা আঁকাল হৈছিল, এইদৰে দুৰ্গতি হোআতে কেতবোৰ মানুহ খাবলৈ নে পাই অতি দুখেৰে মৰিল ।

সেই কালৰ কথাকে গুনি অনেক মানুহে কৈছিলে বোলে, সেই কপে এতিয়াও কোনো আপদ হব, কোনো বজা বিসয়াবিলাকৰ ভজা পতা, বন বিগ্ৰহ নতুবা দেশত মাউৰ নাইবা মহা আঁকাল হব, এই দৰে কোনো বিপতি অৱশ্যেই হব ; এই নিমিত্তে আপদৰ চিন দেখাবলৈ পূৰ্বৰ মতেৰে কাকতি ফৰিঙ্গ ওলাইচে, এই কথাকে অনেক মানুহে দ্ৰিঢ় কপে কৈ কৈ আছিলে দেখি, সেই কথাকে মোৰ কিতাপত লিখি থৈছিলোঁ, কি জানি মানুহবোৰে কোআ কথা চৰুপ হইবা ; এতিয়া প্ৰাই দুই বছৰ হল, কিন্তু আমাৰ দেশত একো আপদ ইশ্বৰে দিয়া নাই, ইশ্বৰৰ অনুগ্ৰহতে লাহে লাহে আমাৰ দেশ সুখিহে হৈচে ; কিয়নো এই কথা নগৰত থকা আৰু গাঁৱত থকা সকলো মানুহবিলাকে জানিব পাৰে, আগৰ কালত কিমান সুখ আছিলে, আৰু এতিয়া শ্ৰীজুত কম্পানি বাহাদুৰৰ দিনত কিমান সুখ হৈচে, অধিক প্ৰমাণ দিব নে লাগে ; তথাপি তাহানিৰ কালত এজন মানুহে তিনি টকা কপতে বজা ঘৰত এবচৰলৈ তাৰ চাউল লোন খাই খাটিব লাগে, তেহে তাৰ বছৰেকত খাটনি ধনৰ পাল সুটে ; কিন্তু এতিয়া মাহেকত কুলিএ বন কৰি তিন টকা চাই টকাকৈ পাইচে, আৰু তাতোকৈ অনেক লাভ এতিয়া আছে, মানুহে আপুনি আপুনি জানিব পাৰে ; আৰু আসা কৰিচোঁ যদি কম্পানি বাহাদুৰৰ দিন সদায় থাকে তেন্তে দেশ সুখি হব ।

তেনে হলে হেৰা এই দেশি বা আন দেশি মানুহবিলাক, মানৰ দিনত কাকতি ফৰিঙ্গ ওলাইছিলে দেখি ইমান বিভ্রাট হৈছিলে, আমি এনে কথা কব নোআৰোঁ, কিয়নো এতিয়াৰ দিনত জি কাকতি ফৰিঙ্গ ওলাইছিলে আৰু মানুহবিলাকেও সেইদৰে কৈছিলে, কিন্তু তাৰ একো প্ৰমাণ ন হল । আৰু জগতৰ লোকে জেনেকৈ এতিয়াও

কোনো কথাৰ কাৰনে মঙ্গল চাই কই বোলে, এনেকুআ হব নাই বা তেনেকুআ ন হই, এই কথা কৈ কৈ থাকে, তেনে আমি তাকো প্ৰমান কথা বুলিব নোআবোঁ, কিয়নো জি খেনত জি হব তাক মানুহে জানিব নোআবে, কেৱল অন্তৰ্জামি পৰম ইশ্বৰেহে জানে। দ.

গিয়ান।

On Wisdom.

দ্বিতীয় চোআ। নম্বৰ ২। ফেব্ৰুৱাৰি, ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অ° সঁক।

গিয়ান শব্দেৰে এক অমূল্য বস্তু আছে বুলি জগতৰ সকলো লোকে জানে, আৰু কোনো কোনোএ তেনে গিয়ানতে মগ্ন হৈ আছে। কিয়নো পূৰ্বতে অজ্ঞান কৰ্তা জনে আপোন সৰ্বগিয়ানৰ দোআৰাই জাক জি গিয়ান লাগে তাকে সেই ৰূপ দিলে। অৰ্থাৎ মানুহ, জন্তু আৰু আকাশত উৰি ফুৰা চৰাই এই সকলোকে বিধ বিধকৈ আপোন আপোন গিয়ান দি থলে; কিন্তু সকলোৰে সম গিয়ান ন হই। জন্তু আদি চৰাইবোৰক কেৱল খাবলৈ, পিবলৈ আৰু ভই জুৰু হলে পলাই সাৰিবলৈ ইশ্বৰে গিয়ান দিলে, তাত বাহিৰে আন বুধি নাই। মানুহক তাতকৈ অতি উত্তম আৰু ওপৰত কোআৰ দৰে অমূল্য গিয়ান দিলে, জেনে মনুষ্যৰ দোআৰাই ইশ্বৰৰ মহিমা প্ৰকাশ হই। অৰ্থাত পৰম আত্মা আৰু দোমাদোম গিয়ানৰ দোআৰাই ইশ্বৰে জি গিয়ান মানুহক দিলে। তাৰে যেনে ইহকালৰ আৰু পৰকালৰ কৰম সম্পূৰ্ণ ৰূপে কৰিব পাৰে এই কাৰনে সকলো বস্তুতকৈ মানুহক শ্ৰেষ্ঠকৈ সজিলে।

মানুহত বাহিৰে আন জিবোৰ অজ্ঞান বস্তু আছে সেইবিলাকৰ জি গিয়ান সেই গিয়ানেৰে আৰু গিয়ান বৰ্হাব নোআবে। তথাপি মানুহৰ গিয়ান হলে অনেক ৰূপে বৰ্হাব পাৰে, কিয়নো সৰু কালৰে পৰা ক্ৰমে ক্ৰমে মানুহৰ গিয়ান বুধি বাৰ্হি থাকে, আৰু যদি কোনো

মানুহে বিছা সিকে তেতিয়া সেই মানুহৰ আনতকৈ দহ গুনে বুধি বাৰ্হে।

কোনোএ কই আদিতে ইশ্বৰে জি গিয়ান আমাক দিলে তাৰ পৰা আমি কেনেকৈ নতুন গিয়ান বৰ্হাম, তেন্তে মই সোধোঁ, তুমি জেতিয়া মাত্ৰিৰ গৰ্ভৰ পৰা জনম পাইছিল, তেতিয়া তোমাৰ জি গিয়ান আছিল এতিয়া তুমি ডাঙ্গৰ হোআত সেই গিয়ানেই আচে নে? কিয়নো ইশ্বৰে লৰা কালতে তোমাক গিয়ান দিলে, জদি তোমাৰ কথা স্বৰূপ হই তেনে লৰা কালৰে গিয়ান এতিয়াও আচে; জদিহে সৰু কালৰ গিয়ান বুধিতকৈ এতিয়া তোমাৰ গিয়ান বাৰ্হিল তেন্তে তুমি ওপৰে কোআ কথা কবৰ সন্ধি নাই; কিয়নো আমি আগতে দেখিচোঁ, লৰা কালত জি বুধি বা বিছা জানে বৰ হলে তাতকৈও অধিক বুধি বাৰ্হে।

আমাৰ এই দেশৰ আগত গিয়ান আৰু তাকে বৰ্হোআৰ কথা কলে হাঁহি কই, আমাৰ আগত কি গিয়ানৰ কথা কৈচ, আমাৰ জানো গিয়ান নাই। কিন্তু জিবিলাক মানুহ বুধিমন্তু সিবিলাকে জি জি গিয়ানৰ কথা শ্বনে তাক উপলজ্জা ন কৰে; কেৱল বিচাৰ পৰ কৰি তাকে ভাল দেখিলে অতি শ্ৰমে সিকে; বিসেসকৈ ইংৰাজি আৰু আমেৰিকাৰ লোকবিলাকলৈ মন কৰিলে জানিব পাৰে, কিয়নো সিবিলাকৰ পুৰুষানুক্ৰমৰে পৰা এনে গিয়ান বুধি আছিল, সেয়ে ন হই, কিন্তু আগৰ কালৰ ইংৰাজি মানুহ অসমিয়াকৈও নিবুধি আছিল, তথাপি সিবিলাক এতিয়া অতিসই বুধিমন্তু আৰু সকলো কৰমতে নিপুন, আৰু বলে সক্তিএ পৰাক্ৰমি হৈ আচে। বোলা জদি কেনেকৈ ইমান গিয়ানি হল, বাক কঁও শ্বনা, সিবিলাকে তোমালোকৰ নিচিনা আমাক কি গিয়ান লাগিচে বুলি উপলজ্জা ন কৰিলে, কিন্তু জতে জি জি বুধি গিয়ান দেখে আৰু শ্বনে তাকে পাবৰ নিমিত্তে বৰ খেদ কৰি তাকে নেপাই মানে ৰাতিএ দিনে জতন কৰি অভ্যাস কৰে। জেনেকৈ কোনো সাহাবে এজোপা

গচৰ তলত বহি তাৰ গুটি তললৈ পৰিবৰ দেখি ভাবি চিন্তি কি নিমিতে ওপৰলৈ বা আন ফাললৈ নগৈ গুটি মাটিত পৰিল, তাকে ভালকৈ জানিলে, আৰু সেই অলপ কথাতে সূৰ্জ, চন্দ্ৰ নখেত্ৰ প্ৰিথিবি আদি কৰি কি ৰূপে আলাসত ফুৰি থাকে তাকো জানিলে। সেই ৰূপে আৰু এজন সাহাবে গচত আখৰ খোঁলোতে পাচে ক্ৰমে মনৰ উত্‌সাহ বাৰ্হি চাপাখানা কৰিব পাৰিম বুলি কাৰীৰ কৰাত তাৰ ইচা সিধি হল। ইংৰাজি আৰু আমেৰিকা মানুহৰ গিয়ান হোআৰ কথা এতিয়া মই সবহকৈ ন কওঁ, তেও এই দুটা কথা মাথোন গমি চোআইক; মোৰ মনে জানিচোঁ পাচে কোআ চাপাখানাৰ বুধিৰ সমান জগতৰ ভিতৰত এনে উত্তম বুধি আৰু নাই, কিয়নো এই ৰকম হোআতে প্ৰাই প্ৰিথিবিৰ সকলো মানুহৰ উপকাৰ হৈছে।

এই নিমিতে হে অসম দেশৰ সকলো লোক ভদ্ৰ হওক বা সামান্য হওক তোমালোকত মই এই মিনতি কৰিচোঁ, তোমালোকৰ এই মানবি জনম পাই হেলাতে নিবুধি হৈ নুগুচাবা, কিন্তু আপোন নিজ গিয়ানৰ দোআৰাই ইহকালৰ আৰু পৰকালৰ সকলো কৰমকে সম্পূৰ্ণকৈ কৰিবলৈ উপাই কৰা। বোলা জদি আমি কি ৰূপে কৰিম? তেন্তে কওঁ শ্বনা, তোমালোকৰ সতি সন্তানবোৰক অতি শ্ৰমে বিছা সিকাৰা আৰু আপুনিও জতনেৰে ন নকৈ বুধি সিকা আৰু ইশ্বৰে জি আমাক দোমাদোম গিয়ান দি, পাপ পুন্য জনাইচে, সেইৰূপে তোমালোকে সদ আচাৰ প্ৰবৰ্তন কৰা তেহে তোমালোকৰ দুয়ো কালৰ লাভ হৈ সদাই আনন্দে থাকিবা। কিন্তু জদি অৱহেলা কৰি এই স্তবৰ্ণমই কাল মিচাতে ঢুকুআ তেন্তে ইশ্বৰৰ মহাক্ৰোধৰ ভিতৰ হবা, কিয়নো আমি ইশ্বৰৰ অমূল্য গিয়ান পাই জদি লুকাই থওঁ তাতে ইশ্বৰে খংহে কৰে, আৰু আমাৰো গিয়ান লুপ্ত হলে কেৱল গৰু পহুৰ নিচিনা অগিয়ানি হম। এই নিমিতে আঁহা সকলোএ ভাল কৰমত মন দি আপোনাৰ স্তৰ্ভলৈ কাৰীৰ কৰোঁহক, তেহে

আমাৰ অসম দেশ ভাল হৈ আন দেশৰ আগত প্ৰসংসনীয় হব,
তাতে আমাৰ আৰু সন্তানবোৰৰো অনেক ৰূপ উপকাৰ হৈ গিয়ান
ত্ৰিধি হব।

সকলোকে একে বাবে কৰোঁ নমস্কাৰ,
শুনি মোৰ এই প্ৰিয় বানি গিয়ান কৰা ধাৰ;
জাকে বোলে গিয়ান অতি অগ্ৰিত সমান
বান্ধিও গলত তাক কৰি উপাৰ্জন,

গিয়ান পালে মানুহৰ ন হব দুৰ্গতি,
অল্ল অল্ল কৰি তাৰ বাহিৰ সম্পত্তি;
গিয়ান জেবে ত্ৰিধি হব বাহিৰগৈ আসা
সবেও তাহাক সদা কৰিব প্ৰসংসা। ন. ল.

মাউৰ কালত বুৰা দাঙ্গৰিয়াৰ মহত্বাৰ বিবৰন।

Superstitious Fears of the Assamese in times of Cholera.

দ্বিতীয় চোআ। নম্বৰ ৫। মেই, ১৮৪৭ খ্ৰিষ্ট অ° সঁক।

নগাঁৱৰ জিলাৰ ওচৰৰ মৰি কলঙ্গৰ শ্ৰী বিভূৰাম হাজৰিকাই
আপোনাৰ কুসলৰ নিমিত্তে ২৪ মাৰ্চৰ ৰাতিতে বৰ সভা পাতি
তালৈকে অনেক মানুহ মাতিছিল। পিচে আটাই মানুহ গোটে
খালত প্ৰথমতে কিতন পুথি পাইলে, পাচে, কিতন সামৰি থৈ,
আটাই মানুহ তিনি সাৰি হৈ নাম গাবলৈ ধৰিলে। পাচে নাম
গাই থাকোঁতেই তাৰ মাজৰ পানিবাম নামেৰে মানুহ এজন কাপৰ
কানি এৰি, নাম গোৱা মানুহবোৰৰ মাজৰ পৰা জাঁপ মাৰি পৰি,
তাৰ মুৰটো জোকাৰিব ধৰিলে; আৰু বৰ জাবে ধৰা মানুহৰ
নিচিনা কঁপিবলৈ ধৰিলে। তাতে আটাই মানুহ বিস্ময় হৈছিল;
তেনেতে সি মাত লগাই কলে বোলে, মই কিয় আহিচোঁ তহঁতে
মোত সোধচোন। তাতে মানুহবোৰে তামোল পান আগ কৰি
দি আৰু বহিবলৈ আগলি কলাপাত দি সুধিলে বোলে, আপুনি
বুৰা দাঙ্গৰিয়া ইয়াকে আমি জানো। আমাৰ দাই দোস এৰিব.
কিয়নো আমি একো নে জানোঁক, আমি মহা পাতকি। আৰু
দেশত মাউৰ লাগি আন মানুহ মৰিচে, এতিয়া আমাৰ নো কি গতি
হব? আপুনি আমাক অনুগ্ৰহ কৰিলে বখ্যা পৰিব পাৰোঁ।
তাতে সেই মানুহটে কলে, মই তহঁতক ৰাখি আচোঁ। ইমান
দিন তহঁতৰ একো হোআ নাই, এতিয়া মই জাওঁ, সেই মাউৰে
তহঁতৰ গাৰ্হত সোমাবলৈ আহিচে, এতেকে মই লগতেই জাওঁ আৰু

তহঁতে সভা কৰ নে নকৰহঁক, তাকে মোৰ আগত ক। পাচে মানুহবোৰে কলে, জদি আপুনি সভা কৰিব দিচে, তেন্তে আমি কৰিম, এই বুলি কোআতে সেই মানুহটো সভাৰ মাজৰ পৰা উঠি গৈ বাটত ধাঁচ কৰে দিঘল হৈ পৰিল। পাচে উঠি আহি আন মানুহৰ দৰে ভাল হল।

২৮ মাৰ্চত মানুহবোৰে গোট খাই, মাহ, চাউল, পিঠা গুৰি, গুৰ আৰু তামোল, পান আদি কৰি ঘৰে ঘৰে তুলি লৈ গাঁৱৰ মুৰত তিবোতা মুনিহ সকলোএ গোট খাই, বৰ সভা কৰিলে, এই দৰে সেই ঠাইৰ মানুহে বুৰা দাঙ্গৰিয়াকে মান কৰি থকাতো পাচে অনেক মানুহ মৰিল, এতিয়াও ছুটা এটা মৰিবহে লাগিচে, এতেকে আমাৰ মনেৰে হলে বুৰা দাঙ্গৰিয়াক মাগু কৰাৰ একো উপকাৰ ন হল।

এইদৰে অসমীয়া মানুহৰ মাজত কোনোএ কোনোএ মাউৰৰ সময়ত কলাৰ ভুঁৰ সাজি চাকি লগাই চাউল, মাহ, গুৰ, ঘিঁউ আদি কৰি ভুঁৰৰ ওপৰত তুলি দি নদিতে উতাই পঠিয়াই। কোনোএ কোনোএ সেইদৰে চাগলিও দিএ, আৰু কোনোএ মাউৰৰ নাম কৰি বামতো এৰি দিএ, পাচে এই সকলো বস্তু কাউৰে আৰু চোৰে খাই। ইয়াকে দিওঁতে ৰাজ্যৰ বিস্তৰ দুখ নাই কেৱলে টকাহে হানি হই, কিন্তু বুৰা দাঙ্গৰিয়াৰ কথা জি লিখিচে তাতে মাউৰ গুচুক চাৰি বাহেঁহে, কিয়নো মাউৰৰ কালত জেতিয়া এটা মানুহে ভই দেখাই, আৰু এই গাঁৱত অনেক মানুহ মৰিব বুলি কই, সেই ভয়তে পেট বৈ মাউৰ বৰ্হা হই। এনেকৈ জি মানুহে ভই দেখাই সি ফাটকত পৰিবৰ জোগ্য হই। আৰু আগৈএ এটা সাহাবৰ দিনত এটা মানুহে আহি বুৰা ডাঙ্গৰিয়া বুলি কলে জে এই জিলাৰ মাজত মাউৰ লাগি প্ৰাই সকলো মানুহ মৰিব। এই দৰে কৈ অনেক দিন ভই দেখালত কোনো কোনো মানুহে নাও তৈয়াৰ কৰি আন ঠাইলৈ জাবলৈ কাৰাৰ কৰাত, পাচে জীবিচাৰ-

পতিএ সেই বুৰা দাঙ্গৰিয়াক ধৰি আনি সোধ কৰি আগ্যা দিলে, জে জিমান দিনলৈকে তোৰ কথা ন ফলিয়াই, তিমান দিন তই ফাটকত থাক, এই দণ্ড পাই সি কঁপিব জঁপিবলৈ এৰিলে, আৰু সেই কালত বিস্তৰ মাউৰো নাচিল। আৰু কোনোএ কোনোএ মূৰ্তি সাজি নদিৰ পাৰত থই, আৰু গধূলি গধূলি তাৰ আগত চাকিও লগাই থই, আৰু থায়ে থায়ে জুমে জুমে সকলো খনতে গধূলি হলে ধোল কোবাই গোটেই খনতে ফুৰি থাকে। কিন্তু আমি দেখাত এই সকলো মাউৰ গুচিব বুলি অনর্থক শ্রম কৰা হই, আৰু আন ৰোগ জেনেকৈ আহে ইয়ো ইশ্বৰৰ আগ্যাতে আহে। আৰু কেৱলে তেওঁৰ অধিন হৈ থাকে। আৰু ইয়াকে পাপৰ ফল বুলি নিচই জানিবা। এই নিমিত্তে পূজা পাটল এৰা আৰু পাপ কৰম তিয়াগ কৰা উচিত, কেৱলে তাতেহে প্ৰভুৰ পৰম সন্তোষ জনমোআ হই। দ.

কলিকতাৰ পৰা গুৱাহাটীলৈ ভাপৰ নাও অহা জোআৰ কথা।

Steam Communication between Calcutta and
Gowahati, Assam.

দ্বিতীয় চোআ। নম্বৰ ৯। চেপ্তেম্বৰ ১৮৪৭ খৃষ্ট অঃ সঁক।

ঢাকাই দি গুৱাহাটীলৈ তিনি বছৰলৈকে মাহে মাহে ষ্টিম্ বোট, অৰ্থাত ভাপৰ নাও পঠাবলৈকে গবৰ্ণমেণ্টে আগুৱা দি থিৰ কৰিলে। আগষ্ট মাহৰ ১৩ তাৰিখত জমনা নামে এখন ষ্টিম্ বোট কলিকতা ২৯ তাৰিখত মোকাম গুৱাহাটী পালেহি; তাতে তিনি দিন মান থকাত, সেই জিলাৰ সাহাব, মেম সাহাব, আৰু অসমিয়া অনেক ভদ্ৰলোক, মুঠে তিনি স মান মানুহ ষ্টিম বোটত উঠি, অলপমান উজাই গৈছিল, তাৰ পাচে ভাটলৈকো কিছু দূৰ গৈ আৰু গুৱাহাটীলৈ উভতি আহিল।

ষ্টিম জাহাজ আৰু ষ্টিম নাৱৰ এনে গুণ আছে, মানুহৰ হাতে বঠা, চৰি ধৰি বাব নে লাগে, আৰু আন নাৱৰ নিচিনাকৈ গুণ নে টানি বা পাল ন তৰিলেও জাহাজ বা নাও কলৰ দোআৰাই জাই। তাৰ ভিতৰত জল আছে, তাতে পানি উতলাই, আৰু সেই উতলা পানিৰ ষ্টিম, অৰ্থাত ভাপে কলত লাগি আৰু দুই কোখৰত থকা বৰ ঘিলা অতি বেগেৰে ঘূৰি তাতে বঠাবোৰৰ নিচিনাকৈ পানিত চৰিয়াই জাহাজ চলাই থাকে; কিন্তু বজালি বা আন নাওবোৰক হলে কেতিয়াও সেইৰূপ বেগে চলাব নোআৰে। আৰু জেতিয়া অসম দেশলৈ আহিব লাগে তেতিয়া কেৱল গুৱাহাটীলৈ পাওঁতেই

কলিকতাৰ পৰা গুৱাহাটীলৈ ভাপৰ নাও অহা জোআৰ কথা ১৩

বাটত এমাহ ডেৰ মাহৰ কম ন হই, আৰু কেতিয়াবা তাতকৈও অধিক দিন লাগে। চাপাখানাৰ আখৰ অনা নাও এখন কলিকতা মাৰ্চ মাহত এৰি, চাৰি মাহ মানৰ মূৰতহে গুৱাহাটী পালেহি, আৰু গুৱাহাটীৰ পৰা বৰ্তমান মাহৰ ৩০ তাৰিখলৈকে সিবসাগৰ পোআই নাই। এতিয়া কলিকতাৰ পৰা বেপাৰি লোকে অহা জোআ কৰি বা কেৱল বস্তু অনা নিয়া কৰি, অসম দেশৰ বেহা কৰিবলৈ বৰ ভাল হৈছে, আৰু অতি বেগে পাবহি; আৰু জি জি মানুহ কলিকতালৈ জাব খোজে সি এমাহতে ঘূৰি আৰু গুৱাহাটীলৈ আহিব পাৰে।

ষ্টিম বোট প্ৰতি মাহে ১৩ তাৰিখত কলিকতা এৰিবলৈ নিবন্ধ কৰিলে, জেতিয়া তেৰে তাৰিখত দেওবাৰ পৰিব, তেতিয়া বাবে তাৰিখতেই পঠাব। আগষ্ট মাহত সেই নাও আহোঁতে

১৩	তাৰিখত	কলিকতা এৰিলে।
১৮	"	বৰিচাল পালে।
১৯	"	ঢাকা পালে।
২২	"	চিৰাজগঞ্জ পালে।
২৪	"	দেওনগঞ্জ পালে।
২৫	"	বাগুআ পালে।
২৬	"	পগলাটেক তিনি মাইলৰ ভাটিত পালে।
২৭	"	গুৱালপাৰা পালে।
২৯	"	গুৱাহাটী দুপৰত পালে।

কিন্তু পাচলৈ ২৫ তাৰিখত গুৱাহাটী পাবলৈ আসা কৰিছে; তেন্তে কলিকতাৰ পৰা গুৱাহাটীলৈ উজাবলৈ ১৩ দিন, আৰু উভতি জাবলৈ ৯ দিন মান হব।

কলিকতাৰ পৰা গুৱাহাটীলৈ প্ৰাই ৬০০ মাইল অৰ্থাত ৩০০ ক্ৰোস, আৰু কলিকতাৰ পৰা আন আন ঠাইবোৰৰো দূৰ তলত লিখা গৈছে।

বৰিচাল	২০০	মাইল	অৰ্থাত	১০০	ক্ৰোস
ঢাকা	৩০০	"	"	১৫০	"
চিৰাজগঞ্জ	৪০০	"	"	২০০	"
দেওনগঞ্জ	৪১০	"	"	২২৫	"
বাগুআ	৫০০	"	"	২৫০	"
গুআলপাৰা	৫৫০	"	"	২৭৫	"
গুআহাটি	৬০০	"	"	৩০০	"

জি কোনো সাহাব বা ভদ্র লোকে সেই ভাপ নাৰত আহিব বা জাব খোজে, আপোনালৈ এক খোঁটালি পাই ১০০ মাইল অৰ্থাত ৫০ ক্ৰোসত ২৫ টকা কেৰেয়া দিব লাগে আৰু ষ্টিম বোটৰ কাপ্তান সাহাবক খাবলৈ খোৰাকি দিনে পতি ৪ টকাতকৈ অধিক দিব লাগে, সেইদৰে কলিকতাৰ পৰা গুআহাটলৈকে কাপ্তানক দিয়া খোৰাকিৰ বাহিৰে ১৫০ ডেৰ শ টকা অকল কেৰেয়া হব। খোঁটালি পতি এক চাকৰ গৰাগিএ সৈতে কেৰেয়া নি দিয়াকৈ জাব পাৰে, কিন্তু দুই মানুহ এক খোঁটালিত যদি জাই আৰু আন চাকৰ লই, তেন্তে সেই দুটিয় চাকৰৰ নিমিত্তে ৯ টকা কেৰেয়া আৰুও দিব। আন চাকৰ বা আন মানুহ যদি জাহাজৰ বাহিৰে উঠি জাই, তেন্তে মাইলে পতি আদ অনা লব, সেইদৰে কলিকতাৰপৰা গুআহাটলৈকে ২৮৫০ অঠৰ টকা বাবে অনা কেৰেয়া লাগিব আৰু সি আপোনাৰ খাব; কিন্তু মচলমান মানুহ হলে দিনে পতি নাৰিিয়াক ৭০ অনা দি সিহঁতৰ লগতে খাব পাৰে।

জি বস্ত আনিব লাগে যদি কিউবিক ফুট বা ঘন ফুট ৩৫ পৌণ্ড অৰ্থাত সাৰে ১৭৥ সোতেৰ সেৰত কৈ অধিক ওজন হই, তাৰ ওজনৰ হিচাপ চাই কেৰেয়া লব।

	ফুট হিচাপ।	সেৰ হিচাপ।
বৰিসাল আৰু ঢাকা	৥ অনা	৬ পাই
চিৰাজগঞ্জ দেওনগঞ্জ	} ৭০ " "	৯ " "
আৰু বাগুআ		
গুআলপাৰা আৰু	} ১২ " "	১২ " "
গুআহাটি		

ভটিয়াই জাঁওতে, ঢাকাৰ উজনি জি ঠাইৰ পৰা বস্ত কলিকতালৈ নিএ, জি বস্ত সাৰে ১৭৥ সোতেৰ সেৰ কিউবিক ফুটতকৈ ওজন কম হই, তেন্তে ফুটে ফুটে ১০ চাৰি অনা লব, ঢাকাৰ ভাটিৰপৰা জি নিএ ১/০ অনা মোন নাইবা ৭/৬ আৰ্হৈ অনা ফুট।

ঘোঁৰা, বলদ আৰু গাই গৰু কলিকতাৰ পৰা গুআহাটলৈ আনিব লাগিলে, বখিয়া আৰু সিহঁতৰ ঘাঁহ দানাৰ খোৰাকি এৰি ৪৮ টকা কেৰেয়া, চাগলিৰ হলে ৮ টকা।

জি টোপোলা বা পেৰা অতি সৰু হলেও ডেৰ কপতকৈ কম নি নিএ।

আমি জানিচোঁ যদি কেঁয়া আৰু বেপাৰি লোক সকলে কলিকতা, ঢাকা, চিৰাজগঞ্জ আদি ঠাইবোৰৰ পৰা ষ্টিম বোটৰ দোআৰাই সিহঁতে বস্ত আনিলে ভাল, কিয়নো বঙ্গালি নাৱেৰে পলম। আৰু অনেক নাওবোৰ ভাগি তল জাই আৰু বস্ত নষ্ট হৈ হানি হই; কিন্তু ষ্টিম বোটৰ দোআৰাই অতি বেগ দেখি বস্ত সবহ দিনৰ কাৰণে খাই আৰু বেয়া হৈ নে জাব, আৰু নাও বুৰাৰ কাৰণে লোকচান হবলৈ অতি ভয় নাই। §

বলদ গৰুৰ বিবৰন ।

The Ox.

ত্ৰিভিৰ চোআ । নম্বৰ ২ । ফেব্ৰুৱাৰি ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অ° সঁক ।

গৰু প্ৰাই সকলো দেশতে আছে, কিন্তু ইউৰোপতে আমেৰিকাতে অতি ভাল জাতৰ গৰু পোআ জাই, আৰু সেই দেশৰ গৰুবোৰ অসম দেশৰ ম'হবোৰৰ মান ডাঙৰ । তিনি চাৰি বছৰিয়া বলদ গৰুটোৰে হলে ওৰে দিনটো বন কৰাব পাৰি ; অসম দেশৰ ম'হ-বোৰতকৈও তাৰ বল সবহ । ইংলণ্ড দেশত আগৈএ ভাল বলদ গৰু একোঁটাত ১০০ এস টকা মান দাম আছিল । হাল বাবলৈ আৰু বথ, কাঠ আদি কৰি টনাবলৈ সেই জন্তু বৰ ভাল । বঙ্গালৰ আৰু হিন্দুস্থানৰ গৰুবোৰ ইউৰোপৰ গৰুতকৈ সৰু কিন্তু অসম দেশৰ গৰুতকৈ ডাঙৰ । সেই দেশবোৰত আৰু মান দেশতো গৰুৰে বথ সবহকৈ টনাই আৰু অনেক লোকে গৰুৰ গাঁবিত্হে উঠি ফুৰে । হিন্দুস্থানৰ গৰুবোৰৰ ডাঙৰ চুট আছে, ইউৰোপৰ গৰুবোৰত হলে সিমান ডাঙৰ চুট নাই । অনেক বনৰিয়া গৰু আছে, তথাপি কোনো কোনো লোকে বগা বঙ্গা বৰনিয়া গৰুক আন বৰনিয়াতকৈ নবম বোলে । ১৫১৬ বছৰৰ পৰা গৰুবোৰ আৰু নে বাৰ্হে । তাৰ দাঁত চাএই বয়স কিমান হৈছে জানিব পাৰি । তলৰ দাঁতৰ মাৰিতে ঘাঁহ চিঙ্গা দাঁত আঠোটা থাকে, বয়স দহ মাহ হলেই সোঁমাজৰে দুটা দাঁত সৰে তাতে আৰুও নকৈ দুটা গজে ; সেই দুটা আগতকৈও ভালহে কিন্তু সিমান বগা ন হই । বয়স ষোল মাহ হলে সেই দাঁতৰ দুই কোসৰে আৰুও দুটা সৰে তাতে নকৈ দুটা

গজে ; এই ৰূপেই চ মাহ চ মাহৰ মুৰত আৰ্হে বছৰলৈকে দুটা দুটা সৰি দুটা দুটা গজি থাকে ; জেতিয়া অলপ বুৰা হই দাঁতবোৰ লাহে লাহে কলা পৰি, দিঘল চুটি হৈ জাই, তাতে দাঁতৰ বলো কম আৰু সমান নো হোআত বন ঘাঁহ আদি চিঙ্গি চোবাই খাব নোআৰাত বছৰি বছৰি খিনাই খিনাই একো বোগ নো হোআকৈএ মৰি থাকে । দাঁততকৈ সিঙ্গত গৰুৰ বয়স ভালকৈ জানিব পাৰি । ৪ বছৰত গুৰি ডোখৰ ডাঠ আৰু নিমজ হই ; ৫ বছৰত কিছুমান সিঙ্গ জোৰ ডাঙৰ আৰু কৰপো লই, আৰু সি ন মৰে মানে সিঙ্গত বছৰি বছৰি এক এক কৰপ বাৰ্হি জাই । এই হেতুকে পূৰ্বৰ চাৰি বছৰে সৈতে সিঙ্গৰ কৰপ লেখিলেই গৰুৰ বয়স সঠিককৈ জানিব পাৰি । কেতিয়াবা কেতিয়াবা গৰু বেচা ছুৰ্জন মানুহে গৰুৰ বয়স অলপ বুলি জানিবলৈ সিঙ্গৰ কৰপ চেৰেক চিনিব নোআৰাকৈ চাঁচি থই ।

বঙ্গাল আৰু হিন্দুস্থান আন আন দেশতো ম'হৰ নিচিনাকৈ গৰুবোৰৰ নাক বিন্ধি নাকি লগাই, জেনেকৈ ঘোঁৰাত উঠি লেগামেৰে লৈ ফুৰাই তেনেকৈ মানুহে গৰুতো উঠি দিনটত ১৫২০ ক্ৰোস মান কেতিয়াবা কেতিয়াবা ফুৰে । আগৰ কালত ইংলণ্ডৰ ডাঙৰ লোকে ভতৰা গৰু আৰু এক জাতৰ অতি চোকা কুকুৰ পোহে, পাচে বছৰি বছৰি গৰু কুকুৰ দুইকো জুজ লগাই তাকে বঙ্গ বুলি বজাকে আদি কৰি অনেক মানুহ চাবলৈ জাই, কিন্তু সেই মেলেচৰ দস্তৰ এতিয়া এৰিলে । ইম্পানিয়া দেশত হলে এতিয়ালৈকে বছৰি বছৰি নিৰ্দ্দয়া ৰূপে ভতৰা গৰু ঘোঁৰা মানুহে সৈতে জুজাই ঘোঁৰা গৰু অনেক মাৰি কেতিয়াবা কেতিয়াবা মানুহো মাৰে । এনে কুকৰম বঙ্গ তামচা বুলি ত্ৰিচ চলিচ হেজাৰ মান মানুহে বজা কুঁঅৰি ফুকনকে আদি কৰি তাকে চাবলৈ চাপে ।

স্কটলণ্ড দেশৰ লাগন গাৰ্ৰৰ ওচৰত 'জেৰোআ বেৰ নি দিয়াকৈ অনেক খেতি পথাৰ বাৰি আছিল তাতে থকা এজন সাহাবৰ গৰুৰ জাকত এটা অতি চিকন সিঙ্গ নাইকিয়া ভতৰা গৰু আছিল সেই

গৰুবোৰ লোকৰ পথাৰলৈ নে জাবৰ কাৰনে এটা লৰা গৰখিয়া দিলে কিন্তু লৰাটো বৰ সবপা সি টোপনিয়াই সুই সুই থাকে, পাচে গৰুবোৰে ধান খাবলৈ জোআত খেতিয়কে সহিব নোআৰি গৰখিয়াক সান্ত্বি কৰে তাতে তাৰ বৰ খঙ্গ উঠি এচাৰি এডাল হাতত লৈ সি মাৰ মৰা কোনোটো গৰু বাহিব হলেই পাৰে মানে মৰিয়াই ওভোতাই আনে। তেতিয়া এই অপৰাধতে গৰুবোৰৰ এনে দুৰ্গতি হৈচে বুলি সেই ভতৰা গৰুটে জানি গৰুবোৰ জাব খুজিলেই সি আগচি আনে তাতে যদি কোনোটো সিমা পাৰ হৈ জাইএই তাক সি মুৰেৰে খুন্দিয়াই খুন্দিয়াই সান্ত্বি কৰি আনেগৈ; আৰু গৰুএ দেখি তাৰপৰা নে জাবৰ কাৰন সি আন পথাৰলৈ কেতিয়াও নে জাই তেতিয়া ভতৰাটে গৰু জাক এনে ভালকৈ বখা দেখি খেতিয়কে গৰখিয়াটো তাৰ পৰা নি আন বনত লগালে।

ইউৰপিয়া ভতৰা গৰুবোৰ অতি খঙ্গাল; বান্ধি নথলে মানুহক বৰকৈ খেদি খেদি খুচিবলৈ জাই। এজন খেতিয়কৰ অতি খঙ্গাল এটা ভতৰা গৰু আছিল, তাক লোৰ সিকলিবেহে সদাই বান্ধি থই। জেতিয়া পানি খুআবলৈ নিএ বখিয়াই সিকলিত ধৰি বৃদ্ধিএবেহে লৈ জাই। পাচে খেতিয়কৰ ভায়েকে সেই ভতৰা গৰুক কেতিয়াবা জোকালত সি তাক নিচেই দেখিব নোআৰে। জেতিয়া নিলগত দেখে হোঁকৰনি মাৰি সিঙ্গেৰে মাটিত খুম মাৰি মাটিবোৰ দলি মাৰি মাৰি পঠাই। আৰু সেই মানুহত তাৰ চকু পৰিলেই অতিসই খঙ্গেৰে জেন খোঁচ মাৰি মাৰিব গৈ এই এনে ভয় দেখুআই থাকে। এদিন পানি খুআবলৈ নিয়াত সেই মানুহক কেনেকাকৈ সি দেখা পাই খুঁচিবলৈ ছবেলিও চল চাই চাই জাঁপ মাৰিছিল, তথাপি বখিয়াৰ কাৰণে এবাই জাব নোআৰিলে। পাচে এক ৰাতি সেই দেসত কোনোএ নে দেখা নুশুনা অতি ভয়ঙ্কৰ ধুমুহা, মেঘ গাজনি আৰু ঘনে ২ বিছলি হৈছিল; দহ হেজাৰ বৰ টোপৰ সবদৰ নিচিনা মেঘে গাজিছিল, আৰু বিছলিৰে

আকাশ গোটেই খন জুইৰ নিচিনা প্রজলিত হল। সেই সময়ত ভতৰাই অতি ভই পাই বৰকৈ বেবাই ঘূৰি ফুৰিছিল। সি থকা গোহালিত বেব নাইকিয়া দেখি গিৰিহঁতে ভাবিলে জে কিজানি সি বিছলি দেখি ভই কৰিচে, সেই নিমিতে তাক ভঁৰালৰ ভিতৰলৈ সুমাবলৈ লগৰ মানুহবোৰক আগ্য দিলে তথাপি ইমান অন্ধকাৰ নিসা মেঘৰ গৰ্জনি তাতে বিছলি দেখি কোনো মানুহ জাবলৈ সাহ ন কৰিলে। তেতিয়া তাৰ ভায়েক বৰ মৰমিয়াল মানুহ আৰু গৰুটৰ দুখ দেখি সি গৈ তাৰ ওচৰ পাই চালে দেখে সি কঁপি কঁপি পৰি আছে, আৰু তাৰ নাক সিকলিৰে চুচি ঘা লগাই থৈচে, কিয়নো সি চিঙ্গি জাব পাৰো বুলি ঘূৰি ঘূৰি বল দিছিলে। তেতিয়া তাৰ সত্ৰক দেখিও আগৰ নিচিনাকৈ খঙ্গ নুঠিল আৰু বৰ বঙ্গহে পালে। তেতিয়া নিয়ম কপে তাৰ পাচে পাচে গৈ ভিতৰ সোমালগৈ। ৰাতি পুআলত তাক আকও মুকলি গোহালিলৈ আনিলে; তেতিয়া সি দেখিব নোআৰা সেই মানুহটোৰ ওচৰলৈ জোআত আন খোনৰ নিচিনাকৈ হোঁকৰি খুম মাৰি মাটি নি সিচিলে। তাতে সি ভাবিলে জেন কালি ৰাতি মই মৰম কৰিলোঁ সেয়ে ইয়াৰ মনত আছে, সেই কাৰণেহে তাৰ ওচৰলৈ মোক জাব দিচে। সেই দিনাৰে পৰা তাক জোকাই ধেমালি কৰিবলৈ আৰু মুৰত থপিয়াবলৈ দিলে, জেতিয়া সি তাক চাবলৈ জাই ভতৰাই বৰ বঙ্গ দেখুআই আৰু সেই মানুহক জেনেকৈ তাৰে সৈতে ধেমালি কৰিব দিএ আন কোনো মানুহক তেনেকৈ নিদিএ। §

জাইফলৰ গচ ।

The Nutmeg Tree.

ত্ৰিতীয় চোআ । নম্বৰ ৩ । মাৰ্চ ১৮৪৮ খ্ৰিষ্ট অ° সঁক ।

এই অতি সুন্দৰ গচ মোলোকা মাজুলিত অধিক আছে কিন্তু আন আন ঠাইতো পোআ জাই । এই অসম দেশৰ পৰ্বতবিলাকতো আছে তথাপি এইবোৰৰ গুটি অতি তেনে ভাল ন হই ।

জাইফলৰ গচ একুৰি হাত মান ওখ হই তাৰ পাতো দেখিবলৈ অতি চিকন । ফুলবোৰ সৰু আৰু অলপ হালধিয়া বৰন । গুটি হলে নৰা বগৰিৰ সমান ডাঙ্গৰ আৰু তাৰে নিচিনা দেখিও ; পকিলে হালধিয়া পৰে । এটা কিতাপত লিখিছে, জাইফলৰ গচে বচৰেকত তিনি বাৰ গুটি ধৰে । প্ৰথমবাৰ এপ্ৰিল মাহত, সেইবোৰ গুটি আটাইতকৈ ভাল । দুতিয়বাৰ আগষ্ট মাহত, ত্ৰিতীয় বাৰ ডিচেম্বৰ মাহত ; কিন্তু গুটি ভালকৈ পকিবলৈ ৯ মাহ মান লাগে । জেতিয়া পকে পাৰি আনি, বাকলি বখলিয়ালে, ভিতৰত এতৰপ জালৰ নিচিনা পাতল ঢাকনি চাল থাকে, তাকে নিৰলকৈ একআই সুকাই থই, সেয়ে জাইপত্ৰি । পাচে গুটিবোৰ তিনি মাহ মান ধুঁআৰ ওপৰত দি সুকাই; ভাঙ্গি, সাহটো উলিয়াই, তাকেহে জাইফল বোলে । আৰু সি সবহ দিনলৈ থাকিবৰ মনেৰে চুনৰ পানিত জুবুৰিয়াই ।

জিবোৰ জাইফলৰ বৰ গন্ধ আৰু ডাঙ্গৰ, গধুৰ আৰু জলফাই টেঙ্গাৰ দৰে দেখি সেইবিলাক চিকন, তাক বাচি বাচি কিনিব লাগে । সি খাবলৈ উত্তম মচলা আৰু দৰবলৈকো অনেক কাৰ্জ-

লৈকো ভাল । জাইফলবোৰ জন্তত চেপিলে অতি সুগন্ধিত তেল ওলাই ; সেই তেল দৰবলৈ বৰ চিকন । জাইপত্ৰিৰ বৰন অলপ বদুটুআ, চোবালে মুখত ধৰে চোকা । জাইফল যি কাৰ্জলৈ ভাল জাইপত্ৰিও সেইবিলাকলৈ ভাল । সি অতি চোকা আৰু লঘু দেখি তাৰ দৰ জাইফলতকৈ অধিক হই । কেতিয়াবা কেতিয়াবা জাইফল কেঁচাতে চিঙ্গি আনি, বাকলিএ সৈতে তেনেই চেনি দি পগাই আচাৰ কৰে, তাক খাবলৈ অতি চিকন, আৰু সেই চেনিৰ বসতে থলে কুমলিয়া জাইফলেই বহুত বচবলৈ ভালৈ থাকে ; আৰু টেকেলিত ভৰাই জাহাজেৰে অনেক দেশলৈ নি বেহা কৰে । সেই গচৰে গুটিএ সৈতে ডালৰ নক্সা ওপৰত লিখা আছে ।

জাইফল অতি উত্তম সজ গন্ধেৰে,
মানুহৰ ভোগৰ হেতু দিলে ইশ্বৰে ।
খোআ বস্ত্ৰ জিবোৰত তাক মিহলাই,
মহা মনোহৰ ৰূপে সুগন্ধ কৰাই ।
জাইপত্ৰি হলে তাক সকলোএ খাই,
মচলাৰ মাজতে উত্তম বোলা জাই ।
কোনো কোনো লোকবোৰে জাইফল আনি,
তাৰো তেল লই জন্তত চেপি টানি ।
বেজহঁতে দৰব কৰি সেই তেলেৰে,
নানা বিধ ৰুগিয়াৰ বোগ ভাল কৰে ।
কেতবোৰ লোকে আৰু কোমল জায়েৰে,
চেনিৰে সিজাই তাৰ আচাৰকো কৰে ।
আৰু তাক খাবলৈ এনে মধুৰ হই,
দেসে দেসে বেচি তাৰে বেহাও কৰাই ।

শ্রীপ্ৰাণনাথ বৰুৱাই লিখা কলিকতা আদি ভাটি দেসৰ বিবৰন।

Prannath Borua's Description of Calcutta.

চতুৰ্থ চোআ। নম্বৰ ১। জানুআৰি ১৮৪৯ খ্ৰিঃ অ° সঁক।

আমি তিৰ্থ জাহ্নাৰ কাৰন দখিন পচিম এই সকল জি জি জিলাত আগেয়ে কোনো কালে নে দেখা দেখি অহা হৈছে, তাক সংগ্ৰহ কৰি স্ৰিজুত পাছৰি চাহাবক চাপা কৰাৰ কাৰন দিয়া জাই।

প্ৰথমতে মুৰ্চিদাবাদ চহৰত নেবাৰৰ দুআৰত দুটা জন্তু দেখিলোঁ ; তাৰ হাত ভৰি সকলো সিংহৰ দৰে ; মুখখন আৰু মূৰটো মানুহৰ নিচিনা ; আগ ঠেঙ্গৰ মাজতে তিৰোতাৰ নিচিনা দুই স্তন। (আগষ্ট মাহৰ অকনোদইত জি ফিংচৰ কথা লিখা গল, এনে জন্তুৰ সেই মূৰ্তি।)

পচিমত সিতাকুণ্ড নামে এটা পুখুৰি আছে, তাৰ পানি বক বক কৰি তলৰ পৰা উতলি থাকে ; এক নলাই দি সেই পানি গৈ আছে, আৰু চকুৰে দেখালৈকে তপত। সেই পুখুৰিৰ পানিৰ ওচৰত বহিলে ভৰি পুৰিব খোজে, কিন্তু চাউল দিলে ভাত ন হই ; মানুহে চুব নোঅৰা তপত। আৰু গয়াৰ ফল্গুবাৰি বুলি এক ঠাই আছে, ওপৰে বালি খানিলে পানি ওলাই। সেই পানিৰ লগত বলিয়ৰা মাচৰ নিচিনা সৰু সৰু মাচ অনেক ওলাই। আৰু কটকলৈ জোআ বাটত বৰ নদি বুলি এখন আছে, তাত পাটলি নাও জোৰকৈ এক হাতৰ আঁতৰে সালৰ চতি লগাই ওপৰে পাট পাৰি, হাতি ছুটিয়াকৈ পাৰ কৰিবৰ দেখিচোঁ। আৰু স্ৰিখেত্ৰত পাঁচ ঠেঙ্গিয়া বলদ আছে ;

চাইটা ভৰি ইবোৰ গৰুৰ নিচিনা, এটা গলধনৰ চুঁটৰ পৰা মাটিৰ এবেগতৰ ওপৰত ওলমি থাকে। এক এক গাইত পুআ /৮ সেৰ, গধূলি /৮ সেৰ গাখিৰ ওলোআ গৰু দেখিচোঁ। চাগলি একোজনৰ বাট খামোচ নে পাই, এবেগত মান দিঘল ; দুই বেলাত /৪ সেৰ গাখিৰ সততে ওলাই। পচিমৰ মহবোৰ গৰুএ সৈতে একে লগে ৰাখে। গৰুতকৈ মহ কেতবোৰ সৰু, সিঙ্গ এহাতমান, নেজ গচ গৰুৰ দৰে মাটিত পৰা। আৰু সেইখনৰ মগনিয়াৰ মানুহ কেতবোৰে পইচা খোজাত নি দিলে তাৰ আপোনাৰ নাক বা কান খন কাটে, নাইবা বুকুত মিতখন সুমাই দিএ, এনে মানুহ আছে।

আৰু কলিকতা চহৰত কলেজৰ ঘৰত ইংৰাজিএ জত মলুক দখ কৰিছে, তত মলুকৰ বিক্ৰিতি হৈ জি সকল মানুহ গৰু চৰাই হই, সেই সেই জন্তুবোৰ ৰাখি থৈছে। চাৰি হাতেৰে, তিনি চকুআ, দুই মুৰিয়া, তিন ঠেঙ্গিয়া, তিনি মহিয়া, চাৰি মহিয়া, দহ মহিয়া পৰ্জন্ত লৰাবোৰ আছে। চৰাই পোআলি চাৰি ঠেঙ্গিয়া দুই মূৰ, দুই ঠোঁট এনে আছে। চৰাই পোআলি চাৰি ঠেঙ্গিয়া দুই মূৰ, দুই ঠোঁট, এনে আছে। বন মানুহ তাতে আছে ; ওখ চৰচৰিয়া লৰাটোৰ সমান ; গাটো নিচেই মানুহৰ দৰ, মুখ খন বান্দৰৰ নিচিনা। আৰু জন্তু এটা আছে ; পহুতকৈ দিঘল আৰু ওখ, তাৰ পেটত এক জোলোঙ্গাৰ দৰে আছে ; তাৰ পোআলি চৰিবলৈ জাই, পিচে আহি তাতে সোমাই থাকে। আৰু মৰা সিংহো আছে, সেয়ে বাঘৰ নিচিনা হই।

চহৰত দিঘে পথালিএ এদিনৰ বাট আন্দাজ হই ; এতিয়া চফেদ পকি দেলান। আলিবোৰত এবেলি গলে তাৰ ঠিক ধৰিব নোআৰি আৰু জি খন টিলা আছে, টিলাৰ দুআৰত গোৰা চাহাবৰ নিচিনা এজন, কলা দু জন চিপাহি থিয় হৈ থাকে। তাৰ ভিতৰত লোহাৰ পিতলৰ কত বন্দুক আছে, তাৰ ঠিক নাই ; আটাইবোৰ বৰ টোপ, আৰু গুলিৰ বম গোলাৰ দল আছে। আৰু লৰ্ড চাহাবৰ সিংহ দুআৰত দুই ফালে বঙ্গা, কলা, সৌজিয়া, এনে গিলাচৰ নিচিনা

টেকেলিবোৰত ওলোমাই থোৱা ছুই হেজাৰ মান চাকি লগাই।
 ছুৰৰ পৰা অনেক বৰনিয়া তৰাবোত জেন দেখে। আৰু গোটেই
 খন জিলাত ১০।১২ টাবৰ আঁতৰে এক এক লোহৰ খুঁটাৰ ওপৰে
 এক এক ফালুচ লগাই। আৰু কলেৰে পানি তুলি চহৰৰ দুআৰৰ
 মুখে মুখে একোটা সৰু পুখুৰি আছে, বাতিপুয়া গধূলি ভৰাই
 দিএ। সেই পানি কোন পোনে আহে, কোন পোনে জাই, তাৰ ঠিক
 নাই, এই সকল কথা দেখা গল। বিলাইতৰ পৰা অহা সৰু জাহাজ
 গঙ্গাৰ ঘাটত নাৱৰ ওপৰে মানুহ পাৰ হব পাৰে ইমান ডাঠ।
 গঙ্গাৰ মাজত তামৰ ডিমা লাউৰ দৰে ওপজি থাকে, তাতে
 সেই জাহাজবোৰ বান্ধে; ডিমা আন্দাজ ৫।৬ হাত মান ডাঙ্গৰ।
 আৰু বালি চৰত জি জি জাহাজ আছে কলিকতালৈ নাহে; সেই
 জাহাজ বহলে বঙ্গলাৰ সমান, দিঘলে এনে ছুজোখা মান। আৰু
 তাতে লোন পগাই দম দম কৰি থোআ দেখিলোঁ; সেৰে ছুই পইচা
 দাম। আৰু তাৰে পৰা আহি দিনে ৪ টা ৪ টা চৌও কলিকতাই দি
 জাইহি, সেই চৌও আহোঁতে উজনি জাওঁতে ভাটি এক ছপৰ মানৰ
 বাৰ্টিত নাও বাব নে লাগে, বেগে আহে জাই।

টেঙ্গৰ জালোআইৰ কথা।

The Ready Fisherman.

চতুৰ্থ চোআ। নম্বৰ ৩। মাৰ্চ ১৮৪২ খ্রি° অ° সঁক।

এক জালোআই নৈত মাচ ধৰোঁতে এনে চিকন মাচ এটা পালে
 তাৰ নিচিনা মাচ পোআটো চাৰি কোনেও দেখাই নাই। জালো-
 আই মনত ভাবিলে, জে এই মাচটো হাটত বেচিলে অলপ মান ৰূপ
 পাম; বজাৰ আগলৈ নিলে দেখি তেওঁ সন্তোষ হৈ আমাকো সন্তোষ
 কৰিব। ইয়াকে বুলি জালোআই মাচটো লৈ বজাৰ আগলৈ গলত,
 মাচটো দেখি, বজাই বৰ বঙ্গ পাই জালোআইক তেতিয়াই এস ৰূপ
 দিবলৈ আগুৱা কৰিলে। তাতে মন্ত্ৰিএ এই কথা শুনি বজাত কলে,
 বোলে, এটা মাচত এস টকা ৰূপ দিয়াটো উচিত ন হই। বজাই
 কলে মই এবেলি আগুৱা দিলোঁ নি দিলে মই লাজ হম। মন্ত্ৰিএ
 বুধি দিলে যে আপুনি এই মাচটো মতা কি মাইকি তাক জালো-
 আইত সোধক; যদি মতা বোলে মাইকিটো, যদি মাইকি বোলে
 মতাটো আনিবলৈ জালোআইক আকও আগুৱা কৰোক; লগৰটো
 মাচ আনি দিব নোআবিলে ৰূপ নেপা। তেতিয়া বজাই মন্ত্ৰিৰ
 বুধিৰেই জালোআইক শোধিলে জে এই মাচটো মতা নে মাইকি।
 জালোআইএ কলে, এই মাচ মতাও ন হই মাইকিও ন হই ই
 নপুংসক। সেই কথা শুনি বজাই হাঁহি তাক দুস ৰূপ বাঁটা দিলে।

কলিকতাৰ সুখিয়াতি ।

Description of Calcutta.

৬ বছৰ । নম্বৰ ৩ । মাৰ্চ, ১৮৫১ ।

কোনো কোনো ভদ্র লোকৰ অভিলাস জানি
কল্কতাৰ গুণা গুণ পৰাৰ বখানি ;
চহৰৰ গুণ জস অন্ত কেবা কৰে,
প্ৰচাৰ কৰিতে গুণ মাসেকে না পাবে ।
জতুপি কৰিলোঁ পৰাৰ বাহুল্যক ডৰি
অল্প বোধে বচি আচোঁ মোট মোট কৰি
সকল বৰ গঙ্গা মध्ये চহৰ প্ৰকাশে,
ভাগিৰথি গঙ্গা মাই বহে জাৰ কাসে ;
পৰম্পৰা সুনি আচোঁ সকল চহৰৰ,
প্ৰবেশ হৈয়া তাত পালোঁ বৰ ডৰ ।
দিৰ্ঘে প্ৰস্তু চহৰৰ চাৰি ক্ৰোস পাই,
তথাকাল লোকে মাত্ৰ তাৰ অন্ত পাই ;
মেলা নগৰ ইটা খোলাই বান্ধিচে প্ৰবন্ধে,
স্বৰ্গ বোধ হয় তাহা প্ৰবেশ হইতে ।
স্বৰ্গৰ আক্ৰিতি হেতু চহৰ নাম বুজি,
সেই থানে লোক হেৰাই বাস্তা নে পাই খুজি
পথ বিচাৰিয়া নে পাই খেদ কৰে বৰ,
কোনো লোকে মাৰে বুলি মনে কৰে ডৰ
জাহা খেদ কৰি ফুৰে, সুনী সৰ্ব জন,
কিনাৰাম সত্ৰিয়া বচে পদ বিচখ্যন ।

কলিকতাৰ সুখিয়াতি

২৭

পথ হেৰোআ লোকৰ খেদ

হাই হাই, কিনো কঁপাল মোৰে,

পৰিলোঁ বিপদ ঘোৰে,

কোন বিধি পথ উপদেসে ?

অন্ধকাৰ জাম মৰি,

গাৰিৰ তলত পৰি,

বিপতি মিলিৰ বৰ সেসে ।

হাঁঠি হাঁঠি আধা বাস্তা,

নে পোঁও কোনো ফালে দিসা,

কোন বিধি চিনাইবেক মোকে ?

পথ যদি সোধো মই,

মুৰে মাৰে টাঙ্গোন চই,

মুষ্টি গোট মাৰে মোৰ বুকু

নে পোঁও নিবাসৰ পথ,

সুৰ্জ ভৈল অস্তাগত,

কোন বিধি দিবেক উপাই ?

হাতে থকা হলে পইচা,

সুধি চালোঁহেঁতেন বাস্তা,

কৰি বিনা গালি গালাজ খাই ।

এই ৰূপে কোনো লোক হইয়া কাতৰ,

কাৰো কাসে বন্ধে বাতি মনে কৰি ডৰ ;

পুহাইলে বজনি যদি দিসা দিসে জাই,

বাট পথ সুধি জাই গালা গালি খাই ;

কত কত সুধি পাচে বাসস্থান পাই,

বিধি দিলে স্বৰ্গ জেন হাততে পেলাই ।

আত পৰে কহোঁ সুনী চহৰ বেৰস্থা,

হেঁদুলিয়া ইটা বান্ধি আচে সৰ্ব বাস্তা ;

গাৰিব গঞ্চালে তাহা ধুলা প্ৰাই হই,
হিমালয়ৰ হিমে জেন অন্ধকাৰমই;
সেই ধুলা অনুমানে জোজন উৰ্ধে জাই,
তৰু ত্ৰিখ দেখি জেন অগ্নি দাহ প্ৰাই।
সপ্তাহ দিন অন্তে ধুলা গো গাঁৰিতে তুলি,
গবৰ্ণমেণ্টে লুকুম দিএ পকি বান্ধা বুলি;
হেন সিখ্যা মনে ধৰি নকৰ লোকে জাই,
প্ৰবন্ধ কৰিয়া সব ইটা বদলাই।

পুত্ৰ পুত্ৰ সেই ৰূপে পথ জুগুত হই,
ছই কিনাবে কলৰ জন্তে গঙ্গা জল বই;
জেন সিদ্ধুৰৰ আলি তৈলেবে লিপই,
ত্ৰিষ্টি জল পৰি আলি সেই ৰূপে হই।
টকা সাস্তা, বস্ত্ৰ মৰ্গ, চহৰ বিচখান,
বিচাৰিলে সকল দ্ৰব্য পাই তেতিখান।
অনেক বিচিত্ৰ দ্ৰব্য তাতে পোআ হই,
বসতি কৰিচে লক্ষ্মি আপুনি নিচই।
সৰ্ব দেশৰ লোক মাত্ৰ তাতে পোআ জাই,
নদি নদৰ জল জেন স্তুমুদ্রে বহই;
গুম গুম কৰে জেন গৰ্জ্জন মেঘৰ,
সেইৰূপে দিবা ৰাত্ৰি সদা মনুষ্যৰ।
অদ্ভুত তামোচা অনেক আচে সেই চহৰে,
কল্কতাক নিন্দা কৰে কে চেলা পামৰে।
দিনে দিনে ছই সত লোক ত্ৰিত্যু হই,
গনিবাৰ সাধ্য নাহি কত জন্ম পাই।
জন্মত কৰিয়া ত্ৰিধি হই দস সত,
দিনে দিনে আমদানি লিখিতৰ মত।

চলিওক লোক সব কল্কতা চহৰে,
পৰাৰ মিচা হই জদি নিন্দিবা আমাৰে।
চিলিয়া হৈতে ছই দণ্ডে পটলডাঙ্গা পাই,
তাৰোতৰে মেদিকাল কলেজ দেখা জাই;
ঘৰৰ নক্চা দেখি জেন দেৱৰ দেৱপুৰি,
ত্ৰিত্যু সব দেখি যেন জমৰ নগৰি।
প্ৰিথিবিৰ জত জন্তু তাতে দেখা জাই,
বিধিৰ নিৰ্বন্ধ অঙ্গ খণ্ডে খণ্ডে পাই।
ইহাৰ ভাটি দখিনতে ইংৰাজি কলেজ,
বিবি চালিয়া পহে তাতে কৰিয়া সমাজ;
অপেশ্বৰি গান কৰে ইন্দু পুৰে জেন,
তদ্ৰূপ পহিচে তাত বিবি চলিগন;
সৰ্ব অঙ্গ পৰিস্কাৰ দেৱৰ তকনি
সেইৰূপে কল্যা সব নবিন জৌবনি।
হাই হাই, ইংৰাজিৰ কিনো কৰ্ম বিচখান,
কোন বিধি কৰি আচে চহৰ নিৰূপন।
এই সব কথা মাজে লম্বা নাহি দিয়া
অল্ল বোধে পৰাৰ ৰচে কিনাবাম সত্ৰিয়া।

কৌঞ্চলৰ অফিচৰ বৰ্নন

আতপৰে কহো মই কৌঞ্চলৰ কথা,
নাই পটন্তৰ ৰূপ তাহাৰ বেৰস্থা।
অতি দিৰ্ঘাকাৰ ঘৰ প্ৰস্তু আচে বৰ,
চৌতলা মহল সিতো নিৰ্মান ইটাৰ;
জেন গিৰি বৰ শ্ৰিঙ্গ তাহাৰ উশ্ৰিত,
পৰম সুন্দৰ দেখি অতি সোভাবিত।

উক্ত ঘৰে সৰ্ব দেসৰ ভাল মন্দ হই,
কিন্তু দেৱানিৰ কৰ্ম হস্তে ন পৰিহ।
ইংৰাজিৰ বিনা আন ভাসা ন চলই,
ত্ৰিচ চলিচ্ লোক তাত চকিতে থাকই;
ইংৰাজি সমাজ তাৰ বিচাৰ কৰ্তা হই,
নিমিসৰ মধ্যে তাত বিচাৰ কৰই।
আক কহি কিবা আমি কত পাব পাব,
গবৰ্ণমেণ্টৰ ঘৰৰ কহোঁ বেষহাৰ।
নৱ দস পুৰা ভূমি চৌগৰ ভিতৰ,
চতুৰ্দ্দিশে চাৰি দ্বাৰ দেখিতে সুন্দৰ;
পকি গৰৰ ওপৰে দ্বাৰ দুই কোনা,
দুই দুই সিংহ তাতে কৰিচে নিৰ্মনা;
দুই দুই দ্বাৰ পাল থাকে দ্বাৰে দ্বাৰে,
তাহাৰ প্ৰতাপে কোনো সোমাব নোআবে।
অতি সুসোভন পকা গ্ৰিহ ভয়ঙ্কৰ,
কিছু দূৰে দেখি জেন কৈলাস সিংহ;
ইটাৰে বান্ধিচে তাক দেখিতে সুন্দৰ,
কঁহাৰৰ পুত্ৰ জেন গৰ্হে সিটো ঘৰ।
জন্ত্ৰে তন্ত্ৰে জানি জেন নিজে বিশ্বকৰ্মে
কতদিনে সিতো ঘৰ কৰিচে জতনে।
তাত উঠি জনা জাই খনে অনুমানি,
পঙ্কজ বিলাসে হেৰা আহি আচো আমি;
ইতো গ্ৰিহপতি গবৰ্ণমেণ্ট বাহাদুৰ,
নৰেশ্বৰ নৰোত্তম হৈ আচে প্ৰচুৰ।

খাচ কমিশ্বন অফিচ বৰ্নন

তাত থাকি দেখি পাচে পচিম দিশতে
সদৰ দেৱানি খাচ কমিশ্বন তাতে;
ত্ৰেতলা মহল পকা ঘৰ জে উত্তম,
খাচ কমিশ্বন নিজামত নৰোত্তম;
হাঁচি কাহ আদি কৰি তাত কিছু নাই,
গেঁজা মাৰে যিটো লোকে তাত কৰে হাই।
ওখ ঘৰ দেখি অতি পৰম সুন্দৰ,
অনুমাণে বুজি জেন বৈকুণ্ঠ নগৰ।
ফাৰ্চি বিনা অনাখ্যৰ তাত ন চলই,
তাহাতে বাঙ্গালা মাত্ৰ জানিবা নিচই।
সেই ঘৰৰ পচিমে বাজি ঘৰ আচে
আত পৰে কিনাবাম সত্ৰিয়া বচিচে।

অথ বাজি ঘৰৰ বৰ্নন

দুতলা মহলে এক বাজি ঘৰ আচে,
সপ্তাহৰ মধ্যে তাত বঙ্গ মিলে পাচে;
ধন লুভি জত লোক প্ৰধান আচই,
বেহিয়া বহিয়া সবে বাজিকে মেলই।
জেই চাহাবৰ হই গুটি পৰাজই,
নিৰ্বন্ধৰ জত টকা তেতিখ্যনে দেই।
আত পৰে কহোঁ আমি চুপ্ৰিম কাচাৰি,
গ্ৰিহৰ খোলাচা আমি কি কব বিচাৰি।

অথ চুপ্ৰিম কোৰ্ত বৰ্নন

জতনেৰে তিন তলা সুসোভন অতি,
 অনুমানে বুজি জেন ইন্দ্ৰ অম্ৰাৱতি ;
 তাতে থাকি অষ্ট চাহাব্ কাচাৰি কবই,
 ধৰ্মৰাজা জেন মত পাপ বিচাৰই।
 চহৰৰ বিনা আফিল্ কদাচ ন কৰে,
 মহা বাণিৰ অফিচ্ তাতে থাকে বৰোবৰে ;
 লোক অনুমতি পাই বচিলো পৰাৰ,
 সংখ্যেপ কৰিয়া আমি লিখি আচোঁ তাৰ।
 দ্ৰুত দিৰ্ঘ কৰি যদি সূজানে পৰ্হই,
 এই কবিত্তে কদাচিতো নিন্দা নাহি হই।
 পৰাৰ পৰ্হিয়া লোকে চহৰ দেখা হই,
 প্ৰবন্ধেৰে কিনাৰাম সত্ৰিয়া বচই।

অথ কিলাব বৰ্নন

কৌঞ্চল পচিমে আছে গঙ্গা সমিপতে
 কিলা নামে এক কোঁঠ কঠিন ঠুকিত্তে ;
 প্ৰিথিবিৰ সম দেখি ওপৰ ত্ৰিন আছে,
 ছৰে থাকি নু বুজই তলে কিবা আছে ;
 প্ৰবন্ধেৰে যদি তাতে ঠুকিবাবে পাই,
 এনুআ ঘৰৰ বন্ধ কতো দেখা নাই।
 দুই পাশে দুই ঘৰ মধ্য বৰ বাস্তা,
 এক পাশে দেখি টোপ বৰ বৰ মোস্তা।
 একো একো ঘৰ দেখি পৰ্বত আকাৰ,
 জত ঘৰ আছে তাতে গনে সক্তি কাৰ ?

চাৰি গোট বৰ টোপ বাজা দ্বাৰে থাকে,
 বাতি চাৰি প্ৰহৰতে চাৰি গোট ফুটে।
 কিলা মধ্য গোঁৰা আছে চাৰি মত মান,
 বগা বন দেখি যেন ইংৰাজৰ ঠান।
 সংগ্ৰামৰ জত জন্তু তাতে বাখি আছে,
 কাবাজ কৰিতে প্ৰতি সূত্ৰ বাৰ দিচে ;
 গোঁৰাৰ কাবাজ যদি দেখিবাবে পাই,
 সংগ্ৰাম দেখিতে বাবা প্ৰয়োজন নাই।

অথ টাকচাল বৰ্নন

সুন সুন বুধিমন্ত, সবে কৰা এক চিত্ত,
 টাকচাল ঘৰৰ বেবস্থা।
 সিতো ঘৰ দিৰ্ঘ বৰ, উদ্ভিত আছে ভয়ঙ্কৰ,
 সুন অতি আচম্বিত কথা।
 চৌঘৰে লোহাৰ গৰ, পহৰাতে বৰোবৰ,
 অষ্ট জন চিপাহি থাকই।
 কদাচিতো কোনো লোকে ঠুকিব নোআৰে তাতে,
 বিছৰেতে লোক হেঙ্কাৰই।
 সেই ঘৰৰ টাকচালে টাকা মাৰে জন্তু কলে,
 দেখি অতি বৰ অদভুত ;
 কৰি আছে বহু জন দেখা জাই কলা বৰ্ন,
 কপ মোহৰ মাৰিচে বহুত।
 লোহাৰ সিকলি জৰি কলে আছে ধৰি ধৰি,
 অন্ত নে পাই দেখোঁতে দেখোঁতে।
 কোথা কপ দিয়া থাকে, কোথা মোহৰ মাৰি আছে,
 দেখা নে পাই জন্তুৰ মধ্যতে।

জেন বন্ধা ৰূপৰ তোৰা কাটি দিলে তাহাৰ তলা
 সকল টকা গেৰি গেৰি পৰে।
 হস্তি জেন ৰূপে ভৰ্চে, মেঘে জেন ধাৰে বৰ্চে,
 সেই মতে কলে ৰূপ গিৰে।
 সুধিৰ চাহাব জনে অধিপতি সেই খানে,
 টকা মোহৰ কৰে ৰাতি দিন।
 দিবা ৰাত্ৰি সম কৰি বাজে জন জন কৰি
 কলৰ নাহিকে খতি খুন।
 সেই কলে টকা জত দিনে ৰাতি হই কত,
 তাৰ সংখ্যা মনে ন ধৰই।
 কিন্তু মনে অনুমানি ঘণ্টা বেলাই টকা খনি
 দস হেজাৰ মাৰিতে পাবই।
 ঐ কলৰ মধ্যে হৈতে সৰ্ব টকা হই,
 জেন গিৰি শ্ৰিঙ্গৰ্পৰা জল ধাৰা বই;
 গিৰ গিৰ গিৰ গিৰ সৰুক কৰিচে,
 অনুমান বিধি নিজে নিৰ্মান কৰিচে।
 কল জন্ত্ৰে অগ্নি ধুঁআ জত উপজই
 সেই ঘৰৰ ভিতৰতে কিঞ্চিতো ন বই।
 কলৰ্মধ্যে মধ্যে জাই ঘৰৰ ওপৰ।
 জন্ত্ৰ বলে উঠে ধুঁআ গগন মণ্ডল।
 সত্য বিনা এ পৰাবে অণু কিছু নাই।
 অসত্য বচিলে কিবা লাভ পোআ জাই;
 ইহাতে কৰিয়া আমি কি কব বিস্তৰ?
 কিনাৰাম্ সত্ৰিয়া কৰি টাক্‌চাল জন্ত্ৰৰ।

গাঁও আৰু বজাৰৰ বৰ্ণন

কালি ঘাটৰ পচিম দিগে গ্ৰাম খিদিপুৰ,
 লিখিলে বাহুল্য হই, কি কব বিস্তৰ?
 ধন্য ধন্য থান সিতো লক্ষ্মি নিজে বসে,
 তাৰ মধ্যে চাপন খানা বাজাৰ প্ৰকাশে।
 তাতো কৰি প্ৰধান আচে চিল্লিয়া বাজাৰ,
 তাহাৰ পচিমে পটলডাঙ্গা নাম জাৰ;
 চাপাতলা হাট আচে তাহাৰ দখিনে,
 বাঘ বাজাৰ্ এক আচে উত্তৰ পচিমে।
 ততোধিক ৰূপে আচে বৰ জে বজাৰ,
 সমন নগৰ দেখি প্ৰতাপ তাহাৰ।
 সে বজাৰে দেখি অতি প্ৰজা লোকাবল,
 কোন বেটা গনিবেক তাতে কত সৈন্ত?
 সব বজাৰত কৰি দ্ৰব্য সান্তা আচে,
 কিন্তু সিধা লোক গেলে ঠগ হই পাচে;
 কদৰ বুজিয়া তাত কথা টানি নেই,
 ঠগি লোকে সোধে তাক হাই ডাবি দেই।
 কোন বেটা কোন লোকৰ মাথা কাটি লই,
 তত্ৰাচ তাহাৰ কিছু সন্ধান ন হই।

চহৰ বৰ্ণন

চহৰ চহৰ বৰ অতি বাহাদুৰ,
 দেৱৰ ভুবন জেন কৰিচে প্ৰচুৰ।
 বজাৰে নু ফুৰে জদি কৰিয়া বৰাই,
 মাথাই কৰি সব দ্ৰব্য দিএ কৰি পাই।

চহৰতে জত লোক থাকে জেই ঠাই,
নিবাসৰ চাৰি দিसे চাৰি বজাৰ পাই।
উত্তম অধমে কৰে বৰ জে পোচাক,
জোঁতা মাত্ৰ নাহি পদে কুতা আৰু কাক।
কোনো জদি ধনা হেতু সমর্থ ন হই,
ধাৰ কৰি সেই বেটা পকিতে চৰই।

অথ পুখুৰিৰ বৰ্নন

আৰু আমি কহোঁ সুন্য পুষ্কৰ্ণিৰ কথা,
কহিতে বিপুল লাগে তাহাৰ বেষ্টা।
দিৰ্ঘ প্ৰস্তু অতি বৰ পুখুৰি বিস্তৰ,
প্ৰবন্ধেৰে ইটে বন্ধা দেখিতে সুন্দৰ।
চৌ দিसे লোহাৰে বেৰা ঠুকে সক্তি কাৰে,
ডবাব নি দিএ ভৰি ভাণ্ড চাৰি পাৰে;
চতুৰ্কোনে দিপ জলে বাতি সমুদাই,
দিৰ্ঘ দিৰ্ঘ বাস্তা জেন দিপ সেই প্ৰাই;
সৰ্ব জন দেখি জেন জমুনাৰ নই,
তাতে মত্ৰ পুত্ৰ মেলি কত পুসিচই।
বাস্তাই পুষ্কৰ্ণিৰ দিপ বহু বহু জলে,
বাত্ৰি হৈলে সেই প্ৰদিপ পুষ্প ৰূপে ফুলে;
জল হৈলে সেই প্ৰদিপ ন হই নিৰ্বান,
জি জি ঠাইতে জেই জাই পাবই সন্ধান।

অথ চহৰ স্থিতিয়াতি

ধন্য ধন্য চহৰ বাবা কঙ্কতা নগৰ,
লোনা জল বিনা হেৰা থাকিতে সুন্দৰ।

গুম গুম বাজে জেন গাঁৱিৰা ঘণ্ডাল,
কোনো সৰু ভেদ নাই সদা কোলাহাল।
হুম হুম দাম দাম গিৰ গিৰ কৰে,
ঠেলা ঠেলি লোক পৰে দেখি, বঙ্গ চৰে।
কিনো চিত্ৰ, কিনো ৰূপে, কিনো কাৰিকৰ,
জত জন্তু নিৰ্মান কৰে কঙ্কতা চহৰ।
চল চল চল ভাই, কঙ্কতা চহৰ,
তাহা দেখি চকুবিৰ্তি সবে অন্তকৰ।
কঙ্কতা নগৰ জেই জন দেখা নাই,
স্ত্ৰিতিকাৰ কলচিতে আচই লুকাই;
জেই জন দেখি আচে কঙ্কতা ভুবন
চকু দ্বাৰা কবিলেক অমিত ভোজন।
অন্য পথে গলে জদি ঠগ হানি হই,
মাথা ভাঙ্গাই গলে বাবা কিছু নাহি ভই।
লক্ষ্মি লক্ষ্মিপতি কৰে চহৰে বসতি,
সেই হেতু কোনো কাৰ্জ নাহি অসঙ্গতি।
সংখ্যেপ পাৱাৰ কৰি এসব ভাবিয়া,
মতি অনুসাৰে বচে কিনাবাম সত্ৰিয়া।

নগাঁৱত মাউৰ লগাৰ কথা।

Cholera at Nowgong.

৬ বছৰ। নংব ৭। জুলাই. ১৮৫১।

জুন মাহত জিলা নগাঁৱত মাউৰে ধৰাত অনেক মানুহ মৰিছে। সদায় মানুহ মৰা দেখি মানুহবিলাকৰ মনত সুখ সাত্তি নাই। কেৱল অথিৰ হৈ মনত বৰ ভয় লাগি মানুহবিলাকে বোলে, আমিও নো এই বেলি জিম নে? মৰাবোৰ মৰিছে হই, কিন্তু আমাবো এইবাৰ জিয়াৰ আগন্তুক নাই, এনে পৰাঠত জিম জেন বুলি কেৱে আসা ন কৰিবাইক, কি জানি এই বাৰতেই ইশ্বৰে সকলোকে সংহাৰ কৰে, সকলোএ গোট খাই ইশ্বৰৰ নামকে ল'ওঁক। এই বুলি মানুহবোৰে গোট খাই লৰা তিৰোতা ডেকা বুৰা সকলোএ সভা পাতি গাঁৱে গাঁৱে ছয়ো বেলা নাম লৈছে। আৰু বঙ্গালিবোৰেও গোট খাই তাল ত্ৰিদঙ্গ লৈ ৩ বজাৰ পৰা বাতি ৮৯ বজালৈকে নগৰৰ আলি বাটে বাটে কিৰ্তন কৰি কৰি সেসত গাঁৱলৈ জাই। পাচে চোতালতে বা পছলি মূৰতে আটাইবোৰে তাল খোল বজাই হাত দাঙি ঘূৰি ঘূৰি কিৰ্তন কৰি থাকোঁতেই ঘৰৰ পৰা গিৰিহঁতে আনি চেনি, বা বাতাচা, বা আন ভাল উপহাৰ বস্তু হৰিৰ লুট বুলি সকলোৰে মূৰৰ ওপৰত সিঁচি সিঁচি দিএ; পাচে মানুহবোৰে বুটলি বুটলি খাই। আৰু পণ্টনিয়াবোৰে হলে পাৰ, চাগলি, হাঁহ আৰু নৈবেদ্যে সৈতে গোটাই লৈ কলঙ্গ নদিলৈ নি পানিৰ ওচৰতে পূজা দি প্ৰাৰ্থনা কৰি তাতে এৰি আহে। এই মতে জেয়ে জিহকে হই, তাকে কৰিছে, কিন্তু এইবোৰ কৰাত উপসাম হোআ নাই, মৰিহে আছে, অচমিয়া উপাইৰ পৰা এটিও বখ্যা পোআ নাই;

কিন্তু পাছৰি চাহাবৰ পৰা কিছু মানুহ জিচে। সেয়ে নো কেনেকৈ জিচে, শ্ৰীজুত ব্ৰনচন চাহাবে আমেৰিকাৰ পৰা আহোঁতে তেওঁ নতুন ভাল দৰব কিছু লৈ আহিছিল; সেই দৰবকে নি জি জি খুআইচেনি, সেয়ে বখ্যা পৰিছে, আৰু ওচৰৰ চাৰিও ফালে জি জি পৰিছে, তাক হলে শ্ৰীজুত ইস্তদৰ্দ পাছৰি চাহাবেও দেৱাই দিএ, দেৱাই খুআই ঘনে বাত্ৰা লৈ থাকে; তেও জদি পেট জাই, বা বাঁতি হই, আৰুও আন বকমৰ দেৱাই খুআই, বেলিএ বেলিএ চাহাবে নিজেই গৈ হাত ভৰি পিটিকি চাই তদাৰক কৰি থাকে। আৰু ইক্ষুলৰ লৰা গোটা চাৰেক পৰিচিল, সেই দৰে চাহাবে মেমে দেৱাই দি তদাৰক কৰি ভাল কৰিলে। আৰু সকলোতে কৈছে, জাব জাব বেমাৰ হই, মোৰ এখেৰ দেৱাই নি খুআবাগৈ। এই দৰে আমাৰ চাহাবে মেমে ব্ৰনচন চাহাবেও সকলোৰে বখ্যাৰ উপাই চিন্তিছে।

মা.

অনেক দেশৰ সম্বাদ।

Journal of Events.

৬ বছৰ। নম্বৰ ৭। জুলাই, ১৮৫১।

এপ্ৰিল মাহৰ অকনোদইত ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ গৰাত ধন পোআ কথা লিখা হৈছিল। সেই কথা বিচাৰ কৰ্তাৰ আগত সোধ পোচ কৰাত আউনিয়াটিৰ চাউল উঁৰালিএ সেই ধন কাৰ্হি লোআৰ অপৰাধ পালত ৩ বছৰ, আৰু লগৰ ভকত জন চাৰেকক ১ বছৰকৈ ফাটক দিলে।

গুআহাটিত থকা কেঁয়া লোকে ভাপ জাহাজৰ দোআৰাই চন্দুকত ধন ভৰাই কলিকতালৈ পঠালত তত লোআ গৰাকিএ চন্দুক মেলি ইটা ডোখৰ চাৰেক ভৰোআ মাথোন পালে। পাচে গুআহাটিত ভাপ জাহাজৰ বস্তু বখা জি কেৰানি চাহাব, তাৰ গাত চোভা পাই সোধ কৰ্তাৰ আগলৈ নিলে। এতিয়া আমি শুনিচোঁ, তাক পঞ্চায়ত লোকে অপৰাধৰ বাই দিয়াত সোধ কৰ্তাই ৭ বছৰ ফাটকৰ জোগ্য বুলি থিৰ কৰিলে।

ভাটি ফালে কাপ্তান বৰিঞ্চন নামে এজন চাহাবে হাবিত চিকাৰ কৰোঁতে এটা বৰা গাহৰি বেগেৰে আহিবৰ দেখি চিটা গুলি ভৰোআ হিলৈ মাৰিলত গাহৰিৰ আৰু খঙ্গ হৈ খেদি আহি চাহাবক কামুৰি পেট ফালি মৰিব লগাগৈ এৰি গ'ল।

লখিমপুৰৰ পৰা এই কথা পত্ৰত লিখিছে, এই বছৰৰ জেঠ মাহত বাৰ্ণেটী গাঁৱৰ এটা মানুহে আছ ধান নিৰাবলৈ জাঁওতে বাৰ্ণত এটা বনৰিয়া মহে কৰঙ্গনে খোঁচ মাৰি তপিলালৈকে মঙ্গুহ ডোখৰ ওভোতাই পেলালে; আৰু সিটো ভৰিৰ গোৰোআই দি সিঙ্গ

শুমাই আঁঠুলৈকে মঙ্গুহ ডোখৰ সিঙ্গতে নিলে। মুৰৰ পোনে ২৩ খোঁচ মাৰিলে, গালে দি সিঙ্গ মাৰি মুখে উলিয়ালে; পাচে দু দিনৰ মুৰত মৰিল। সেই মহটো জিলাৰ শ্ৰীজুত হলুৰইদ চাহাবে গুলিয়াই মাৰিলে।

আৰ গৰমুৰৰ ওচৰত এটা মানুহক গঁৰ এটাই খৰগেৰে পিঠি ফালে মাৰি, তল পেটে উলিয়ালে। সেইটো মানুহক লখিমপুৰ জিলাৰ ডক্তৰ চাহাবে দৰব দি এমাহলৈকে বাখিছে।

জেঠ মাহতে আৰু এটা মানুহৰ পাচ ফালে দি গুলি লাগি তপিলাই দি ওলাই বাজ হৈ গ'ল; তাকো ডক্তৰ চাহাবে দৰব দি ভাল কৰিলে, এতিয়া সি আগৰ নিচিনাকৈ বন বাৰি কৰি ফুৰিছে।

ডিব্ৰুগৰ জিলাৰ ওচৰত এটা বৰ মৰলি সাপে পছ ধৰি এডোখৰ গিলি থাকোঁতে মানুহে দেখা পাই বাত্ৰা কলত শ্ৰীজুত ইদন নামে কাপ্তান চাহাবে গৈ দেখি তাৰ জোখ পোত কৰি ঠিক কৈ নকচা লিখিলে।

৮ জুনত বম্বাই নগৰত থকা এটা পাৰ্চি মানুহে পেট বোআ দৰব বেজ ঘৰৰ পৰা কিনিবলৈ চাকৰ পঠোআত দৰবৰ গৰাকিএ ভুল হৈ কাফিঙ্গৰ জোল দি পঠালে, তাকে খালত এঘণ্টাৰ পাচে সেই মানুহ মৰিল। জিমান কাফিঙ্গ আনিছিল, সি তিনটাক মাৰিবলৈকো জুৰিলেহেঁতেন।

জুন মাহত বিৰভূম নগৰৰ পৰা হাজাৰিবাগ গাঁৱলৈ ৭০ জন কইদি লোকক নিওঁতে, এক বাতিতে গোবিন্দপুৰ নগৰত কাপৰৰ ঘৰত বন্ধ হৈ শ্বুই থাকোঁতে সেই ঘৰত জুই লাগি একে বেলিএ ২৪টা মানুহ পুৰি মাৰিলে, আন সাতোটাকো বৰকৈ পুৰিলে; আৰু ১৯টাক অলপ অলপ পুৰিলে। বখিৰাবোৰে শ্ৰম কৰা হলে প্ৰাই আটাইবিলাক ন মৰাকৈ বাখিব পাৰিলেহেঁতেন।

চদলপুৰত এজন নিল কুঁঠিৰ চাহাবৰ বস্তু লুট কৰিবলৈ এমমা ডকাইত আহিলত চাহাবে সিহঁতক ১৪ বেলি গুলি দিয়ালৈকে সাহ কৰি থাকিল, পাচে ছহকি গল।

জেৰানচিঙ্গ নামে এজন চিকৰ সেনাপতিএ এটা জগৰিয়া গোৰা চিপাহিক ধৰিবৰ নিমিত্তে তাৰ ওচৰলৈ গ'লত সি ফটিকাৰে বলিয়া হৈ একে বেলিএ সেই সেনাপতিক মাৰিলে। পাচে হাতত তৰোআল লৈ লৰ মাৰি বাটত এটা গাধ পাই তাকো কাটি পেলালে; পাচে গৈ মানুহ ফাঁচি দিবলৈ পোতা চতিৰ খুঁটাক কাটিব ধৰিলে; সেসে তাক বৰ স্ৰমেৰেহে ধৰা হ'ল।

এৰিএল নামে এখান জাহাজ ১৪ মেই তাৰিখত হুগলি নদিৰ মুখে ওলাওতে লক্ষৰে জুই লগালত পুৰি পুৰি পাচে জুয়ে জখাৰ পাই তাত লাগি একে বেলিএ ফুটি জাহাজ তল গল। তাত কাফিঙ্গৰ ৮০০ চন্দুক আছিল পাচে সোধ পোচ কৰি কৰিম বক্চ নামে এটা লক্ষৰ ছসি জেন বুজি দেসান্তৰ কৰি জনম ভৰ ফাটকত দিলে।

নৱেম্বৰ ১৯ তাৰিখৰ পৰা ৬ দিনলৈ ইঙ্গলণ্ডত ভয়ানক ধুমুহা বতাহ হোআত, অনেক জাহাজ ভাগিল। এখন জাহাজত ২১৬ জন মানুহ আছিল; জাহাজ বামলৈ নিয়া হৈ ভাগিলত ৯৬ মানুহ মৰিল। আন এখন জাহাজত ৫০০ মান মৰিল।

আক্টোবৰ ২৩ তাৰিখত ৯০ বৰ টোপ নিয়া তুৰকি বনুআ জাহাজৰ ভিতৰত খাৰত জুই লাগি ফুটি জাহাজ আদি সকলোকে ডোখৰ ডোখৰকৈ উৰাই পেলালে। তাত ৫০০ মান মানুহো মৰিল।

১৪ এপ্ৰিলৰ পৰা ৬৭ দিনলৈকে আমেৰিকাৰ দাঁতিত বৰ তুফান হৈছিল, সাগৰৰ চৌ বতাহে তোলাত ভালেমান নগৰ আৰু গাঁৱৰ আলি বাট তল গলত ঘৰ আদি অনেক বস্তু লোকচান হ'ল। বস্তুন নগৰৰ দখিন ফালে এটা প্ৰদিপ দল ভাগি পৰিল, আৰু তাত থকা দুজন বখিয়াও মৰিল, সিবিলাকৰ সও পোআ ন গল।

থেহ দেসৰ কান্তন নগৰৰ পৰা ওৰিএন্তল নামে এখান

আমেৰিকান জাহাজে ২৭,০০০ মোন চাহ আদি বস্তু নি ৯৮ দিনত লণ্ডন নগৰ পালে। ইমান বেগেৰে আগেয়ে কেও জাব পৰা নাই।

পাচিফিক নামে আমেৰিকাৰ এখন ভাপ জাহাজ এপ্ৰিলৰ ৯ তাৰিখত লিবৰপুল নগৰ এৰি ৯ দিন ২০ ঘণ্টাৰ ভিতৰত ৩০০০ মাইলৰ বহল আটলান্টিক সাগৰ পাৰ হৈ নুয়ৰ্ক নগৰ পালে। তাৰ সমান বেগে আন কোনো জাহাজ জোআ নাই।

ওআস্তিঙতন নামে এখান আমেৰিকান জাহাজত ১০১০ মানুহ উঠি লিবৰপুল নগৰ এৰি ৩০ মেই তাৰিখত নুয়ৰ্ক নগৰ পালেগৈ। এইমান সবহ মানুহ একে খান জাহাজত আগেয়ে জোআ নাই; বাটতো সিবিলাকৰ এটাও ন মৰিল।

সাঁথৰ দিয়া।

Riddles.

৬ বচৰ। নম্বৰ ৯। চেপ্তেম্বৰ ১৮৫১।

- ১। বজাৰ লেজু গচ মেলিব পাৰে,
চপাব নোআৰে।
- ২। হাবিত কাহে, ওলাই নাহে।
- ৩। মাক জুটলি মুটলি,
পুতেক চোকা টেকেলা।
- ৪। ঘৰৰ ভিতৰ সোমাল বাঘিনি,
চাৰি ঠেঙ্গ মেলি হল গাভিনি।
- ৫। হাবিৰ পৰা ওলাল বুৰি,
তাইৰ চকু বাবে কুৰি।
- ৬। স্নফুল ফুলিচে, পিন্ধোঁতা নাই,
স্নপাটি পাৰিচে, সোঁওতা নাই।
- ৭। এক গোট জন্তু আছে, গাৰে ত্ৰিভংগুৰ,
মাথে এক স্নল আছে, ত্ৰিতই লেঙ্গুৰ।
- ৮। ত্ৰিখ্য হই, গুটি নাই,
ঘৰৰ কৰ্মে সততে পাই,
সক কালে কাপৰ লই,
বৰ হলে নাঙ্গট হই।
- ৯। মূৰত চৰে, চোৰ চোৰ কৰে,
খাই হাতৰ পানি, থাকে খোৰ খানি।

- ১০। ন মৰা নি জিয়া ছুই ভাই,
জন্তু ন হই চলি জাই;
ঘোঁৰা ন হই টাব চাৰি,
বজা ন হই চত্ৰ ধাৰি।
- ১১। একে হাত কাঠ, বাৰে হাত ডাঠ,
তাৰে সাজিলে ভিম কাতৰি,
তিনি স তিনি কুৰি জঁতৰ জঁতৰি।
- ১২। ন মৰে, ন জিএ, একেটি ভাই,
মানুহৰ ঘৰে বিচাৰিলে পাই,
পছ পখি তাৰ মাথে
চুলে মাত্ৰ সততে কান্দে।
- ১৩। সৰ্ব গাই জাবৰ, মাজে কিছু খাল
খালে মুখত গোন্ধাই সিতো,
খাবলৈকো ভাল।

অকনোদই। ৬ বচৰ। নম্বৰ ১০। অক্টোবৰ, ১৮৫১।

চেপ্তেম্বৰ অকনোদইত লিখা সাঁথৰৰ উত্তৰ।

- ১, আলি বাট। ২, কুঠাৰ। ৩, ভোট মৰিচ। ৪, আঁঠুআ।
৫, চালনি। ৬, স্নৰ্জ আৰু পানি। ৭, মিচা মাচ। ৮, বাহ। ৯, খুৰ।
১০, খৰম। ১১, বচৰ। ১২, ঘণ্টা। ১৩, জোৰ তামোল।

তিনি জন ভাইৰ মিশ্বনেৰি জাত্ৰা।

Missionary Tour of Native Assistants.

৭ বছৰ। নম্বৰ ২। ফেব্ৰুৱাৰি ১৮৫২।

আমি সিবসাগৰ জিলাৰ পৰা ৬ ডিচেম্বৰত প্ৰথমে গৈ আউনিআটি সত্ৰৰ ভাটিএ ভেঁকেলি মুখত থকা মিৰি গাঁও পালোঁ। সেই মিৰি গাঁৱতে আমাৰ মিশ্বন ইষ্টুল থকাত আমি তাতে এদিন থাকি লৰাবোৰৰ লিখ্য পৰীক্ষা মহলা ললোঁ। পাচে ইষ্টুল ঘৰত মিৰিবোৰক গোটাই, তাতে আমাৰ নিতি মতে সিবিলাকৰ লগত ইশ্বৰক সেৱা কৰিলোঁ; আৰু সিবিলাকৰ আগত আমি তিনিও ভায়ে ক্ৰমেৰে আমাৰ প্ৰভুৰ মহা প্ৰাচিতৰ কথা বুজালোঁ। মিৰিবোৰ মাইকি মতা সকলোএ আমাৰ কথা শুনিবলৈ গোট খালে। পাচে আমি জি জি কথা, বিশেষকৈ প্ৰভুৰ জি প্ৰেমৰ কথা সিহঁতত বুজালোঁ, তাকে ভালকৈ সকলোএ মন দি শুনিলে; কিন্তু ইষ্টুলৰ চাত্ৰবোৰৰ মাজৰ কোনো কোনোএ প্ৰভুৰ দুখ ভোগৰ কথা শূনি বৰকৈ মন দিলে। আমি সিহঁতৰ গাঁও পোআৰ গধূলিও আমাৰ নাৱলৈ আহি সিহঁতে বহু পৰলৈ ইশ্বৰৰ কথা শুনিলে।

এই মিৰি জাতি লোকলৈ আমি সদাই স্নেহৰি থাকোঁ। সিহঁতৰ আগৰ কোনো ধৰ্ম বা সান্ত্ৰ নাই, এতিয়াহে অচমিয়া গোঁসাইবিলাকে সিহঁতক ভকত কৰাই মিচা আশ্ৰই দেখাইছে। তথাপি আমি সিহঁতলৈ সদায় আসা কৰোঁ, আৰু অলপতে ইশ্বৰে সিবিলাকলৈ পৰিত্ৰান প্ৰকাশ কৰি দেখাব বুলি বিশ্বাস কৰিছোঁ। ইশ্বৰে জেন এই কুসলৰ সময়ই আতি সিন্ধে আনে, তাৰ কাৰণে আমাৰ সদাই প্ৰাৰ্থনা।

সেই মিৰি গাঁৱৰ পৰা গৈ ১৩ তাৰিখে কলঙ্গপুৰ গাঁও পালোঁ। তাতে অহাই জোআই ৬ দিন মান থাকি চাৰিও ফালৰ গাঁৱত ফুৰি জি কৰম কৰিবলৈ আমাৰ প্ৰয়োজন আছিল, সেই আমাৰ ত্ৰান কৰ্তা প্ৰভুৰ অমূল্য পৰিত্ৰানৰ বাক্য প্ৰচাৰ কৰিলোঁ। আমাৰ কথা শুনিবলৈ অনেক সত্ৰৰ পৰা গোঁসাই মহাজন বিলাকে আহি আমি কোআ কথাৰে সৈতে বাদ বিচাৰ কৰিলে। কিন্তু সিবিলাকৰ সান্ত্ৰৰ ভিতৰত জাত কুলৰ প্ৰাচিতত বাজে অন্তৰ পাপৰ কোনো প্ৰাচিত নোলাই; তাকে প্ৰমাণ কৰি বুজালত সিবিলাকেও সেই কথা হুই বুলি সৈ কাহিলে। পাচে এঈ কথা কেনেকুআ, তাক বিচাৰ পৰ কৰি চাবৰ কাৰণে আমাৰ পৰা সান্ত্ৰ কিতাপ সিবিলাকে আপুনি খুজি খুজি ললে।

১৫ তাৰিখে স্নাত্ৰৰ নামে এখন গাঁৱলৈ তিনিও ভাই গৈ ছুই তিনি ঠাইত সোমাই কিছু কিছু মানুহ পাই, তাতে সিবিলাকৰ আগত অলপ বেলি প্ৰভুৰ দুখ ভোগৰ কথা প্ৰচাৰ কৰিলোঁ। আৰু জিবিলাকে পৰিষ পাবে, সিবিলাকে সান্ত্ৰ কিতাপ ললে। তাত থকা এজন গোঁসাইও আমি বিবেচনা কৰি চাম বুলি, আমাৰ পৰা এখন সান্ত্ৰ আৰু আন কিতাপ কিছু ললে। আৰু কলে, বোলে, তোমালোকে আমুক ঠাইলৈ গৈ তাতে এই কথা প্ৰচাৰ কৰাগৈ; কিয়নো তাতে এজন ব্ৰিধ গোঁসাই ত্ৰিত্য হোআত আৰু তেওঁৰ দহ দিনিয়া দহা হৈছে। এই কাৰণে তাত অনেক ঠাইৰ পৰা বহু লোক আহি গোট খাইছে। সেই কথা শূনি আমি এজন মানুহৰ লগত গৈ সেই ঠাই পালোঁহঁক। তাতে বহু লোক গোট খোআ পাই আমি ক্ৰমেৰে আমাৰ ত্ৰান কৰ্তা প্ৰভুৰ প্ৰাচিতৰ কথা বুজাবলৈ ধৰিলোঁ। পাচে আমাৰ কথা শূনি ১০০ মান লোক ঘৰৰ চোঁতালত গোট খালে, তাতে আমি দুই ভায়ে দুই ঘণ্টা মান সিবিলাকৰ আগত প্ৰভুক কিত্ৰন কৰিলোঁ। আৰু সিবিলাকে এতিয়া জি ধৰ্মত আশ্ৰই লৈ আছে, তাৰ দোআৰাই জে পৰিত্ৰাণ

পাব নোআবে, তাকো বহু প্ৰমাণেৰে বুজালোঁ। আমি কোআ এনে প্ৰমাণ শুনি সিবিলাকে আৰু বৰকৈ মন দিলে। পাচে কোনো কোনোএ শুনিলে, বোলে, তেন্তে আমি যিচু খ্ৰিষ্টক নো কেনে ৰূপে চিন্তিলে পাব পাৰিম? তাতে আমি সন্তোষ মনেৰে সিবিলাকে প্ৰভুক জি ৰূপে চিন্তিলে পাব পাৰে, তাৰে কথা বুজাই দিলোঁ। এই ৰূপে আমি সিবিলাকৰ আগত কথোপকথন কৰি থাকোঁতে কোনো এজন মানুহে নাম ঘৰৰ পৰা লোকবিলাকক বিজিয়াই কলে, এতিয়া তোমালোকে দহালৈ আঁহা, কিয়নো সকলো বস্তু জুপ্ত হৈ আছে। তেতিয়া মোৰ পাচৰ পৰা এটা মানুহে উতৰ দি কলে, তোমালোকৰ তাত নো কি বস্তু আছে? কেৱল মাহ আৰু চাউল মাথোন আছে, কিন্তু আমি ইয়াত অমৃত ৰূপ বাক্য শুনিবলৈ পাইচোঁ। এই হেতুকে আমি এনে কথা এৰি তালৈ জাব নোআবোঁ; কি জানি এই কথাৰ দোআৰাই ইশ্বৰে আমাক কোনো ৰূপে মুক্তিৰ পথ দেখাই। এই ৰূপে সেই মানুহে বহু গোসাই আৰু ভদ্ৰ লোকবিলাকৰ আগত সাহ দি কলে; তথাপি কোনোএ তাৰ কথাত একো উতৰ দিব নোআবিলে। আৰু মানুহ-বিলাকে আমাৰ কথা মনৰ ইচাবে শুনি থকাৰ কাৰণে আন একো কথা লৈ মন নি দিলে। পাচে জেতিয়া আমি কথা কৈ এঁটালোঁ, তেতিয়া জিবিলাকে পৰ্হিব পাৰে, সেইবিলাকক সান্ত্ৰ কিতাপ দি আন এক দুই ঠাইত সোমাই পাচে আমি থকা ঠাইলৈ আহিলোঁ।

মানুহবিলাক আমাৰ কথাত এই ৰূপে মন নি শুনাত আমি অতি আনন্দ পালোঁ। আৰু মনত এনে সান্তনা হোআত বাট বুলি আহোঁতেও নাচিম জেন লাগিছিল। এনে ৰূপে প্ৰভুএ আপোনাৰ অনন্ত পৰিত্ৰানৰ বাক্য লোকবিলাকৰ আগত আমাৰ দোআৰাই প্ৰকাশ কৰোআত আমি তেওঁৰ ধন্যবাদ কৰিবৰ অতি কাৰন হৈছে।

এনেকৈ আমি কলঙ্গপুৰত ফুৰি এঁটাই ১৯ তাৰিখে তাৰ পৰা এবেলাৰ উজনি হোআ গহপুৰ নামে মোৰ জনম ঠাইলৈ গলোঁ।

তাতে মোৰ আগৰ চিনাকিবোৰৰ আগত ৬ দিন মান থাকি প্ৰভুক কিতৰন কৰিলোঁ। সিবিলাকে মোৰ মুখৰ পৰা যিচু খ্ৰিষ্টৰ প্ৰাচিৰ বচন শুনি বৰ বিস্ময় জেন পালে। আৰু মই সিবিলাকৰ গাঁৱৰ মানুহ হৈ এনে নতুন ধৰ্মৰ কথা কোআত ভালকৈ মন দি শুনিলে।

২২ তাৰিখে মোৰ সৰিল অতি ভাল নো হোআত ভাইবিলাকে সৈতে ছুৰৈ গাঁৱলৈ জাব নোআবিলো, ওচৰৰ গাঁৱতে ফুৰি ১০।১২ জন লোকৰ আগত অলপ বেলি ইশ্বৰৰ কথা কবলৈ পালোঁ। ভাইবিলাকে সৈতে ছুৰৈ গাঁৱলৈ জাব নোআবাত মনত বৰ অসন্তোষ হৈছিল। তথাপি জেতিয়া ভাইহঁত গাঁও ফুৰি আহিল, তেতিয়া সিবিলাকে অতি আনন্দৰ বাত্ৰা মোত বুজালে, বোলে, আজি আমি এঠাইত এজন বুৰা আৰু গোটা চাৰেক ডেকা মানুহকো লগ পালোঁ। তাতে সিবিলাকৰ আগত কিছু বেলি কথা কৈওতেই বুৰাই মাত লগালে, বোলে, গল বাতি মই এটা আচৰিত সপোন দেখিলোঁ, এজন চাহাব ঘোঁৰাত উঠি আমাৰ ঘৰৰ ফাললৈ পোনাই আহিছিল; তেওঁৰ বুকু ৰঙ্গা, মুখ বগা, পাচে তেঁও আহি মোৰ ঘৰৰ ওচৰ পোআতে কলে, মই জাবৰ কাৰণে তোমাৰ জেওৰা ভাঙ্গি দিয়া; কিয়নো চাহাবে জেন আমাৰ ঘৰলৈ নাহিব, তাৰ কাৰণে বৰ ওখকৈ জেওৰা দিছিলোঁ। তেও চাহাবে বাট দে, বাট দে বুলি কলে। কিন্তু আমি তেঁও আহিবলৈ বাট নি দিয়া দেখি চাহাবে ঘোঁৰাই সৈতে জাঁপ মাৰি ইমান ওখ জেওৰা খন পাৰ হৈ আহিল। পাচে আমাৰ ওচৰ পাই এই কথা কলে, তোমালোকে সকলোএ আগৰ মিচা ধৰ্ম আৰু মিচা আশ্ৰই এৰি সত্য ধৰ্ম লব লাগে; কিয়নো এতিয়া সত্য অৱতাৰৰ কথা ওলাইছে। তাতে তোমালোকে ধৰিলে পৰিত্ৰান পাব। এই ৰূপে কথা আমাত কৈ চাহাবে ঘোঁৰাই সৈতে উতৰ ফাললৈ গুচি গল। সেই বুৰাই আপোনাৰ সপোনৰ কথা কৈ ভাইবিলাকত কলে, তেহে

তোমালোকে জি জনৰ কথা আমাৰ আগত কৈচা, সেই জনেই আমি সপোনত দেখা সত্য অৱতাৰ হব পাই।

আমাৰ ভাইবিলাকে এনে ৰূপে গৈ সিবিলাকৰ আগত সত্য অৱতাৰ প্ৰভু যিচু খ্ৰিষ্টৰ স্তুত বাত্ৰা কিতন কৰাত সিবিলাকে শুনি বিশ্বাই মানিলে।

এই ৰূপে সেই মোৰ জনম ভূমিত অহাই জোআই সাত দিন মান থকা হল। আৰু সেই থকা দিনৰ ভিতৰত আমি দিনে দিনে তিনি কুৰি বা চাৰি কুৰি মান মানুহৰ আগত প্ৰভুৰ বাক্য কবলৈ পাইছিলোঁ। গাঁৱৰ পৰা উভতি আহিলেও ওচৰৰ গাঁৱলিয়াবোৰে ৰাতি জুমে জুমে আমাৰ ওচৰলৈ আহে। সিবিলাকে ধৰ্ম কথা শুনিবৰ কাৰণে আহে, কেৱল এনে ন হই, কিন্তু মোৰ লগত একদিয়ন নামে বিলাতি বাজনা জোআত তাক শুনিবলৈহে আহে। তাতে আমি অলপ বেলি বাজনা দেখাই ৰাতি বহুতলৈকে সিবিলাকৰ আগত আমাৰ প্ৰভুৰ কথা বুজাও।

এদিন আমি গাঁঠি গাঁও নামে এক ঠাইলৈ গলোঁ, তাতে ডফলা কেতবোৰ আহি গাঁও পাতি আছে। পাচে আমি সেই ডফলাৰ ঘৰলৈ গৈ এটা গামক পাই তাৰ আগত অলপ বেলি ইশ্বৰৰ কথা কলোঁ। সি এনে কথা কেতিয়াও আগৈ নু শুনাত বৰ বিশ্বাই হল। আৰু বুলিলে, মোক প্ৰভু যিচু খ্ৰিষ্টে ৰাখিচে নে? তেঁৱে মোক মাৰিব নে? পাচে আমি কলোঁ হই, তোমাক ৰাখিচে, আৰু মাৰিবও। কথা কৈ এঁটাই তাক মই শোধিলোঁ, তোমাৰ আগৰ বুপা ককা কৰ পৰা আহিল? সি কলে, আমি স্বৰগৰ পৰা আহিলোঁ, আহোম ৰজা সোনৰ জখলাৰে আহিল, আমি বাঁহৰ জখলাৰে আহিলোঁ সেই কাৰণে এতিয়া আমি চান্দ ঘৰ সাজি থাকোঁ। ডফলা জাতি প্ৰাই মিৰিৰ দৰে হই, ঘৰো মিৰিৰ ঘৰৰ দৰে, আৰু জেতিয়া অচমিয়া কথা কই তেতিয়া মিৰিৰ দৰেই উচাৰন কৰিব নোআৰে। মানুহবোৰ মিৰিতকৈ সৰু আৰু হিংসক। সিহঁতে সদায় বনৰ সাজেৰে ফুৰে, ডিজিত কাঁৰৰ

টোন আৰু ধেনু, আৰু ডেবহাত মান দিঘল এখন পঙ্গুতা অৰ্থাত দা। এইবোৰ অস্ত্ৰ সদাই গাত লৈ ফুৰাই, কোনোএ যদি সিহঁতক অপকাৰ কৰে, সিহঁতেও তাৰ প্ৰতিফল নি দিএ মানে নেৰে। সিহঁত মানুহবোৰে প্ৰায়ে নগাত কৈ বগা; নগাৰ দৰে সকলো বস্তু খাই। সিহঁতে চাৰি পাঁচ দেৱতাক পূজে; সেই দেৱতাবোৰৰ নাম এই। চৰক, অৰ্থাৎ স্বৰগ দেও, ম্ল দেও, চিকি দেও, লুঁট দেও, আৰু টাপম দেও। কিন্তু আটাইতকৈ প্ৰধান চৰক দেও। জেতিয়া সিহঁতে দেৱতা সেৱা কৰে, তেতিয়া আহোম দেওধাইৰ দৰে গাহৰি, কুকুৰা মাৰি মন্ত্ৰ গাই। ডফলাৰ কেৱল দুই জাতি মাথোন। এজাতিৰ নাম টাগি, সিহঁতৰ ভাসা আনতকৈ কিছু লৰ। আগৰ কালত ডফলাবোৰে বায়তক বৰ দুখ দিছিল, কেতিয়াবা অলপ মান জগৰ লাগিলেই ৰাতি ঘৰ বেৰা দি কোনো কোনো ঘৰ ধৰি সিহঁতৰ চান্দলৈ নিএ। পাচে গাঁৱৰ পৰা বহুতিয়াবোৰে বহু ধন দিহে আনিব পাৰে। এতিয়া হলে সিহঁতৰ ইমান সক্তি নাই। ডফলাৰ ভাসা প্ৰায়ে মিৰিৰ নিচিনা শুনি।

জি দিনত আমি গহপুৰৰ পৰা আহিলোঁ, তেতিয়া মই সেই মোৰ আপোন গাঁৱলৈ বাটৰ পৰা ঘূৰি ঘূৰি চাই মনত ভাবিলোঁ, হাই হাই, ইশ্বৰে এই ঠাইলৈ আপোনাৰ কুসল পঠিয়ালে; মানুহবিলাকে যদি এই বাত্ৰা গ্ৰাজ্য কৰা হলে, তেন্তে সিবিলাকৰ কেনে আনন্দৰ কাৰণ হলেহেঁতেন। কিন্তু এতিয়া আমি আহিলোঁ, কি জানি এনেকথা সিবিলাকে আৰু কেতিয়াও শুনিবলৈ নে পাব। তথাপি জানিচোঁ, আমাৰ প্ৰভুৰ জি অগ্নিকপ বাক্য এই পাপমই অৱশ্যত পৰিল, সেই অৱশ্য সকলোকে পুৰি ভস্ম ন কৰে মানে তাৰ পৰা উলটি নাহিব। পোলে জেনেকৈ কলে, মই বন্ধনতে আচোঁ, তথাপি ইশ্বৰ বাক্য বন্ধন ন হই। সেই ৰূপে আমি আহিলেও ইশ্বৰৰ সক্তিমন্ত্ৰ বাক্য তাৰ পৰা উলটি নাহিব, ইয়াকে মই বিশ্বাস কৰিচোঁ।

তিথিৰ বিবৰন ।

Wanderings of a Pilgrim,—From the Bengali.

৭ বচৰ । নম্বৰ ৮ । আগষ্ট, ১৮৫২ ।

৩ আধ্যা ।

কামাখ্যাৰ বিবৰন ।

পৰ্য্যটন ।

কামৰূপতে আছে মূৰ্তি কামাখ্যা দেবিৰ,
জিলা গুৱাহাটী সিতো পৰ্বত ওপৰ ;
ইটাৰ নিৰ্মান কৰা বৰ এক গৰ,
তাৰ মাজে পূব ছুআৰে আচই মন্দিৰ ;
ইটাৰে বান্ধিছে তাক ভিতৰত গাঁত,
উপমা কি দিমো তাৰ পাটকুআ মত ?
তাহাৰ ভিতৰে থাকে কামাখ্যা সুন্দৰি,
সি সব ব্ৰিতান্ত মই কহিব নোআৰি ।
মূৰ্তি আদি কিছু নাহি, সিলৰ গুপ্তাদ্ৰ,
খনিকৰে কাটি কৰিলন্তু সেহি অঙ্গ ।
সোনেৰে খতাইছে তাক, দেখোঁতে সোভন,
জাত্ৰি লোক গলে তাতে কৰাই দৰ্শন ;
বেল পাত আদি কৰি দিএ তাৰ মাজ,
তিৰি লোকে দেখি তাক কৰে অতি লাজ ;
নিলাজ হৈয়া বোলে আপোন তিৰিক,
ভাল মতে দৰসন কৰিব দেবিক ।

তিথিৰ বিবৰন

৫৩

সহস্ৰ ব্ৰাহ্মণ তাত বহে চাৰি পাশে,
ভক্তি ভাৱ কিছু নাহি লাভৰ আশ্বাসে ;
চাউল কলা মিঠে আদি নানা উপহাৰ,
সজায়া সাৰি সাৰি ভোগ দিএ তাৰ ।
অন্ধকাৰমই অতি দেখি ভয়ঙ্কৰ,
কোলাহাল সদ উঠে মন্দিৰ ভিতৰ ।
লোকক ভুলুআ চলে আচৰ্জ দেখুআই,
সিলৰ অঙ্গৰ পৰা জল উলিয়াই ।
অতি বেগে উঠে সেহি, শূনা বিবৰন,
কিন্তু সিও সত্য ন হই, কালৰ কাৰন ।
তাত বন্তু তিনি দিন উঠে মাহে প্ৰতি,
গুপ্ততে কৰিব দিএ বহু চাগ কাটি,
বোলে, বিতুস্মান হৈছে কামাখ্যা দেবিৰ,
ব্ৰাহ্মণেও লই ফোঁট সি সব কৰিব ।
কিছু কিছু লৈয়া কেৰে দিএ চকু মুখে,
হিয়াত বাখিয়া হাত মচই মস্তকে ।
তাহাৰে বোলই বস্ত্ৰ সকল ব্ৰাহ্মণ,
অল্প মূল্য লৈয়া দিএ সৰ্ব জাত্ৰিগণ ।
পাত্ৰত ভৰিয়া বাখে কৰিয়া জতন,
বোলে, পাপ খেমা হব তাহাৰে কাৰন ;
ৰোগ, দুখ, ধন হানি কদাচ ন হব,
ৰাতি কালে ভুতে আৰু প্ৰেতে ন ধৰিব ।
অকাৰনে হিন্দু লোকে কৰে নানা কৰ্ম,
বিচাৰ কৰিয়া দেখা, তাত কোন ধৰ্ম ?
তাহাতে ব্ৰাহ্মণ সত ঘৰ বাস কৰে,
তিথি গুৰু বুলি তাৰা পাণ্ডা নাম ধৰে ।

সি সবৰ ঘৰে কণ্ঠা জতেক জন্মই,
বচৰ কুৰিৰ কমে বিবাহ ন হই;
সি সবক বোলে সবে কণ্ঠ অকুমাৰি,
জি কপ আচাৰ তাৰ কহিব নোআৰি।
সিহঁতে দেবিৰ কোসে থাকে দিনে দিনে,
জাত্ৰিগণ দেখি ধৰে পইচাৰ কাৰনে।
তাৰ মাজে সুদিবৰো কণ্ঠা সদা বই,
নিলাজ হৈয়া সবে ভ্রমন কৰই।
স্বামি বিনে কাৰো হই ছুই তিনি সন্তান,
বোলে দেবি দিচে মোক অনুগ্রহ দান।
ধনৰ লোভত লাগি সৰ্বখান ফুৰে,
ছুইৰ সঙ্গত জাই পৰ্বতে গহুৰে।

কুমাৰি লোকৰ কথা কৰিলা শ্রৱন,
ব্রাহ্মণৰ কথা এবে কৰোঁ নিবেদন।
পথে পথে বহি থাকে জাত্ৰিৰ কাৰনে,
জাক দেখে, তাক বোলে, জাবা দৰসনে।
এক জন জাত্ৰি পালে হৰিস মনত,
অতি বেগে নিএ তাক আপোন ঘৰত।
আদৰ সন্মান কৰি ৰাখই জতনে,
তামাখু ভৰিয়া তাক খুআই আপোনে;
তাৰ পাচে মধু স্বৰে কৰই জিগ্যাস,
কৰ পৰা আহি আচা, কোন থানে বাস?
ধন্য তজু, পিত্ৰি মাত্ৰি দিলে কেনে জন্ম,
তুমিহে কৰিলা বাপু সুপুত্ৰৰ কৰ্ম;
হৰিসিত মনে কৰা কামাখ্যা দৰ্শন,
তাহাতে নিস্তাৰ পাবা দোৰ্ঘোৰ মৰন;

ব্রাহ্মণক কৰা দান পূজা কুমাৰিক
অন্ত কালে নিসংসয়ে জাবা স্বৰ্গলোক।
তুমি জদি আহি আচা দৰ্শন কাৰন
জনাও তোমাক জিতো হব প্ৰয়োজন।
দেবিৰ কাৰনে বস্ত্ৰ সিন্দূৰ আদি ভেঁটা,
পাপ খেমা হেতু ছআৰতে চাগ কাটা;
লোন আদি কৰি কিছু সুগন্ধি মচলা,
নৈবেদ্য কাৰনে চেনি চাউল আৰু কলা।
এই হেতু টকা পইচা জত দিব পাৰা,
দ্বিত কাঠ দিয়া কিছু জঁগ্য জাগ কৰা,
প্ৰধান পাণ্ডা সকলে পূজাক কৰিব,
পূজাৰি সবকো জানা লাগে টকা দিব;
মালিও ছআৰি আদি অনেক লোককো
ধাৰা মতে পইচা বাপু লাগিব সবাকো;
থানে থানে আৰু জত দেখা দেৱালই,
দৰ্শন দখিনা আদি সিও সবে লই,
এই ৰূপে কৰিলে হই দেবি দৰসন,
মোক পাচে দিবা আপোনাৰ জেন মন;
তাৰ পাচে কুমাৰি সকলেও ধৰিব,
নিয়ম মতে তাস্থাকো লাগে দিব।
নিজ হাতে কৰা জদি এই সব বই,
ধন হানি হব আৰু বহু দুখ হই;
এই হেতু বোলোঁ মই, মোৰ কথা ধৰা,
মোহোৰ হাতত দিয়া জি জি তুমি পাৰা;
কিছু কিছু ৰূপে মই সবাকো তুসিমো,
নিৰাপদে ভাল ৰূপে দৰ্শন কৰামো।

মোহোক জি দিবা তাক কাকো নু বুলিবা,
মুখ্য পাণ্ডা জদি সোধে, ইয়াকে কহিবা;
ছুখি লোক মই আহি আচৌ দৰ্শনত,
ধৰিলে নোআৰৌ দিব জদি বিধি মত;
ছুটি এটি টকা মই ঠাকুৰক দিচৌ,
কামাখ্যা দেবিৰ নামে জিহকে আনিচৌ।

জতেক ব্ৰাহ্মন আচে কবে এই মত,
প্ৰথমতে মিচা কথা কব দিএ তাত।
ধৰ্ম ফল ত্ৰিধি জিতো বুজাহা সকলে,
কেৱল ভাণ্ডনা কৰি টকা লই চলে।
জদি কোনো জাত্ৰি তাৰ মতে ন কৰই,
ঠগ কৰি তাক পাচে আপদে পেলাই।
মুখ্য পাণ্ডা সকলোতে গুপুতে জনাই,
বৰ ধনী লোক ইটো জানিবা নিচই।
জাত্ৰিক দেখিলে খোজে পূজা বহুতৰ,
দিব নোআৰিলে মেলি নি দিএ ছুআৰ।
প্ৰথমে সন্মত হৈ দিলে তাৰ হাতে,
এক অংস বই সিতো কবে দৰ্শনতে।
বাকি জত থাকে তাক নিজে নিজে লই
কোনো থানে মাত্ৰ এক পইচাৰ বই।
দৰ্শনৰ পাচে জাত্ৰি লৈ জাই ঘৰক,
বোলে, এতিয়া ভোজন কৰোআ কুমাৰিক;
আক দিয়া সিহঁতৰ কঁপালে সিন্দূৰ,
এহি ৰূপে ই থানৰ আচই দস্তৰ;
ন কৰিলে তিৰ্থ ফল কদাচো নহই,
সত্য ভাৱে কলৌ আমি, জানিবা নিচই;

জতেক কৰিলা বই সব হব ব্ৰেথা,
সেই কাৰনে কলৌ মই এই সাৰ কথা।
বজাৰৰ মিঠৈ আদি একোকে নে খাব,
জি হেতুক তাক খালে জাতি নষ্ট হব।
তোমাৰ কাৰনে আমি নিজে:কৰৌ শ্ৰম,
ধন দিলে কৰা জাব জেলেপি উতম।
এহি মত চল কৰি টকা থিনি লই,
চাউল গুৰি খুন্দি পিঠাক কৰই।
পাচ, সাত কুমাৰিক কবে নিমন্ত্ৰন,
সুদিবৰো কণ্ঠা তাত কৰই ভোজন,
অলপ কৰি সিহঁতক কৰোআই ভোজন,
কঁপালতো দিএ ফোঁট সিন্দূৰ চন্দন;
তাৰ পাচে বোলে, সুনী বাপু জাত্ৰি লোক,
ভোজন দখিনা দিয়া ব্ৰাহ্মন কণ্ঠাক।
এহি ৰূপে জত পাৰে সকলোকে লই,
কণ্ঠাকো নি দিএ, কিন্তু আপুনি ৰাখই;
তাৰ পাচে জদি দেখে, আচে কিছু বাঁকি,
নানা মতে চল কৰি দিএ বৰ ফাঁকি।
তিৰ্থ থানে ৰাতি বাস কৰাহা ইথানে,
ত্ৰিৰাত্ৰি বাসৰ কথা আচই বিধান।
বিনই বাক্যত জাত্ৰি সন্তোষ কৰিয়া,
নিজ ঘৰে ৰাখে তাক বাস থান দিয়া।
ৰাতি হলে বোলে, তাক সুনী নিবেদন,
জদি মন থাকে ধৰা মোহোৰ বচন।
সৰ্ব কাজ সিধি হৈছে, আচে এক ভাই,
গোপনীয় কথা তোমাতেহে কহৌ মই।

জদি ইচা থাকে বাপু কৰা তুমি তাক,
 ন কৰিলে মন্দ, কিন্তু নাহি দিও হাক।
 নু বুলিলে মোৰ পাপ হৈবেক নিচই,
 এই হেতু কহো মই জেনে ইচা হই।
 মদ, মাংস আদি কৰি সংখৰ সবদে,
 নানা ফুল চন্দনাদি আৰু বেল পাতে;
 তাহাক নি গুপ্ত ৰূপে এক ঘৰ মাজে,
 ভক্তি ভাৱে কুমাৰিক জিবিলাকে পুজে;
 তাহাতে কামাখ্যা দেবি হৰিস মনত,
 জেন বৰ খোজে, তাক দিব সেই খেনত।
 দেবিৰ প্ৰতিগ্যা বাক্য বিফল ন হই,
 কাল ক্ৰমে হব সিধি জানিবা নিচই।
 এহি ৰূপে বৃদ্ধি চলে ভুলাই জাত্ৰিক,
 এক ঘৰে বাখি থই দ্ৰব্য সকলক।
 উপজুক্ত লোক চাই কণ্ঠা পঠিয়াই,
 জাত্ৰিক তাইৰ চৰনতে পূজাদি কৰই।
 পূজা হলে তাৰ পাচে কৰে আৰু দান,
 অৱসেসে মদ আদি কৰে ছয়ো পান।
 মনে মনে ছয়ো জনে ঘৰৰ ভিতৰে
 জেনে ইচা হই, তাক কৰিবাক পাৰে।
 বামুনে বোলই, তাত নাহি কিছু দোস,
 মন্দ কৰ্ম ন হই সিতো সক্তিৰ সন্তোস।
 সমস্ত বাতিতে ছয়ো জনে বাস কৰে,
 অন্ত কোনো নাহি আহে ঘৰৰ ভিতৰে।
 মদ পান হেতু কোনো জন মতোআল,
 হলে তাত বিৰক্ত ন হই ব্ৰাহ্মণ সকল।

জত দিন ইচা কৰে থাকিবাক পাৰে,
 অৰ্থ ঢুকালেহে গলে ধৰি বাজ কৰে।
 এহি ৰূপে হৰে ধন নাহি ধৰ্ম কৰ্ম
 নাম মাত্ৰ ধৰে বিপ্ৰ, মিচা সব কৰ্ম।

জাত্ৰি সকলৰ কথা কৰিলা শ্ৰৱন,
 ব্ৰাহ্মণৰ কথা আৰু কৰোঁ নিবেদন।
 বজাৰৰ চাউল আদি একোকে নে খাই,
 বিধুতি বস্ত্ৰৰে বান্ধি ভোজন কৰই;
 বাহিৰত গলে কৰে স্নান তেতিখান,
 সূত্ৰৰ ঘৰত কোনো ন কৰে ভোজন।
 হাবিৰ কাঠক আনি পানি চেটিয়াই,
 বৰা কাচ আদি সহ্য সব ধৰি খাই;
 গুঁই নামে সৰ্প আৰু বগলিকো খাই,
 কুকুৰ দেখিলে সবে বাম বাম কই।
 কামাখ্যাৰ বিবৰন আৰু বহু জানোঁ,
 লিখিলে বাহুল্য হব, মনে এহি গুণোঁ।
 এহি ৰূপে নি লিখিহে বাখোঁ মই হাত,
 জদি কোনো জনে সোধে, বুজাই দিমো তাত।
 জি হেতু পূৰ্বৰ পৰা মই আচোঁ শূনি,
 আৰু সদা গৈয়া তাত দেখিচো আপুনি।
 গুআহাটি গুআলপৰা নাম এহি থান,
 ভ্ৰমিলোঁ তাহাত মই চাৰি বছৰ মান।

আত পাচে নিবেদন শূনা সৰ্ব জন,
 হয়গ্ৰিৱ মাধৱৰ বোলোঁ বিবৰন।

তাৰ পাচে সি থানৰ ব্রাহ্মন আচাৰ,
 ইশ্বৰেহে সক্তি দিলে কৰিমো প্রচাৰ।
 নিজ বুধি গিয়ানে মই একোকে নোআৰোঁ,
 কেৱল প্রভু খিষ্টত ভাৰসা জি কৰোঁ।
 তেঁৱে সৰ্বসক্তিমান যদি দিএ সক্তি,
 বোবা কথা কব পাৰে তেঁওতে হলে ভক্তি;
 খোবাকো দিচিলে ভবি অন্ধকো নয়ন,
 হস্ত হিনে দিলে হস্ত ত্ৰিতুকো জিৱন;
 ভুতে পোআ কুণ্ড কগি আৰু জতুজত,
 আৰোগি কৰিলে প্রভু আপোন বাক্যত;
 গোটা পাঁচ সাত পিঠা হাতে তুলি লৈয়া,
 সহস্ৰ লোকক প্রভু দিচিলে বাঁটিয়া;
 ত্ৰিপি হৈল ভক্তগণ ভুঞ্জিয়া সকলে,
 এনে চমত্কাৰ কৰ্ম নাহি ভুমণ্ডলে।
 সমুদ্ৰ ওপৰে খোঁজ কাৰ্হি পাৰ ভৈলে,
 বাক্য মাত্ৰে সূৰ্জ চন্দ্ৰ স্ৰজন কৰিলে;
 জিৱ জন্তু, পশু, পখি সব স্ৰজিলন্ত,
 ত্ৰিণ ত্ৰিখ্য আদি যত ইচাতে হৈলন্ত;
 আকাস মণ্ডল জত তৰাগন আৰ,
 কোনে বৰ্ণিবাক পাৰে, জাব নাহি পাৰ।
 সান্ত্ৰত প্ৰতিগা প্রভু কৰিচে আপুনি,
 বিশ্বাসিলে স্বৰ্গ পাব, জানা সৰ্ব প্ৰানি।
 ছুআৰত চপৰিয়াই মাগে জেই বৰ,
 অৱশ্যে কৰিব সিধি যিচু গুণাকৰ।
 এই হেতু দ্ৰিচ মনে কৰিচোঁ ভাৰসা,
 ক্ৰিপা কৰি সম্পূৰ্ণ কৰিব সৰ্ব আসা।

ন. ল. ক.

তিৰ্থৰ যাত্ৰা।

Wanderings of a Pilgrim—From the Bengali.

৭ বছৰ। নং ২। চেপ্তেম্বৰ, ১৮৫২।

৪ আখ্যা।

হয়গ্ৰিৱ, মাধৱ আৰু কেদাৰনাথৰ বিবৰণ।

পৰাৰ।

অচম দেশতে আচে হাজো নামে গ্ৰাম,
 সেই থানতো মুৰ্তি এক হয়গ্ৰিৱ নাম;
 পৰ্বতৰ ওপৰত তাহাৰ মন্দিৰ,
 থাপনা কৰিচে, মুৰ্তি তাহাৰ ভিতৰ;
 সদ্ৰিস জগনাথৰ তাহাৰ প্ৰতিমা,
 ছয়ো হাত কটা তাৰ জানিবা উপমা।
 সেৱা অৰ্থে বাস কৰে অনেক ব্ৰাহ্মন,
 চলি ধন লই তাতো কামাখ্যাত জেন;
 ইসৰেও সেই ৰূপে পাণ্ডা নাম ধৰে,
 কিন্তু সক্তি ভাৱে ইথানত নাহি কৰে।
 কুমাৰিও আত নাহি, নাহি চাগ কটা,
 তাতোকৈ বৰ ছুই আচে এক কথা;
 বহু বেয়া তিৰি আচে জাত্ৰি মন মোহে,
 পাল ক্ৰমে নাচ কৰে দেৱ মুৰ্তি কোসে।
 ঘৰ মাজে থাকি সদা স্বধৰ্ম আচৰে,
 গ্ৰিহস্থৰ মতে সব গ্ৰিহ কাম কৰে:

বেস্তা কৰ্ম কৰিলে অশুচি নো বোলই,
জি হেতু ব্ৰাহ্মনে সি সবৰ হাতে খাই;
সেই সব বিভিচাৰি ছুষ্ট নাৰিগন
ব্ৰাহ্মনৰ পাশে থাকে সদা সৰ্বথ্যন;
ওলোটাই বান্ধে কেস, কৰে নানা ভেস,
নিতে গান কৰি নাচে অসেষ বিসেস।
সিহঁতৰ মাজে এক বাঢ়ক থাকই,
তাকুধিন্তাকু তাকুধিন্তাকু কৰি ত্ৰিদং বজাই।
সিহঁতৰ নাচ কিছু কৰোঁ নিবেদন,
তাজি ঘোঁৰা লাফে লাফে চলই জেমন;
দেখিলে সি সব কথা আহে বৰ হাঁহি,
স্বৰূপতে নাৰিগণ দেখোঁতে কপহি।
কি কৈমোহো জেন অলঙ্কাৰ তাসন্নাৰ,
মুখ লোকে নু বুজিব পণ্ডিতৰ ভাৰ;
জিকি মিকি কৰে বৰ দেখোঁতে সোভন,
শুললিত গান কৰে মোহে অতি মন;
সকলোকে জনাবলৈ কৰিলোঁ জতন,
এই হেতু লিখোঁ মই তাৰ এক গান।

গান।

আমাৰ চুতৰেৰ মাজে কোবা দিয়া হানেৰে
গৌৰাঙ্গ,
জসোদা মা বানি বোলে গোপাল গৌৰা পৰেৰে
গৌৰাঙ্গ।

অৰ্থ।

মোৰ চিত মাজে বচা গৌৰাঙ্গ হানিচে,
জসোদা গোপাল বুলি বাগৰি পৰিচে।

পৰাৰ।

এহি মতে নিত্য গান কৰি বঙ্গ বৰ,
নিলাজ হৈয়া নাচে, নে লাগে ভাগৰ।
অপেশ্বৰি বুলি কই ব্ৰাহ্মন সকলে,
হিন্দু সান্ত্ৰে দেখুআই প্ৰমান বিচাৰিলে;
বোলে, স্বৰ্গে আচে গন্ধৰ্বাদি নাৰিগন,
সিহঁতৰ উপমাৰে জানিবা কাৰন।
জত জাত্ৰিগন জাই দৰ্শন কাৰনে,
পইচা হেতু টনা টানি কৰে বেস্তাগনে;
কেৰে হাত ধৰে টানি, কেৰে ধৰে কেস,
পইচা নি দিলে তাক দিএ বহু ক্লেস;
ব্ৰাহ্মনৰ আগতে সি সব নাৰিগন
সৰিলৰ বস্ত্ৰ টানে পইচাৰ কাৰন।
এহি কপে ছুষ্ট নাৰি কৰে জোঁটা পোটা,
সভাৰ মাজত কাকো কৰে উলঙ্গটা;
দেখিটোঁ তিৰ্থৰ মাজে এহি ছৰাচাৰ,
আক বহু কৰ্ম কৰে তাৰ নাহি পাৰ।
জি সবে দৰ্শন কৰে, ব্ৰাহ্মনে বোলই,
শ্ৰীখেত্ৰ গমন ফল সেই জনে পাই;
জগনাথ দৰ্শন কৰিলে হই ত্ৰান,
সেই হেতু নিতে জাই বহু জাত্ৰিগন।
এনে কপে লোকে কই, জাত্ৰা কৰোঁ বলা,
কিন্তু মিচা কথা মাত্ৰ কাঠৰ পুতলা।
তাহাৰ ওচৰে আচে সির কেদাৰনাথ,
বহু ছৰ ন হই সি পোআ ক্ৰোচ পথ;
পৰ্বতৰ ওপৰত তাহাৰ মন্দিৰ,
ওচৰতে আচে তাৰ পুখুৰি গম্ভিৰ;

মন্দিৰ মাজতে সিব মূৰ্তি বাখে বেৰি,
 সিবৰ তুলনা কাচ বাখিচে পুখুৰি।
 মহনা বুলিয়া তাক সকলে মাতই,
 সেয়ে স্বয়ং সিব বুলি ব্রাহ্মনেও কই।
 ইথানতো পূৰ্বমত আছে বেস্তা তিৰি,
 ব্রাহ্মন সকলে ধন লই চল কৰি;
 দৰ্শনৰ পূজা ভেটি অনেক দস্তৰি,
 জাত্ৰিৰ হাতৰ ধন লই বহু হৰি।
 চাউল, কলা, ভিত, চেনি, উপহাৰ নানা,
 সৰ্ব পাণ্ডাগনে লই ভোজন দখিনা;
 তাৰ পাচে পুখুৰিলৈ নিএ জাত্ৰিগন,
 চাগ কাটি ত্ৰিপুৰাৰি কৰাই ভোজন।
 এহি মতে হৰে ধন, শুনা তাৰ ফন্দ,
 আচৰ্জ কৰম দেখাই লগাই বৰ ধন্দ;
 বোলে, নিজ হাতে জদি থুআৰা সিবক,
 তাৰ পুণ্য ফলে পাচে জাবা স্বৰ্গ লোক।
 চাগ নতু পাৰ জাত্ৰিগন হাতে দিয়া,
 এটাহ্ পাৰি মাতে কাচ মহনা বুলিয়া।
 সেহি ৰূপে সিকি আচে অনেক বচৰ,
 লোভে বস হৈয়া আহে পুখুৰি ওপৰ;
 ওপৰে উঠিয়া কাচ জন্তু আদি লই,
 দেখিয়া অগ্যানি লোকে বিশ্বাস কৰই।
 ভোজন কৰোআ হলে ব্রাহ্মনে জাত্ৰিক,
 বোলে, বহু দান কৰা ব্রাহ্মন লোকক;
 কৰালা নিজ হাতেৰে সিবক ভোজন,
 তুমি বিনে পুণ্যৰন্ত নাহি কোনো জন।

জাৰ হাতে নাহি খাই তাহাক বোলই,
 বহু পাপ আচে তোৰ জানিবি নিচই;
 সেই হেতু সিব নাহি খালে হাতে তোৰ,
 নিজ ভাগ্য জান তই অমঙ্গল বৰ;
 এই হেতু বোলোঁ আমি কৰিও গ্রহন,
 কৰা দান আদি তুমি পুজিও ব্রাহ্মন;
 আৰু কৰা জগ্য হোম সিবৰ কাৰনে,
 পাপ খেমা হব, পাচে খাবহি আপোনে।
 ছয়ো পোনে লাভ লই ব্রাহ্মন সকলে,
 তিৰ্থ জাত্ৰি লোকক পেলাই বহু ভুলে;
 কি নো ধৰ্ম কৰ্ম মই একো নে দেখিলোঁ,
 পইচাৰ সৰু সদা কানতে সুনিলোঁ,
 জি থানত জাঁও মই দেখোঁ এহি ৰিতি,
 বিচাৰিয়া বুজা সবে কি নো ধৰ্ম নিতি?
 ছই তিৰ্থে ছই জন সবাৰ ওপৰে,
 অন্ত পাণ্ডাগন জত তাৰ সেৱা কৰে;
 বুলিয়া গোঁসাই তাসহাক কৰে মান,
 সাসন কৰিয়া থাকে সবাতে প্ৰধান;
 বজা ভাৱে সিবিলাকে কৰে বেৰহাৰ,
 সঙ্গত আৰ্দ্ৰলি চলে নিচান্ আদি তাৰ;
 দেৱান মহৰি থাকে তাসহাৰ কাসে,
 বিচাৰ কাৰনে জেন বহে চাৰি পাসে;
 নিষ্ঠুৰ নিৰ্দয়া অতি পৰধন হবা,
 তাহাৰ সমুখে থাকে এক হোকা ধৰা;
 অহঙ্কাৰে পূৰ্ন সিতো, কথা নাহি স্নে,
 স্তম্ভৰ সজিস বহি থাকে সৰ্বথ্যনে।

জাত্ৰি লোকে কৰে তুতি, নো বোলে বচন,
 আপোনাকে সদা ভাবে কৰি সৰ্বোত্তম ।
 গ্ৰিহ বাস কালে মই তথাতে গৈছিলোঁ,
 দেখি পাণ্ডা সকলৰ চৰনে ধৰিলোঁ ;
 মোৰ সঙ্গ মাতামহি তিৰ্থত চলিল,
 তাক দেখি মুখ্য পাণ্ডা আনন্দিত হৈল ।
 তিৰি লোক গলে পাই বহুতৰ ধন,
 হৰিসিত ভৈলা পাণ্ডা সেহিসে কাৰন ;
 একোকে নে জানে অল্ল তিৰি মতিগন,
 ব্ৰাহ্মনৰ ক্ৰোধ ভয়ে কৰে অৰ্থ দান ।
 নে জাই ঘৰত তিৰি ন কৰি দৰ্শন,
 ইহাক জানই মনে সেহি পাণ্ডাগন ।
 কত মতে বুজালোহোঁ নু শ্বনে বচন,
 অৰ্থৰ কাৰনে লুভি হৈল সৰ্বজন ;
 এই হেতু ধৰিলোঁহো দুষ্টৰ চৰন,
 তথাপিতো নে মানিলে মোহোৰ বচন ;
 আমাক বুলিলে বাক্য বিকট বদনে,
 এক সত টকা লৈবো দৰ্শন কাৰনে ;
 জদি ইচা আছে, তেন্তে কৰিবা দৰ্শন,
 নতু পুনৰপি ঘৰে কৰিও গমন ।
 সেসতে একৈচ টকা লৈলন্ত দুৰ্জনে,
 তেতিখানে দিলে আগ্য দৰ্শন কাৰনে ।
 সকলো জাত্ৰিৰ প্ৰতি কৰে এই ৰিতি,
 ধন নে পাইলে কথা নু শ্বনে দুৰ্মতি ।
 ৰাতি কালে নিতে নিতে সেহি সব নাৰি
 পাল ক্ৰমে গোঁসাইৰ থাকে সেৱা কৰি ।

লোকে বোলে কথাগনে পুজে চৰনত,
 সেই হেতু থাকে ৰাতি গোঁসাইৰ থানত ;
 কিন্তু তাৰ ঘৰ মাজে দুই প্ৰানি বিনে,
 সোমাব নোআৰে তাত অত্ৰ কোনো জনে ।
 এহি সব দেখি আটো আপোন চকুতে,
 তাক বিবৰিব মই নোআৰোঁ লাজতে ;
 সংখ্যেপ কৰিহে মই লিখিলোঁহো সাৰ,
 এহি কথা সত্য ভাৱে কৰিলোঁ প্ৰচাৰ ।
 এনে দেৱ পূজাত ন হব কোনো ধৰ্ম,
 এই হেতু তিয়াগ কৰি ভজা পূৰ্ণ ব্ৰহ্ম ।
 অচম দেসৰ তিৰ্থ জেনে দেখিলোঁহো,
 জতন কৰিয়া তাক মই লিখিলোঁহো ।
 বিচাৰিয়া দেখা সবে, এহি কেনে ধৰ্ম ?
 জি সকলে দেখি আছে, জানে তাৰ কৰ্ম ।
 মোৰ নিবেদন কথা মনত গুনিয়া,
 নিজ নিজ গিয়ানে ভাই দেখাহা ভাৰিয়া ;
 মিচা দেৱ দেৱি, আৰু মিচা তিৰ্থ ফল,
 আশ্ৰই কৰিলে তাত হব অমঙ্গল ;
 এনে মিচা ভক্তিত নাহিকে পৰিত্ৰান,
 কিন্তু তাত হ'ব সেসে বৰ অপমান ।
 এই হেতু ভ্ৰম এৰি হোআ গিয়ানবন্ত,
 চইতানৰ মায়াত ন হবা আৰু ভ্ৰান্ত ।
 কৰজোৰে বোলোঁ মই মিনতি কৰিয়া,
 ভজা যিচু খ্ৰিষ্ট পদ মনে বিশ্বাসিয়া ;
 এৰা, এৰা, এৰা সবে মিচা দেৱগন,
 পৰকালে উধাবৰ কৰিও জতন ;

ভাবি দেখা, আয়ুসৰ ক্ৰমে হৈচে সেস,
 ন ভজিলে যিচু খ্ৰিষ্ট হবা সৰ্বনাস;
 স্বৰ্গ জাত্ৰা হেতু লোআ পথৰ সমল,
 নতুবা পৰকালত হব অমঙ্গল;
 স্বৰ্গপুৰে সাঁচি থোআ ধৰ্ম কপ ধন,
 অসাৰ বস্তুৰ প্ৰতি নি দিবাহে মন।
 জি হেতু এই সকলো বস্তু নাস হব,
 জি কালত প্ৰভু যিচু জগতে আহিব;
 জগতৰ সেস দিনে এক মহা ছুত
 ভয়ঙ্কৰ ভেঁৰি তেঁৰে বজাব অদ্ভুত।
 তাহাতে সকলো ত্ৰিত্য উঠি তেতিখান,
 নিজ নিজ আত্মা জুক্ত হব প্ৰতি জন;
 জগতৰ আদিৰ পৰা জত জত নৰ
 সবে উঠি থিয় হব প্ৰভুৰ ওচৰ।
 অগ্নিএ কৰিলে দন্ধ, জন্তুতে মৰন,
 মৈদামত থোআ, নতু জলতে মগন,
 সকলো প্ৰকাৰে জেয়ে হৈছিলে সংহাৰ,
 নিজ দেহ ধৰি উঠিবেক পুনৰ্বাৰ।
 সূৰ্য চন্দ্ৰ তৰাগন সব নষ্ট হব
 প্ৰিথিবি কঁপিব, পাপি পৰ্বতে পলাব।
 পাপ পুত্ৰ জেয়ে জি কৰিলে ইহলোক,
 তাহাৰ উতৰ দিব সৰ্ব নৰ লোক;
 দেখাতে বা গুপ্ততে মনৰ অন্তৰে
 বাতি দিনে আদি কৰি জেনে চিন্তা কৰে;
 প্ৰভুৰ দ্ৰিষ্টিত হৈচে সকলো প্ৰকাশ,
 সান্ত্বে বোলে এহি কথা কৰিবা বিশ্বাস;

জি হেতুক তেৱেঁ প্ৰভু সৰ্ব অন্তৰ্জামি,
 মনৰো ভাবনা জানে জগতৰ স্বামি।
 সকলোৰে বিচাৰ কৰিব সেহি দিন,
 উপজুক্ত প্ৰতিফল দিব সনাতন।
 ইশ্বৰে জাতিৰ কথা একো নু স্মৰিব,
 সৰ্ব কৰমৰ কথা মাত্ৰ বিচাৰিব;
 জাৰ পাপ, তাৰ সাপ হৈবেক হে ভাই,
 সৰু, বৰ, বিপ্ৰ, সূদ্ৰ, একো ভেদ নাই।
 দখিনতে ধৰমি সকলোকে বাখিব,
 পাপি বাঁও হাতে বাখি এই কপে কব;
 আঁহা, মোৰ পিত্ৰিৰ প্ৰেমৰ পাত্ৰগন,
 সুখ ভোগ কৰিওক স্বৰ্গৰ থান।
 ধৰ্ম পথে চলি জত পাইচিলা ক্লেস,
 তাৰ হেতু ভুঞ্জা সুখ অসেস বিসেস।
 স্বৰ্গিয় ছুতৰ সঙ্গে মন হৰিসিত
 ভুঞ্জা সুখ পিন্ধি সদা অখই মুকুট।
 এহি কপে ধৰ্মগন স্বৰ্গত জাব,
 তেওঁৰ সঙ্গে বাস কৰি আনন্দে থাকিব।
 অনন্তৰে পাপিগন প্ৰতি ক্ৰোধ কৰি,
 বুলিব সবাকো, অৰে ছুষ্ট ছুৰাচাৰি;
 অনন্ত নৰক মাজে গৈয়া কৰ বাস,
 জতে আচে চহিতান, আৰু তাৰ দাস।
 এহি মতে সিহঁতকো নৰ্কত পঠাব,
 ঘোৰ অন্ধকাৰ মাজে জাতনা ভুঞ্জিব।
 সেহি দিনে পাপিগন ন হব উদ্ধাৰ,
 কেৱল নৰক সাস্তি হব হাহাকাৰ।

নে চাব কাহাবো মুখ, দায়া ন কৰিব
 সত্য কপে সকলোৰে বিচাৰ কৰিব।
 এই হেতু বোলোঁ মই, মোৰ বাক্য ধৰা,
 ভজি যিচু খ্ৰিষ্ট পদ পাপ সিন্ধু তৰা;
 সংসাৰৰ সুখ ভোগে ন কৰিবা মন,
 আৰু নে সঁচিবা তুমি বহুতৰ ধন;
 জিৱনৰ কালত ইশ্বৰ সেৱা কৰা,
 সকলো ভাৱত সদা শূৰ্ম আচৰা;
 পৰ তিৰি, পৰ ধন ন কৰা হৰণ,
 মিচা কথা নকহিবা কাহাবো কাৰণ;
 নিজ পিত্ৰি মাত্ৰি জানি কৰা সমাদৰ,
 অকাৰনে নবধিবা জিৱ মানুহৰ;
 নিবৰ্থক ন লয়োক ইশ্বৰৰ নাম,
 সপ্তম দিনক শ্ৰবি কৰিবা বিশ্ৰাম;
 ইশ্বৰৰ বিনে তুমি কাকো নে মানিবা,
 স্বৰ্গে মৰ্ত্যে কাৰো পুতলাক নু পুজিবা;
 আপোনাৰ দৰে প্ৰেম কৰা সৰ্বজন,
 ইশ্বৰ বুলিয়া নে মানিবা দেৱগণ;
 ত্যাগ কৰা কাম, ক্ৰোধ আৰু অহঙ্কাৰ,
 সাস্ত্ৰে বোলে ইশ্বৰৰ আগ্য। এই সাৰ।
 পুনৰ জনম হব লাগে সকলোৰে,
 পিত্ৰি, পুত্ৰ, ধৰ্মাত্মা, এই তিনিৰো গুনেৰে;
 সি ন হলে মন শূন্য কদাচো ন হই,
 জত পুণ্য আৰ্জে সব হব পাপমই।
 পুনৰ জনম পালে শূন্য হই মন,
 তাহাতে সোমাব ধৰ্ম আত্মাৰ কিৰন;

তাৰ পৰা হব আৰু গিয়ানৰ উদই,
 পাপ, পুণ্য, সকলো জানিব সমুদাই;
 তেওঁৰ শক্তি বলে পাপ দমন কৰিব,
 ত্যাগ কৰি পাপ, ধৰ্ম পথতে চলিব;
 মনৰ ভিতৰে হব ভক্তিৰ উদই,
 তাহাত জন্মিব পাপ কৰমত ভই।
 এহি কপে কৰ্ম হলে, হই পৰিত্ৰান,
 তেহে মৰনৰ পাচে পাবা স্বৰ্গ থান।
 কৰজোৰে কলোঁ মই, বিনই কৰিয়া
 সবে মানা মোৰ সত্য বচন শুনিয়া;
 খ্ৰিষ্ট বিনে কোনো থানে নাহিকে উপাই,
 তেঁৱেহে পাপিৰ নাথ জানিবা সবাই।
 তেৰে অতি দায়াত্বৰ পাপিৰ কাৰন
 সেই হেতু কৰে দান আপোনাৰ প্ৰান।

বঙ্গপুৰ নগৰৰ বৰ্ণন ।

Poetical Description of Rongpur.

৮ বচৰ । নম্বৰ ১ । জাহ্নুআৰি, ১৮৫৩ ।

সবাৰো আগত মই কৰোঁ নিবেদন,
নিন্দা ন কৰিবা স্ননি মোহোৰ বচন ;
মন দিয়া শুনা সবে বচন আমাৰ,
বংপুৰ নগৰ কথা কৰিবো প্ৰচাৰ ।
ওপৰৰ পৰা আহি আচাম নিপবৰ,
সি সবেও ভাল মতে সাজিলন্ত ঘৰ ;
বংপুৰ নামে আছে নগৰ বিচখ্যন,
জাত প্ৰজাগনে খানি পাইচে বহু ধন ।
কি কৰিবো আমি সবে তাহাৰ বৰ্ণন,
বৰ বৰ পকি ঘৰ কৰিলে নিৰ্মান ;
বজাৰ নিবাস ঘৰ অতি বিচখ্যন,
তাহাৰ ভিতৰে স্ননি মেঘৰ গৰ্জন ।
তলাতল ঘৰ সিতো অতি ভয়ঙ্কৰ,
দেখিলে মাত্ৰকে মন মোহই নবৰ ;
তাহাৰ ভিতৰে দেখি বৰ অন্ধিয়াৰি,
পসিলে তাহাত জানা ওলাব নোআৰি ।
এতিয়া হৈলন্ত তাত বহুত জংঘল,
তথাপিতো চালে চকু কৰে জল মল ।
আৰু এক গোটা আছে বঙ্গ ঘৰ নামে
তাত বঙ্গ কৰে পাত্ৰ মন্ত্ৰি বজা সমে ;

তাৰ মাজে কোঠা কোঠা দেখিতে সুন্দৰ,
সি কাবনে তাৰ নাম বোলে বঙ্গ ঘৰ
এক গোটা দল আছে দেখিতে সুন্দৰ,
ছৰ হন্তে দেখি তাক অতি ভয়ঙ্কৰ ;
তাহাৰ কপৰ আৰু নাহিকে উপমা,
বজা সমনিত তাত খেলই ফাকুআ ।
আৰু পকি ঘৰ দল আচই জতেক,
আমি মুখে তাৰ কথা কৰিবো কতেক ।
আচাম বজাই তাক নগৰ বোলই,
সি সবক ইংৰাজিএ জিলা নাম কই ।

আৰু কিছু কহোঁ মই জিলা বিবৰন,
অল্ল মন দিয়া শুনা তাহাৰ বৰ্ণন ।
তথাতে আচই এক দল বিচখ্যন,
ছৰ হৈতে দেখি জেন পৰ্বত সমান ।
এক সত হন্ত মানো উশ্ৰিত হৰই,
সোনাৰ কলচি এক ওপৰে আচই ;
এক প্ৰহৰৰ পৰা তাক দেখা জাই,
জল মল কৰি সিতো কলচি জলই ।
সিৰ নামে এক মূৰ্তি তাহাৰ ভিতৰে,
ব্ৰাহ্মন সকলে তাত নিতে পূজা কৰে ।
তাহাৰ বাৰত মূৰ্তি আচই বিস্তৰ,
হাত ভৰি নাক কান দেখিতে সুন্দৰ ।
তাৰ পূবে আছে এক বিষ্ণুৰ মন্দিৰ,
পচিমতো দেবি দল দেখিতে সুন্দৰ ।
পুখুৰি আচই তাত বিস্তৰ বহল,
তাহাৰ চাৰিও পাৰে সাজে বহু ঘৰ ।

তাৰ মাজে ৰাজ হংস বহুত চৰই,
 দেখিলে সবাবো মনে সন্তোষ মিলই।
 পুৱৰ পাৰত তাৰ পণ্টন আচই,
 দখিনে পচিমে চাহাবানে ঘৰ লই;
 সি সব ঘৰক জিতো কৰিলে নিৰ্মান,
 বৰ বুধিমন্তু সিতো ইংৰাজি সমান।
 খেলত চেটিয়া মই আহোম কুলত,
 সততে বসতি কৰোঁ সিবসাগৰত;
 মই অল্প মতি দোস কৰিও মৰ্মন,
 দয়াৰামে পদ ৰচি কৰোঁ নিবেদন।

চাপাখানাৰ বিৱৰণ।

Description of the Printing Office.

৮ ৰচৰ। নম্বৰ ২। ফেব্ৰুৱাৰি, ১৮৫৩।

মাহে মাহে অকনোদই জেনে মতে পাই,
 তাৰ বিৱৰণ লিখোঁ জন্তু সব চাই;
 বহু বহু লোক আছে দেখিতে নে পাই,
 অচম দেশত জানা এনে জন্তু নাই।
 এক গোটা পকি ঘৰ ইটাৰে কৰিচে,
 ঠায়ে ঠায়ে বহু জন্তু তাহাতে থাপিচে;
 কোঁঠালি কোঁঠালি তাক দেখিবাক ভাল,
 আৰ্চিৰ ছুআৰ তাত দিচে চাৰি ফাল।
 তাহাৰ ভিতৰে জন্তু জতোক আছেই,
 আদি অন্ত নাহি তাৰ কত কৰ্ম হই,
 আখৰ ঢলোআ জন্তু অতি আচৰিত;
 তাহাৰ ভিতৰে হই আখৰ তুৰিত।
 কেইচ নামে এক চাপ্ৰ সাজিচে কাঠৰ,
 খোঁটালি খোঁটালি ঘৰ তাহাৰ ওপৰ,
 আদি অন্ত নাহি জত আখৰ আচই;
 খোঁটালিৰ মাজে সব ভৰিয়া ৰাখই।
 নানা দেশে নানা বাত্ৰা জত জত পাই,
 ডাকেৰে সি সব কথা ইথানে পঠাই;
 মাহুলক দিয়া পাচে তাহাক আনই,
 জিতো কথা অতি ভাল তাহাক লিখই।

তাত জত কথা থাকে কম্পোচ কৰই,
 মিচা কথা তাৰ মध्ये কিছু নে লেখই,
 ওপৰে কাগজ দিয়া আখৰ চাপই;
 চাহাবক দিএ নিয়া তাহাক পইই।
 পইই সুনি পাই তাত জতেক অশুধ,
 কৰেত্ত কৰিয়া পাচে তাক কৰে শুধ;
 এই মতে হলে পাচে ফমক বান্ধই,
 হজুৰ হুকুম মতে তাহাক চাপই।
 ছই খান মাল আচে সমস্তে লোহাৰ,
 আৰু ভালেমান জন্তু মাজত তাহাৰ;
 তাহাৰ ওপৰে নিয়া আখৰক থই,
 কলত কালিক আনি ওপৰে ঘঁহই।
 ওপৰে কাগজ দিয়া কলক ঘুৰাই,
 ছই পাকে গৈই তাৰ ভিতৰে সোমাই
 এক চেপা দিলে তাত আখৰ বহই,
 এক নিমিসতে চাৰি পাঁচ খন হই।
 ছই এক দিনে জাক লিখিতে নোআবে,
 সি সব আখৰ জানা একে বাৰে পাৰে;
 ছই পিঠি ভিন কথা জানিবা নিচই,
 সেই হেতু ছই বাৰ পুনৰ চাপই;
 কাগজ চৌবিচ পাত দিস্তাতে থাকই,
 তেনে এক কুৰি দিস্তা দিনতে চাপই;
 অকনউদই মध्ये নক্চা জত আচে,
 দিনে দিনে চাৰিজনে তাহাক কাটিচে।
 পাঁচ চই দিনে তাক তৈয়াৰ কৰই,
 ছই এক বাৰ বিনে আৰু নি দিয়ই।

এহি ঘৰে কৰ্ম কাৰি পাই ত্ৰিচ জন,
 আগ্যা অনুসাৰে সব কৰ্মক সাধন;
 সবাব ওপৰে আচে এক অধিপতি,
 জত কাম কৰে মানে তেঁওৰ অনুমতি;
 তাহাৰ ভিতৰে কাম কৰে জত জন,
 লিখিব পইিব পাৰে আনন্দিত মন।
 ইশ্বৰৰ অনুগ্রহ পাই নিবন্তৰ,
 বয়সে সমান সব দেখিতে সুন্দৰ,
 ধন্য ধন্য ইংৰাজিহে বুধিমান হই,
 দেৱৰ নিৰ্মান কৰ্ম মানুহে কৰই।
 আগে বজা গনে কৰে বহু প্রজা পাই,
 জত কৰ্ম ইংৰাজিএ কলেৰে চলাই;
 জিতো কাম বহু লোকে কৰিতে নোআবে,
 কল হেতু ছই তিনি জনে তাক কৰে।
 অগাধ সাগৰে অবিলম্বে হই পাৰ,
 সি সব কৰম দেখি অতি চমত্কাৰ,
 সত্য শুনে ইশ্বৰৰ দায়া আচে পাই,
 দেখা কেনে পুত্ৰরন্তে প্রজাক পালই।
 আমি সবে তাৰ কথা কি কহিব আৰ,
 বুধিমন্তু জনে অন্ত নে পাৰন্তু জাৰ;
 পাঠক পণ্ডিত সমে লোক দেখিয়োক,
 কথা জদি মিচা হই নিন্দিবা মোহোক।
 ঘণ্টা এক আচে সিতো ঘৰ ওপৰতে;
 নিতে নিতে বাজ কৰে প্রত্যেক ঘণ্টাতে,
 এক প্রহৰৰ পথ তাৰ সৰু জাই,
 নিকটে থাকিতে কৰ্ন তাল মাৰে ভাই;

সেহি ঘণ্টা আনি আচে ভাটি দেস হৈতে,
 চাৰি পাঁচ জনে মাত্ৰ পাবই লাৰিতে ;
 ইংৰাজিৰ কিনো কৰ্ম দেখিয়োক ভাই
 অচম দেসতো এনেকুহা জন্ম নাই।
 কোন বিধি কৰি দিলে জন্ম নিকশন,
 কোনে কহি অন্ত পাব তাহাৰ কথন ;
 ধন্য, ধন্য, ইংৰাজ কিনো বুধিমন্তু,
 কোনো কালে এই মত বজা নহবন্তু।
 মোৰ জানা নিজ গ্ৰাম উতৰ পাৰত,
 জন্ম ধৰি আচৌ, মই আহোম কুলত ;
 মই অল্পমতি নৰ, দোস ন ধৰিবা,
 জি সব অশুধ দেখা সমস্তো খেমিবা ;
 আত পৰে আন কথা নে পালোঁ ভাবিয়া
 সংখেপে বচিলোঁ মাত্ৰ দয়াৰাম চেটিয়া।

গুআহাটিৰ বিবৰণ।

Description of Gowahati.

৮ বচৰ। নম্বৰ ৬। জুন, ১৮৫৩।

সবাৰ চৰনে মই কৰি নমস্কাৰ,
 গুআহাটি নগৰ কথা কৰিবো প্ৰচাৰ ;
 মোৰ পদ স্ননি সবে দোস ন ধৰিবা,
 অৱহেলা ন কৰিয়া কিস্তি স্ননিবা।
 পূৰ্বে বজা আচিলন্তু নৰ নাৰায়ন,
 ইন্দ্ৰ বংসি বজা আহি কৰি আক্ৰমণ।
 বৰ ফুকন আদি কৰি বিসয়া পাতিয়া,
 গৰগাঁৱতে বহিলন্তু নগৰ কৰিয়া।
 তাৰ পাচে স্ননা, সবে জেন কথা ভৈলা,
 বদনচন্দ্ৰ নামে বৰ ফুকন এক হৈলা ;
 বুৰা গোঁহাই সহিতে কন্দল কৰিয়া
 মান দেসে পলাই গৈলা নগৰ চাৰিয়া ;
 কতো দিন থাকি মান চিপাহি আনিলা,
 মানে আহি নগৰক উচান কৰিলা।
 সেহি দিন ধৰি অচমৰ দিন গৈলা,
 মানক খেদিয়া কম্পানিৰ দেস ভৈলা,
 সন্তোষ পাইয়া পাচে জত চাহাবান ;
 বৰ বৰ পকিঘৰ কৰিলা নিৰ্মান।
 কৰিলা কচাৰি ঘৰ অতি ভয়ঙ্কৰ,
 অচমিয়া লোকে জাক বোলে দোপদৰ ;

পৰ্বত সমান ঘৰ দেখি লাগে ভাই,
 ওচৰত ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদিও বহই;
 ভিতৰ সোমালে গাৰে বায়ু লাগে ভাই;
 কতো কতো লোক সব পৰি নিদ্ৰা জাই।
 কোঁঠালি কোঁঠালি চান্দ কাঠৰ সাজিয়া,
 চতৰঞ্চি দলিচা তাত থইচে পাৰিয়া;
 ওপৰত পংখা সব আৰিয়া আচই,
 কাকতি বহিয়া তাত কাকত লিখই।
 সবাৰ মধ্যত এক দিব্য চান্দ আছে;
 ওপৰত চন্দ্ৰতাপ প্ৰকাশ কৰিচে।
 কালকটৰি চৰাচৰি ফৌজদাৰি দেআনি,
 তাহাৰ মাজত চাহাব বহই আপুনি;
 মাচিয়াত বহি থাকে দেখিতে সুন্দৰ
 পত্ম চকাৰ জেন চৌপাসে কেসৰ।
 কচাৰিৰ পচিমত খাজনাৰ ঘৰ,
 কম্পানি খাজনা থাকে তাহাৰ ভিতৰ;
 দিনে ৰাতি চিপাহিৰ পহৰা আচই,
 নিতে নিতে চাহাব আহি তবিল গনই।
 তাহাৰ পুৰতে কমিস্তনৰ কচাৰি,
 সনিকটে আছে এক দিঘলি পুখুৰি,
 ইটাৰে নিৰ্মান ঘৰ অতি বিতোপন,
 আৰ্চিৰ ছুআৰ সব কৰিচে সোভন;
 কোঁঠালি কোঁঠালি চান্দ বহুত আচই,
 কেৰানি সকলে বহি ইংৰাজি লিখই;
 বিবন্য কমিস্তনৰি ছুই চিৰস্তাৰ নাম,
 আমলা সকলে তাত কৰি থাকে কাম

তাহাৰ মধ্যতে এক ওখ চান্দ আছে,
 বিচিত্ৰ মাচিয়া মেজ পাৰিয়া ৰাখিচে।
 ওপৰত চন্দ্ৰতাপ প্ৰকাশ কৰই,
 চাহাবে বহিয়া তাত গোচৰ সোধই;
 ডিপুটি কমিস্তনৰ তেওঁৰ প্ৰতিনিধি,
 সমুখে বহিয়া তেঁৱো কাৰ্জ কৰে সিধি।
 তাৰ দখিনত আছে চিপাহি পণ্টন,
 সেনাপতি গৈয়া কৰে আখৰা সঘন।
 সবাৰ মাজত সোভে এক গিৰ্জাৰ ঘৰ,
 দলৰ আকাৰ দেখি অতি ভয়ঙ্কৰ,
 ওপৰত চাই আছে বগিতাম পাত।
 ওখই আন্দাজ তাৰ হব ত্ৰিচ হাত;
 আৰু আঠ সৰু দৌল তাত প্ৰকাশই,
 সমুখতে বাট ঘৰ এগোটা আচই।
 আৰ্চিৰ ছুআৰ সব জল মল কৰে,
 চাহিবাক নোআৰি চকুত চাট মাৰে,
 বৰ বৰ পাটি ভিতৰত পাৰি দিচে,
 সাৰি সাৰি চকি সব পাৰিয়া ৰাখিচে,
 ওপৰত চন্দ্ৰতাপ অধিক জলই,
 কাপৰৰ পঞ্জ সব আৰিয়া আচই;
 পুৰৰ মুখৰ ফালে ভেটিটো ইটাৰ,
 কাঠৰ কুন্দুআ বেৰা অতি চমত্কাৰ;
 ভেটিৰ ওপৰে অতি বহল মেজত,
 বাইবল কিতাপ থৈচে তাৰ ওপৰত;
 ইংৰাজি বাজনা আছে আপুনি বাজই,
 প্ৰতি দিনে এই ৰূপে গিৰিজা কৰই।

এবে সুনী আৰু কিছু কহোঁ বিবৰণ,
 নগৰৰ মাজত বজাৰ চাৰি খন ;
 পূবে চক বজাৰ, পচিমে দলঙ্গ পাৰ,
 দখিনে আচই এক পল্টন বজাৰ।
 মাজত ফাঁচি বজাৰ আচে একখান,
 তিনিও বজাৰে জাৰ ন হই সমান ;
 বজাৰৰ মধ্যত ডাঙ্গৰ পঞ্চ ঘৰ,
 ইটাই নিৰ্মিচে ভেটি দেখিতে সুন্দৰ।
 বজাৰ চৌধাৰি বুলি বিসয়া আচই।
 অচমিয়া লোকে জাক হাটখোআ বোলই।
 চাৰি কোথে আলি সৰ ন জাই বৰ্ননা,
 বজাৰ নিকটে আচে কম্পানিৰ থানা ;
 বাট চাৰিও ফালে কেঁয়া পতি আচে,
 মহা সুখে প্ৰজা সবে বিকিচে কিনিচে।
 দুই তিনি শত লোক প্ৰতিদিনে হই ;
 চোৰ ছুট দগাবাজ কেহো ন কৰই।
 পূবে লতাসিল ফাৰি, পচিমে দলঙ্গ পাৰ,
 পছলি পছলি বাতি ফুৰে চৌকিদাৰ ;
 বজাৰৰ মধ্যে জদি হুৰা মুৰা হই,
 চৌধাৰিএ নিয়া তাক থানাত দিয়ই।
 হাস্পিটাল নামে ঘৰ এগোটা আচই,
 অচমিয়া লোকে জাক বেজ ঘৰ কই।
 দুখি নিৰাস্রই লোক পৰিলে নৰিয়া,
 দেখি বৰ্কান্দাজ লোকে লৈ জাই ধৰিয়া ;
 সেই ঘৰে বেজ সবে ঔষধক দিএ,
 কতো কতো মৰি জাই কতো লোক জিএ ;

থানাৰ নিকটে বৰ ফাটক আচই,
 ইটাৰ চৌদিগে গৰ দেখি লাগে ভই।
 জিতো লোকে চোৰ খুন ডকাইতি কৰিচে,
 ভৰিত জিজিৰি পিন্ধি মাটিক কাটিচে।
 নগৰ উতৰ ফালে চাহাবৰ ঘৰ,
 থানে থানে পকি ঘৰ আচই বিস্তৰ,
 নগৰ পচিম ফালে ভৰলু নদি আচে,
 কাঠৰ পাতেৰে তাত দলঙ্গ বান্ধিচে।
 দলৰ আকাৰ দুয়ো পাৰে চাৰি খুঁটা,
 ইটাই নিৰ্মিয়া তাত দিচে এক ফুটা,
 ফুটাৰ মাজতে লোহা জিজিৰি লগাই,
 দুয়ো পাৰে খুঁটা মাৰি দিয়াচে পোতাই,
 তাৰ মাজে লোহাৰ ধৰনি সব দিচে,
 তলে ঢাম খুআইয়া দলঙ্গ বান্ধিচে ;
 ঘোঁৰা গৰু গলে খোজ তাত নবলই,
 দুয়ো ফালে চুটি বেৰা একো ন পৰই ;
 দুয়ো পাৰে সম তাৰ নাই বেচি কমি,
 আলাসতে আচে জেন বাহুলি ওলমি।
 কচাৰি ওচৰে দুই স্কুল আচই,
 অচমিয়া লোকে জাক বোলে বিতালই ;
 কম্পানি মহিনা দিয়া পণ্ডিত বখিচে,
 পৰ উপকাৰ কৰি লৰাক পৰ্হাইচে।
 মঠ মন্দিৰৰ পকি আচই জতেক,
 মই মুখে তাৰ কথা বৰ্ণিবো কতেক।
 এতেকে ধৰ্মিষ্ঠ নাহি ইংৰাজি সমান,
 পৰৰ কাৰনে কোনে কৰে এত মান।

জথা সাধ্য পদ মই কৰিলো বচনা,
 নিন্দা ন কৰিবা স্মৃতি জত বিগ্য জনা ;
 অতি মুৰ্খ সিন্ধু জানি দোসক খেমিবা,
 আপোনাৰ গুনে সবে সন্তোষ লভিবা !
 কুঁৱই গঁৱা খেল বুৰা গোহাঁই বংসব,
 এই নগৰৰ মধ্য দলঙ্গ পাবে ঘৰ
 প্ৰকাৰেই বুজিও কুলৰ পৰিচই,
 ধৰ্মকান্ত গোহাঁই এই নিবেদন কই।

জাত্ৰা কৰা কথা।

A Missionary Journal.

৯ বছৰ। নং ১। জাহ্নুআৰি, ১৮৫৪।

গুৱাহাটী নৱেম্বৰ ১৮ তাৰিখে তেজপুৰলৈ জাবৰ কাৰনে নাৱত উঠি উজাই আহি বৰ চাহাবৰ খাত পালত, নাৱৰিয়াবিলাকে ভাত খাবলৈ নাও চপালে। মই খাতৰ বঙ্গলাত ভোটৰ বজা আচে বুলি জানি, তেওঁক চাবলৈ তালৈ গৈ তেওঁক চিঠি লিখি বহি থকা পালোঁ। তেওঁ হলে এক বছৰ আগৈএ আপোনাৰ দেসত কিবা দাই কৰি দণ্ড পাম বুলি ভই লাগি, তাৰ পৰা পলাই আহি কম্পানিৰ দেসত আসই ললেহি। পাচে ভোটৰ জি প্ৰধান বজা লাচা নগৰত থাকে, তেওঁক ধৰিবলৈ ৫০০ মান চুটিয়া সৈন্তক পঠালে, কিন্তু সিহঁতে পৰ্বতৰ পৰা নামি আহি গেৰাজৰ দুআৰ মুখত কম্পানিৰ সৈন্তবিলাক দেখি ভই কৰি উভতি গুচি গল। কিন্তু পলাই অহা বজাই পুনৰাই আপোনাৰ দেসত জাবলৈ এতিয়ালৈকে সাহ নে পালে, প্ৰাই এক বছৰ গুৱাহাটীতে থাকিল। মই তেওঁৰ লগত কিছুমান কথা বতৰা হৈ বিদাই লৈ, পুনৰাই নাৱলৈ আহিলোঁ। সেই দিন তাৰ পৰা আহি গধূলি কুঁকজাত বলোঁহি। তাতে এটা বৰ নাম ঘৰ আৰু অনেক লোকো থাকে। সেইবিলাকৰ আগত আমাৰ ত্ৰান কৰ্তা প্ৰভুৰ কথা বুজাবলৈ জাবৰ মোৰ বৰ ইচ্ছা আছিল, কিন্তু বালি সবহ আৰু বাতিও হল, এই কাৰনে জাব নোআৰিলোঁ। ইয়াৰ পাচ দিন বৰাগি নামে এখান গাঁও পাই গধূলি তাতে থাকিলোঁ। কিন্তু সেই বাতিতে জাৰে বৰ টানকৈ ধৰিলে, প্ৰাই সৰিল বখা কৰিব নোআৰোঁ হেন দেখি মোৰ মনতে ভাবিলোঁ, এই দেসৰ জাব সহিবলৈ ইমান টান

হই যদি, তেন্তে উতৰ ফালে হিম দেসত থকা লোকবিলাকে কেনেকৈ এনে জাৰৰ পৰা ৰখা পাব ?

ৰাতিপুআ দেওবাৰ হল, আৰু ইশ্বৰৰ চাৰি আগ্যাব দৰে বিস্ৰাম কৰিলোঁ। পাচে ভাত পানি খাই বামত উঠি এটা নাম ঘৰলৈ গৈ, তাতে অনেক লোকবিলাকৰ লগত আমাৰ ত্ৰান কৰ্তা প্ৰভুৰ বিসয়ে কিছুমান কথা বাত্ৰা হলোঁ। কিন্তু সিহঁতে মোত কলে, বোলে, আমি বৰ গৰিব, আৰু একো নে জানোঁ, তেতিয়া মই সিহঁতত সুধিলোঁ, পৰলোকত তোমোলাকৰ পৰিত্ৰান হব নে ? তেতিয়া সিহঁতে কলে, তাক আমি কেনেকৈ কম ? মই কলোঁ, তোমোলাকৰ সেস গতি যদি ঠিকনা নাই, তেন্তে সকলো সংসই হৈ থাকিচে, আৰু তোমোলাক নিচই ছুথিয়া হই বুলি জানিচা। আৰু সুধিলোঁ, তোমোলাকে নো কাক চিন্তা কৰিচা ? সিবিলাকে বোলে, পৰম ইশ্বৰক। মই কলোঁ, সেয়ে হলে ভাল, পৰম ইশ্বৰক চিন্তিবৰ উচিত ; তেন্তে তেওঁ তোমোলাকৰ চিন্তা গ্ৰহন কৰিচে নে, নাই কৰা ইয়াৰ কোনো প্ৰমান পাইচা নে ? সিহঁতে কলে, তেওঁ গ্ৰহন কৰিচে বুলি আমি আসা কৰিচোঁ, তথাপি তাৰ একো প্ৰমান এতিয়ালৈকে দেখা ন গল, আমাৰ ছুথ গুচা নাই, আৰু পাপি স্বভাও গুচা নাই। তাতে মই কলোঁ, বন্ধুসকল, তেনেহলে মই জানিচোঁ, তোমোলাকৰ প্ৰাৰ্থনা ইশ্বৰে শুনো নাই ; শুনো হলে তোমালোকৰ পাপৰ ভাৰ গুচাৰ প্ৰমান পালাহেঁতেন। বাক, তোমালোকে যদি কোনো চাহাবত কিবা কথা সুধি সুধি থকাত, তেওঁ বিমুখ হৈ একো উতৰ নি দিএ, তেন্তে কি বুলিবা ? চাহাবে বেজাৰ পাই আমাৰ কথা নু শূনে, এনেকৈ বুলিবা ন হই নে ? সেই ৰূপে তোমোলাকেও দিনে দিনে অনেক বচৰৰ পৰা ইশ্বৰৰ নাম ভজিলা, তথাপি এতিয়ালৈকে এটি পাপ খেমা হল বুলি কব নোআৰা, আৰু তাৰ একো প্ৰমান নাই। পৰম ইশ্বৰে নিচই বেজাৰ হৈ তোমালোকৰ পাপ পৰ্বতৰ সমান ডাঙ্গৰ হোআত তেঁও অহিত হৈচে, তেনেহলে আমি কি কৰিম ? মই

উতৰ দি কলোঁ, প্ৰাচিত হব লাগে, প্ৰাচিত নহলে ন হই, তাত বাজে আৰু উপাই নাই। সিহঁতে সুধিলে, কি নো প্ৰাচিত হব লাগে ? মই কলোঁ, কোনো মানুহে যদি এস ৰূপ ধাৰ কৰে, তেন্তে তাক সৃজিবলৈ এস ৰূপ লাগে, তাতকৈ কম হলে ধাৰ মাৰিব নোআৰে। সেই ৰূপে পাপৰ বেচ ছুথ, আৰু জিমান পাপ থাকে, তাৰ প্ৰাচিতৰ নিমিতে সেই মান ছুথ লাগে, সিহঁতে বুলিলে, অহ, এনে কথা বৰ আচৰ্জ, আমাৰ পাপ অসিমা, আৰু এইমান ছুথ কোনে সহিব পাৰে ? মানুহবিলাকৰ মাজত কোনেও ভুঞ্জিব নোআৰে বুলি কলোঁ, আৰু ইশ্বৰে উপাই নি দিলে আমি সকলো অনন্ত কাল নৰক জাতনা ভুঞ্জিলোঁ-হেঁতেন। সিহঁতে সুধিলে, ইশ্বৰে নো কি উপাই কৰিলে, তাক আমি শূনা নাই। মই কলোঁ, হাই হাই, এনে সুভ বাত্ৰা তোমালোকৰ কানত ন পৰিল নে ? মই হলে তাক নু শুনিলে একো আসা নো হোআকৈ এতিয়ালৈকে একাৰতে ফুৰি থাকিলোঁহেঁতেন। পাপৰ পৰা উদ্ধাৰিবলৈ মানুহবিলাকৰ মাজত উপাই নাই দেখি, পৰম ইশ্বৰে অনুগ্ৰহ কৰি আপোনাৰ পুত্ৰক এই প্ৰিথিবিলৈ পঠালে ; তেওঁ আমাৰ সকলোৰে পাপৰ ভাৰ লৈ আমাৰ সলনি হৈ, পেৰেঙ্গনিত আপোনাৰ প্ৰান তিয়াগ কৰিলে। তেওঁ সামান্য ৰূপে মৰিল, এনে ন হই, অসিমা ছুথ খাইহে মৰিল, এই কাৰনে তেওঁৰ মৰনত পাপি লোকৰ জামিন হোআ হেন দেখা গল। আৰু এনে প্ৰাচিতত পৰম ইশ্বৰো সন্তুষ্ট হ'ল, আৰু তেওঁৰ দোআৰাই আমাৰ প্ৰাৰ্থনাও শুনিব বুলি আমি ঠিককৈ জানিচোঁ। তথাপি প্ৰাৰ্থনা কৰোঁতে তেওঁৰ পুত্ৰৰ নাম সদাই লব লাগে, ন ললে ইশ্বৰে সন্তুষ্ট হওক চাৰি বিতুষ্টহে হব ; কিয়নো আপোনাৰ পুত্ৰত বিশ্বাস কৰিবলৈ সেই নাম পৰম ইশ্বৰে দিলে, তাকে ন ললে কোনো ৰূপে তেওঁৰ অনুগ্ৰহ পাব নোআৰা। সিহঁতে সুধিলে, বোলে, ইশ্বৰৰ পুত্ৰৰ নাম লৈ প্ৰাৰ্থনা কৰিলে, পাপ খেমা হোআৰ প্ৰমান পোআ জাই নে ? মই কলোঁ হই, কিন্তু আমি তেওঁৰ আগত সকলো পাপ সৈ কাৰ্হি অকপট মনেৰে

পৰম ইশ্বৰৰ পুত্ৰৰ মৰনত আশ্ৰই লব লাগে, তেহে আমাৰ পাপ খেমা হোআৰ নিচই প্ৰমান পাম; আৰু বিদয়তে সকলো পাপ দমন কৰিবলৈ সক্তিমন্ত উতপতি হব। তেতিয়া সিবিলাকে বৰ মন দি মোলৈ একে ঠাৰে চাই, আৰু সুধিলে, ইশ্বৰৰ পুত্ৰত আশ্ৰই ললতেই আমাৰ আগলৈ গতি কি হ'ব, তাক আমি জানিব পাৰিম নে? তেতিয়া মই সিহঁতক উত্তৰ দি কলৌ, হই জানিব পাৰিবা। পৰম ইশ্বৰ তুষ্ট হলে আমাৰ মনত সান্ত্বনাৰে ভৰাই দি দ্ৰিচ ভাৰসা কৰাব, আৰু তাতকৈও মৰনৰ ভই গুচিব, ভই কৰোক চাৰি সান্ত্বনাহে পাব; কিয়নো পৰম ইশ্বৰে দণ্ডৰ আগ্য নো হোআকৈ আসা ভাৰসা সদায় মনতে দিছে, ইয়াক ঠিককৈ জানিব পাৰে। ইশ্বৰ আৰু মানুহবিলাকৰ মাজত সেই পুত্ৰ সমজুআৰ বিসইৰ অধিকাৰ হল, আৰু তেওঁত বিশ্বাস কৰাবিলাকক ইশ্বৰে সৈতে নিচই মিল কৰিব। এই কথা শুনি সিবিলাকে ইটে সিটৰ মুখলৈ চাই বুলিলে, বোলে, এয়ে বৰ চিকন কথা। পাচে সিহঁতে আকও মোত সুধিলে, এই সকল কথা কোন সাক্ষ্যত লিখিছে? তেতিয়া মই কলৌ, ইশ্বৰে ধৰম সাক্ষ্যত লিখিছে, তাকে পহিলে জানিব পাৰে, অৰ্থাত কি কপে পাপৰ কাৰণ পৰম ইশ্বৰৰ ক্ৰোধ লোকবিলাকৰ ওপৰত লাগিল, আৰু সেই ক্ৰোধ গুচাবলৈ তেওঁ আপোন পুত্ৰক পাপি লোকৰ কাৰনে প্ৰিথিবলৈ পঠাই তেওঁৰ তেজেৰে পাপৰ প্ৰাচিত কৰিলে, আৰু কি কপে তেওঁ তিন দিনৰ দিনা মৈদামৰ পৰা উঠি, ইশ্বৰৰ ওচৰলৈ উভতি গ'ল, আৰু সেসৰ দিনা তেওঁ তেজস্বি মহিমাৰে পুনৰাই এই প্ৰিথিবিত লোকবিলাকৰ সোধ কৰিবলৈ আহিব, এই সকল কথা তাতে লিখা আছে, তাকে পহিলে প্ৰকাস কপে জানিব পাৰিবা। এনে কথা কৈ বিদাই লৈ উভতি আহিলোঁ।

সোম বাৰ বাতি পুআ নাও মেলি উজাই আহি গধূলি মঙ্গলদৈৰ ঘাট পাই তাতে নাও বাখিলোঁ। ঘাটৰ পৰা জিলালৈ এক ঘণ্টামান বাট জাব লাগে, সেই কাৰনে মই জোআ নাই। পাঁচ জন চাহাব

লোক গোট খাইছিল, এজন পাছৰি চাহাব, মেম চাহাব, আৰু দুই জন বাবাও আছিল। মেম চাহাবৰ কিছুমান বেমাৰ হোআতে নদিত হেৰা খাবলৈ গৈছিল, আৰু উইলমত চাহাব, তেওঁৰ মেম চাহাবে সৈতে কলিকতাৰ পৰা নাজিৰালৈ এখান বজৰাত চাহ কম্পানিৰ বিসই লবলৈ আহিছে। আৰু দিবুৰ গবৰ পৰা জেঙ্কিঞ্চ চাহাবে ভতিয়াই আহিছে, কাৰন তেওঁৰ মেম চাহাবক কলিকতালৈ ভাপ জাহাজত পঠাইছিল, কিন্তু জাহাজত জাঁওতে কোনো কাৰনে তেওঁৰ গিয়ান হিন হোআ হেতুকে আৰু জাব নোআৰে বুলি জাহাজৰ অধিকাৰে তেওঁক ঢাকাত এৰি গল, তেওঁকে দেখিবলৈ চাহাবে ভতিয়াই গৈছে। তেওঁৰ বদলি পিটাৰ চাহাব তেওঁৰ মেম চাহাব আৰু এটি বাবাই সৈতে কলিকতাৰ পৰা আহিছিল। পাচে তেওঁৰ মেমৰ বাটত আহোঁতে কিবা বেমাৰ হৈ মঙ্গলদৈ পাঁওতেই মৰিল। তেওঁৰ মৰা স কবৰ দিবৰ কাৰনে গোআহাটি ভতিয়াই নি তাতে কবৰ দি পুনৰাই উজাই আহিল। আৰু তেজপুৰৰ কলেজৰ চাহাবে দৰঙ্গ জিলাৰ কপিত মাটি নদিএ নষ্ট কৰাৰ কাৰনে তাকে কি কপে ভেঁতি বাখিম বুলি চাবলৈ জাঁওতে গধূলি হোআৰ কাৰনে এই বাতি হাৰঞ্চ চাহাবৰ বঙ্গলাতে থাকিল। মই হলে বামলৈ উঠি এজুম ডোম মানুহক বহি থাকিবৰ দেখি সিহঁতৰ ওচৰলৈ গৈ সুধিলোঁ, তহঁতে ইয়াত কি কৰিচা? সিহঁতে কলে আমি কানি খাইচোঁ। মই কলৌ, অহ কানি খাইচা, সেয়ে তোমালোকৰ সত্ৰহে; অনেক অনেক মানুহক নষ্ট কৰিলে, ইয়াক তহঁতে নে জানিলি নে? সিহঁতে বোলে, হই, এই সকল আমি জানোঁ, তথাপি কি কৰিম? এৰিব নোআৰোঁ, খোআ সহজ, কানিএ সৰুতকৈ টানিছে। জেতিয়া কানি খাবলৈ পাঁও তেতিয়াহে লৰা তিবোতা আদি কৰি সকলোকে আলাপ প্ৰতি কৰোঁ; কিন্তু কানি নে খালে সকলোকে একো মূল্য হেন নে দেখোঁ, কেৱল মাটিৰ নিচিনা মানোঁ। কম্পানিৰ দিনৰ পূৰ্বে প্ৰাই কোনে নে খাইছিল, এতিয়া হলে প্ৰাই সকলোএ

কানি খাই, আৰু লোকবিলাকৰ প্ৰান হিন হ'ল। মই সিহঁতত কলৌ। এই সত্ৰ বৰ সৰু আৰু অচমিয়াবিলাকক সিন্ধে বন্দী কৰিছে, তথাপি দমন কৰিলে কৰিব পাৰে। প্ৰথমতে সেই সত্ৰই দুই এক মাহ মানলৈকে বৰকৈ জুখ কৰিব; কি জানি কানিয়াবিলাকে বুলিব, হাই হাই, কেনেকৈ থাকিম, আমি হলে সকলো নিচই নষ্ট হ'ম। এনে সত্ৰক কোনেও সহিব নোআবে, কিন্তু ক্ৰমে ক্ৰমে যদি খেদি দি থাকে, তেন্তে তাৰ বল কমি জাব, পাচত নিচই ঘাটি কৰা হ'ব। সিহঁতে কিছু সন্মত হোআ জেন দেখি, মই আৰু কথা কলৌ, তহঁতৰ সন্তানবিলাকে যদি সেই সত্ৰক কেতিয়াও নো চোএ, তেন্তে কোনো ৰূপে দুই এক পুৰুষ হলে তাক দেসৰ পৰা খেদোআ হ'ব; এই সকলোকে কৈ নাৱলৈ আহিলোঁ।

বুধ বাৰ গধূলি এটা ঘাট পাই তাতে ৰাতি ৰলোঁ। সেই ঘাটতে মাচ কিনিবৰ নিমিত্তে দুই তিনি দিনমান বাটৰ পৰা অহা তিনি কুৰিমান কচাৰি লোকক তাতে লগ পালোঁ। সিহঁতে কাতি মাহৰ পৰা বহাগলৈকে অহা জোআ কৰি তিনি চাৰি কুৰিমান লোক এই ঠাইতে থাকে। সিহঁতে ডোম লোকৰ পৰা কেঁচা মাচ কিনি বদত স্কুআই আপোন আপোন গাঁৱলৈ নি কোনোটোৰ তাৰে লা সলাই, পাচে সেই লা আনি কেঁয়াবিলাকত বেচি ধন পাই, সেই ধন আনি খাজনা সোধাই, আৰু কোনোবোৰে হলে আপোনাৰ লৰা তিবোতাই সৈতে ঘৰতে খাই। এতিয়া হলে সিহঁতে মাচ পোআ নাই, সূখা হাতে ঘৰলৈ উভতি জাব লাগিব বুলি কলে। কচাৰি লোক হলে অগিয়ানি আৰু মহাজনবিলাকেও সিহঁতক বৰকৈ ঠগাই বুলি সুনীচোঁ। কম্পানিএ যদি সিহঁতলৈ অনুগ্ৰহ কৰি সিবিলাকৰ মাজত ইস্কুল পাতে, তেন্তে দুই এক বছৰতে সিবিলাক বৰ উত্তম লোক হ'ব পাৰে।

সিদ্ধি পৰ্বত এৰি আহি ৰাতি পুআই উজাই জাঁওতে এটা ওখ গৰাৰ ওপৰত বহি থকা এটা বৰ ডাঙ্গৰ বাঘ দেখিলোঁ। সি মানুহৰ মাত সুনী মুৰ দাঙ্গি দাঙ্গি চাই গোটা চাৰেক মানুহক দেখি, ভই

পাই মাটিত পেট পেলাই তাতে থাকিল। আমি তাৰ পৰা গুচি আহিলোঁ; পাচে আহি আহি তেজপুৰৰ পৰ্বত মখা দেখা পালোঁ। সেই পৰ্বত দুবৈৰ পৰা দেখিবলৈ সুন্দৰ, কিন্তু তাৰ ওচৰলৈ আহি নিবাসি লোক নিচই তাকৰ হেন দেখিলোঁ। ইয়াত চাবলৈ জি জি বস্ত্ৰ আছে, তাৰ সকলোৰ মাজত শ্ৰীজুত মাৰ্তিন চাহাবৰ বৰ গচৰ এঁঠা বনোআ কলক আচৰিত হেন দেখিলোঁ। সেই এঁঠা কি ৰূপে বনাইছে, তাকে কিছুমান তলত লিখা হৈছে। সেই এঁঠা দুই তিনি দিনমান বাটৰ অন্তৰ এখান জাৰণিৰ পৰা গাঁৱলিয়া মানুহবিলাকে বেচিবগৈ প্ৰতিজনে একে বেলিএ ত্ৰিচ সেৰ মান আনে। তাৰ দাম মোনত দুই টকা চাৰি অনা। এঁঠা কৰোআ বকচিএ সিহঁতৰ পৰা কিনি পুখুৰিৰ নিচিনা মাটিত পুতি বৰ একোটা পেৰাত থই। আৰু সেই পেৰাৰ তলত এঁঠাৰ পানি জাবলৈ দুই তিনিটা মান বাট পেচ দি ৰাখে। পাচে জিমান এঁঠা সেইমান পানি তাতে মিহলি কৰে; কাৰণ পানি নিদিলে এঁঠা গোট নে খাই আৰু পগাই বনাব নোআবে। পাচে চাৰি পাঁচ দিনৰ মুৰত এঁঠা নিৰ্মল হৈ পানিৰ ওপৰত উপঙ্গিলে তেতিয়া পেৰাৰ তলত থকা সেই পেচ খুলি দিলে, পানিবোৰ জাই, এঁঠাবোৰ থাকে। পাচে তাৰ পৰা তুলি আনি লোৰ বৰ থালিত দুই তিনি ঘণ্টামান পগাই। জেতিয়া সেই এঁঠা সিজ, তেতিয়া থালিৰ পৰা এডাল মাৰিৰ মুৰত থকা তিনিটা লোৰ কাঁইটেৰে খোচ মাৰি মাৰি উলিয়াই। ইটা বনোআৰ নিচিনা দিঘলে দুই হাত, পথালি এক হাত, ইমান ডাঙ্গৰ এখন খৰমাত ভৰাই। পাচে খৰমাৰ তলে ওপৰে তাৰ সমানে লোৰ দুই চতা পাত দি পাচে চেপা পেচৰ তাতে সুমাই দি পেচ দুই মানুহে ঘুৰাই এক ঘণ্টামান তাতে ৰাখে। পাচে জেতিয়া এঁঠা গোট খাই, আৰু তাৰ পানি ওলাই, তেতিয়া তাৰ পৰা উলিয়াই সমানে জুখি কৰতেৰে মাজতে কাতি চাৰি চুকিয়া দুইখন কৰি বদত থই। পাচে আৰুও তেল পেৰা সালৰ নিচিনা এক জন্তত

সুমাই দি এক বাতি চোঁপি পানি ওলাব দিএ। পাচে তাৰ পৰা উলিয়াই আকও বৰ খালিত পানি দি ছই তিনি ঘণ্টামান সিজাই থাকে। জেতিয়া হব তেতিয়া আকও সেই চেপা জন্তত একদিন এক বাতি চেপে। পাচে তাৰ পৰা উলিয়াই ওপৰত চুন লিপি বদত সুকাবলৈ দিএ; জেতিয়া সুকাই তেতিয়া চন্দুকে পতি পাঁচ মোনকৈ ভৰাই বিলাত দেসলৈ পঠাই। গল সনে চাৰি স মোন মান পঠাইছিল। আক তাৰে পৰা অনেক লাভ পালে বুলি সুনিলোঁ। এই বচবত বাৰ স মোন মান পঠাব বুলি সুনিচোঁ। বিলাতৰ কাৰিকৰবিলাকে তাকে কিনি সেই এঁঠাৰে জুতা পা ধোয়া চৰিয়া আৰু প্ৰাণ বন্ধা কৰা সৰু সৰু নাও তুমি অনেক বকমৰ কাপৰ পালঙ্গ আৰু লৰাই ওমলা অনেক বকমৰ বস্তু বনাই। সিবিলাকেও তাৰে দোআৰাই অনেক লাভ পাইচে।

ক. ভ.

১৭ আঘোন, সন ১৮৫৩।

অচমিয়া ভাষা।

On the Assamese Language.

২ বচৰ। নম্বৰ ২। ফেব্ৰুৱাৰি, ১৮৫৪।

এতিয়া আমি অচমিয়া ভাষাৰ বিষয়ে প্ৰস্তাব কৰোঁ, ভাৰত বৰ্ষত জিমান চলিত ভাষা আছে তাৰ প্ৰাই আটায়েই সংস্কৃত ভাষাৰ ঠাল, অৰ্থাৎ সকলোৰে সংস্কৃত ভাষা মূল। আৰু অচমিয়া ভাষাও ইবিলাকৰ নিচিনা সংস্কৃতৰ এটা ঠাল। কিন্তু অনেক লোকে সংস্কৃতনো অচমিয়া ভাষাৰ কেনেকৈ মূল হই তাক সুধিব পাৰে, এতেকে আমি তাক ভাগি কওঁ।

সংস্কৃত অতি প্ৰাচীন আৰু উৎকৃষ্ট ভাষা, অতি পুৰণি কালৰে পৰা প্ৰধান প্ৰধান পণ্ডিত সকলে এই ভাষাৰে নানা বিষয়ক পুথি লিখি, ইয়াক প্ৰিথিবিৰ মাজত এক অপূৰ্ব আৰু বিতোপন ভাষা কৰিচে। এনে অভিপ্ৰাই বা বস্তু এই নাই জে ইয়াত সুন্দৰে প্ৰকাশিব নোআৰি; এই ভাষাত এনে একোখন সুন্দৰ সুন্দৰ পুথি আছে জে তাক পহিলে মন প্ৰফুল আৰু গিয়ান উদই হই। অঙ্ক, জ্যোতিষ, সাহিত্য সাম্ভৰ পুথি ইয়াত অনেক আছে। শুনা গৈচে পুৰণি গ্ৰিক দেসৰ লোক সকলে ভাৰত বৰ্ষৰ পৰা জ্যোতিষ আৰু অঙ্কবিজ্ঞা বিষয়ক অনেক কথা নিচে। পছ বচনাত সংস্কৃত ভাষা অতি অপূৰ্ব, মহাত্মা মৰ উলিয়ম জোন্স চাহাবে সংস্কৃত ভাষাৰ পছৰ পুথি পহি পৰম হৰ্ম পাই ইয়াক এক আচৰিত আৰু বিতোপন ভাষা বুলি কৈচে। সংস্কৃত কবি সকলে আদি বস, কৰুনা বস, হাম্ভ বস, সান্তি বস, বিব বস, অদ্ভুত বস সকলোকে সুন্দৰ ৰূপে বৰ্ণনা কৰিব পাৰিছিল। কিন্তু আদি আৰু সান্তি

বসত বিসেস পাৰ্গত আছিল। পদ্ম বচনাত কবি সকলে জেনে নিপুনতা দেখুআই গৈচে তাক লিখা অত্যন্ত বিস্তৰ, এতেকে তাক এৰিলোঁ। সংস্কৃত ভাসাত পদ পুথি সবহ, গদ্য পুথি তাকৰ।

ভাৰত বৰ্ষৰ পণ্ডিত সকলে সংস্কৃতক “দেবভাসা” বুলি কই, আৰু এতেকে ইয়াৰ লোক সকলে আগৰ কালত ইয়াৰে কথা বাত্ৰা কৈছিল আৰু পুথি লিখিছিল বুলি জনা জাই; কিন্তু এতিয়া ই কথা বাত্ৰা কোআত বেৰহাৰ নাই, কেৱল পৰীতহে বেৰহাৰ আছে। ইউৰপৰ পণ্ডিত সকলে লিখিচে, সংস্কৃত ভাসা ইৰান নামে এক দেশৰ লোক সকলৰ ভাসা আছিল, সিহঁতেই মাজে মাজে ভাৰত বৰ্ষ আৰু জাৰ্মানি, গ্ৰিক, ৰোম প্ৰভৃতি দেশলৈ গৈ বাস কৰি এই ভাসা প্ৰচাৰ কৰিলে। কিন্তু এতিয়া এই সকলো এনে বেলেগ হৈচে গুৰিত একে ভাসা থকা বুলিবই নোআৰি। সেই সকল লোকৰ সন্তান সন্ততি ক্ৰমে বাহিলত নানা ঠাইলৈ গৈ নানাবিধ ভাসা সৃষ্টি কৰিলে। অৰ্থাত হিন্দুস্থানি, বঙ্গালি, অচমিয়া উৰিয়া মহাৰাষ্ট্ৰ প্ৰভৃতি ভাসা কৰিলে। সংস্কৃত ভাষা সিকাত আমাৰ পথ্যে অনেক উপকাৰ হই। ইয়াক সিকিলে পূৰ্ব কালৰ হিন্দু সকলৰ ধৰ্ম, নিতি, আচাৰ বেৰহাৰ জানিব পাৰি, আৰু অচমিয়া ভাসাকো শূৰনি কৰিব পাৰি, কিয়নো ই তাৰ ঠাল।

অচমিয়া ভাসাও সংস্কৃতৰ এটা ঠাল ইয়াক নিসংসয়ে জনা গল। এতেকে তাৰ কথা কিছুমান লিখোঁ। অচমিয়া ভাসা এতিয়া এনে ছৰাৰস্থাত আছে যে তাৰ বিসয়ক প্ৰস্তাৱ লিখা আমাৰ নিচিনা অদূৰদৰ্শি মানুহৰ সমন্ধে অতি কঠিন। কোনো কোনো লোকে এনে ভাবিবও পাৰে অচমিয়া ভাসা বঙ্গালি ভাসাৰ পৰা ওলাইচে। কিন্তু এনে চিন্তা কৰা অতি অমূলক। সিহঁত দুইবো পৰস্পৰ জি মিল আছে সি কেৱল দুইও সংস্কৃতৰ ঠাল হোআ দেখিহে হৈচে, নতুবা আন কাৰন নাই। অকল বঙ্গালিও নহই, সংস্কৃতৰ জি আন এটা ঠাল উৰিয়া ভাসা, সি বঙ্গাল দেশৰো

সিফাল অচম দেশৰ পৰাও অনেক দূৰৈ, তাৰো সবহ কথা অচমিয়াই সৈতে মিলে। জি সকল কথা তলত লিখা গল, সি বঙ্গালিতকৈও উৰিয়াই সৈতে বেচি সমন্ধ ৰাখে। ইয়াত জি সকল বঙ্গালি কথাৰ দ্ৰিষ্টান্ত লিখা গল, সি প্ৰাই কলিকতাৰ ফালৰহে। জদি অচমিয়াক বঙ্গালি ভাসাৰ পৰা ওলোআ কোনো লোকে কই, তেন্তে এই সকল কথাৰ মিল দেখি উৰিয়াৰ পৰাও ওলোআ বুলিব পাৰি। জদি কোনোএ কই বঙ্গাল দেশ অচম দেশৰ ওচৰ, এতেকে তাৰ পৰা ওলোআহে সম্ভৱ হই, তাত আমাৰ উতৰ এই, সি কথা অতি অমূলক, অচমিয়া ভাসা সংস্কৃতৰ ঠাল হোআৰ নিমিত্তে তাৰ আন আন ঠালে সৈতে অৱশ্যে মিল থাকিব। অচম দেশৰ চাৰিও ফালে পৰ্বতীয়া জাতিবিলাক থকাৰ নিমিত্তে সিহঁতৰো অনেক কথা ইয়াত সোমাইচে। বিসেসকৈ আহোমে অচম দেশক জয় কৰি লোআত হেজাৰে হেজাৰে আহোমবিলাক আপোন দেশৰ পৰা আহিলত সিহঁতৰো অনেক কথা অচমিয়াৰ মাজত সোমাইচে। সিহঁত আহিবৰ দিনৰে পৰা অচমিয়া কথাৰ উচাৰনৰো অনেক বিক্ৰিতি পালে।

অচমিয়া আৰু উৰিয়া কথাৰ মাজত জিবিলাক ইটে সিটে মিল আছে, তাৰ গোটাচাৰেক লিখা গৈচে।

অচমিয়া	উৰিয়া	বঙ্গালি
গচ	গচ	গাচ
পুখুৰি	পুখুৰি	পুকুৰ, পুষ্কৰ্ণি
ঔ (টেঙ্গা)	ঔ	চাল্‌তে
পিক্কি	পিক্কি	পবে
খৰ	খৰা	বঙ্গুৰ
বুলিলে	বুলিলে	বল্‌লে
তল	তল	তলায় নিচে
কেবেলা	কলবা	উচ্ছে

বাট	বাট	পথ বাস্তা
বুলি	বুলি	বলিয়া
কবিলন্ত	কবিলন্ত	কবিল, কল্লে
খাইলন্ত	খাইলন্ত	খাইল, খেলে
ইত্যাদি	ইত্যাদি	
খংকাৰ	খংকাৰ	গয়েৰ
মাই	মাই	মামি
থিয় হই	থিয়া হই	দাঁড়িয়ে

ক্রমসঃ প্রকাশ্য ।

এজন অচমিরা লোক ।

৫ জানুৱাৰি কলিকতা ১৮৫৪

কিৰ্তন কৰাৰ কথা ।

A Missionary Journal.

৯ বছৰ । নম্বৰ ৩ । মাৰ্চ, ১৮৫৪ ।

নবেম্বৰৰ ১০ তাৰিখে আমি তেজপুৰৰ উত্তৰ পশ্চিম চুকে থকা গাঁওবিলাকৰ মানুহৰ মাজত প্রভু যিচু খ্ৰিষ্টৰ সুভ বাত্ৰাৰ কথা কিৰ্তন কৰিবৰ মনেৰে জাত্ৰা কৰিলোঁ। তাৰে কোনো কোনো ঘটনা লিখিবৰ ইচ্ছা হোআত সংক্ষেপে লিখি জনাব খুজিলোঁ। সেই সকল কথা মোৰ বিবৰনৰ পুথিত লিখিবলৈ নো হোআত জি জি কথা মনেৰে ভাৱনা কৰি সোঁতৰনত আহিছে, তাকেহে তলত লিখিলোঁ।

প্রথমে আমি গৈ মৰপি মৌজাৰ নাম ঘৰত ছ বাতি বুলোঁ। তাতে ব্ৰহ্মা, বিষ্ণু, আৰু গোবিন্দ, এই তিনি মূৰ্তি আছে। এটা কাঠৰ, দুটা পিতলৰ বা কাঁহৰ; তাক কাপৰেৰে ঢাকি থোআত ভালকৈ দেখিবলৈ ন হ'ল। তাত থাকোঁতে এদিনা বাতি পুআতে সাত কি আঠ বজাৰ সময়ত, মই চাউল সিজাই নাম ঘৰৰ পিৰালিত থিয় হৈ আচিলোঁ, চাহাবে হাজিৰি খাইছিল। এনে সময়তে এটা গনক মানুহে আহি মোক সুধিলে, বোলে, চাহাব ইয়ালৈ কিয় আহিছে? মই কলোঁ, বোলোঁ, চাহাবে তোমালোকৰ আগত সত্য পৰম ইশ্বৰৰ কথা কিৰ্তন কৰিবলৈ আহিছে। তাতে সি উত্তৰ দিলে, বোলে, আমাৰ জানো পৰম ইশ্বৰ নাই? মই বুলিলোঁ, তোমালোকৰ পৰম ইশ্বৰ হোআ হলে তোমালোকে সিল, কাঠ এইবিলাকৰ মূৰ্তি সাজি তাৰ আগত আঠ পাৰি সেৱা কিয় কৰিবা? সেই ঠাইতে নাম ঘৰৰ পানি পোতাৰ কআত, চাহাবৰ মচালচিএ

মলা ধপাত ছপি হোঁকাটো ওলোমাই থৈছিলে; সেই গনক মানুহটে তাকে চুই বুলিলে, আমি এই হোঁকাটোকে ইশ্বৰ বুলি মানিচোঁ। তুমি কি আমাক এক নতুন ইশ্বৰক চিনাবলৈ আহিচানে? আমি তাক নে মানোঁ, হোঁকাটোকেই মানিম। পাচে মই কলোঁ, জদি তুমি হোঁকাটোকে ইশ্বৰ বুলিচা, তেন্তে কাঠ পিতলৰ মূৰ্তি সাজি নাম ঘৰত থৈ সিবিলাকক সেৱা কৰা কিয়? হোঁকাটো থৈ তাকেই সেৱা কৰিব লাগিছিল। তাৰ দুদিনৰ পাচে আমাৰ তাম্বু ঘৰ তুলি সেই ঠাইৰ পৰা অলপ নিলগত বলোঁ। ১৫ দিন মান সেই ঠাইত থাকি, তাত থকা সকলো গাঁৱৰ ঘৰে ঘৰে গৈ ত্ৰান কৰ্তাৰ কথা কিতৰন কৰিলোঁ। জিবিলাকে সত্য ধৰ্ম আৰু ত্ৰান কৰ্তা যিচু খ্ৰিষ্টৰ কথা সত্য বুলি মানি সৈ কৰে, এনে অনেক মানুহক লগ পালোঁ। আমি এদিন দিপুতাৰ আলি বন্ধা চাৰি স কি পাঁচ স মানুহৰ আগত প্ৰভু যিচু খ্ৰিষ্টৰ কথা কিতৰন কৰিলোঁ। আৰু আমি তিনিটা মান গিত গাই শুনালোঁ, তাতে অনেকে মন দি শুনিলে; আৰু অনেকে আহি আমাৰ পৰা ধৰ্ম সাস্ত্ৰৰ পুথি খুজি খুজি নিলে।

সেই মৌজাত থাকোঁতেই এজন গবৰ্ণমেণ্টৰ ইঞ্চুল পণ্ডিতে আহি মই চাউল সিজোআ ঠাইৰ কিছু দূৰৈত থিয় হলহি। তেওঁ বামুন আছিল, ক্ৰমে ক্ৰমে মই তেওঁৰে সৈতে ধৰ্মৰ কথা আবন্তন কৰিলত তেওঁ কলে, বোলে, আন আন মানুহে সেই ধৰ্ম ললে আমিও লম। আৰু আন এদিনা কলে, বোলে কম্পানিয়ে যদি ছকুম দিএ, তেন্তে আমি আটায়ে খ্ৰিষ্টিয়ান হম। হাই, হাই, দেখাচোন, কিমান মানুহে আন লোকলৈ বাট চাই আপোনাৰ জিৱৰ পৰিত্ৰান হেৰুৱাবলৈ কাৰ্য্য কৰিছে।

আৰু এদিনা আমি ডেকা চুবুৰিৰ গাঁৱৰ ফাললৈ কিতৰন কৰিবলৈ গলোঁ, সেই গাঁৱত গোপাল ঠাকুৰৰ মূৰ্তি থকা এটা নাম ঘৰ আছিল; সেই ঘৰতে বামুন পোবোহিত, আৰু গোসাঁই কেই জন মানেও হোম জঁগ্য আদি কৰম কৰিছিল। এনেতে আমি সেই ঠাইত

গৈ ওলালোঁ, সিবিলাকে আমাক নাম ঘৰত বহিবলৈ দিয়াত, মূৰ্তি থকা পোনে মুখা মুখিকৈ ছুআৰ মুখতে বহিলোঁ, আমি সিবিলাকত শুধিলোঁ, তোমালোকে কি কৰিচাইক? সিবিলাকে কলে, আমি ইশ্বৰলৈ বস্তু উচৰ্গিচোঁ। আমি শুধিলোঁ, ইশ্বৰ দ্ৰিস্ত নে অদ্ৰিস্ত। সিবিলাকে কলে অদ্ৰিস্ত। আমি কলোঁ, হই এয়ে সত্য কথা। তেওঁ অদ্ৰিস্ত, তেওঁক কোনেও দেখা নাই, কিন্তু তেওঁ সকলোকে দেখে; তেওঁৰ আগত সকলো দ্ৰিস্ত; জদি তেওঁ অদ্ৰিস্ত অৰ্থাত তেওঁক কোনেও দেখা নে পাই আৰু দেখাও নাই; তেন্তে তেওঁৰ আকাৰ এনে বা তেনে হই, এই বুলি তেওঁৰ মূৰ্তি কেনেকৈ সাজিচা? সিবিলাকে কলে, বোলে আমি মূৰ্তিৰ আগত নি দিয়াকৈ আৰু আগত সেৱা ন কৰি কেনেকৈ ইশ্বৰক সেৱা কৰিম? পাচে আমি কলোঁ, বোলোঁ, দেখা ইশ্বৰে তোমাৰ আত্মা, মন, কান, চকু, নাক সকলোকে সজিছে। সিবিলাকে কলে, হই। বাক জি জনে তোমাক শুনিবলৈ কান সজিলে, তেওঁ নো তোমাৰ কথা নু শুনিব নে। জি জনে তোমাৰ বুজিবলৈ গিয়ান দিছে, তেওঁ নো তোমাৰ কথা নে জানিব নে? জি জনে তোমাৰ চকু সজিলে তুমি তেওঁলৈ কি কি কৰিচা, তাক নো নে দেখিব নে? তুমি জে কাঠৰ মূৰ্তি সাজি অপ্ৰানি বস্তুৰ আগত ইশ্বৰ বুলি সেৱা কৰিচা।

পাচে আমি আকও কলোঁ, জি জনে স্বৰ্গ মৰ্ত্য পাতাল আদি কৰি তিনিও ভুবনক সজিছে, এনে জি সৰ্বসক্তিমন্ত ইশ্বৰ, তুমি তেওঁৰ স্ৰজা বস্তুৰপৰা এডোখৰ নকচা কাটি, ইশ্বৰ ইয়াতে নিবাস কৰিব বুলি আমাৰ নৈবেদ্যৰ ত্ৰান লব বুলি ভাবিচা নে? গোটেই খন জগত তেওঁৰ ন হই নে? তেওঁৰ থকা ঠাই নাই নে? তেওঁ এনে কুচিত মূৰ্তিত থাকিব নে? আৰু জি জনে আমি অধম মনুষ্য সুখে খাই লৈ থাকি তেওঁৰ গুন গাবলৈ আমাক জীৱনৰ নানা বিধ খোআ আহাৰ আৰু বস্তু দিছে। এনে বস্তুৰ পৰা তুমি এমুঠি চাউল দি তেওঁক স্তুত্ৰসা কৰি কেনেকৈ সন্তুষ্ট কৰিব পাৰা?

জেনেকৈ এজন দয়াবন্ত ধনবান মানুহে কোনো দুখিয়া এটাক দায়া কৰি তাৰ দুখ দেখিব নোআৰি এখ লাখ টকা দিলে ; তাতে সি জদি ঘূৰি আকও তাৰ পৰা এটা পাই আনি তেওঁক দি কই, এই পাইটো মই আপোনাৰ ওচৰলৈ ভেঁটি আনিচোঁ, আপুনি সন্তুষ্ট হওক। তাতে তেওঁ কব, মই তোক দুখিয়া দেখি এই মান টকা দায়া কৰি দিচোঁ, তই পাই এটা আনি মোক সন্তুষ্ট কৰিব পাৰ নে ? আটাই খনি ৰূপ মোৰ ন হই নে ?

পাচে সেই ৰূপে তাত কীৰ্তন কৰি কৰি ১৫ দিন মান তাত থাকি তাৰ পৰা পিঠাখোআ মোজাত বলোঁ। তাতে প্ৰাই এমাহ মান থাকি, তাতো নাম ঘৰে নাম ঘৰে গোসাঁইবিলাক, আৰু ভকত, আৰু ৰায়তৰ ঘৰে ঘৰে কীৰ্তন কৰি কৰি ফুৰিলোঁ।

বাঁহবাৰি গাঁৱৰ এক মানুহৰ ঘৰত বিয়া সভা কৰাইছিল, আৰু মানুহক ভোজ খুআইছিল। তাতো দু কুৰি মান মানুহৰ আগত ত্ৰান কৰ্তা প্ৰভু যিচু খ্ৰিষ্টৰ কথা কীৰ্তন কৰিলোঁ। আৰু সেই মোজাৰ নমাটি গাঁৱত নাম ঘৰত গোসাঁইবিলাকে মানুহ গোট খুআই তাত সভা কৰিছিল, তাতো ভালেমান মানুহৰ আগত নাম ঘৰৰ দুআৰ মুইত থিয় হৈ, সিবিলাকে কৰা কৰম সকলো বিফল হৈচে, তাৰে জে পৰিত্ৰাণ নে পাই, এনে কথা ভালেমান প্ৰমানেৰে বুজালোঁ। সেই পিঠাখোআ মোজাত জিবিলাকে সত্য ধৰ্মৰ কথা ভাল পাই গ্ৰহন কৰিবৰ ইচ্ছা আছে, এনে অনেক মানুহক লগ পালোঁ ; জদি সিহঁতৰ মাজত কোনো সাহিয়াল হোআ হলে, তেন্তে স্বৰূপকৈ ত্ৰান কৰ্তাৰ নাম প্ৰকাশ ৰূপে সৈ কাৰ্হিলেহেঁতেন। আৰু এদিনা এজন প্ৰাই খ্ৰিষ্টিয়ান হোআ মানুহৰ ঘৰত আমাৰ লৰাবিলাক আৰু আমি গৈ গিত গালোঁ, প্ৰাৰ্থনা কৰিলোঁ। তাতে অনেক মানুহ গোট খাইছিল, তাৰ পৰিয়ালে সৈতে সকলোএ শুনিলে ; আৰু সেই মানুহে আহি আমাৰ পৰা নতুন নিয়ম এখন খুজি নিলে ; আমি সেই মোজাতে বহুত বহুত সান্ত্বনা বিলাই দিলোঁ। এদিন এটা

মানুহে আহি শুনিলে, আমি কেনেকৈ পৰিত্ৰান পাম ? আমি কলোঁ, যিচু খ্ৰিষ্টত বিশ্বাস কৰা। সেই ৰূপে আমি ইশ্বৰৰ ৰাজ্যৰ কথা সকলোৰে আগত কীৰ্তন কৰি কৰি, ডিচেম্বৰৰ ১৭ কি ১৮ তাৰিখে তেজপুৰলৈ বৰদিনৰ কাৰনে আহিলোঁ।

ব. ন.

Style and Mode of Spelling.

৯ বছৰ। নম্বৰ ৪। এপ্ৰিল, ১৮৫৪।

কিন্তু আমি কেৱল পণ্ডিতলৈ লিখা ন হই, সকলো মানুহৰ নিমিত্তে লিখিছোঁ। সংস্কৃত আৰু ভাষা মিহলি কৰিলে, আমি ভাল নে দেখোঁ; সংস্কৃত হলে সুধ সংস্কৃতিতই হব লাগে; ভাষা হলে সুদা ভাষা হব লাগে। সংস্কৃতত প্ৰাই সঞ্জোগি আখৰ, ভাষাত গোট গোট আখৰ। আগৰ কালৰ মানুহৰ মুখত সংস্কৃতৰ সকলো মাত লিখা দৰে ফুটিছিল; এতিয়া প্ৰাই পণ্ডিতৰ মুখতো নু ফুটে।

ভাষা লিখোঁতে, আখৰৰ জিমান জাতি, তিমানহে লিখিব লাগে; একে জাতিৰে দুই তিনি প্ৰভেদৰ সকাম নাই। জ, য় জৰ, এই দুইৰো একেটা উচাৰন; এই হেতুকে অন্তস্থ য়ৰ বাহিৰে আন য় নি লিখোঁ। শ, ষ, স, তিনিটাৰে একে মাত; শ্ৰী শ্ৰীৰ একো ভেদ নে দেখোঁ; আমি কেৱল সহে লিখোঁ। ন, ৭, আৰু হ্ৰস্ব দিৰ্ঘতো এই দৰে বুজিবা। ভাষাত বণ নো বোলে, বন হে বোলে; পানী হলে পানি বোলে, পানীৰ ঠাইত পানি; কুলৰ ঠাইত কুল; সূৰ্য্যৰ ঠাইত সূৰ্জ বা সূৰুজ। আৰু বেফৰ পাচত এটা আখৰ ছটাকৈ নু ফুটে; পৰ্বত নো বোলে, পৰ্বতহে বোলে; সৰ্ব, ধৰ্ম, কৰ্ম, মৰ্ম, মুখত নোলাই; সৰ্ব, ধৰ্ম, কৰ্ম, মৰ্ম নাইবা ধৰম, কৰম, মৰম, এই ৰূপে ওলাই। শ্লোক লিখিলে সংস্কৃতৰ ভাৱেৰে অৱশ্যে লিখিব লাগে; ভাষাত হলে আমাৰ দাই ন ধৰিবা। আৰু আমাৰ অকনোদইত জদি কোনো কোনো কথা ভাল নে দেখা, তেন্তে তাক এৰি ভালখিনি গ্ৰহন কৰিবা; জেনেকৈ শ্লোকত লিখা আছে, প্ৰাক্তন্ত জল্পতাং পুংষাং ক্ৰতা বাচাশুভাশুভা। গুনবদাচ মাদন্তে হংসক্ষীৰমিবাস্তবা।

অৰ্থাত পণ্ডিত গিয়ানি মানুহে কথা কোৱা লোকৰ ভাল বেয়া বাক্য সুনী গুন থকা বাক্য গ্ৰহন কৰে; জেনেকৈ ৰাজ হাঁহক পানীএ গাখিৰে মিহলাই দিলে, এঁৱা গাখিৰ বাঁচি খাই, পানি নে খাই।

মলুআ ৰজাৰ এখন চিঠি।

The Mona.—Letter from Kopiraj.

৯ বছৰ। নম্বৰ ৫। মেই, ১৮৫৪।

মহা মহিম শ্ৰীজুত অকনোদই সম্পাদক
মহাসয়েশ্ব।

মই জাঁজিৰ পৰা নগা পৰ্বতলৈ সকলো বান্দৰৰ ওপৰত ৰজা হৈছোঁ। মই মলুআ জাতিৰ দেখি মোক মলুআ ৰজা বোলে, চাহাবে মোৰ নাম সুনীৰ পাই। মই প্ৰায়ে অকনোদই নে চাঁও, তথাচ এপ্ৰিল মাহৰ অকনোদই এটা মানুহৰ হাতত দেখি নকচা আৰু অলপমান কথা পৰি বৰ ভাল পালোঁ, এই ৰূপে জদি মাহে মাহে বান্দৰৰ কথা লিখে, আমাৰ জাতৰ মাজত অকনোদই লোআ অনেক গৰাকি ওলাব, কিন্তু মানুহ জাতিএ হলে গিয়ানলৈ প্ৰায়ে বৰকৈ মন ন কৰে বুলি মই সুনীচোঁ, আৰু দুটা মান বিসয়া, আৰু ডাঙ্গৰ পণ্ডিত লোকৰ বাহিৰে আনবোৰে বচেৰেকত এটকা দি অকনোদই লবলৈকো কিৰ্পিন হই। আৰু সুনীচোঁ, লোআবিলাকৰ মাজতো কোনো কোনোএ তিনি চাৰি বছৰলৈকো তাৰ মূল্য একো ধন নি দিএ, এই বৰ আচৰিত কথা। কিন্তু হে সম্পাদক মহাসই, মোৰ কথা পতিয়াবা, বান্দৰ সকল এইমান অনিয়াই কৰা আৰু কিৰ্পিন ন হই। এই হেতুকে মানুহৰ কথা এৰি, আমাক আদি কৰি সকলো জন্তুৰ কথা লিখিলে আমি ভাল দেখোঁ, কিন্তু কেৱল মানুহৰ কথা লিখিলেহে আমি বেজাৰ পাঁও। মানুহ জাতিএ আপোনাক জি জি অলপ ধন দিএ, তাৰে একো ন হই। আমাৰ প্ৰজাবিলাকক সিহঁতৰ দৰে সিখ্যা দিয়া হলাহঁতেন, তেতিয়া মন

ভাল হৈ অলপিয়া এটকা ছুটকা নি দি, খবালি কালত আপোনাক নি আমাৰ পৰ্বতৰ হিৰা মুকুতাৰ গাঁত আৰু পৰস পাথৰো দেখাই দিয়া হলেহঁতেন। আৰু আগেয়ে জি নকচা লিখিলে, সেইবোৰ ভাল হওঁতে হৈছে, কিন্তু এই দেশত থকা আমাৰ জাতৰ ন হই। এই নিমিত্তে অলপ নিবেদন কৰোঁ, পাচৰ মাহত আমাৰ জাতৰ ছুটা মানব নকচা, আৰু বিবৰন লিখিলে ভাল হই। এতিয়া আমাৰ খনিকৰে মোৰ নকচা তুলিছে, তাক পঠাই দিম। অনুগ্রহ কৰি এই চিঠিৰ ওপৰত তাক লিখিলে আমাৰ পাত্ৰ মন্ত্ৰি সকলোৰে আনন্দ হব, আৰু আপোনাবোৰে জস নাম থাকিব। কিন্তু চাহাবে এটা কথা বুজিব লাগে, এই হিন্দুস্থান দেশত হিন্দুমন্ত্ৰা প্রধান, আৰু ধৰ্ম্মি; পশ্চিম হিন্দুস্থানত মানুহে সেই জাতিক দেৱতাৰ দৰে পূজনীয়কৈ পুহি পুহি থাকে; এই হেতু হিন্দুমন্ত্ৰাৰ এক নকচা দিলে ভাল হই, কিন্তু মোৰ নকচাৰ ওপৰত কাৰো নকচা নি দিব। আৰু হলো সকলে সন্তুষ্ট হবৰ নিমিত্তে সিবিলাকৰো এটা নকচা লিখিলে ভাল; সেই দেখি মোৰ ৰাজ মন্ত্ৰি সৰ্বৰাজ হলো ডাঙ্গৰিয়াৰ নকচা দিব খুজিছিলো, কিন্তু তেওঁক কোনো সকামে পৰ্বতৰ সি ফাললৈ পঠোআ হেতুকে তেওঁৰ ঘৈনিএক আৰু লৰাৰ এই নকচা পঠাইটো। কিন্তু চাহাব, মোৰ আৰু এক নিবেদন, ছুট লোকে আমাৰ প্ৰজাবিলাকক ধৰি বন্দিকৈ ৰাখে, আৰু জাহাজতো দেশান্তৰ কৰে। অকনোদইৰ দোআৰাই এই অনিয়াই অৱস্থে নিবাবণ কৰিব লাগে। সৰ্বৰাজৰ লৰা তিবোতাৰ নকচা লিখোঁতে, মোৰ লৰা কি কৰিব বুলি তাই বৰ ভয়েৰে হাত দাঙ্গি তাৰ কথা চাহাবলৈ লিখিবলৈ মানা কৰিছে। আৰু সেই ৰূপে ধৰি নিএ দেখি আমাৰ প্ৰজাসকলে চাহাব লোকলৈ সদায় ভয় কৰি থাকে। কিমধিক মতি।

শ্ৰী শ্ৰী মলুআ কপিৰাজ চক্ৰবৰ্তি।

প্ৰথমৰে পৰা অকনোদই লোআৰ সংখ্যা।

Circulation of the Orunudo, from 1846 to 1854.

২ বছৰ। নম্বৰ ৬। জুন, ১৮৫৪।

	১৮৪৬	১৮৪৭	১৮৪৮	১৮৪৯	১৮৫০	১৮৫১	১৮৫২	১৮৫৩	১৮৫৪
বিদেশি চাহাব লোক									
সিৱসাগৰ	১৯	১৯	১৯	১৯	২৭	২৭	২৫	২৫	২৫
নাজিৰা	১	১	০	১০	১০	১০	১০	১০	১৫
লখিমপুৰ	৫	৫	৫	৫	৫	৫	২	২	২
ডিব্ৰুগৰ	২০	২১	২৪	২৩	৩৯	৩৯	২৯	৪৪	৩২
জইপুৰ	২৩	১৮	৮	০	০	০	০	০	০
চইখোআ	০	১০	১০	১০	১০	১০	১০	১০	১২
গোলাঘাট	২	২	২	২	২	২	২	২	২
তেজপুৰ	৪৪	৪৪	৫৩	২৯	৪০	৪১	৪০	১৬	৭
মঙ্গলদৈ	১০	০	০	০	০	০	০	০	০
নগাঁও	১০	৮	৬	৬	৬	৬	৬	৭	৭
গুআহাটি	৭৪	৭৪	৬৫	৬৪	৭৪	৭৬	৬২	৫১	৫৬
গোআলাপাৰা	৫	৫	৩	০	০	০	০	০	০
মুঠে	২১৩	২০৭	১৯৫	১৬৮	২১৩	২১৬	১৮৬	১৬৭	১৫৮

এই দেশি লোক

সিৱসাগৰ	৪৪	৪৪	৩৫	৩৮	৪২	৪৯	৩৪	৪০	৪৭
নাজিৰা								১	২
জোৰহাট	১	১	৩	৩	৪	৫	৬	৭	৭
লখিমপুৰ	২৩	২৩	০	০	০	০	০	০	০
ডিব্ৰুগৰ	১৬	২৪	২	৪	৪	৪	৪	৩	৫
গোলাঘাট	১৩	১৩	৯	৯	৯	৯	৯	১১	১১
তেজপুৰ	৩১	২৮	১১	৩	২৪	২৫	২৫	৭	৭
মঙ্গলদৈ	৪২	৪২	১১	০	০	০	০	০	০
নগাঁও	৩৮	০	৪	৪	৪	১২	১১	২৪	২৫
গুআহাটি	৪০	৩৯	৩৯	৩৯	৩৯	৩৫	৩৫	২৪	২৫
গোআলাপাৰা	১	১	০	০	০	০	০	০	০
বঙ্গাল							২	২	২
মুঠে	২৪৯	২১৫	১১৪	১০০	১২৬	১৩৯	১২৬	১১৯	১৩১

মিস্ত্ৰনেৰি লোক

দিৱসাগৰ	১০	১০	১০	১০	১০	২৫	৩২	২৫	২৫
নগাঁও	৪২	৪২	৪৭	৪৭	৫০	৫৪	৫২	৫২	৫৮
পুত্ৰাহাটি	২২	২২	২২	৩২	২৫	৪৮	৪১	৩৩	২৮
বিলাবলৈথোআ	৪০	৪০	৪০	৪০	৪০	৪০	৪০	৪০	৪০
মুঠ	১১৪	১১৪	১১৯	১২৯	১২৫	১৬৭	১৬৫	১৫০	১৫১
সৰ্ব মুঠ	৫৭৬	৫৩৬	৪২৮	৩৯৭	৪৬৪	৫২২	৪৭৭	৪৩৬	৪৪০

শিৱসাগৰৰ গবৰ্ণমেণ্ট স্কুলৰ ছাত্ৰবিলাকৰ বিছাৰ মহলা।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ১। জানোয়াৰি, ১৮৬১।

যোৱা শকৰ ডিচেম্বৰ মাহৰ শেষ তাৰিখে ওপৰে লিখা গবৰ্ণমেণ্ট স্কুলৰ ছাত্ৰবিলাকৰ ইংৰাজি আৰু বঙ্গালি বিছাৰ পৰীক্ষা কৰা হৈছিল। তাতে শ্ৰীযুত জন থৰ্ণটন সৰ্ব আশীষ্টাৰ্ট কমিশনৰ চাহাবৰ দ্বাৰায় প্ৰথম শ্ৰেণীৰ প্ৰথম ভাগৰ আৰু আমি দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ প্ৰথম ভাগৰ আৰু সৰ্ব আশীষ্টাৰ্ট চাৰ্জন শ্ৰীযুত বাবু ব্ৰজনাথ কৰ্ম্মাৰ দ্বাৰায় দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ আৰু ডিপুটী ইনস্পেক্টৰ শ্ৰীযুত বাবু উৎসবানন্দ গোস্বামীৰ দ্বাৰায় তৃতীয় শ্ৰেণীৰ ইংৰাজী বিছাৰ পৰীক্ষা কৰা হৈছিল। শ্ৰীযুত মুনশী কেফায়ৎ উল্লা ক্ষমতাপন্ন সদৰ আমোন আৰু শ্ৰীযুত বাবু নীলমণি গাঙ্গুলি স্কুলৰ হেড মাষ্ট্ৰেৰৰ দ্বাৰায় বঙ্গালি বিছাৰ পৰীক্ষা লোৱা হৈছিল।

এই স্কুলৰ যি পৰীক্ষা কৰা গল, সেই পৰীক্ষাই স্কুলৰ শিক্ষক আৰু ছাত্ৰবিলাকৰ প্ৰতি অতি মানুহজনক হৈছিল, আৰু স্কুলো উন্নতি অৱস্থাত থকা যেন বুঝা যায়। ইংৰাজি শিক্ষা ছাত্ৰবিলাকে ইংৰাজি পুথী পাঠ কৰাত, ব্যাকৰণ, ভূগোল, আৰু গণন আদি অগ্ৰ অগ্ৰ বিছা শিক্ষাত সুন্দৰ মতে মহলা দিলে। ইংৰাজি বিদ্যা অভ্যাসৰ উচ্ছাৰণেই কিজানি অতি কঠিন ভাগ; তথাপি পূৰ্বে এই প্ৰদেশৰ ভিতৰৰ অগ্ৰ অগ্ৰ যি যি স্কুলৰ পৰীক্ষা আমি কৰিছিলোঁ, সেই-বিলাকতকৈ এই স্কুলৰ পৰীক্ষা কৰি কিছু ভাল যেন বুঝিলোঁ। যি বিদেশী ভাষা, আৰু যিবিলাকৰ মাঝত সেই ভাষা সদাই চলিত হৈ

থাকে, সেইবিলাকে সৈতে স্বতন্ত্ৰ ৰূপে একে লগ হৈ সেই ভাষা শিক্ষা কৰাৰ সুযোগ পোয়াত বিনে তাৰ উচ্ছাৰণ কৰা অতি দুসাহ্য। তথাপি অতি মন দি শিক্ষা কৰিলে, সেই উচ্ছাৰণৰ বিষয়তো বৰ সংশয় নাই।

এই স্কুলৰ ছাত্ৰবিলাকে বিদ্যাৰ মহলা দি নৈপুণ্যতা প্ৰকাশ কৰা হেতুকে, বৰ্ত্তমান মাহৰ ৮ তাৰিখে সিবিলাকক সেই মহলাৰ প্ৰাইজ অৰ্থাৎ বঁটা দিয়া হৈছিল। আৰু সেই বঁটা দিয়াৰ কৰমত অসম প্ৰদেশৰ ডিপুটী কমিশনৰ শ্ৰীযুত কৰ্ণেল বেত্‌চ চাহাবে আপুনি সভাপতি হৈ ছাত্ৰবিলাকক যোগ্য অনুসাবে বিলাই দিছিল।

বঁটা দি এঁটোৱাৰ পাছে প্ৰথম শ্ৰেণীৰ শ্ৰীযত্ননাথ শৰ্ম্মা নামে এজন ছাত্ৰে এই অসম দেশৰ পূৰ্ব আৰু বৰ্ত্তমান অৱস্থাৰো বিষয়ে ইংৰাজি ভাষাৰে এটা সংক্ষেপ ৰূপে প্ৰস্তাৱ বচনা কৰিছিল, আৰু সেই প্ৰস্তাৱকে স্কুলৰ হেডমাষ্টাৰ শ্ৰীযুত বাবু নীলমণি গাঙ্গুলিয়ে সকলোৰে সাক্ষাতে পঢ়ি শুনালে। সম্প্ৰতি যি জন স্কুলৰ হেডমাষ্টাৰ হৈছে, তেওঁ আৰু অন্য অন্য শিক্ষক কেই জনেও সিবিলাকৰ অধীনে থকা ছাত্ৰবিলাকৰ শিক্ষাৰ উন্নতিৰ নিমিত্তে অতি মনযোগ ৰূপে শিক্ষা দি থকা যেন বুঝা গল।

মাতৃভাষা

১৬ বছৰ। নম্বৰ ২। ফেব্ৰুৱাৰি, ১৮৬১।

মাতৃভাষা, অৰ্থাৎ বঙ্গালি আৰু অসমীয়া আদি যি ভাষাৰে কিতাপ বচনা কৰোঁ তাকে চহা কি শাস্ত্ৰীয়, যি বিধ ভাষাৰে বচনা কৰা উচিত, এই বিষয়ে হিন্দু পাত্ৰিয়ত নামে এখন সমাচাৰ পত্ৰত এই ৰূপে লিখিছে, বোলে আমি মুখেৰে কথা বাৰ্ত্তা হোৱাৰে আৰু কিতাপ বচনা কৰা ভাষাৰে মাঝত যিমান ভিন্ন হৈছে, সেইমান ভিন্ন হোৱা যে অতি অনুচিত, ইয়াত একো সংশয় নাই। কথা কওঁতে যেনে বিধ মানুহ থাকোঁ, পুখী বচনা কৰিবলৈ বা অন্য কোনো কথা লিখিবলৈ ধৰিলে, আমি একেবাৰে অন্য বিধ মানুহ হওঁ। চলিত ভাষাৰে যি যি কথা কোৱাকুই কৰোঁহঁক, সেই সকলো কথাৰ পৰা নিশ্চই আঁতৰ হৈ, কোনো শাস্ত্ৰীয় বা সংস্কৃত কথা পাবলৈ বাঞ্চা কৰি মূৰ খুন্দিয়াবলৈ ধৰোঁ। এই কথা কোনো প্ৰকাৰে ভাল ন হয়; সেই ৰূপে কৰিলে, তিবোতাৰ শিক্ষা হবলৈ প্ৰায় অসাহ্য হব।

আৰু অন্য কোনো পুখী বচনা কৰ্ত্তাবিলাকে সমূলি পৃথক ৰূপে কৰে; অৰ্থাৎ যি যি কথা কিছু সংস্কৃতৰ তুলা, সেই সকলোলৈ ভয় কৰি, অকল চহা আৰু সামান্য ভাষাৰে যে বচনা কৰে এনে কথাও ভাল ন হয়। কিন্তু যি প্ৰধান আৰু উত্তম পথ, তাক মাঝত হৈ পোৱা যায়, অৰ্থাৎ যি ভাষাৰে বচনা কৰিলে বা লিখিলে অপণ্ডিত আৰু তিবোতা মানুহেও বুঝিব পাৰিব, এনে ভাষাৰেই লিখা বা বচনা কৰা উচিত।

হিন্দু পাত্ৰিয়ত পত্ৰে যি বুদ্ধি দিছে, তাক আমি অতি ভাল পাওঁ; আৰু আমাৰ অসমীয়া পণ্ডিত আৰু বাবু লোক সকলেও

তাক ভালকৈ বিবেচনা কৰি দেখোক ; কিয়নো, দেখা, যদি কিবা লিখোঁ, তেন্তে কি কাৰণে তাক বচনা কৰোঁ? আমাৰ আপোনাৰ জ্ঞান প্ৰকাশ কৰিবলৈ নে? নতু লোকক হিত জ্ঞান দিবৰ নিমিত্তেহে বচনা কৰোঁ? অৱশ্যে জ্ঞান দিবৰ নিমিত্তেহে, আৰু কোনো অবাটে যোয়া লোকক ঘাই বাটলৈ অনাবৰ নিমিত্তে আমি বচনা কৰোঁ। এশ ছথিয়া মানুহৰ নিমিত্তে কোনো দয়ালু এজনে ভোজ পাতোঁ বুলি পাছে যদি সেই আহাৰবোৰ তিনি চাৰি জন ওখ মানুহে মাথোন ঢুকি পাব পৰা ওখ চাঙ্গত থয়, আৰু সিহঁতত বাধে তাক অন্ত কেৰে ছুব নোয়াবে, তেন্তে এনে শ্ৰমত সেইজনৰ নো কি লাভ? তেনেকৈ লোকক যদি জ্ঞান ৰূপ অহাৰ খুয়াৰ খোজোঁ, তেন্তে যি ভাষাত লোকবিলাকে সেই জ্ঞান ভালকৈ বুঝিব পাৰিব, এনে ভাষাৰে লিখাই উচিত। কোনো মতে লোকৰ মনত যদি হিত উপকাৰৰ জ্ঞান সুমাই দিব পাৰোঁ, সেয়েহে প্ৰধান কথা। ভাষাকো হেলা কৰাৰ প্ৰয়োজন নাই; তথাপি ভাষাতকৈ জ্ঞানহে ঘাই কথা। ভোক লগা মানুহে খাই তৃপ্তি পোৱাই প্ৰধান কথা, কিন্তু সেই বুলিয়েই তাক গাঁততো খুয়াৰ নে লাগে, আৰু নো খাওঁতেই পৰ্বততো উঠিব নে লাগে। সকলো কাৰ্য্যত মধ্যম ভাষাই উত্তম; কিন্তু কেতিয়াবা কেতিয়াবা যদি সংস্কৃত কথাৰো প্ৰয়োজন থাকে, তেন্তে তালৈকো আমি ভয় কৰিব নে লাগে।

অকনোদয় পঢ়া লৰাবিলাকৰ প্ৰতি।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৪। এপ্ৰিল, ১৮৬১।

শ্ৰীমতী ওয়াৰ্দ মেম চাহাবে আপোন সন্তান সৰু লৰালৈ যি পত্ৰ লিখিছিল, তাকে এক ইংৰাজি সম্বাদ পত্ৰৰ পৰা ভাঙ্গি ইয়াত দিয়া হৈছে।

হে পুয় লৰাসকল, তোমালোকে এই অকনোদয় জ্ঞান ভণ্ডাৰৰ পৰা মাহে মাহে কোনো নতুন নতুন জ্ঞানৰ কথা পায়, তাক পঢ়ি আপোন আপোন মন ৰূপ ভণ্ডাৰত জ্ঞান সাঁচি থৈচাইক, বুলি মই আশা কৰিছোঁ। এই মাহৰ অকনোদয়ত যেন আৰু এক নতুন কথা পায় আপোনাৰ মন ৰূপ ভণ্ডাৰত সাঁচি থবা, এই নিমিত্তে তোমালোকৰ হিতলৈ এটা কথা লিখোঁ।

তোমালোক সকলোএ মহা সাগৰৰ কথা কেতিয়াবা কেতিয়াবা শুনিছা; তথাপি সি কেনে, আৰু তাৰ ওপৰত জাহাজবিলাক বা কি ৰূপে চলি দেশ বিদেশলৈ অহা যোয়া কৰে, তাৰ একো কথা ভাল ৰূপে তোমালোকে বুঝিব নো পোৱা। এই হেতুকে তোমালোকে বুঝিবৰ নিমিত্তে মই তাৰে কিছু কথা ইয়াত লিখোঁ।

প্ৰথমে মহা সাগৰৰ কথা অলপ কওঁ, তোমালোকে কেতিয়াবা কেতিয়াবা বাৰিষাৰ কালত কোনো কোনো বৰ বৰ দ পথাৰবোৰত বাঢ়নী পানী দেখিছা, ন হয় নে? সেই বাঢ়নী পানীক বান পানী, বা জলাহ বোলে। বাক সেই মহা সমুদ্ৰ এনে এক মহা জলাহৰ নিচিনা, অৰ্থাৎ আমাৰ এই অসম দেশ গোটেই খনৰ ওপৰত যদি এনে বাঢ়নী পানী হয়, তেতিয়া তাক কেনে মহা জলাহ দেখা যাব! কিন্তু তাতকৈও মহা সাগৰ অনেক অনেক গুণে দীঘল আৰু বহলো; তোমালোকৰ সৰু মনৰ ভাবনাৰে তাক বুঝিবলৈ কঠিন হয়। এতেকে সেই কথা এৰি, মহা সমুদ্ৰৰ পানীৰ কথা অলপমান কওঁ। সমুদ্ৰৰ

পানী তোমালোকে কেনে বুলি 'ভাবিছাইক' ? আমাৰ দেশৰ বৰ বৰ পুখুৰিৰ, বা বিলৰ, নতুবা ধীৰে বৈ যোৱা নদীৰ পানী যেন বুলি ভাবিছা নে ? তেনে ন হয়। সাগৰৰ পানী হলে কেৱল লোনা, মুখত দিবই নোৱাৰি ; আৰু উথলি থকা পানীৰ দৰে ধুমুহা বতাহৰ দ্বাৰায় সাগৰ খন সদায় অথিৰ হৈ থাকে। কিন্তু সামান্য বতাহত হলে প্ৰায়ে থিৰ হয় কেতিয়াবা ধুমুহা বতাহৰ দ্বাৰায় তাৰ চৌ পৰ্বতৰ সমান ওখ হৈ ওপৰলৈ উঠে ; পাছে আকও তললৈ পৰে। তেতিয়া যি যি জাহাজবিলাক সাগৰৰ ওপৰত চলি যায়, সেইবোৰক তেনে চৌৰ আফালনীত পৰ্বতৰ সমান ওখকৈ তুলি নিয়ে, আৰু পুনৰায় নিশ্চই তললৈ পেলাই দিএ। এই ৰূপে বৰ ধুমুহা বতাহৰ দ্বাৰায় জাহাজবিলাক সাগৰৰ ওপৰত চলঙ্গ পলঙ্গ হৈয়ে চলি থাকে।

মোৰ পুয় লবাবিলাক, সমুদ্ৰৰ ওপৰত যদি জাহাজবোৰ এনে চলঙ্গ পলঙ্গ কৰি ফুৰে, তেন্তে সি কলৈ গৈছে, আৰু তাৰ বাট বা কেনি হয়, কি জানি তোমালোকে এই কথা সুধিবৰ ইচ্ছা হব। বাক, সেই কথা ময় তোমালোকত বুঝাম। সাগৰ হলে, ময় ওপৰে কোয়াৰ দৰে অতি ডাঙ্গৰ, আৰু তাৰ ওপৰেদি দেশ বিদেশলৈ অহা যোৱা কৰি ফুৰা জাহাজৰ লোকবিলাকে ওপৰত সূৰ্য্য, চন্দ্ৰ আৰু তৰাবিলাক, আৰু তলত সাগৰৰ নীল বৰণীয়া অগাধ পানী, ইয়াত বাৰে পৰ্বত, মাটী, বা গছ গছনী, এনে একো বস্তু দেখা নে পায়। আৰু আলি বাটৰ ওপৰেদি বথ, গাঁৰি আদি গলে, বাটত যেনেকৈ বথৰ চক্ৰৰ চিন বহি যায় ; তেনেকৈ সাগৰৰ ওপৰে দি অনেক অনেক জাহাজ চলি থাকিলেও, আৰু পানীত বহু দলৈকে জাহাজ বহি গলেও, পানীৰ ওপৰেদি জাহাজ অহা যোৱা কৰাৰ একো চিন নবয়। তথাপি তেনে মহা সাগৰৰ ওপৰতো জাহাজী লোকে বৰ বুদ্ধিৰ দ্বাৰায় আপোন জাহাজ চলাই নিয়ে। যেনেকৈ চিপাহীৰ ওপৰত একো জন কাপ্তান চাহাব অৰ্থাৎ সেনাপতি থাকি, সেনাক ৰণ কৰিবলৈ শিক্ষা দি যুদ্ধৰ

সময়ত আপোনাৰ সেনাবিলাকক চলাই, সেই ৰূপে জাহাজবোৰৰ ওপৰতো একো একো জনা কাপ্তান চাহাব থাকে ; সিবিলাকে অতি জ্ঞানেৰে জাহাজ কলৈ যাব লাগে, আৰু তাৰ বাট বা কেনি হৈছে, সেই কথা ঠিককৈ বুঝে ; কিয়নো তেওঁৰ হাতত চমুক লোহা বাখি, তাৰ দ্বাৰায় পূব পশ্চিমৰ সীমা বিশেষ ৰূপে বুঝিব পাৰে। আৰু তাৰে সৈতেই জাহাজৰ বাট জানি তাক চলাই নিয়ে।

এই ৰূপে, মোৰ পুয় লবা সকল, কাপ্তান চাহাবে অতি বুদ্ধি আৰু জ্ঞানেৰে চমুক লোহাৰ কম্পাচেৰে, আৰু ছুৰ্বিন আদিৰে জাহাজ চলাব পাৰে। সিবিলাকে সমুদ্ৰৰ ওপৰে যাওঁতে প্ৰায় দিনে দিনে অন্ত অন্ত অহা যোৱা কৰা অনেক জাহাজৰ লগ পায়। কোনো কোনো জাহাজ নিশ্চই ওচৰে দি যায়, কোনোবিলাক এনেহে আঁতৰা আঁতৰি হৈ যায়, সেইবোৰক প্ৰায় আকাশত উৰি ফুৰা সৰু সৰু চৰাইবিলাকৰ নিচিনাহে দেখে। যেতিয়া ধুমুহা ন বলাই, তেতিয়া সাগৰৰ পানী প্ৰায়ে থিৰ হৈ থাকে, আৰু জাহাজবিলাকো শুথিৰে চলি যায় ; কিন্তু যেতিয়া অতিশয় ধুমুহা বতাহ বলাবলৈ ধৰে, তেতিয়া জাহাজ চলিবলৈ কিছু টান। আৰু কোনো সময়ত সাগৰৰ মহা প্ৰচণ্ড চৌ জাহাজৰ ওপৰত যদি পৰে, তেতিয়া জাহাজেই হানি হোৱাৰ শঙ্কা থাকে। আৰু বাতিতো কেতিয়াবা সমুখে অহা আন জাহাজলৈ ভয় থাকে ; কিয়নো কোনো একাৰ নিশাত যদি আপোনাৰ সমুখে অহা আন জাহাজে সৈতে অকস্মাত খুন্দা খায়, তেতিয়া প্ৰায় দুয়ো খন জাহাজৰেই হানি হয়। এয়ে অতি ভয়ানক ঘটনা। এই ৰূপ ঘটনাৰ দ্বাৰায় বছৰে বছৰে বহু জাহাজী লোকৰ প্ৰাণ বিনষ্ট হয়।

ইমানতে ময় এই কথাৰ শেষ কৰোঁ ; কিন্তু মোৰ পুয় লবাবিলাক, যদি ঈশ্বৰৰ অনুগ্ৰহত কুশলে থাকোঁ তেন্তে মাৰে মাৰে তোমালোকলৈ কোনো কোনো উত্তম কথা অকণোদয়ত দিবলৈ ময় যতন কৰিম। ইতি

ন, ল, ফ,

স্ত্রী-শিক্ষা ।

১৬ বছর, নম্বৰ ৪, এপ্রিল, ১৮৬১ ।

অকণোদয় পঢ়া সকলৰ মনত থাকিব পায়, আমি যোৱা এমাহৰ অকণোদয়ত বঙ্গাল দেশৰ তিবোতাবিলাকক বিজ্ঞা নি শিকোৱাৰ পৰা পুৰুষবিলাক যে ব্যভিচাৰ কামত বত হৈছে সেই বিষয়ে “হিন্দু পেট্ৰুট” পত্ৰত যি কথা লিখিছিল তাক আমাৰ পাঠকসকলে জানিবৰ কাৰণ ভাঙ্গি অকণোদয়ত প্ৰকাশ কৰিম বুলিছিলোঁ । এতিয়া তাক তলত লিখিলোঁ ; পঢ়া সকলে পঢ়ি সন্তোষ পাব ; কাৰণ সম্পাদকে যি কথা লিখিছে, সি অতি সুন্দৰ আৰু সঁচা ।

সেই পত্ৰত লিখিছে, বোলে, “অনেকে কয়, যে আমি অনুচিত ৰূপে আমাৰ দেশীবিলাকৰ পক্ষপাতি কৰোঁ, আৰু তেওঁবিলাকৰ স্বভাৱত যি দোষ আছে, তাকোঁ ভাল বোলোঁহঁক । তেওঁবিলাকে তেনেকৈ কওক ; কিন্তু যি দোষে মনে মনে আমাৰ দেশীসমাজৰ ধৰ্ম্ম নীতিবিলাক নষ্ট কৰিব লাগিছে, তাক আমি নে দেখি থকা নাই । আমাৰ দেশৰ যিবিলাকে নন্দকুমাৰক “ফাঁশী” দিয়া দেখিলে, আৰু যিবিলাক লোক এই দেশৰ “দহ বছৰীয়া বন্ধবস্ত্ৰ” হওঁতে বৰ্ত্তমান আছিল, আমি তেওঁবিলাকৰ কথা নকওঁ ; কাৰণ তেওঁবিলাক হিন্দু শাস্ত্ৰৰ যথার্থ মত আৰু ধৰ্ম্মৰ দৰে চলিছিল । আৰু এতিয়াৰ বিবেচনা অনুসাৰে সেই ধৰ্ম্ম আৰু সেই মতৰ মূল যেই কি ন হওক ; তথাপি আমাৰ বোপাই, দদাইবিলাক সকলো কামত সেই সেই নিয়মৰ দৰেই চলিছিল । তেওঁবিলাকৰ নীতি শাস্ত্ৰে ভাল, বেয়া, পাপ আৰু পুণ্যৰ মাজত সীমা নিৰূপণ কৰি কৈছে, বোলে, “ইমানলৈহে যাবা, ইয়াতকৈ বাঢ়ি নে যাবা ।” কোনো যথার্থ

হিন্দুএ সেই সীমা ভাঙ্গি এখোজো আগ বাঢ়ি যাব নোৱাৰে । এই ৰূপেই তেতিয়া অধৰ্ম্ম আৰু পাপৰ পৰা ৰক্ষা হবৰ বহুত উপায় আছিল । কিন্তু পশ্চিম ফালৰ পৰা যি ধৰ্ম্ম আৰু সমাজৰ নিয়ম এই দেশত প্ৰবেশ হৈছে, তাৰ দ্বাৰা ভাৰত বৰ্ষৰ ব্যাস আৰু মনুএ বিধান কৰা ধৰ্ম্ম হিন্দু জাতিৰ মনৰ পৰা ইমান হে লৰিছে, যে সি পুনৰায় আগৰ নিচিনা হোৱা টান । মহাৰাষ্ট্ৰীবিলাকৰ ভয়ত কঁপি থকা পূৰ্ব্বপুৰুষবিলাকতকৈ এতিয়াৰ যুবা বঙ্গালবিলাকৰ মত, ভাত, কাপৰ, মন আৰু আচাৰ বেৱহাৰ সমুদায় বেলেগ । কিন্তু এই ৰূপ সলনি হোৱাৰ পৰা কিবা ভাল হৈছে নে, বেয়া হৈছে তাকেহে কোৱা টান । তথাপি এইটো কথা সঁচা যে, আমাৰ দেশত বৰ্ত্তমান আচাৰ ব্যৱহাৰ দেখি তাৰ কোনো বন্ধুএ সন্তোষ পাব, বা গৰ্ব্ব কৰিব নোৱাৰে । আৰু জ্ঞান বিজ্ঞাৰ আলোচনা এই দেশত ইমান ৰূপে নোহোৱা হলে, কেতিয়াবা যে আমাৰ দেশী সকলৰ নীতি চৰিত্ৰ ভাল হ’ব, এনে আশা একেবাৰেই নাইকিয়া হলেহেঁতেন । সঁচা কথা কলে, প্ৰায় কোনেও ভাল নে পায়, তথাপি কোনো কোনো সময়ত তাক নকৈ থাকিব নোৱাৰি । এই কাৰণ যদি আমি এতিয়ালৈকে আমাৰ দেশী সকলৰ প্ৰতি ফিৰিঙ্গীবিলাকৰ অহিত আচৰণ নিবাৰণ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা উচিত বোধ কৰিছোঁ, আৰু যদি আমি মিছা অপবাদ আৰু দৌৰাত্ম্যৰপৰা আমাৰ দেশৰ প্ৰাধান্য ৰাখিবলৈ উপায় কৰিছোঁহঁক, তেন্তে যিবিলাকৰ নিমিত্তে আমি ইমান চিন্তিত হওঁ, আৰু যাৰ কল্যাণ বঢ়াবলৈ আমাৰ অধিক শক্তি ন থকা বাবে বেজাৰ পাওঁহঁক, তেওঁবিলাকৰ পাপ আৰু দোষ তেওঁবিলাকক দেখোৱাটো আমাৰ কৰ্ত্তব্য কাম ।

যুবা বঙ্গালী সকলৰ নিচিনা সমাজৰ অস্থিৰ অৱস্থাৰ আন আন দোষৰ মাজত ৰাগী লগা বস্ত্ৰ পান আৰু পৰস্ত্ৰী গমন কৰা, এই দুটাই প্ৰধান । বঙ্গাল দেশ এই নিয়মৰ বাহিৰ ন হয় । অনেক উপহাস কাৰী গীত, কোঁতুক জনক ভাৱনা, মিথুনৰী চাহাব, টেকচাঁদ

ঠাকুৰ আৰু মাইকেল দত্তৰ কিতাপ, এই বিলাকেই তাৰ প্ৰমাণ। সেইবিলাকে যুবা বঙ্গালীবিলাকৰ মদ খোয়াৰ দোষ সম্পূৰ্ণ ৰূপে প্ৰকাশ কৰিছে। কিন্তু বোধ হয়, কোনেও এই পৰ্যন্ত ইয়াতকৈও ডাঙৰ আনটো পাপৰ বিষয় প্ৰকাশ কৰিবলৈ উদ্যোগ কৰা নাই। কোনো কোনো ভদ্ৰ লোকে সেই কামৰ বাৰা আছে হয়; কিন্তু তেওঁ-বিলাকৰ সংখ্যা এনেহে কম যে, আমি ভাবিছোঁ, প্ৰায় সকলো যুবা বঙ্গালীকে এই দোষৰ দোষী বুলিব পৰা যায়। যদিও সেই কামত আমাৰ বৰ বেজাৰ লাগে, তথাপি আমি তাৰ বিষয় নকৈ থাকিব নোৱাৰোঁ। আৰু সেই ছুষ্ট কৰ্ম দূৰ কৰিবৰ উপায় বিচাৰিবলৈ প্ৰাৰ্থনা ন কৰিও থাকিব নোৱাৰোঁ; কাৰণ এই কুকৰ্মে মনে মনে তেওঁবিলাকৰ নীতি ধৰ্ম আৰু পৰিয়াল ভিতৰৰ সুখ শান্তিকো নষ্ট কৰিব লাগিছে; আৰু সি কেতিয়াবা গোটেই দেশী সমাজক এক মহা হীন অৱস্থাৰ খালত পেলাব।

আমাৰ শ্ৰী পৰিয়ালৰ নীতি ধৰ্ম সকলো জাতিতকৈ উত্তম, এই যে এটা আমাৰ গপ আছিল, যুবা বঙ্গালীবিলাকে তাৰো শেষ কৰিবৰ উপক্ৰম কৰিছে। অনেকে কয়, এই পাপ পৃথিবীৰ সকলো ঠাইতে আছে, আৰু যি ইংৰাজ সকল এতিয়া আমাৰ আচাৰ ব্যৱহাৰৰ আৰ্হি স্বৰূপ হৈছে, তেওঁবিলাকৰো অনেকৰ মাজত এই পাপ অধিক ৰূপে চলিছে। এই কথা সঁচা হ'ব পাৰে, কিন্তু ভাবি চোৱা উচিত যে, বিলাত দেশত অনেক তিবোতা আৰু মতা মানুহে বিয়া ন কৰাকৈ থাকে। কিন্তু আমাৰ ইয়াত বঁৰলা মানুহ প্ৰায় পোয়া নে যায়; আৰু দহ বছৰলৈকে বিয়া নহৈ থকা এজনী চোয়ালী পোয়াও অসম্ভৱ। সুতৰাং বিবাহৰ নিয়ম ন ভঙ্গাকৈ কোনো হিন্দু এ বেশ্যাব ঘৰত সোমাব নোৱাৰে। বিয়া নো কৰাওঁতে বেশ্যা গমন কেৱল অধৰ্ম, কিন্তু বিয়া কৰাৰ পাছত সি অপৰাধ হয়। এই নিমিত্তে হিন্দুবিলাকে তাক বৰ্দ্ধিত নকৰি, একে বাৰেই এৰি পেলোৱাহে উচিত। ফলতঃ যেতিয়ালৈকে তাৰ কাৰণবিলাক থাকে তেতিয়ালৈকে সি দূৰ

হোৱা অসম্ভৱ। কোনো প্ৰকাৰ বিছা, কোনো প্ৰকাৰ শাসন আৰু কোনো প্ৰকাৰ ৰাজ নিয়মেও এই নীতি-ৰোগক উপশম কৰিব নোৱাৰে। ইয়াৰে কেৱল এটা মাথোন উপায় আছে; যি পৰ্য্যন্ত সেই উপায় কৰা নে যায়, তেতিয়ালৈকে যুবা বঙ্গালীবিলাকৰ স্বভাৱ শুচি ন হয়।

এইটো কথা সম্বাদ পত্ৰত বিবেচনা কৰা টান। তথাপি এই কুকৰ্ম চলাব এটা কাৰণ পষ্ট ৰূপে দেখাব পাৰি। যুবা বঙ্গালী-বিলাকৰ গাত যেইকি দোষ নে থাকোক, তেও তেওঁবিলাকৰ মনৰ বোধ আৰু কল্পনা অতি প্ৰবল, আৰু তেওঁবিলাক বৰ সমাজ-প্ৰিয়। তাতে সিবিলাক যিবোৰ অধম লোকৰ গুৰিলৈ ইমানকৈ খেদি যায়, সিহঁতৰ শৰীৰ আৰু মনত অনেক গুণ থকা হেতু তেওঁবিলাক সেই পাপৰ ঠাইলৈ টানি নিয়া হয়। যুবা বঙ্গালীবিলাক বিদ্বান মানুহ; সুতৰাং আন আন জ্ঞানী মানুহৰ নিচিনাকৈ তিবোতাৰ সঙ্গ বৰ ভাল পায়; কাৰণ ঈশ্বৰে নিয়ম কৰি দিছে যে, পুৰুষ শ্ৰীৰ অনুৰক্ত হ'ব। এই নিমিত্তে সেই প্ৰকাৰৰ সকলোতকৈ ভাল সঙ্গ যত পোৱা যায়, তেওঁবিলাক তালৈ গলে, তাত দোষ দিয়া উচিত ন হয়। যতে তিবোতাই তেওঁবিলাকক সমাদৰ কৰে, তেওঁবিলাকে তালৈকে খেদি যায়। ব্যৱসায়ত থকা মতা তিবোতা ছয়ো বিধে নিজ নিজ ব্যৱসায় ভাল ৰূপে কৰে; তাতে তিবোতাই মুনিহৰ দুৰ্বল মনক বশ কৰিব নোৱাৰে বুলি ভাবিলে, সিহঁতৰ চতুৰতাত বিশ্বাস ন কৰা হয়।

তিবোতাবিলাকে যুবা বঙ্গালীবিলাকৰ মনৰ ভাব ভালকৈ বুঝে; আৰু তেওঁবিলাকে যিহকে ভাল পায়, আপুনিও তাকে কৰে। যুবা বঙ্গালীবিলাকে নাচ, বাজনা ন জনা ভাল পায়; এই কাৰণ সিহঁতৰ ভিতৰত নাচিব আৰু বজাব এনে তিবোতা নাই। আমাৰ ইয়াত যে সামান্য তিবোতাবিলাকক নাচ, বাজনা শিকাই অনেক মানুহে বিস্তৰ লাভ কৰে, এই কথা আমাৰ পাঠক সকলক জনাবৰ কাম নাই। তিবোতাই পুখী পঢ়া দেখিলে, যুবা বঙ্গালী এ বঙ্গ পায়; আৰু

তিৰোতাৰ হাতৰ লিখা পঢ়িবলৈ পালে আনন্দিত হয়। ইয়াকে সিহঁতে ভাল ৰূপে জানি সেই কামত আপোনাক পাৰক কৰিছে। কলিকতাত এই শ্ৰেণীৰ তিৰোতাবিলাকৰ মাঝত যাৰ আন আন গৃহ-সজ্জাৰ ভিতৰত এখান ভাৰত চন্দ্ৰৰ বিজ্ঞা সুন্দৰ, বিজ্ঞা সাগৰৰ বেতাল পঞ্চবিংশতি, নাইবা তাৰানাথ শৰ্মাৰ কাদম্বৰী কিতাপ নাই; এনে এজনী তিৰোতাও নাই। আৰু চিঠী লিখিব ন জনা তিৰোতাও সিহঁতৰ নিছেই থাকিব। বিশেষ সিহঁতৰ অধিকাংশই ভালৰ ঘৰত জন্মিছে, বাহিৰে দেখিবলৈও সুয়নী আৰু সজ ব্যৱহাৰো জানে; তাত বাৰে যিবিলাক গুণৰ দ্বাৰা মানুহৰ আদৰ পাব পাবে, সেই সকলো গুণ সিহঁতৰ গাত আছে। এই হেতুকে সিহঁতৰ সঙ্গত বৰ আমোদ পোয়া যায়। যুবা বঙ্গালীবিলাকে গোটেই দিন পৰিশ্ৰম কৰি যি এফেৰি আজৰি পায়, তাক এনে ঠাইত এনে সঙ্গীএ সৈতে ন কটালে, আন ঠাইত ক'ত সুখ পাব? এই ঠাইত তেওঁবিলাকে 'খেমটা' নাচৰ ঘুঙ্গুৰৰ গুণ গুণ সৰু আৰু 'তবলাৰ' মধুৰ মাত আৰু তাৰ মাঝে মাঝে দুটি এটি হিন্দুস্থানী মিঠা গানৰ দ্বাৰা আপোনাৰ নিস্তেজ মন আৰু প্ৰাণক সজীব কৰি যেতিয়া ন বজাত তোপ, নাইবা দহ বজাত গিৰ্জাৰ ঘণ্টা শুনে, তেতিয়া অতি অনিচ্ছাবে, বাট চাই থকা তিৰোতা আৰু ঘৰৰ ফাললৈ লাহে লাহে বিদায় লয়।

এই খিনিতে কোনো বিদেশী মানুহে শুধিব পাৰে যে, নাচ বাজৰ নিৰ্দোষ আমোদ যুবা বঙ্গালীএ নিজ ঘৰত আৰু পৰিয়ালৰ ভিতৰত নো নে পাই নে? যুবা বঙ্গালীৰ সহধৰ্ম্মিণীয়ে লিখা-পঢ়া, আৰু নাচ, গান কৰি আপোনাৰ বঙ্গিয়াল স্বামীৰ উপযুক্ত সঙ্গিনী হব নোৱাৰেনে? ইয়াৰ উত্তৰ, হয় নোৱাৰে। আমাৰ স্ত্ৰী পৰিয়ালৰ ভূত, ভৱিষ্যত আৰু বৰ্ত্তমান অৱস্থা ভাবি চালে, আমাৰ মনত যেনে বেজাৰ লাগে, তাতকৈ অধিক আন একোতো নে লাগে। এই কথা মঁচা, আমাৰ তিৰোতাবিলাক সুৰূপ আৰু লাভাৰ আৰ্হি স্বৰূপা, পতিব্ৰতা ধৰ্ম্ম, নম্ৰতা, আৰু মাতৃ এবং

ভগিনী স্নেহত সকলোতকৈ শ্ৰেষ্ঠা; অতিশয় ধৈৰ্য্যশীলা আৰু আপোনাৰ হানি কৰিও লোকৰ হিত চিন্তা কৰোঁতা; তথাপি সেই-ৰূপ গুণে মন আকৰ্ষন কৰিব নোৱাৰে, আৰু উচিত প্ৰতিষ্ঠাও নেপায়। কাৰণ মছলমানৰ পৰা শিকা আমাৰ পুৰণি নিয়মে সিবিলাকৰ কৰ্ম্মত বাধা জনমায়। এই কথাত আমাৰ যেনে অসুখ হয়, আৰু সি যিমান হানি কৰিব লাগিছে, তাক কবৰ ঠাই নাই। ভাৰত বৰ্ষৰ বাহিৰে সকলো দেশৰ নীতিৰ বিপৰীতে এই দেশৰ তিৰোতাবিলাকৰ ৰূপ গুণৰ আন একো লাভ নাই; সি কেৱল ঢাকি থবৰ নিমিত্তেহে হৈছে। আমাৰ তিৰোতা জেনিলিঙ, বা মান্দ্ৰতী পিকলোমিনীৰ তুলা হলেও, তাই গীত গোয়া থাকোক, ঘৰৰ মাৰলীএও তাইৰ মাত শুনিব নে পায়। যদি তাই অতি উত্তম ৰূপে নাচিবৰ যোগ্য হয়, তেওঁ হিন্দুৰ তিৰোতাই নচাটো দেৱতাৰ বস্তু চুৰ কৰাৰ সমান। লিখা পঢ়াও অতি অলপ দিনৰ পূৰ্ব্বলৈকে মহা পাপ বুলি গণ্য আছিল। আন কি? চলিত ৰীতিত বাৰে আন ৰূপে পিন্ধা উৰাও কম দোষ ন হয়। স্মৃতিৰাং যুবা বঙ্গালী-বিলাকে ইংৰাজী ভাষাৰ আদি ৰস-ঘটিত গপবিলাক পঢ়ি আৰু সেইবিলাক গপৰ পৰা তিৰোতাৰ গুণ আৰু কৰ্ত্তব্য কামবিলাক বুঝি, নিজ তিৰোতাৰ লুকা লুকিব নিচিনা আচৰণ বেয়া পোয়া একো আশ্চৰ্য্য নহয়। আৰু আমাৰ ডেকাবিলাকে আপোনাৰ প্ৰবৃত্তি অনুসাৰে কিছু কাল আনন্দেৰে নিয়াবৰ মন কৰি, তেনে আনন্দ নিৰ্দোষ ঠাইত নোপোয়া হেতু, ধৰ্ম্ম নষ্ট কৰিও যে সেই আনন্দ যত পোৱা যায়, তালৈ যায়, ইয়াকো আমি আশ্চৰ্য্য নো বোলোঁ। তেওঁ-বিলাকে আপোন তিৰোতাৰ বোবা ৰূপ আৰু ফুচফুচিয়া কথা দেখি শুনি অসীম বেজাৰ পায়; তাতে হিয়াৰ মাঝৰ পৰা নিজ দেশ আৰু তাৰ ৰীতি নীতিক সাও দি বলিয়া মানুহৰ দৰে সেইবিলাক পাপৰ ঠাইলৈ লৰ মাৰে।

আমাৰ ডেকা ল'ৰাবিলাক আপোনাৰ জ্ঞান আৰু শিক্ষাৰ

বিপৰীতে যে কুকাম কৰে, তাৰ এটা কাৰণ আমি দেখিলোঁ। মানুহে যেতিয়া যেনে আৱশ্যক বুঝে, তেতিয়া তেনে কপেই চলে, সুতৰাং যুবা বঙ্গালীবিলাকে নীতি জনা মানুহৰ যি কৰ্তব্য, তাক জানিব নোৱাৰাত থাকি অনীতি কৰে। ইয়াৰ কোনো প্ৰতিকাৰ নাই নে? বঙ্গাল দেশৰ মানুহবিলাকে ইয়াৰ সজ্জ উপায় কৰিব নোৱাৰে নে? ইয়াৰ উত্তৰ অতি টিলা; আমাৰ তিবোতাবিলাকক বিজ্ঞা শিকালেই ইয়াৰ প্ৰতীকাৰ হ'ব। কেৱল লিখা পঢ়া বিজ্ঞাই বিজ্ঞা ন হয়। কিন্তু যিবিলাক গুণ বিজ্ঞাৰ দ্বাৰা তিবোতাই সভ্য মানুহৰ মন আকৰ্ষণ কৰিব পাৰে, সেই আটাই বিজ্ঞা শিকাৰ লাগে। এই কাম যিমান টান বুলি ভবা যায়, আমাৰ বিবেচনাত সি তাৰ আধামানো টান ন হয়। আমাৰ মানুহবিলাকৰ মন কুসংস্কাৰেৰে আবৃত হোৱা হেতু, এই কামত অনেক বিধিনি আছে, হয়; কিন্তু যেতিয়া কলিকতাৰ চাৰি ভাগৰ তিনি ভাগ বাবু লোকে আমাৰ দেশৰ যথার্থ মতবিলাক অৱহেলা কৰি দেখা দেখিকৈ ইংৰাজী “হোটেলত” ভাত আৰু মদ খাব পাৰে, তেতিয়া আমাৰ দেশৰ তিবোতাবিলাকক পুনৰ জন্ম দিয়া স্বৰূপ উত্তম কৰ্ম কৰিবলৈ তেওঁবিলাকে কিয় ভয় কৰে, তাৰ কাৰণ আমি নে জানোঁ।

তিবোতাবিলাকক বিজ্ঞা শিকাই যুবা বঙ্গালীবিলাকৰ সঙ্গিনী হবৰ উপযুক্ত কৰা, যি পুৰণি আবৰণীএ তিবোতাবিলাকক বাহিৰৰ পৰা ঢাকি থৈছে, তাক গুচাই পেলোৱা, আৰু সিহঁতক সিহঁতৰ পুৰুষ কুটুমবিলাকে সৈতে মুকলি মুখে কথা বার্তা কব দিয়া; এয়ে হলেই বঙ্গাল দেশ আন আন সভ্য দেশৰ মাজত গণ্য হ'ব; আৰু এতিয়া যিবিলাক পাপে আমাক মলিন কৰিছে, সেইবিলাক আপোনা আপুনি দূৰ হ'ব।

স্ত্ৰী-শিক্ষা।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৫। মেই, ১৮৬১

অনেকে কয়, যে আমাৰ তিবোতাবিলাক অনেক কালৰে পৰা বন্ধ অৱস্থাত থকা হেতু এতিয়া একেবাৰেই মুক্তাবস্থা পালে, তাৰ পৰা ভাল হোৱা থাকোক অনেক দুৰ্গুণহে হ'ব; কিন্তু আমি এনে কথাক ভাল বুলিব নোৱাৰোঁ। ভাপৰ জাহাজ আৰু ধূয়াৰ গাড়ীৰ পৰা যি অসীম উপকাৰ হয় তাৰে সৈতে তুলনা কৰিলে, তাহঁতৰ খালি ফাটি যি অলপ অনিষ্ট হ'ব পাৰে সি অতি ক্ষুদ্ৰ। কিজানি ধূয়াৰ গাড়ী চলাওঁতে তাৰ যন্ত্ৰ ভাগিব, নাইবা তাৰ চাক “ৰেইলৰ” বায় হৈ পৰিব, এই ভয়ত ভাপৰ গাড়ী চলাব নিদিয়াটো যুগুত নে? কেতিয়াও ন হয়। কোনো অনিষ্টই এনে উপকাৰতকৈ ডাঙ্গৰ হ'ব নোৱাৰে। বিশেষ অধিক লাভৰ নিমিত্তে অলপ হানি হলে, সি হানি ন হয়। কিন্তু কি হ'ব? তিবোতাবিলাকক মুক্তাবস্থা দিয়াৰ গুণ আমাৰ দেশী সকলে বুজিব নোৱাৰে। তথাপি আমি কওঁ, যে আমাৰ কথাৰ দৰে আচৰণ কৰিলে এতিয়া যুবা বঙ্গালীএ যিবিলাক বিজ্ঞাধাৰীৰ পূজা কৰিছে, সিহঁততকৈ আমি ভাল তিবোতা পাব পাৰিমহঁক।”

আমাৰ দেশী সকলে ওপৰত লিখা কথা পঢ়ি, তাক বেয়া বুলিব নে পায়; আৰু অনেকে তাত মাস্তিও হ'ব। এই কাৰণ তেওঁ-বিলাকক জনাওঁ; যে যেতিয়ালৈকে তিবোতাবিলাকক বিজ্ঞা শিকাই মুক্তাবস্থা দিয়া নে যায়, তেতিয়ালৈকে দেশৰ মঙ্গল হবৰ সম্ভাবনা নাই। এতিয়া ভাল মানুহৰ তিবোতা আনৰ আগত ওলোৱা থাকোক, গিৰিয়েক আহিবৰ গম পালে “ডাঙ্গৰিয়া আহিছে বুলি” পাঁছ হাত মান ওৰণি লৈ, বাঘৰ ভয়ত গৰু পলোৱাদি চুকত সোমাইগৈ। ডাঙ্গৰীয়া জনাইও তিবোতাক মৰম কৰিলে বা ভাল

মুখে কথা কলে তিবোতাই আশই পাব বুলি ঘৈণীয়েকৰ ফাললৈ কপালৰ গাঁঠী থোপা কৰিহে চায়, আৰু অনেকে গালি পাৰিহে ঘৈণীয়েকক মাতে; আন কি? অলপ দোষতে ঘৈণীয়েকক (ছিঃ ছিঃ কি ঘিণৰ কথা!) পাৰে মানে মাৰে। আৰু যদি কোনোবাই ঘৈণীয়েকক অলপ মৰম কৰে আৰু ঘৈণীয়েকেও পৈয়েকে সৈতে মুকলি মুৰে কথা বাৰ্তা কয় আৰু হাঁহে, মাতে; তেন্তে তাক “তিবোতা সেকুয়া” আৰু ঘৈণীয়েকক নিলাজী বুলি আনে উপহাস কৰে। এইবোৰ কথা যে অতি গৰিহিত, ইয়াক কবৰ কাম নাই; আৰু যেতিয়ালৈকে দেশাচাৰৰ দাস হৈ, মানুহে এই ৰূপে আচৰণ কৰে, তেতিয়ালৈকে দেশৰ মঙ্গল হবৰ আগন্তুক নাই। তিবোতাৰ প্ৰতি যেনে আচৰণ কৰিব লাগে, তাকে হিন্দু শাস্ত্ৰত ভাল ৰূপে লিখিছে; তথাপি যিবোৰ মানুহে শাস্ত্ৰৰ শৰণ দি অষ্টমীত মাছ নে খায়, সেইবোৰ মানুহেই সেই শাস্ত্ৰৰ কথা দলিয়াই পেলাই তিবোতাৰ প্ৰতি অনুচিত ব্যৱহাৰ কৰে, ইহে অতি আচৰিত। অতএব হে আমাৰ ‘দেশী সকল! তোমালোকে তোমালোকৰ তিবোতাৰ অহিতে যি কুসংস্কাৰ আছে, তাক এৰি পেলাই, সিহঁতক জ্ঞান বিজ্ঞা শিকাই উত্তম সঙ্গী জ্ঞান কৰা; কাৰণ সিহঁত তোমালোকৰ শৰীলৰ এফাল আৰু উত্তম বন্ধু।’

এই সময়তে আৰু এটা কথা মনত পৰি বৰ বেজাৰ লাগিছে; সেয়ে এই, যে বিয়াৰ পূৰ্বে আমাৰ দেশৰ মতা তিবোতাই পৰস্পৰ দেখা শুনাকৈ ছুইবো ছুইতো মন মিলে নে নিমিলে, তাক বুঝিবলৈ নে পায়। জীয়াই থকা যায় মানে যাবে সৈতে পৰম বন্ধু ভাবে থাকিব লাগিব, তেওঁৰ নো ৰূপ গুণ কেনে, তাক নে জানি যে বন্ধুতা কৰা যায়, ইয়াতকৈ অসুখৰ কথা আন কি আছে? এই কাৰণেই আমাৰ দেশত অনেক মতা তিবোতাৰ অমিল অগ্ৰীতি হৈ, বৰ অসুখ হয়। আৰু যেতিয়ালৈকে এই নিয়ম চলি থাকে, তেতিয়ালৈকে আমাৰ গৃহ সুখ হবৰ আগন্তুক নাই।

হ. চ.

গৰগাওঁ নগৰৰ কথা।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৬। জুন ১৮৬১।

এই অসম দেশৰ আদি পুৰাতন মহা নগৰ যি গৰগাওঁ, সেয়ে বহু কালৰে পৰা উচ্ছন্ন হৈ আছে; আৰু তাত কাৰেঙ্গ নামে পাঁচ মহলাৰ এটা ওখ অট্টালিকাও আছে, তাৰ তুল্য পকি ঘৰ এই দেশত আৰু নাই। সেই কাৰেঙ্গ সজাৰ ভালেমান শ বছৰ হল, তথাপি তাৰ এখনি ইটাও আজিলৈকে খহি পৰা নাই। এনে ঘৰটী যি আজিলৈকে অৰণ্যৰ মাৰাত থাকি মলিন হৈ আছে, আৰু তাক আওঁতাওঁতা যে কোনো নাই, অকল সেয়েহে দুখৰ কথা। সম্প্ৰতি জিলা শিৱসাগৰৰ বিজ্ঞবৰ শ্ৰীযুত মুনশী কেফায়ংউল্লা ক্ষমতাপন্ন সদৰামানে সেই মনোৰঞ্জন ঘৰত সাধাৰণ ৰূপে মানুহৰ সভা হব পৰাকৈ পৰিস্কাৰ কৰাই, গত জেঠ মাহৰ প্ৰথম দিবসত ওপৰ মহলাত নেগেৰা আদি বাদ্য, তাৰ নামৰ মহলাত গান আৰু তাৰ তলৰ মহলাত ভোজনৰ ঠাই নিৰূপণ কৰি অতি সমাবোধে অপূৰ্ব ৰূপে সভা সম্পাদন কৰিলে। সভাস্থ মৰামৰা সত্ৰৰ শ্ৰীযুত অধিকাৰী গোসাঁই আৰু ডেকা গোসাঁই আদি দৰ্শক প্ৰায় ৪০০।৫০০ লোকৰ কম নাছিল। এই জিন্ন উদ্ধাৰ আৰু আনন্দসূচক ব্যাপাৰ সকলোৰে সন্তোষজনক হৈছিল। এতিয়া সেই ঘৰত অনায়াসে সভা সম্পাদন হব পাৰে, ইয়াত কোনো সংশয় নাই।

হে পাঠক সকল, আপোনা সকলৰ বিবেচনাৰ কৰ্ত্তব্য যে তেলিয়াৰ মূৰত তেল দিয়াতকৈ কুপছিয়াৰ মূৰত তেল দিয়াহে প্ৰশংসাৰ কথা। যেতিয়া বহু দিনিয়া বন্ধ হৈ থকা বাটটী মুকলি হ’ল, তেতিয়া নে দেখাবিলাকেও আহি বসিত ৰজা সকলৰ সদকীৰ্ত্তি আৰু যন্ত্ৰৰ প্ৰতি মনযোগ কৰাই আনন্দৰ কথা।

যথার্থ বক্তা।

কানী এবাব কথা ।

১৬ বছৰ । নম্বৰ ৬ । জুন, ১৮৬১ ।

আফু আৰ্জিবলৈ নিষেধ হোৱাৰে পৰা অসম দেশৰ মাজত অনেক লোকে কানী খাবলৈ এৰিছে বুলি আমি অনেকৰ পৰা শুনিছোঁ। তাৰ নিষেধ হোৱাতেই যদি এনে ফল ওলাবলৈ ধৰিছে, তেনে অসম দেশী লোকৰ নিমিত্তে আশাও হ'ব পাৰিব ; কিয়নো কানীৰ কাৰণেই দেশ নষ্ট আৰু উচ্ছন্ন হৈ গৈছে। মানুহবিলাক অলপ দিনহে মাথোন জীয়াই থাকে, কাৰণ কানী খোৱা হেতুকেই শৰীল নিৰ্বলী আৰু তাৰ জীৱৰ বসৰো হানি হোৱাত সকলো বিধ ৰোগে শীঘ্ৰে ধৰেহি, আৰু পাচে ঔষধৰ দ্বাৰাও একো ফল ন ধৰে, আৰু স্বস্থ হ'বলৈকো অতি কঠিন। এই কাৰণে মাউৰ আৰু গ্ৰহণী আদি টান ৰোগত অসম দেশী লোক অতি শীঘ্ৰে মৰি মৰি যোৱাত দীৰ্ঘ আয়ুসী হৈ থাকিব নোৱাৰে। আৰু কানীয়া লোকৰ সন্তানবোৰো আন লোকৰ সন্তানৰ নিচিনা শকত আৰু ভাল নহৈ, ডাঙ্গৰ হলে কানীলৈহে মন দিয়ে।

তাত বাঞ্ছা কানীয়া লোকৰ গুণ ক্ৰমেৰে বেয়া হৈহে যায় ; জ্ঞান গুচে, যতে ততে সদাই কলমটিয়াই থাকে, আৰু এলেছয়াও হয় ; আৰু কানি পাবলৈ টান হলে, মানুহক ফাঁকি দি চুব আদি কৰি সকলোবিধ অত্যাচাৰ কৰে, কিয়নো তাক নেপালে থাকিব নোৱাৰে। ইয়াৰ বাহিৰেও কানীৰ লগত কিমান ধন খৰচ কৰি অকাৰণে পানীত পেলোৱা হৈছে ! হায় ! হায় ! এই অসম দেশত বছৰি বছৰি কত লাখ টকা এই সহজৰ দ্বাৰায়েই পেলোৱা হৈছে, তাক মানুহে জনা হলে, কেনে বিস্ময় মানিলেহেঁতেন ! প্ৰতি গাঁৱে তাৰে

সৈতে এটা এটা ভাল স্কুল পাতি ল'ৰা চোৱালি আটাইবোৰকে ভালকৈ শিখাই জ্ঞান দিব পাৰিলেহেঁতেন।

আৰু যি মানুহ এতিয়া দৰিদ্ৰ, যাৰ গৰু তাকৰ, ঘৰো বেয়া, আৰু জাৰ কাললৈ য়েয়ে ভাল কাপৰ কিনিবও নোৱাৰে, সেই মানুহে কানী খাবলৈ এৰি তাৰ খৰচ খনি সাচি খোৱা হলে, তাৰ কেনে উন্নতি হ'লহেঁতেন !

কিন্তু মানুহবিলাকে তাক খাবলৈ এতিয়া অলপ অলপকৈ এৰিছে বুলি শুনি বৰ আনন্দিত হৈছোঁ ; কিয়নো সম্প্ৰতি অসম দেশৰ ঘোৰ বাতিৰ শেষ ওচৰ হোৱাত অলপমান অকণোদয় যেন দেখিছোঁ।

যিবিলাক ভদ্ৰ লোকে এই দেশৰ উন্নতিলৈ চিন্তি অপেক্ষা কৰিছে, সিবিলাকে অতি হিত কৰম কৰিবলৈ শুভ কাল আহিল। এতিয়া কোনো ভাল লোক ওলাই লোকবিলাকক বৰকৈ উদগাই, অনেকক সেই কানীৰূপ সমুদ্ৰৰ পৰা বক্ষা কৰিলে, সেই জনৰ নাম দেশৰ বিবৰণত চিৰস্মৰণীয় হ'ব ; আৰু তেওঁ জীয়াই থকা কালত দেশৰ মানুহবিলাক যে আগতকৈও ভাল হৈ গ'ল, এই কথা তেওঁ আপোন মৰণ কালত জানিব পাৰিব।

যুবা ভদ্ৰ লোক সকল গোট খাই কানীৰ বিৰুদ্ধে সভা পাতি কিমান লোকক সেই কুসহজৰ পৰা একয়াৰ পাবে, তালৈ পুৰুষাৰ্থ ৰাখি, আমাক তাৰ বুঝ দিয়া হলে আমি বছৰি বছৰি আমাৰ সমাচাৰ পত্ৰত প্ৰকাশ কৰাত সিও অতি আনন্দৰ কথা হ'লহেঁতেন।

কিন্তু মানুহে যে নিশ্চয়কৈ কানী এৰিব পাবে, ইয়াকে বুঝা অতি প্ৰয়োজন। মানুহে কানী এনেই এৰিলে যে অনেক দিনলৈকো বৰ দুখ পাব, ইয়াকে মই বুঝিছোঁ ; কিন্তু সেই দুখ কেৱল ১৫ দিন মানলৈহে থাকে। তথাপি তাৰ আৰু উপায় আছে ; অৰ্থাৎ তাক এৰিবলৈ অনেক ঔষধ আছে।

মানুহে জনা অনেক বিষাল ঔষধ আছে, কিন্তু সেইবোৰৰ নাম

ময় প্ৰকাশ কৰিব নো খোজোঁ ; কিয়নো কোনো অজ্ঞানী মানুহে
কি জানি তাক সবহকৈ খাই মৰিব। কিন্তু একো ছুখ নি দিয়া
এনে এটা ঔষধো আছে, তাক সাহাব লোক থকা সকলো জিল্লাতে
পোয়া যায় ; সেই বস্তুৰ নাম কফি, আৰু সাহাব লোকে তাক
চাহৰ দৰে উতলাই খাই। সেই ৰূপে কানীয়া মানুহেও কানী এৰি,
পূৰ্বে কানী খোয়া সময়তে যদি কফি ভাজি গুৰি খুন্দ পানীত
উতলাই তাৰ বস খাই, তেন্তে কানীৰ ৰাগি আৰু তাৰ ছুখো গুচিব।
এই ৰূপে এমাহ মানলৈ খাই থাকিলে, পাছে সেই কফিকো সমূলি
এৰিব পাৰিব।

কানী এৰিবলৈ আৰু এবিধ ভাল শাক আছে বুলি আমি পূৰ্বৰ
কমিউনৰ শ্ৰীযুত জেষ্টিঞ্চ সাহাবৰ দ্বাৰায় শুনিছোঁ ; সেই শাকৰ
নাম বন জালুক। সেই মাণ্ডবন্ত সাহাবে শ্ৰীযুত ডক্টৰ চিমঞ্চ
সাহাবলৈ এই ৰূপে লিখি জনাইছে, বোলে, কামৰূপৰ অনেক মানুহে
কানী এৰিবৰ নিমিত্তে সেই বন জালুক সবহকৈ গোটাই সাঁচি থৈছে।
মানুহৰ হিতলৈ চাই এই উত্তম কথা অকনোদয় পত্ৰত ছাপি দিছোঁ।
সেই বন জালুকক কেনেকৈ খাব লাগে, আমি তাৰ বুঝ নেপাওঁ ;
কিন্তু অনেক মানুহে সেই ঔষধৰ গুণ জানে, আৰু তাক পগাই
খাব পায়।

হে পাঠক সকল, এতিয়া তোমালোকেও হিন্দুলোকৰ কোনো
পৰিয়াল বা বন্ধু বা মিত্ৰৰ কুটুম, বা চুবুৰিয়াও যদি সেই দূৰ সহজত
আছে, তেন্তে সিবিলাকক এই সকলো কথা জনাই উন্নতিৰ পথলৈ
আনিবৰ নিমিত্তে পৰিশ্ৰম কৰাইক ; তাতে তোমালোকৰ কৰ্মৰ
দ্বাৰায় অনেকৰ অনেক বিধ লাভ হ'ব।

সভ্য হ'বলৈ নিবেদন।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ৮। আগষ্ট, ১৮৬১।

শ্ৰীযুত অকনোদয় সম্পাদক মহাশয়েষু,

সমুচিত সন্মান পূৰ্বক নিবেদনং। সম্পাদক মহাশয়, আমি
দেশৰ লোকবিলাকৰ অৱস্থাৰ বিষয়ে অলপমান বচনা কৰি প্ৰাৰ্থিত
হলোঁ, যেন আপুনি অনুগ্ৰহ কৰি অকনোদয় পত্ৰৰ এচুকত ছাপি
দি চিৰ বাধিত কৰিব।

হায় হায় ! আমাৰ অসম দেশৰ লোকবিলাক কেতিয়াকৈ
নো সভ্য হ'ব ? সভ্য হ'বৰ আশা থাকিব পাৰে নে ? আজি প্ৰায়
৩০ বছৰমান কম্পানী বাহাদুৰ এই দেশৰ অধিকাৰ হৈ যিমান
উপকাৰ কৰিছে, কিন্তু অসম দেশৰ মানুহ সেই উপকাৰৰ ফল
ভোগ কৰিবলৈ চেষ্টা নকৰি, তাক কেৱল অপকাৰ হেন জ্ঞান কৰি
তাৰ পৰা মুকুত হ'বলৈহে সদা সৰ্ব্বদায় যতন কৰে। দেখাচোন
গবৰ্ণমেণ্টে ইমান খৰচ কৰি লোকৰ উপকাৰ হ'বৰ নিমিত্তে ঠায়ে
ঠায়ে স্কুল থাপন কৰিছে ; কিন্তু আমাৰ মানুহে তাক উপকাৰ
জ্ঞান কৰোক চাৰি, কেৱল অপকাৰহে বোধ কৰিছে। আমাৰ
দেশৰ মানুহে লৰাই ইংৰাজি পঢ়িলে জাত যায় বুলি ভয়ত স্কুলত
পঢ়িবলৈ নি দিয়ে ; কিয়নো তেওঁবিলাকৰ মানত মানুহৰ জাত
চুলিতহে থাকে, চুলি কাটিলেই জাত নে থাকে ; আৰু ধৰ্ম কাপৰত
থাকে ; এই কাৰণে যদি আমাৰ দেশৰ মানুহে চুৰিয়া নি পিন্ধি,
ঠেঙ্গা ইত্যাদি পিন্ধে, তেনে হলে ধৰ্ম নষ্ট পায়, হায় হায়, কেনে
দেশ ! মানুহৰ জাতি ধৰ্ম চুলি আৰু কাপৰত হৈ থাকে। অসম
দেশৰ মানুহে জাত নেথাকে বুলি লৰাক বিছা নিশিকাই ; কিন্তু

যেতিয়া সিৰস্তাদাৰ আৰু পেঙ্গাৰ সকলত ধৰি কাছাৰিত ৪।৫ টকাতে মহৰি সোমাই, তেতিয়া বা জাতটো কত থয়? সেই সময়তহে চুলিলৈ যায় হবলা। এনেকৈ হলে খ্ৰীষ্টীয়ান, বা অন্য জাতি মানুহক ছুলেও গা ধোৱা, কিন্তু কাছাৰিত বৰ সাহাৰ জনাত হলে দোষ নাই; তেওঁ বজা হোৱা দেখি, সেই নিমিত্তে তেওঁৰ ছুয়া পাত অৰ্থাৎ ভাত খোৱা মেজ ছুই ঘৰত আহি জলপান খালেও দোষ নাই। চিঃ চিঃ! এই দেশী মানুহ নো কেনে, যে ছটকা ৰূপলৈকে লোকৰ ভৰিত পৰে, কিন্তু হেজাৰ টকা পাবলৈকে চেষ্টা ন কৰে। চোয়াচোন, একে লগৰ বঙ্গাল দেশত কিমান উন্নতি হৈছে! “ইয়ং বঙ্গাল” অৰ্থাৎ ডেকা বঙ্গালীবিলাক বৰ সভ্য ও সুশিক্ষিত, তেওঁবিলাকে এই “চুপৰষ্টিশ্বন” অৰ্থাৎ মিছা ভ্ৰান্তিৰ পৰা কেতিয়াবাই মুক্ত হ'ল। হে পৰম ঈশ্বৰ আমাৰ এই ছথিত অসম দেশক এই ছথিত অৱস্থাৰ পৰা কেতিয়া মুক্ত কৰিব? অসম দেশত গণক, বামুণ, মঙ্গলতী এই সকলেই অনেক প্ৰকাৰে উন্নতিৰ পথ বাধা কৰিছে; কিয়নো তেওঁবিলাকে “গ্ৰহৰ দোষ, বুৰা ডাঙ্গৰিয়াৰ দোষ,” এই বুলিয়েই মিছা মিছিকৈ ফাঁকি দি খাই। সেই সকল গুচিলেই তেও অলপ ভাল হোৱাৰ আগন্তুক থাকে। তেওঁবিলাকে লবাই ইংৰাজি পৰিলে বাপেক মাকৰ পিণ্ড নিদিএ বুলি কয়; কিন্তু যিবিলাকে যি ছটা এটা পিণ্ড দিবলৈ বৰ আশা কৰি থয়, সেই লবাৰ বা কি গতি হয়, আৰু বাপেক মাকৰ নো কেনেকৈ পিণ্ড দিয়ে, তাক কানীয়াৰ কীৰ্তন পৰ্হা সকলেই জানিছে। তেও ইমানতো কইহে, বোলে, ইংৰাজি পৰিলেই জাত যায়; কি মিছা ভ্ৰান্তি একা? ইংৰাজি পৰিলে বা কিমান জ্ঞানী হই, তাক পৰ্হা সকলেহে জানে; তেওঁবিলাকে বুৰা ডাঙ্গৰিয়া, জলখাই ডাঙ্গৰিয়া, শণিৰ দোষ, মঙ্গলৰ দোষ, তুলশি গছ, সালেগ্ৰাম আৰু ভূত পিসাঁচ, এই সকল পাপক নে মানে। কিন্তু অতি উৎকৃষ্ট ধৰ্ম্মক অবলম্বন কৰে; লোকৰ ছথত উপকাৰ কৰি, যেত মাশনব-

লিলা সম্বৰণ কৰে। কিন্তু বিদ্যাহীন সকলে এই ধৰ্ম্ম আশ্ৰয় লব নোৱাৰি, প্ৰায় চোৰ, ডকাইত, ফাঁকি, আৰু ঠগবাজ হয়; তেনে হলে তাৰ কি ধৰ্ম্ম থাকিল? কিন্তু আজি কালি সকলো গৈ চুলিতহে মাত্ৰ জাতটো আছে, তাক যেয়ে কাটে তাৰ জাত যায়। আহ, বিদ্যাৰ কি গুণ! বিদ্যাৰ গুণ যদি এই দেশত অলপ বিস্তাৰিত হবলৈ পায়, তেনে হলে ময় ঠিক কৰি কব পাৰোঁ, ঘোৰাৰ নেজৰ নিচিনা চুলিত জাত বান্ধি ন থব, আৰু তাৰ গুণেৰেই অন্তৰোৰ মিছা ভ্ৰান্তিৰ পৰা উদ্ধাৰ হৈ সত্য পৰম ঈশ্বৰক ভক্তি কৰি কেনে সুখেৰে কাল নিয়াব পাৰিব! এতেকে, হে অসম দেশৰ যুৱা সমূহ সকল, তোমালোকে বিদ্যা স্বৰূপ বত্ৰৰ অলপ ভাগ পাইছা; সেই নিমিত্তে তোমালোকক হাত যোৰকৈ জনাওঁ, যেন তোমালোকে এই বিদ্যাৰ গুণকে প্ৰকাশ কৰি আৰু অন্য সকলকো তালৈ পথ দেখুয়াইক; তোমালোকে এনে ন কৰিলে, আগৰ বুঢ়া সকলৰ পৰা এই জন্মত কেতিয়াও ভৰসা কৰিব নোৱাৰি। ইয়াকে নিবেদন কৰোঁ।

শিৱসাগৰ স্কুল,
৫ আগষ্ট ১৮৬১।

নিতান্ত অল্পগৃহিত
এজন স্কুলৰ ছাত্ৰ।

নম্রতাই জ্ঞানৰ ফল ।

১৬ বছৰ । নম্বৰ ২ । চেপ্তেম্বৰ, ১৮৬১ ।

কোনো এক সময়ত এটা ডেকা গঁফাল মানুহে এজনী অতি জ্ঞানী বুৰাক আলি বাটত লগ পালে ; তাত ডেকাই অতি অহঙ্কাৰেৰে আপোনাৰ মূৰ থিয়কৈ বাটত ফুৰি আছিলে, কিন্তু সেই বৃদ্ধ জনাই হলে মূৰ দৌৱাই ফুৰি গৈছিল । তেতিয়া ডেকাটে সেই বুৰাৰ আগত এই কথা ক'লে, বোলে, হেৰা আতা, তুমি কি কাৰণে আপোনাৰ মূৰ তলকৈ ফুৰিছা ? তেতিয়া বুৰাই মূৰ দাঙ্গি তাক এই উত্তৰ দি বুলিলে, হে ডেকা, তুমি বাটৰ কাথৰত থকা ঘেঁহু ধান দেখিছা নে ? তাতে ডেকাটে সমিধান দি ক'লে, হয়, আতা, দেখিছোঁ । বুৰাই শুধিলে, তেন্তে তুমি সেই ঘেঁহু ধানবোৰৰ কোনো কোনোৰ থোক দাঙ্গ খায় থকা, আৰু কোনো কোনোবোৰ থোকক তললে মূৰ দৌৱাই থকা দেখিছা, ন হয় নে ? বাক, তাৰ যি কাৰণ, তাক কওঁ শুনা ; যিবোৰ থোকত গোট নাই পতানহে, সেইবোৰ থিয়ৈ থাকে, কিন্তু যিবোৰত গোট আছে, সেইবোৰ থোকেই তললৈ মূৰ দৌৱাই থাকে । ইয়াকে কৈ সেই বুৰা মানুহ জনাই ডেকাক চালাম দি বিদায় লৈ গুচি গ'ল । তাতে সেই ডেকাও সেই কথাত অতিশয় লাজ পায় গুচি গ'ল । এয়ে ঠিক কথা, আৰু ইয়াত এটা উত্তম উপমাও আছে । দেখা, যি জনৰ অধিক জ্ঞান আছে, সেই মানুহেই নম্র । যি মানুহৰ ঘৰত বিস্তৰ সোণ থাকে, সি আপোনালৈ কাঁহৰ বা পিতলৰ অলঙ্কাৰ গৰ্হাই, তাৰ ওপৰত ৰাজ পাতা লগাই সোভা ন কৰাব ; যি নদীৰ পানী দ, সেই পানী নিসমৰ কাপে ধীবে ধীবে বৈ যায় ; কিন্তু যাৰ পানী তৰাঙ্গ, সেই নদীতহে তৰ্জন গৰ্জনৰ কোলাহল শুনি । পৃথিবীৰ মাঝত আটাইতোকৈ

যত যত প্ৰধান প্ৰধান দেশ আছে, সেই সেই দেশবিলাকৰ ৰজাই প্ৰায় একো অহঙ্কাৰ নে দেখাই ; কিন্তু যি যি ৰজাবিলাকৰ ৰাজ্য সৰু, অৰ্থাৎ যিবিলাক কেৱল নামেৰেহে ৰজা, এনে ৰজা সকল যেতিয়া যেতিয়া ফুৰিবলৈ ওলাই যায়, তেতিয়া সিবিলাকে আপোনাৰ পাছত লা লক্ষৰ, সেনা সেনাপতি লয়, আৰু আগতো কালী ভেঁৰি আদি অনেক বাজেৰে বাজ কৰে, আৰু আপুনি হাঁতিত উঠি, গা ঘেলাই ঘেলাই ময় পৃথিবী খনৰে ৰজা হেন জ্ঞান কৰি, প্ৰজাবিলাকৰ আগত আপোনাকে কোনো এক মহা দেৱতা যেন প্ৰখ্যাত কৰে । যেতিয়া কোনো ছথিয়া মানুহৰ লৰাই গোটা চাৰেক পয়চা পায়, তেতিয়া সি তাত অতিশয় ৰঙ্গ কৰি তাৰ লগৰ আন আন লৰাৰ আগত সেই কথা কৈ বৰ হায় পাতে ; কিন্তু যাৰ লাখ লাখ টকা থাকে, সি কেতিয়াবা হেজাৰ টকা পালেও অলপ হেনহে জ্ঞান কৰে । যেনেকৈ কোনো এটা বৰ পিপাত একলহ মান পানী ভৰাই তাক জোকৰাত, সি তাকৰিয়া পানীৰ কাৰণে খলকনি খায় বৰকৈ শব্দ কৰে, কিন্তু তাক পানীৰে নিশ্চইকৈ ভৰাই জোকাৰিলে, সি একো শব্দ নকৰিব ; কিয়নো খলকনিৰ শব্দ হবলৈ তাৰ ভিতৰত ঠায়েই নাই । এই কাপে সকলো কথা হৈছে ; যি মানুহ ডাঙ্গৰ, আৰু জ্ঞানৱন্ত, যাৰ নিশ্চই উত্তম মন থাকে, সি আপোনাক বৰ বোলাই নু ফুৰে, আৰু একো গঁফ অহঙ্কাৰো ন কৰে ; কিন্তু যি মানুহ একো নহৈও আপোনাৰ মাগু আপুনি যদি বিচাৰি ফুৰে, সি ভুলহে কৰে ; কিয়নো তাৰ নিচিনা অজ্ঞানীএ যদি কেতিয়াবা তাক সেৱা সতকাৰ কৰেও, তেও জ্ঞানী লোকে তাক অকল হেলা কৰি বুলিব, অস, সি বৰ গঁফাল মানুহ ! সি আপোনাক কোনো এক মহত লোক হেন ভাবে, গঙ্গা টোপৰ দৰে, সি আপোনাকে আপুনি ডাঙ্গৰটো কৰে ! আমি তাৰ সঙ্গ কেনেকৈ লম ? এই কাপে জ্ঞানী আৰু ভদ্ৰ লোকৰ মাজত এনে বিধ লোক কেৱল হেলাৰ পাত্ৰহে হয় ; ভাল মানুহে তাক কেতিয়াও সমাদৰ নকৰে ।

আৰু বিবেচনা কৰি চালে, কাৰণ ওলাই; দেখা, যি মানুহে আপোনাকে জ্ঞানী বুলি বথানে আৰু সেই ৰূপ হৈছে। বুলি আপোনাক মানেও, সি আৰু অধিক জ্ঞানলৈ কাৰ্য্যৰ ন কৰে; ময় আটাই জ্ঞানকে পালোঁ হেন ভাবি, এলাহতে থাকে। তাত বাখে সি আপুনি কেনে ডাঙ্গৰ মানুহ, আৰু কেনে জ্ঞানী হৈছে, আৰু লোকৰ পৰা সি কেনে সেৱা সত্কাৰ পাবৰ যোগ্য, এই ৰূপে আপোনাৰ কথাকে আপোনা আপুনি ভাবি চিন্তি থাকিয়েই তাৰ আয়ুৰ কাল নিওয়াত, নকৈ জ্ঞান আৰ্জিবলৈ তাৰ কালেও নো জোৰে। জ্ঞানৰ হলে সীমাও নায়; জ্ঞান অধিক পালেও, আৰু অসংখ্য জ্ঞান পাবলৈ আছে, এই কথা সকলোএ ভাবিবৰ উচিত। নিউটন নামেৰে এজন ইংৰাজীৰ বৰ জ্ঞানৱন্ত চাহাব আছিল। তেওঁৰ সদ গুণ আৰু জ্ঞানৰ নিমিত্তে তেওঁৰ নাম গোটেই জগততে প্ৰখ্যাত হৈছে; তথাপি তেওঁ আপোনাৰ বৃদ্ধ কালত এই কথা কৈছিল, বোলে, জ্ঞান ৰূপ মহা সাগৰৰ তিবতহে ফুৰি ময় তাৰ পৰা কিছু সৰু সৰু শিল বিচাৰি পায় সাঁচিলো; কিন্তু জ্ঞান ৰূপ অপাৰ সমুদ্ৰৰ শোতৰ ঢৌ মোৰ আগত বৈয়ে আছে।

পাঠক সমূহে ইয়াকে বিবেচনা কৰি দেখোক, নম্ৰতাই জ্ঞানৰ ফল ন হয় নে? এয়ে স্বৰূপ কথা; ইয়াক কেৱে নুই কৰিব নোয়াৰে। বিলাতৰ জ্ঞানৱন্ত লোকৰ মাঝত ই নিশ্চেই প্ৰমানীক হয়।

“তয়ো মাৰি দিবি”।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ২। চেপ্তেম্বৰ, ১৮৬১।

ময় এদিন বাটত ফুৰিবলৈ যাওঁতে ছটা সৰু লৰাৰ দন্দ লাগি ইটে সিটক মৰা মৰি কৰা দেখিলোঁ, সিহঁতৰ বয়স আঠ দহ বছৰ মান হব। সেই ছটা লৰাৰ মাঝে এটা বৰ সৰু আৰু বলিও আছিল, কিন্তু আনটোৰ শৰীল কিবা নৰিয়াৰ কাৰণে ক্ষীণ আৰু নিৰ্বলীও। এই হেতুকে সৰুটো ক্ষীণটোক অনেক মাৰিলে। পাছে সি লগৰীয়াৰ হাতৰ কোৰ কিল খায় কান্দি কান্দি বাপেক মাকৰ আগলৈ লৰি গৈ আপোনাৰ যি যি হৈছিল, সেই আটাইকে সিহঁতৰ আগত আকও কান্দি কান্দি কবলৈ ধৰিলে। আৰু সেই কথা কওঁতে আপোনাৰ দোষ নিশ্চয়ে লুকায়, সিটৰ জগবহে বৰকৈ দেখায় কলে, বোলে, আমি দুয়ো বাটত ঘিলা খেলি উমলি আছিলোঁ; তাতে ময় তাতকৈ ঘনে ঘনে জিকি থাকোঁ দেখি, কটা, তইহে ঘনে পতি জিকি থাক, এই বুলি আহি সি মোৰ গালত চৰ মাৰি দিলে, তাতে বোপাইৰ আগত কৈ দিওঁগৈ বোলাত, সি আকও ধৰি মোক এই দৰে পাৰে মানে মাৰিলে। পাছে বাপেক মাকে লৰাৰ মুখৰ পৰা এই ৰূপ কথা শুনি, একো বিচাৰ পৰ ন কৰি, বৰ খঙ্গেৰে পুৰ হৈ, আপোনাৰ পুতেকত কলে, বোলে, সি যে তোকে মাৰিলে, তয় নো তাক নে মাৰিলি কিয়? আজিৰ পৰা তয়ো মাৰি দিবি; যি জহ জগৰ লাগে, তাৰ উত্তৰ ময় দিম।

হে পাঠক সকল, বিশেষকৈ, হে পিতৃ মাতৃ সকল, তোমালোকৰ নিমিত্তেই এই কথাটী লিখা হৈছে। দেখা, লৰাৰ কথা শুনিয়াই যে বাপেক মাকে এনে অনুচিত কুসাহলৈ লৰাক বুদ্ধি দি আগ

বৰ্হাই দিয়ে, ই নো কেনে কথা ! পিতৃ মাতৃৰ মুখৰ পৰা এনে কথা শুনিলে সেই লৰা আপুনি বেয়া হবলৈ কি বাধা থাকিল ? এনে লৰা যে আগলৈ ছুট হৈ নে যাব, ইয়াত একো সংশয় নাই। পাঠক সকলে এই কথা পাই এনেকুৱা কথাত আপোনাৰ লৰা-চোৱালিক কেনে বুধি দিয়া উচিত, তাক আপোন আপোন মনে দাঙ্গি পাৰি চাওক। সেই লৰাৰ মাক বাপেক ধৰ্মী লোক হোৱা হলে, সিবিলাকে আপোনাৰ সন্তানক সেই ৰূপ কুসাহলৈ বুদ্ধি দিলেহেঁতেন নে ? কেতিয়াও ন হয়। ধৰ্মী লোক হোৱা হ'লে, লৰাই এনে কথাত আগলৈ কি ৰূপ সহণিয় হব পাৰিব, আৰু অপকাৰৰ শলনি অপকাৰ নিচিন্তি, আপোনাক দুখ দিয়াবোৰৰে কেনেকৈ উপকাৰ চিন্তিব পাৰিব, সেই ৰূপ কথাৰেহে লৰাক শিকনি দিলেহেঁতেন। আৰু ধৰ্মী হোৱা হলে, লৰাৰ মুখৰ কথা শুনিযেই ক্ৰোধেৰে তাৰ সিদ্ধান্ত নিদি, সেই কথা সঁচা কি মিছা, আগেয়ে তাৰ ঠিক প্ৰমাণ বিচাৰিহে লৰাক উত্তৰ দিলেহেঁতেন। কিন্তু এইদৰে নকৰি অবিবেচনা ৰূপে “তয়ো মাৰি দিবি”, এনেকৈহে কলে। পাছে লৰাই তেনে কথা শুনি, লোকলৈ তাৰ মনত কেনে হিংসা ৰূপ অগ্নি জ্বলি, তাক দুখ দিয়াটোকো দুখ দিবলৈ আপোনাৰ মনত কুআলচ চিন্তিবলৈ ধৰিছিল। কিন্তু যি পিতৃ মাতৃয়ে আপোনাৰ সন্তানক এইৰূপ অনুচিত শিকনি দিয়ে, সিবিলাকে আপোনাৰ সন্তান ডাঙ্গৰ হলে, তেনেকুৱা শিকনি দিয়াৰ বিষম ফল ভোগ ন কৰিব বুলি কোনে ভাবিব পাৰে ? নিশ্চয়ে এনে লৰাই আগলৈ অতি তিন্ধ শুলেৰে তাৰ পিতৃ মাতৃৰ হৃদয় বিদাৰিব ; ইয়াত একো সংশয় নাই।

এতেকে, হে পিতৃ মাতৃ সকল, তোমালোকে আপোন আপোন সতি সন্তানক সিবিলাকৰ সৰু কালত যি ৰূপ শিক্ষা দিছা, তালৈ সাৱধান হোৱা। কিয়নো তোমালোকে লৰা চোৱালিক সৰুতে যেনেকৈ শিকোৱা, সিবিলাকে তেনেকৈ শিকিয়েই ডাঙ্গৰ হব।

এই কাৰণে ঈশ্বৰৰ ভয়েৰে আপোন আপোন সন্তানক ধৰ্ম ৰূপ শিকনি দিয়া ; তেনে কৰিলে, তোমালোকে বৃদ্ধ কালত সিবিলাকৰ পৰা সন্তোষ পাবা, আৰু সন্তানেও তোমালোকৰ পৰা তেনে সজ শিকনি পোয়াত তোমালোকক উত্তম ৰূপে সমাদৰ কৰিব।

ন. ল. ফ.

শ্রীযুত ব্রাণ্ডন চাহাবৰ পত্ৰ।

নুয়ৰ্ক নগৰ, জুলাই ৪ তাৰিখ, ১৮৬১।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ১০। অক্টোবৰ, ১৮৬১।

শ্রীনিধি লিলাই আৰু কলিবৰ আদি কৰি আমাৰ সকলো খ্রীষ্টীয়ান ভায় ভনীবিলাকলৈ পাছৰি ব্রাণ্ডন চাহাব আৰু মেম চাহাবেও হেজাৰ হেজাৰ চেলাম দিছে।

হে আমাৰ প্ৰিয় সকল, তোমোলাকৰ পত্ৰ সকল পাই আমাৰ বৰ আনন্দ লাগিছে; শ্রীযুত হোয়াইটিং চাহাবে মোৰ হাতত দিলত, ময় ঘৰলৈ আনি সেইবোৰ পৰি মেম চাহাবকো শুনালত আমাৰ ছয়োৰো চকুৰ লো ওলাবলৈ ধৰিলে; কিয়নো আমি বহু দিনৰ পৰা তোমোলাকৰ একো চিঠি পোয়া নাই, আৰু তোমোলাকে আমাৰ পৰা এখন চিঠি মাথোন পালা, তাক শুনি আমি বৰ বিস্ময় মানিছোঁ। কেতিয়াবা ময় আৰু মেম চাহাবেও লিখিছোঁ বুলি ভাবোঁ, কি জানি বাটত ডাকে নিওঁতে কোনোবাই এৰিলে। তথাপি এতিয়া লিখি তোমোলাকলৈ আমাৰ যি প্ৰেম চেনেহ সদাই থাকি আছে, তাক জনাম।

হে আমাৰ প্ৰিয় সকল, আমি তোমোলাকৰ কথা শুনি বৰ আনন্দ পাইছোঁ, কিয়নো তাৰ দ্বাৰায় আমি জানিছোঁ তোমোলাক এতিয়ালৈকে ধৰ্মমত থিৰ হৈ আচাইক, আৰু তোমোলাকৰ মাজৰ প্ৰায় কোনো শিষ্য উভতি ন গল; কিন্তু প্ৰভু যীচু খ্রীষ্টৰ অনুগ্ৰহত থাকি স্বৰ্গৰ পবিত্ৰ পথত চলি আছে; আৰু পাছে সেই পৰম থানত আমি সকলো এ আনন্দেৰে দেখা দেখি হবলৈ পাম; তাতে আমাৰ আনন্দ পূৰ হ'ব।

আৰু তোমোলাকে যি কথা আমাৰ উভতি যাবৰ অৰ্থে লিখিলা, তাক পৰি আমি যাবলৈ বৰ ইচ্ছা কৰিছোঁ। আমি আপোনাৰ পো জীবিলাকৰ লগত, অৰ্থাৎ তোমোলাকে সৈতে মৈদামত পৰি প্ৰভুৰ দিনলৈকে একে লগে, একে মাটিতে যেন থাকিম, আমাৰ এই অতি বাঞ্ছা। কিন্তু যাব পাৰিম নে নোয়াৰিম, তাক আমি কব নোয়াৰোঁ, ঈশ্বৰেহে জানে। দুই তিনি বছৰলৈকে আমাৰ এনে আশা আছিল, কিন্তু এতিয়া প্ৰায় আশা গুছিল। তিনি বছৰ মান ময় বৰ নৰিয়া হৈ প্ৰায় একো কাম কৰিব নোয়াৰিছিলোঁ। পাছে ক্ৰমে ক্ৰমে কিছু শক্তি পায় অলপ অলপ কাম কৰিব ধৰিলোঁ। তাতে এই নুয়ৰ্ক নগৰত প্ৰচাৰ কৰা এখন সমাচাৰ পত্ৰ (যাক আমেৰিকান বাপ্টিষ্ট বোলে,) তাক লিখা চাহাব নৰিয়া পৰাত তেওঁৰ বিষয় লবলৈ মোক মাতিলে। তেতিয়া ময় সেই কাম লৈ এতিয়ালৈকে তাকে কৰি আছোঁ। সেই সমাচাৰৰ লগত যি মিশ্যনেৰি সমাজ আছে, সিবিলাকৰো মিশ্যনেৰিবিলাক ঠায়ে ঠায়ে আছে; কোনো মান দেশত আছে, কোনো যাপান দেশত, কিন্তু প্ৰায় আফ্ৰিকা লোকৰ কাৰণে সেই মিশ্যনেৰি সমাজ যুগুত কৰা হৈছে। কিয়নো এতিয়ালৈকে এই আমেৰিকা দেশত আফ্ৰিকা লোকক বন্দি কৰি বৰ দুখ দিয়ে। দক্ষিণৰ লোকে বন্দি কিনি অশীমা দুখ দি তাৰ দ্বাৰায় চহকি হৈ যায়। সিবিলাকৰ সহায় হৈ আমি এই মহা পাপ দেখায় সিবিলাকক এক্সাবলৈ শিকাই থাকোঁ। আৰু আমাৰ কেতবিলাক আফ্ৰিকা কলা মিশ্যনেৰি লোকো আছে। এই কামত থাকি ময় ক্ৰমে তাত বৰ উচাহি হৈছোঁ; তথাপি দুই তিনি বেলি আমাৰ সমাজত কৈছিলোঁ, বোলোঁ, মোক এৰি দিয়া, তাতে ময় আগৰ কাম কৰিবলৈ অসমলৈ যাওঁ। কিন্তু সমাজৰ লোকে তাত মন নি দিলে। আৰু এতিয়া ফ্ৰিমিশ্যন কৰম অৰ্থাৎ আফ্ৰিকা লোকৰ উপকাৰ কৰি থাকিবলৈ অতি প্ৰয়োজন। এতেকে ময় কি কৰিম? দুই ফালে ছটা

মনে ধৰি টানিছে, কলৈকো যাবলৈ শক্তি নাই। আৰু এতিয়া এই দেশত ঈশ্বৰৰ শাও পৰিছে বুলি জানিছোঁ : কিয়নো বন্দি বেচা কিনা লোকে আমাৰ ওপৰত অধিকাৰ হবলৈ এতিয়া বণ পাতিছে। আমাৰ প্ৰেচিদেশ্ত বজা আৰু তেওঁৰ বাজ নগৰৰ অহিতে ১০০০০০ মান বগুয়া আনিছে; আমাৰ বজা অতি ধৰমী হৈ বহু বেলি সহি থাকিলে; দুখন তিনি খন নগৰ কোঁঠ সিহঁতে যুদ্ধ কৰি ল'লে। এতিয়া প্ৰেচিদেশ্ত লিঙ্কন চাহাবে আৰু সহিবলৈ যোগ্য যেন নে ভাবি বগুয়া মাতি গোটালে। প্ৰায় ২০০০০০ মানুহ আমাৰ ফালে ওলাল। কেতবোৰ সৰু সৰু যুদ্ধ হ'ল, ৫।১০।২০, এইমান মানুহ ঠায়ে ঠায়ে যুদ্ধত পৰিল। বৰ যুদ্ধ বেগাই হব, কি জানি আজি কাইলৈ, বা পশুইলৈ বাৰ্তা পাম। আৰু সিহঁতৰ চাৰিও ফালে প্ৰেচিদেশ্ত চাহাবে বন্ধ কৰি সিহঁতৰ জাহাজ ওলাব, বা সোমাৰ নোয়াৰাকৈ বাখিছে; তাতে কাৰো সৈতে বেচা কিনা কৰিব নোয়াবে।

হে আমাৰ প্ৰিয়বিলাক, আমাৰ আৰু বহু কথা কবলৈ আছে, কিন্তু চিঠি প্ৰায়ে পূৰ হ'ল। আজি অৰ্থাৎ জুলাই ৫ তাৰিখত শ্ৰীযুত দেন্‌কৰ্থ চাহাব আৰু মেম চাহাব আহি আমাৰে সৈতে বহু অসমীয়া কথা কোয়া কুই কৰিলে। হোয়াইটিং মেম চাহাবক নে দেখিলোঁ, চাহাবকেহে দেখিলোঁ। আৰু তলমান চাহাবকো দেখিলোঁ, তেওঁৰ গা ভাল হোয়া নাই। উভতি যাব নোয়াৰিব হবলা। সুদাৰ্দ্ চাহাব আৰু মেম চাহাবক বহুদিনৰ পৰা দেখা নাই। মোৰ আপোন পিতৃ আৰু ভায় ভনীকো ছবছৰ মানৰ পৰা নে দেখিলোঁ। এই বছৰৰ ভিতৰত উইলি বাবাই মন পালটাই খ্ৰীষ্টত আশ্ৰয় লৈ বুৰ পালে। লিজী বাবাই আমাৰ ওচৰত থাকি ইস্কুলত চোয়ালীবোৰক পৰাইছে। শেষত কি ক'ম? তোমোলাক যেন ধৰমত থিৰ হৈ থাকা, আৰু ধৰম যেন তোমোলাকৰ গুৰুৰমৰ দ্বাৰায় বাৰ্হি যায়, আৰু এই সংসাৰত আমাৰ সকলোৰে দিন ওৰ পৰিলে, তোমোলাকে

আমিও একে ঠাইতে নিবাস যেন পাম, আৰু প্ৰভু যীচু খ্ৰীষ্টৰ চৰণত অনন্ত কাললৈকে পৰি স্তুতি গীত যেন গাম, এয়ে আমাৰ সদায় প্ৰাৰ্থনা।

তোমোলাকৰ প্ৰিয় মিতিৰ

শ্ৰী ব্ৰাণ্ডন চাহাব

আৰু শ্ৰীমতী মেম চাহাব

নগৰা দ্ৰোহী লোকৰ চৰিত্ৰ বৰ্ণন।

১৬ বছৰ। নম্বৰ ১১। নৱেম্বৰ, ১৮৬১।

আমি যোৱা মাহত নগাঁৱৰ দ্ৰোহী লোকৰ অৰ্থে যি বাৰ্তা শুনিলোঁ, সেই কথা আমাৰ অকণোদয় পাঠক সকলোএ শুনিব পাই; এই হেতুকে তাৰ বিশেষ সম্বাদ ইয়াত চাপিবলৈ বৰ প্ৰয়োজন নাই; অকল সেই দ্ৰোহীবোৰৰ চৰিত্ৰ কিছুমান পাঠক সমূহৰ সন্তোষৰ নিমিত্তে বৰ্ণনা কৰিব খোজোঁ।

দেখা, কোনো এক বজাই আন বজাবে সৈতে যুদ্ধ কৰিব খোজে, তেতিয়া তেওঁ অনেক বিবেচনা কৰি আপোনাৰ ৰাজ মেলৰ পাত্ৰ মন্ত্ৰী সকলোএ সৈতে নানা ৰূপ আলচ কৰে; অৰ্থাত তেওঁ যি জনৰ লগত যুদ্ধলৈ ইচ্ছা কৰিছে, সেই জনৰ সৈন্ত আৰু তেওঁৰ পৰাক্ৰমৰ বিৰুদ্ধে আগ বাহিবলৈ আপোনাৰ সমৰ্থ আছে কি নাই, এই কথা প্ৰথমে বিবেচনা কৰি চাই। আৰু যদি শত্ৰু বজাৰ বিৰুদ্ধে আগ বাহিবলৈ আপোনাৰ সমৰ্থ আছে বুলি নিশ্চয় জানে, তেতিয়াহে সেই কৰমলৈ উদ্যোগ হয়। আৰু তাত বাৰোও নানা ৰূপে ৰণৰ সামগ্ৰী চাৰিও ফালৰ পৰা গোটাই উত্তম উত্তম সেনা সেনাপতী-বিলাককো সেই মহা কৰমৰ নিমিত্তে নিয়োজন কৰে। এই ৰূপে যেতিয়া সকলোকে থিৰ কৰা হয়, তেতিয়াহে শত্ৰু বজাৰ অহিতে উঠি যায়। কিন্তু আমাৰ দেশৰ নগৰা লোকে হলে, গোটেই জম্বুদ্বীপৰ অধিকাৰ যিবিলাক, আৰু বলে বীৰ্য্যে জ্ঞানে বুদ্ধিয়েও যি সকল লোক পৃথিবীৰ আটাই জাতি লোকতকৈ বৰ্হী, এনে মহা পৰাক্ৰমী অজয় লোকৰ বিৰুদ্ধে বিনা অস্ত্ৰে সস্ত্ৰে, বিনা সেনাপতীৰেই দ্ৰোহ পাতি যুদ্ধলৈ ওলাই! এইবিলাক লোককে জ্ঞানীৰ মাকত গণিব লগিয়া

হয়! কিয়নো সিহঁতে অকল ভলুকা বাঁহৰ টান্দোন, আৰু চৰাই পছ কঁৰিওয়া কঁৰকাঁই আৰু চুঁটিয়া ধেণু আৰু টোনত জাতি বাঁহৰ কাঁৰ আৰু কিজানি কোনো কোনোৰ হাতত ছুই এপাট বৰছা আৰু জাঠিও, বা ছখন এখন কপি বা আঁকুৰি দাও থাকিব পাই। এনে-বোৰ অস্ত্ৰেৰেই ইংৰাজীৰ হিলৈ আৰু বৰ টোপৰ সম্মুখে যুদ্ধলৈ সাহ কৰে! এইবোৰ নো অনুমান সাহিয়াল মানুহ নে! এনেবোৰেই মহৰ সিদ্ধত কঁকীলা দাঁৰ মৰা মানুহ! এই নগৰা মানুহবোৰক যদি গবৰ্ণমেণ্টে আপোনাৰ সৈন্তবিলাকৰ মাঝত সেনা সেনাপতীকৈ নিয়োজন কৰি লোৱা হলে, তেন্তে কচিয়াৰ যুদ্ধত কেনে মূৰ্ত্তে কচিয়াৰ সৈন্ত দলক পৰাজয় কৰি চেবাস্তপলৰ মহা কোঁঠবিলাকক ইংৰাজীৰ অধীন কৰি দিলেহেঁতেন!

আমাৰ মানুহে উপকথাত যেনেকৈ কয়, বোলে “মৌপীয়া চটকে পৰ্ব্বত লই তুলি, ঢোল যেন কনি পাৰে চুঙ্গাৰ বাতুলী”, তেনেকৈ এই উপকথাই সেই নগৰা দ্ৰোহীবোৰত কেনে সুন্দৰ ৰূপে খাটিছে! এইবোৰ মানুহৰ এনে কৰমৰ দ্বাৰায় বুঝিছো, সিহঁতৰ মাঝত কোনো কোনো প্ৰধান প্ৰধান মন্ত্ৰী ওলাব পাই; আৰু কিজানি সেই মন্ত্ৰীবোৰৰ কোনোএ সিহঁতৰ আগত এই ৰূপে কব পাই, “তোমোলাকে ইংৰাজীৰ হিলৈ বৰ টোপলৈ কিয় ভয় কৰিছাইক? ময় বৰণৰ বাণেৰে ইংৰাজীৰ হিলৈ বৰ টোপ আটাইবোৰকে কলা কৰি পেলাম; আৰু বৰ টোপৰ গুলিবোৰকো ময় কোঁচ পাতি লম; তোমোলাকে ভয় ন কৰি সিহঁতৰ বিৰুদ্ধে উঠা। আৰু আন কোনোটে কি জানি বুলিছিলে, অ, এই নগাঁও জিল্লাত নো কেইটা ইংৰাজী আছে? যি কেইটা আছে, সিহঁতক আমি ভলুকা বাঁহৰ টান্দোনেৰেই গুৰি কৰিম। বলাইক ভয় ন কৰিবা; ময়েই সেই কেইটাক মাৰি পেলাম। তোমোলাকে অকল খাজানা গাৰ্ড লুৰিবলৈ মাথোন ওলোৱা; আৰু ইংৰাজীৰ হিলৈ, খাৰ বৰ টোপ আদি যি যি আছে, সেইবোৰকো ময় হাতকৈ লৈ, তাৰে সৈতেই

পাছেকৈ আমাৰ বিবোধে যিবোৰ আহিব, সেইবোৰক বণ কৰি
খেদাম।” এই ৰূপে সিহঁতৰ মাঝৰ পৰা মন্ত্ৰীবোৰ ওলাই, লোক-
বিলাকক ইংৰাজীৰ বিবোধে জোহ পাতিবলৈ উদগাব পাই। এই
কাৰণেই নগঁয়া লোকে সাহ পাই ইংৰাজীৰ অহিতে উঠিল। কিন্তু
হায়, হায়! সেইবোৰৰ কৰমৰ শেষ কি হ’ব, সেই কথা বুঝাওঁতা
সুমন্ত্ৰী লোক কোনো নাইকিছিল হবলা। এই কাৰণে নগাঁৱৰ
জুহি লোকে পানীৰ তলৰ কাঁইট দেখিব নোয়াৰি, তাত ভৰি
দিলতে এতিয়া ফুটি মৰিছে, লোকলৈ বুলি ছল পাতি সিহঁত
আপুনিয়েই তাত পৰিল। এনেবোৰকহে কুসাহিয়াল মানুহ বুলি
জ্ঞানী লোকে কয়। আগৈএ সিহঁতৰ যি যি মন্ত্ৰীবোৰ ওপৰে লিখাৰ
দৰে লোকবিলাকক সাহ দেখাই ইংৰাজীৰ বিবোধে উদগালে;
এতিয়া সিহঁতে ইংৰাজীৰ বৰ টোপৰ সম্মুখে থিয় হৈ তাৰ গুলিবোৰক
আপোনাৰ কোঁচ পাতি লোৱা দূৰে থাওক, এক নলিয়া হিলৈৰ
আগতে থমকিব নোয়াৰি পৰ্বতে হাবিয়ে পলাই ফুৰিছে। এতিয়া
তেনে সাহসীক মন্ত্ৰীবোৰৰ এটাকো চকুৰে দেখিবলৈ নাইকিয়া হল।
কুসাহিয়াল লোকৰ দশা এই! চোয়া! এতিয়া সিহঁতৰ এই
সাহিয়ালবোৰৰ কেতবোৰ ফাটক ঘৰত পৰি, কেনে ৰূপে কেঁকাব
লাগিছে! আৰু সিহঁতৰ লৰা চোয়ালী, আৰু তীবোতাবোৰৰ বা
কি গতি হৈছে! হাই হাই! তাৰ কথা কি কম! আমাৰ
অকনোদয়ৰ পাঠক সকলে আপোনা আপুনি এই কথা, আৰু এনে
লোকবোৰৰ দশাকো অলপ বিবেচনা কৰি চালেই বুঝিব পাৰিব।

ন. ল. ফ.

জ্ঞানী অজ্ঞানীৰ চৰিত্ৰ বৰ্ণনা।

১৬ বছৰ। নং ১১। নৱেম্বৰ ১৮৬১।

জ্ঞানীৰ অজ্ঞান মুখ শত্ৰু সদা হয়,
মুখৰ এই মন্দ ভাব জানিবা নিশ্চয়।
চিকাৰী কুকুৰ দেখি বাটৰ কুকুৰ,
ভয় কৰে, ভুঁকী মৰে থাকি বহু দূৰ।
কম্পি মৰে, দেৱ পাৰে, নাহেতো নিকট,
চিকাৰীৰ মহিমা দেখি কৰে ছটফট।
বিষ্টাৰ মক্ষিকা যদি গালত পৰয়,
অশুচি নহয় কভু সকলে জানয়।
মসায় জম্প দিয়ে বক্তৰ লোভতে,
মনুষ্যৰ সতৰ্ক গুণে মাৰ খাই মৰে।
পণ্ডিতৰ গুণ যেন আতৰৰ ভ্ৰাণ,
ৰূপাৰ ভিতৰৰ পৰা ক্ৰমে কৰে দান।
বাজীকৰে ঢোল বজায়, শব্দ মাত্ৰ হয়,
ঢোলৰ ভিতৰে দেখা কিছুমাত্ৰ নায়।
মুখে বোলে নাথ ২, হাতে জঁপে মালা,
বেশ ধৰি ঠগি খায়, ঘটে ছলা ২।
মুখৰ মুখত মাত্ৰ আছে ফটফটী,
কোনো ঠাইত ঠেলা পালে ভাগে মটমটী।
যদি মুখে পণ্ডিতকো কৰে পৰাজয়,
মানিককো শিলে খুন্দি কৰে চূৰ্ণময়।

বসন্ত পক্ষিৰ যেন সুমধুৰ বানি,
কাকৰ কাকা শব্দে হয় অধোগামী।
তথাপি নেযায় মান কাকৰ শব্দতে,
গুণিৰ গুণৰ কথা সৰ্ব লোকে জানে।
গুণি নানা বঙ্গ কৰে, কাব্য শাস্ত্ৰ পঢ়ি,
মুখে বঙ্গ কৰি মৰে কিলা কিলী কৰি।
হেন জানি বালক বিছাত দিয়া মন,
সভা মধ্যে তেতিয়াহে হবা এক জন।
জ্ঞান জানি জ্ঞানবন্ত ধনী হয় দানী
ইয়াক ন হলে আমি মুখ বুলি জানি।

শ্ৰীযুত মুনশী কেফায়ৎ উল্লা
ক্ষমতাপন্ন সদবামীন।

কাচাৰ আৰু অসম দেশত ছাহ ওলোআৰ কথা।

১৬ বছৰ। নং ১২। ডিচেম্বৰ, ১৮৬১।

কাচাৰ প্ৰদেশত পাঁচ বছৰ মানৰ আগৈয়ে কেৱল ঘোৰ হাবিহে আছিল; আৰু পৰ্বতীয়া লোকত বাৰে আন কোনো মানুহ সেই দেশত নাইকিছিল। কিন্তু তাত ছাহ আৰ্যিবৰে পৰা এতিয়া সেই দেশ নিচেই বেলেগ হৈছে। সেই দেশলৈ ৮০ জন মান চাহাব লোক আহি সিবিলাকে এতিয়া ভালেমান ছাহ বাৰি পাতিছে। দেশৰ মাঝৰ ওখ ওখ ভূমি চাই সেই চাহাব সকলে ছাহ খেতি কৰিছে, আৰু বঙ্গালী মানুহবিলাকো আহি সিবিলাকৰ ওচৰতে ৰূপীত মাটী লৈ, সিহঁতে তাত বৰ উত্তম ধানৰ খেতিও কৰিছে। পাঁচ বছৰৰ পূৰ্বে গবৰ্ণমেণ্টে সেই প্ৰদেশৰ পৰা অকল ৫০,০০০ টকা খাজনা পাইছিল; কিন্তু এতিয়া তাত ২০০,০০০ লাখ টকা খাজনা ওলাই। ইয়াৰ আগৈয়ে তাত প্ৰায়ে আলি পছলি নাইকিছিল, কিন্তু এতিয়া চাহাব লোকৰ দ্বাৰাই অনেক আলি বাট কৰা হৈছে। ছাহৰ কামত বছৰি বছৰি ৭০০,০০০ মান টকা খৰছ কৰা যায়। এই ৰূপে হলে আৰু পাঁচ বছৰ মানৰ পাছে সেই প্ৰদেশ এতিয়াকৈ সকলো কথাতে কেনে বেলেগ হব, আৰু তাৰ মাঝত কিমান অধিক ৰূপে ধন উৎপন্ন হব, ইয়াক লোকবিলাকে বিবেচনা কৰি চাওক। এই অসম দেশতো ছাহেই এক অতি ভাল কৰম হৈছে, আৰু দেশী লোকলৈকো ই বৰ উপকাৰৰ কৰম হই। কিয়নো এই দেশৰ ভিতৰত অলপতে অধিক ছাহ ওলাব; আৰু সেই কৰমৰ নিমিত্তে

যিমান ধন খৰছ কৰা যাই, দেশী লোকলৈ সিমান উপকাৰহে হব ; আৰু তেতিয়া আটাই লোকৰ হাততে ধন পৰিব। দুখীয়া লোকৰ নিমিত্তে কামো অধিক হব। কিন্তু বিশেষকৈ এই যি দেশ দুই পৰ্ব্বতৰ মাঝৰ এন্ধাৰত প্ৰায়ে আছে, আৰু পূৰ্বে জ্ঞানী দেশে সৈতে কোনো বৈৰহাৰ আৰু সমন্ধো নেৰাখিছিল, এতিয়াৰ পৰা সেই ৰূপ আৰু হৈ নেথাকিব। ইয়ালৈ জাহাজবিলাক সদাই অহা যোআ কৰি থাকিব ; আৰু ভাটী দেশবিলাকৰ জ্ঞানো কিছু বেগেৰে সোমাই থাকিব।

পূৰ্বে হলে জগতৰ আটাই দেশী লোকে মহা চিন অৰ্থাৎ খেহ দেশৰ পৰাহে ছাহ কিনি কিনি নিছিল ; আৰু তাৰ নিমিত্তেই অশীমা ধন সেই দেশলৈ নি নি থাকিছিল ; কিন্তু আৰু অলপ কালৰ পাছে এই ফাললৈহে আহিব। আৰু কোনো ৰূপে অসমীয়া লোকে ছাহ অধিক আৰু সান্তা হোআৰ পাছত যদি আফিম কাণী এৰি, তাৰ সলনি ছাহ খাবলৈ ধৰে, তেতিয়া এই দেশী লোকলৈ বৰ আশা হব। কিয়নো ছাহ হলে, কাণীৰ নিচিনা বিষম আৰু মানুহৰ প্ৰাণ নাসক বস্তু ন হই। তাক খালে মানুহৰ একো বিষম ন কৰে, তাৰ বাগী নাই, আৰু কোনো মানুহৰ শৰিলৰ বা মনৰে একো হানি ন কৰে, ছাহ তামোলৰ সমানো সৰুত ন হই।

